

Η Πρόκληση των Μεταναστευτικών Ροών και της Προστασίας των Προσφύγων

Συνθήκες και Διαδικασίες Υποδοχής

The Challenge of Migratory Flows and Refugee Protection

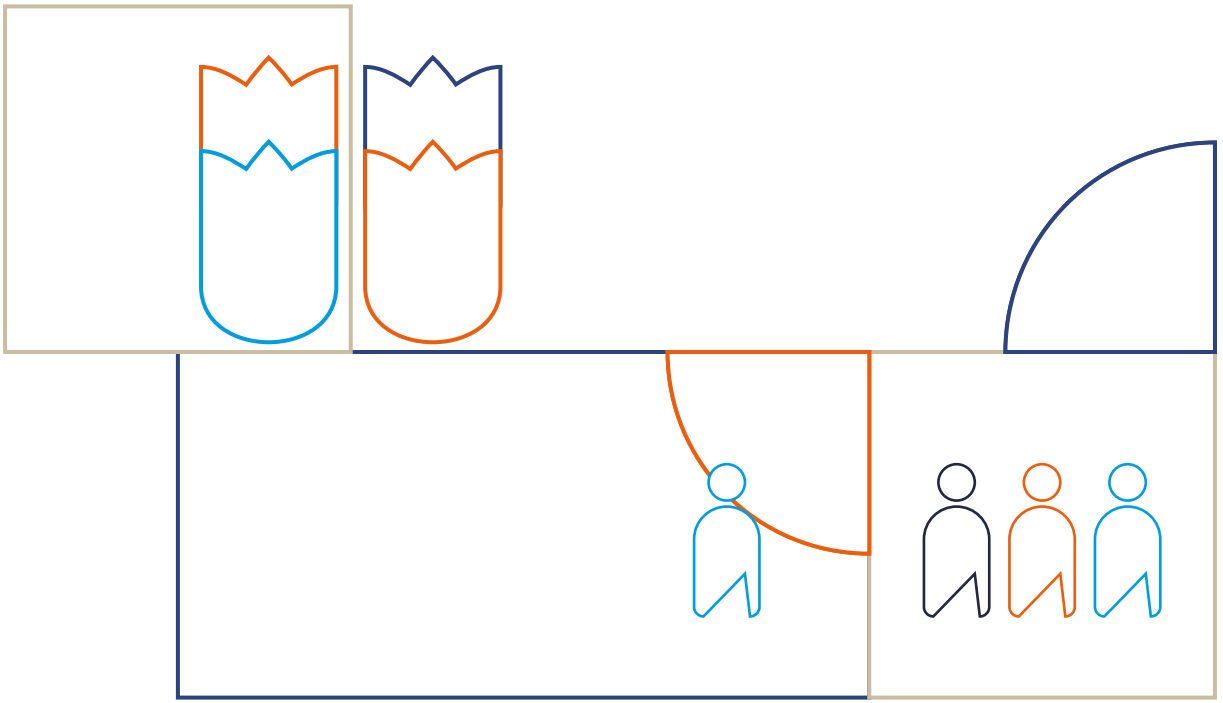
Reception Conditions and Procedures

Συνεργαζόμαστε
για μια Ευρώπη
χωρίς αποκλεισμούς

Working together for
an inclusive Europe

Η παρούσα έκδοση αποτελεί μία από τις ενέργειες του έργου με τίτλο «Παροχή εμπειρογνομosύνης για τα θεμελιώδη δικαιώματα σε φορείς που δραστηριοποιούνται στους τομείς του Ασύλου και της Μετανάστευσης». Το έργο επωφελείται με συγχρηματοδότηση από τα EEA Grants (Χρηματοδοτικός Μηχανισμός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου 2014-2021), που αντιπροσωπεύουν τη συμβολή της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν και της Νορβηγίας για μια πράσινη, ανταγωνιστική Ευρώπη χωρίς αποκλεισμούς, και από εθνικούς πόρους.

Η Έκθεση αποτελεί προϊόν επεξεργασίας υλικού, το οποίο προέκυψε από αυτοψίες στις Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας αιτούντων διεθνή προστασία που διενήργησαν Ειδικόί Επιστήμονες της Αρχής.

Υπεύθυνη Έργου:	Βέρα Θεοφυλάκτου, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη
Συντονισμός Δράσεων:	Ελένη Κουτρούμπα, Χρύσα Χατζή
Συντακτική Ομάδα:	Ελένη Καλαμπάκου, Ελένη Κουτρούμπα, Αθανασία-Αλεξάνδρα Σταθοπούλου, Αγγελίνα Σώρα
Διενέργεια Αυτοψιών:	Χρυσούλα Αντωνίου, Μαρία Βουτσίνου, Δήμητρα Γιαζιτζή, Ελένη Καλαμπάκου, Μαρία Καραβόλου, Ελένη Κουτρούμπα, Ολγα Λυσανδροπούλου, Αλεξάνδρα Μοσχοπούλου, Φωτεινή Παντελίδου, Ανδριανή Παπαδοπούλου, Αθανασία-Αλεξάνδρα Σταθοπούλου, Αγγελίνα Σώρα, Μιχάλης Τσαπτόγας, Αικατερίνη Φλιάτουρα
Διοικητική υποστήριξη:	Γιώργος Κωστογιάννης, Αλεξάνδρα Πολιτοστάθη
Συντονισμός Έκδοσης:	Βασιλική Δελέγκου, Ελένη Αδαμαντίδου
Επιμέλεια στην ελληνική γλώσσα:	Χρυσάνθη Γαλάτη, chrysanthigalati@yahoo.com
Μετάφραση στην αγγλική γλώσσα:	Macprint - Liam McCaffrey, Adrian Vrettos
Παραγωγή Έκδοσης, Σχεδιασμός:	Μάιρα Παπασπύρου, info@mairadesign.gr

Επιτρέπεται η δωρεάν αναπαραγωγή του κειμένου αυτής της έκδοσης σε οποιαδήποτε μορφή ή μέσο, υπό την προϋπόθεση ότι αναπαράγεται με τρόπο ακριβή και μη παραπλανητικό.

Είναι απαραίτητη η αναφορά στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του Συνηγόρου του Πολίτη και στον τίτλο της έκδοσης. Σε περίπτωση που περιλαμβάνεται υλικό τρίτων, πρέπει να ζητηθεί η άδεια από τον αντίστοιχο κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων.

Για ερωτήματα σχετικά με την έκδοση παρακαλώ επικοινωνήστε στο press@synigoros.gr

Η Έκθεση τυπώθηκε το 2024 σε 500 αντίτυπα και είναι διαθέσιμη ηλεκτρονικά στην σελίδα της Αρχής: <https://www.synigoros.gr>

Διαστάσεις: 21 x 30 εκ.

Σελίδες: 180

ISBN: 978-960-6762-33-8

- © Συνήγορος του Πολίτη
- 📍 Χαλκοκονδύλη 17, 104 32, Αθήνα
- ☎ 213 1306 600
- 🌐 www.synigoros.gr
- 📘 Συνήγορος του Πολίτη - THE GREEK OMBUDSMAN
- 📧 @Synigoros

This publication is one of the actions under the project “Providing fundamental rights expertise to stakeholders operating in Greek migration and asylum system”. The project benefits from a co-funding from the EEA Grants (funding period 2014-2021), which represent the contribution of Iceland, Liechtenstein and Norway towards a green, competitive and inclusive Europe, and national funding.

This edition is material based on reports from on-site inspections at Controlled Access Facilities for Temporary Accommodation of Asylum Seekers, carried out by Senior Investigators of the Greek Ombudsman.

Project manager:	Vera Theofilaktou, Deputy Ombudsman
Actions co-ordination:	Chrysi Hatzi, Eleni Koutroumpa
Editorial team:	Eleni Kalabakou, Eleni Koutroumpa, Athanasia-Alexandra Stathopoulou, Angelina Sora
On-site inspections:	Chrysoula Antoniou, Aikaterini Fliatoura, Dimitra Giazitzi, Eleni Kalabakou, Maria Karavolou, Eleni Koutroumpa, Olga Lysandropoulou, Alexandra Moschopoulou, Foteini Pantelidou, Andriani Papadopoulou, Angelina Sora, Athanasia-Alexandra Stathopoulou, Michalis Tsapogas, Maria Voutsinou
Administrative support:	Giorgos Kostogiannis, Alexandra Politostathi
Editorial co-ordination:	Eleni Adamantidou, Vasiliki Delegou
Greek language editing:	Chrysanthi Galati, chrysanthigalati@yahoo.com
English translation:	Macprint - Liam McCaffrey, Adrian Vrettos
Publication production, Design:	Maira Papaspyrou, info@mairadesign.gr

The text of this publication may be reproduced free of charge in any form or medium, provided that it is reproduced in an accurate and non-misleading manner.

It is necessary to mention the copyright of the Ombudsman and the title of the publication. If third-party material is included, permission must be sought from the relevant copyright holder.

For any queries regarding the publication please contact press@synigoros.gr

The Report was printed in 500 copies in 2024 and is available on the Authority's website:
<https://www.synigoros.gr/en>

Dimensions: 21 x 30 cm.

Pages: 180

ISBN: 978-960-6762-33-8

© The Greek Ombudsman
17 Halkokondyli str, 104 32, Athens
(+30) 213 1306 600
www.synigoros.gr/en
Συνήγορος του Πολίτη - THE GREEK OMBUDSMAN
@Synigoros

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	12
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	16
Γενικές Παρατηρήσεις	20
A. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΥΠΟΔΟΜΕΣ - ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	24
1. Χωροθέτηση	24
2. Κτιριακές εγκαταστάσεις	24
α. Ελεγχόμενες δομές προσωρινής φιλοξενίας	26
β. Κ.Ε.Δ.	28
3. Προβλέψεις για άτομα με ευάλωτα χαρακτηριστικά	30
α. Άτομα με κινητικά προβλήματα	30
β. Διαμονή με βάση την οικογενειακή κατάσταση ή και την εθνικότητα	32
4. Υδροδότηση, ηλεκτροδότηση, αποχέτευση και πυρασφάλεια	36
5. Τεχνική συντήρηση – Καθαριότητα	36
6. Φύλαξη, Είσοδος – Έξοδος	36
7. Προσωπικό φύλαξης	42
8. Ζητήματα στελέχωσης	46
Συστάσεις	46
B. ΣΙΤΙΣΗ, ΡΟΥΧΙΣΜΟΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΒΟΗΘΗΜΑ	52
1. Σίτιση	52
2. Παροχή ρουχισμού και άλλων μη διατροφικών προϊόντων	56
3. Οικονομικό βοήθημα	56
Συστάσεις	58
Γ. Η ΠΑΡΟΧΗ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	62
1. Τα Κλιμάκια Ιατρικού ελέγχου	62
2. Διαδικασίες Ιατρικού ελέγχου και εκτίμησης της ευαλωτότητας	68
3. Πρόσβαση σε φαρμακευτική αγωγή	74
4. Ιατρικός εξοπλισμός	76
5. Διερμηνεία	76
6. Διακομιδή	78
7. Συνδρομή Διεθνών και Μη Κυβερνητικών Οργανισμών	78
Συστάσεις	80
Δ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	82
1. Εκπαίδευση	82
α. Τυπική εκπαίδευση: Φοίτηση και Ανασχητικοί Παράγοντες	82
β. Μη τυπική εκπαίδευση	88
2. Δραστηριότητες	88
Συστάσεις	92
Ε. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ	96
1. Διαδικασίες στα Κ.Υ.Τ. και τις Κ.Ε.Δ.	96
α. Κ.Υ.Τ. Διαβατών και Μαλακάσας	96
β. Κ.Υ.Τ. Φυλακίου	98
γ. Κ.Ε.Δ. Σάμου και Χίου	102

2. Διαδικασίες στις δομές φιλοξενίας στην ενδοχώρα	104
α. Είσοδος στη δομή	104
β. Διοικητική Συνδρομή	106
γ. Διερμηνεία	108
δ. Μετακινήσεις των ωφελούμενων για διοικητικές διαδικασίες	108
ε. Ουκρανοί Πρόσφυγες	112
3. Πρόσβαση στο άσυλο, διοικητικές πρακτικές και διαδικαστικές εγγυήσεις	112
α. Πρόσβαση στο άσυλο	112
β. De facto στέρηση της ελευθερίας	116
γ. Απόφαση απέλασης πριν τις διαδικασίες υποδοχής	120
δ. Διοικητική κράτηση αντί διαδικασιών υποδοχής	122
ε. Ταυτοποίηση και καταγραφή της αίτησης διεθνούς προστασίας	122
στ. Εξέταση επί του παραδεκτού	124
ζ. Ενημέρωση και νομική συνδρομή	126
η. Μετακίνηση για διαδικασίες ασύλου	128
Συστάσεις	128
ΣΤ. ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΑ ΠΑΙΔΙΑ	132
1. Πληθυσμός – Χρόνος παραμονής – Στελέχωση	136
Πληθυσμός – Μέσος χρόνος παραμονής	136
Στελέχωση	138
2. Χώρος στέγασης – Παροχές – Ασφάλεια και Φύλαξη	138
Κ.Υ.Τ. ενδοχώρας – Ελεγχόμενες Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο	138
Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. συνόρων (Φυλάκιο, Χίος, Σάμος)	140
Δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων (Επείγουσας και Μακροπρόθεσμης Φιλοξενίας)	140
3. Εκπαίδευση – Δραστηριότητες	142
α. Εκπαίδευση	142
β. Δραστηριότητες	144
4. Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ψυχοκοινωνική υποστήριξη – Διαδικασίες προσδιορισμού ηλικίας	148
Διαδικασίες προσδιορισμού ηλικίας	150
5. Διαδικασίες – Εκπροσώπηση και νομική υποστήριξη	152
6. Χωρισμένα παιδιά	156
Συστάσεις	160
Ζ. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ	166
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	174

Contents

PROLOGUE	13
INTRODUCTION	17
General Observations	21
A. FACILITIES - INFRASTRUCTURE AND LIVING CONDITIONS	25
1. Location	25
2. Buildings and Premises	25
a. Controlled Temporary Accommodation Structures	25
b. Closed Controlled Access Centres	27
3. Provisions for Vulnerable Individuals	31
a. Accommodating Individuals with Mobility Issues	31
b. Accommodation Arrangements Based on Marital Status or Nationality	33
4. Water Supply, Electricity, Sanitation, and Fire Safety	37
5. Technical Maintenance and Cleanliness	37
6. Security, Entrances, and Exits	37
7. Security Personnel	43
8. Staffing Issues	47
Recommendations	47
B. FOOD, CLOTHING AND FINANCIAL ASSISTANCE	53
1. Provision of Food	53
2. Provision of Clothing and Other Non-Food Items	57
3. Cash Assistance	57
Recommendations	59
C. THE PROVISION OF MEDICAL AND PSYCHOSOCIAL SERVICES	63
1. The Medical and Psychosocial Support Units	63
2. Medical Screening and Vulnerability Assessment Procedures	67
3. Access to Medication	73
4. Medical Equipment	75
5. Interpretation	77
6. Transfer of Patients	77
7. Affiliation with International and Non-Governmental Organisations	77
Recommendations	79
D. EDUCATION AND ACTIVITIES	83
1. Education	83
a. Formal Education: Attendance and Inhibiting Factors	83
b. Non-formal Education	89
2. Activities	89
Recommendations	93
E. RECEPTION AND ASYLUM PROCEDURES	97
1. Procedures in the RICs and CCACs	97
a. RIC Diavata and Malakasa	97
b. RIC Fylakio	99
c. CCAC Samos and Chios	103

2. Procedures in the Mainland Accommodation Facilities (CAFTAAS)	105
a. Entry to the Facility	105
b. Support to Administrative Procedures	107
c. Interpretation	107
d. Transport of Residents to Attend Administrative Procedures	109
e. Ukrainian Refugees	113
3. Access to Asylum, Administrative Practices and Procedural Guarantees	113
a. Access to Asylum	113
b. De Facto Deprivation of Liberty	115
c. Deportation Decisions before the Reception Procedures	119
d. Administrative Detention Instead of Reception Procedures	121
e. Identification and Registration of the Application for International Protection	121
f. Examination of Admissibility	123
g. Information and Legal Assistance	125
h. Transport of Residents for Asylum Procedures	129
Recommendations	129
F. UNACCOMPANIED CHILDREN	133
1. Population, Length of Stay and Staffing Levels.	137
Population and Average Length of Stay	137
Staffing	139
2. Accommodation, Facilities, Safety and Security	139
Mainland RICs - Controlled Temporary Accommodation Facilities for Asylum Seekers	139
Border RICs and CCACs (Fylakio, Chios, Samos)	141
Accommodation Facilities for Unaccompanied Minors (Emergency and Long-term Accommodation)	141
3. Education and Activities	143
a. Education	143
b. Activities	145
4. Access to Healthcare and Psychosocial Support - Age Assessment Procedure	149
Age Assessment Procedures	151
5. Procedures - Representation and Legal Assistance	151
6. Separated Children	157
Recommendations	161
G. DEVELOPMENTS IN THE EUROPEAN FRAMEWORK FOR RECEPTION CONDITIONS	167
ACRONYMS	175

**Συνεργαζόμαστε για μια Ευρώπη
χωρίς αποκλεισμούς.**

**Working together
for an **inclusive** Europe.**

Πρόλογος

Την άνοιξη του 2017, ο Συνήγορος του Πολίτη δημοσιοποίησε την ειδική έκθεση «Η πρόκληση των μεταναστευτικών ροών και της προστασίας των προσφύγων – ζητήματα διοικητικής διαχείρισης και δικαιωμάτων», στην οποία η Αρχή αποτύπωνε τα συμπεράσματά της για τη διαχείριση των πληθυσμιακών ροών, με ιδιαίτερη έμφαση στη χρονική περίοδο από την έκρηξη του αριθμού των μετακινούμενων πολιτών τρίτων χωρών (2014 – 2015), μέχρι και ένα έτος περίπου από τη θέση σε εφαρμογή της Κοινής Δήλωσης Ε.Ε. – Τουρκίας (2016), στοχεύοντας να αναδείξει τον βαθμό και το επίπεδο ανταπόκρισης των δομών της Διοίκησης στις απαιτήσεις του φαινομένου. Η έκθεση αποτιμούσε τις διοικητικές διαδικασίες και το θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης των μετακινούμενων πληθυσμών, εξετάζοντας όλη τη διαδικασία πρόσβασης στη νομική προστασία του καθεστώτος του πρόσφυγα, από την προ – καταγραφή, την καταγραφή και τον εντοπισμό προσώπων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, μέχρι την ολοκλήρωση της διοικητικής διαδικασίας ασύλου, και στους δύο βαθμούς. Επίσης, ερευνούσε την εφαρμογή των ρυθμίσεων περί διοικητικής κράτησης, καθώς και τη διαδικασία επιστροφών και επανεισδοχών. Παράλληλα, η έκθεση σκιαγραφούσε την επάρκεια και ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, με γνώμονα την εξασφάλιση ανθρώπινων, αποδεκτών όρων διαβίωσης, την «κανονικοποίηση» της καθημερινής ζωής των προσφυγικών/μεταναστευτικών πληθυσμών και τη διαμόρφωση των προοπτικών για την ομαλή ένταξη και ενσωμάτωσή τους στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Ζητήματα σίτισης, στέγασης, παροχής υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης, καθώς και προβλήματα ασφάλειας, αναδεικνύονταν μέσα από τις σελίδες της έκθεσης του 2017.

Με τη συμπλήρωση επτά (7) χρόνων από την προαναφερόμενη ειδική έκθεση, ο Συνήγορος του Πολίτη επανέρχεται με μία νέα, επικαιροποιημένη αποτίμηση της κατάστασης, εστιάζοντας, με την παρούσα έκθεσή του, στις συνθήκες και τις διοικητικές διαδικασίες υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία.

Κλιμάκια της Αρχής, υπηρετώντας την αποστολή του Συνηγόρου του Πολίτη για την προστασία και την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, με ιδιαίτερη έμφαση στα δικαιώματα των παιδιών και των ευάλωτων ομάδων, πρόέβησαν σε πλήθος αυτοψιών, συνεργάστηκαν με εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, συνέλλεξαν, συνέκριναν και αξιολόγησαν επίσημα στοιχεία, δημόσιες δηλώσεις και παρεμβάσεις εθνικών και ευρωπαϊκών οργάνων, και ανέλυσαν θεσμικές πρωτοβουλίες και κανονιστικές πράξεις. Για την τεκμηρίωση των ευρημάτων της Αρχής, αξιοποιήθηκαν εκ νέου οι ειδικές της αρμοδιότητες, ως Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης για την παρακολούθηση της εφαρμογής και του σεβασμού του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε., ως Φορέα Καταπολέμησης των Διακρίσεων και ως Εξωτερικού Μηχανισμού Παρακολούθησης των αναγκαστικών επιστροφών πολιτών τρίτων χωρών.

Όπως διαφαίνεται και από τα ευρήματα της παρούσας έκθεσης, πολλά έχουν αλλάξει από το 2017, προς την κατεύθυνση τόσο του εμπλουτισμού του θεσμικού πλαισίου, όσο και του εξορθολογισμού των διοικητικών διαδικασιών. Ασφαλώς, η έκθεση δεν παραλείπει να αναδείξει επίμονες εστίες στρεβλώσεων και διαχρονικά κενά στη θεσμική θωράκιση των αιτούντων διεθνή προστασία, καταγράφοντας, παράλληλα, τις προτάσεις του Συνηγόρου. Καλές πρακτικές, επίσης, αναγνωρίζονται και αποτυπώνονται στην έκθεση.

Εντούτοις, καθ' όλη αυτή τη διάρκεια των επτά (7) ετών που μεσολάβησαν από την προηγούμενη ειδική έκθεση της Αρχής, αμετάβλητη παρέμεινε η βασική αιτία όλων των

Prologue

In spring 2017, the Ombudsman published a special report titled “The Challenge of Migration Flows and Refugee Protection - Issues of Administrative Management and Rights”. The report presented the independent authority’s findings on the management of population flows. In particular, it focused on the period of the sharp increase in the number of third-country nationals on the move (2014 - 2015) up to approximately one year after the implementation of the EU-Turkey Joint Declaration (2016). The report aimed to show how the administrative structures responded to the challenges of the phenomenon, and it also evaluated the administrative procedures and the institutional framework for managing displaced populations. It examined the entire process of accessing the legal protection of refugee status from pre-registration, through registration and identification of vulnerable groups to the completion of the administrative asylum procedure at both instances. It looked at the implementation of administrative detention measures and the return and re-admission process. In addition, the report described the adequacy and quality of services provided with a view to ensuring humane and acceptable living conditions, “normalising” the daily lives of refugee and migrant populations and developing opportunities for their smooth integration and inclusion into society. The report highlighted issues of food, housing, health and education services, as well as security problems.

Seven (7) years after the previous special report, the Ombudsman presents a new and updated assessment of the situation, focusing on the conditions and administrative procedures for the reception of applicants for international protection. In fulfilling the Ombudsman’s mandate to protect and defend human rights and fundamental freedoms, in particular those of children and vulnerable groups, the authority’s teams carried out numerous inspections, worked with national and European authorities and with civilian representatives of society. They collected, compared and evaluated official data, public statements and the actions of national and European institutions, and analysed institutional initiatives and legislation, and the authority’s specific capacities were again used to support its findings. The Ombudsman has the capacity to act as a national preventive mechanism to monitor the implementation of and compliance with the Optional Protocol to the UN General Assembly Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, as an anti-discrimination body and as an external monitoring mechanism for forced returns of third-country nationals.

This report shows that much has changed since 2017, both in terms of improving the institutional framework and simplifying administrative procedures. However, the report also highlights persistent problems and gaps in the institutional protection of applicants for international protection and presents the recommendations of the Ombudsman. The report also identifies and presents good practices.

However, the main cause of all the problems, weaknesses and deadlocks in the management of people on the move has not changed in the seven years since the authority’s last special report. There is a lack of a clear policy framework with strategic planning, staff co-ordination and consistent standards; in other words, an integrated policy that would be “owned” by the common political organisation of European states that is the EU.

Now, after years of negotiations, EU initiatives and national priorities seem to have found common ground and the New Pact on Immigration and Asylum is ready to be implemented. The Ombudsman has chosen to highlight issues relating to the conditions and procedures for the reception of applicants for international protection. This is because reception issues seem to be part of the overall management of people on the move that

δυσλειτουργιών, ελλειμμάτων και αδιεξόδων στη διαχείριση των μετακινούμενων πληθυσμών: η έλλειψη συνεκτικού πολιτικού πλαισίου, με στρατηγικό σχεδιασμό, επιτελικό συντονισμό και εναρμονισμένα πρότυπα. Η έλλειψη μίας ολοκληρωμένης πολιτικής, η «ιδιοκτησία» της οποίας θα ανήκε στον κοινό πολιτικό οργανισμό των ευρωπαϊκών κρατών, την Ε.Ε.

Σε αυτή τη χρονική συγκυρία, όπου φαίνεται ότι, μετά από χρόνια διαπραγματεύσεων, μία κοινή συνισταμένη ενωσιακών πρωτοβουλιών και εθνικών προτεραιοτήτων έχει επιτευχθεί, και το Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο είναι έτοιμο να τεθεί σε εφαρμογή, ο Συνήγορος του Πολίτη επιλέγει να αναδείξει τα ζητήματα ως προς τις συνθήκες, αλλά και τις διαδικασίες υποδοχής αιτούντων διεθνή προστασία. Η επιλογή αυτή πραγματοποιείται, ακριβώς διότι τα ζητήματα υποδοχής συμπεριλαμβάνονται στα κεφάλαια της συνολικής διαχείρισης μετακινούμενων πληθυσμών και θα επηρεαστούν από τις αλλαγές που θα επιφέρει η εφαρμογή των ρυθμίσεων του Νέου Συμφώνου.

Εν όψει της θέσης σε εφαρμογή της δέσμης κανονιστικών μέτρων του Νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, με επίκεντρο τις ταχείες διαδικασίες διαλογής, αλλά και επιστροφής των νεοεισερχομένων στα σύνορα, η ανάγκη ενίσχυσης της λειτουργίας ουσιαστικά ανεξάρτητων μηχανισμών ελέγχου στα σύνορα, για το σύνολο των διαδικασιών υποδοχής, καθίσταται ολοένα και πιο επίκαιρη. Ο Συνήγορος του Πολίτη, με προσήλωση στη συνταγματική του αποστολή, θα εξακολουθήσει να βρίσκεται στην πρωτοπορία για τη διασφάλιση του σεβασμού στην πράξη του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την ανάδειξη των βέλτιστων διοικητικών πρακτικών.

Ανδρέας Ι. Ποττάκης

Συνήγορος του Πολίτη

will be affected by the changes brought about by the New Pact.

The New Pact on Immigration and Asylum will implement a legislative package focusing on rapid screening and return procedures for new arrivals at borders. This makes it all the more important to strengthen the functioning of independent border control mechanisms for all reception procedures. The Ombudsman, committed to its constitutional role, will continue to play a leading role in ensuring that the Charter of Fundamental Rights of the European Union is upheld, and in calling for good administrative practice.

Andreas I. Pottakis

The Greek Ombudsman

Εισαγωγή

Ο Συνηγόρος του Πολίτη, δυνάμει της γενικής του αρμοδιότητας για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των μεταναστών και των αιτούντων διεθνή προστασία (ν. 3094/2003), και της Προκαθορισμένης Πράξης 5 «Παροχή εμπειρογνωμοσύνης για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα σε φορείς που δραστηριοποιούνται στους τομείς του Ασύλου και της Μετανάστευσης» του Προγράμματος με τίτλο «Ανάπτυξη των δυνατοτήτων διαχείρισης των Εθνικών Συστημάτων Ασύλου και Μετανάστευσης» στο πλαίσιο του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Χ.Μ. – Ε.Ο.Χ.) περιόδου 2014 – 2021, διενήργησε αυτοψίες σε δομές της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠ.Υ.Τ.) του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου.

Ειδικότερα, κατά το χρονικό διάστημα από τον Ιούνιο του 2022 έως τον Δεκέμβριο του 2023 επισκέφτηκε Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές (Κ.Ε.Δ.), Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.) και Ελεγχόμενες Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο (Ε.Δ.Π.Φ.Α.Α.), τόσο στην ενδοχώρα, όσο και σε νησιά του Βορείου Αιγαίου, καθώς και δομές φιλοξενίας (επείγουσας και μακροπρόθεσμης) ασυνόδευτων ανηλίκων. Οι επισκέψεις περιέλαβαν συναντήσεις και συζητήσεις με τους Διοικητές των δομών, υπαλλήλους της ΥΠ.Υ.Τ. και της Υπηρεσίας Ασύλου, εκπροσώπους των Κλιμακίων του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας (Ε.Ο.Δ.Υ.), Συντονιστές Εκπαίδευσης Προσφύγων, υπαλλήλους του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για το Άσυλο (European Agency for the Asylum – EUAA), εκπροσώπους της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες, αλλά και εκπροσώπους Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (Μ.Κ.Ο.) που δραστηριοποιούνται εντός των δομών. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν συζητήσεις και με τους διαμένοντες, αναφορικά με τις συνθήκες υποδοχής και διαμονής, υπό τον περιορισμό της δυσκολίας επικοινωνίας, λόγω της απουσίας διερμηνέα. Επιπλέον, διενεργήθηκαν αυτοψίες στους χώρους των δομών, και πραγματοποιήθηκε λήψη φωτογραφιών, αντιγράφων εγγράφων και στατιστικών στοιχείων.

Οι αυτοψίες επικεντρώθηκαν σε ζητήματα που αφορούν στις διαδικασίες υποδοχής και καταγραφής των νεοεισερχομένων αλλοδαπών, τις διαδικασίες ασύλου, καθώς και σε ζητήματα δυναμικότητας, στελέχωσης, υποδομών και εν γένει λειτουργίας.

Συγκεκριμένα το έτος 2022, κλιμάκια του Συνηγόρου του Πολίτη επισκέφτηκαν τις εξής δομές:

- ➔ Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.) Χίου – Ιούνιος 2022 (218 διαμένοντες)
- ➔ Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή (Κ.Ε.Δ.) Σάμου – Ιούλιος 2022 (δυναμικότητας 3.000 θέσεων, 479 διαμένοντες)
- ➔ Δομές Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων της Οργάνωσης «ΑΡΣΙΣ», «Φρίξος» (21 διαμένοντες) και «Έλλη» (24 διαμένοντες) – Οκτώβριος 2022
- ➔ Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.) Φυλακίου – Νοέμβριος 2022 (326 διαμένοντες)
- ➔ Ελεγχόμενη Δομή Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο Δράμας – Νοέμβριος 2022 (δυναμικότητας 526 θέσεων – 128 διαμένοντες).

Αντίστοιχα, το έτος 2023, διενεργήθηκαν αυτοψίες στις ακόλουθες δομές:

- ➔ Ελεγχόμενη Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο Κορίνθου – Μάρτιος 2023 (δυναμικότητας 896 θέσεων – 418 διαμένοντες)
- ➔ Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.) Διαβατών – Μάρτιος 2023
- ➔ Ελεγχόμενη Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο Διαβατών – Μάρτιος

Introduction

The Ombudsman is responsible for protecting the fundamental rights of migrants and applicants for international protection, using its general powers (Act No. 3094/2003). The independent authority also carried out the Predefined Act 5 “Providing fundamental rights expertise to stakeholders operating in Greek migration and asylum system” of the Programme “Asylum and Migration (Capacity building of national asylum and migration management systems)” under “EEA Financial Mechanism 2014-2021”. Accordingly, it inspected facilities of the Reception and Identification Service (RIS) of the Ministry of Migration and Asylum.

From June 2022 to December 2023, the Ombudsman visited Closed Controlled Access Centres (CCACs), Reception and Identification Centres (RICs) and Controlled Access Facilities for the Temporary Accommodation of Asylum Seekers (CAFTAAS), both on the mainland and on islands of the Northern Aegean. They also inspected accommodation facilities, both emergency and long-term, for unaccompanied minors. The visits included meetings and discussions with the administrators of the facilities, officials of the Reception and Identification Service (RIS) and the Asylum Service, representatives of the National Public Health Organisation (NPHO), refugee training co-ordinators, officials of the European Agency for Asylum (EUAA), representatives of the UNHCR (United Nations High Commission for Refugees) and representatives of non-governmental organisations (NGOs) working within the facilities. They also talked to the residents about the reception and accommodation conditions, noting the difficulties in communicating due to the lack of an interpreter.

The Ombudsman inspected the premises and took photographs, copies of documents and statistical data. The visits focused on issues related to reception and registration of new arrivals, asylum procedures, capacity, staffing, infrastructure and general operation.

Specifically, in 2022, teams of the Ombudsman visited the following structures:

- Reception and Identification Centre (RIC) of Chios - June 2022 (218 residents)
- Closed Controlled Access Centre (CCAC) of Samos - July 2022 (capacity 3.000 places, 479 residents)
- Accommodation facilities for unaccompanied minors of the “ARSIS” organization “Frixos” (21 residents) and “Elli” (24 residents) - October 2022
- Fylakio Reception and Identification Centre (RIC) - November 2022 (326 residents)
- Controlled Access Facility for Temporary Accommodation of Asylum Seekers Drama (CAFTAAS) - November 2022 (capacity 526 places - 128 residents).

Similarly, in the year 2023, inspections were carried out in the following facilities:

- Controlled Access Facility for Temporary Accommodation of Asylum Seekers Corinth (CAFTAAS) - March 2023 (capacity 896 places - 418 residents)
- Reception and Identification Centre (RIC) Diavata - March 2023
- Controlled Access Facility for Temporary Accommodation of Asylum Seekers Diavata (CAFTAAS) - March 2023 (capacity 906 places - 247 residents)¹
- Controlled Access Facility for Temporary Accommodation of Asylum Seekers Lag-

1. At the time of the inspection, no formal separation of residents between the RIC, and the facility had yet been carried out. Residents were registered as follows: 79 residents “registered at RIC” and 168 residents “not at RIC”.

- 2023 (δυναμικότητας 906 θέσεων – 247 διαμένοντες¹)
- ➔ Ελεγχόμενη Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο Λαγκαδικίων – Μάρτιος 2023 (δυναμικότητας 654 θέσεων – 89 διαμένοντες)
 - ➔ Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.) Μαλακάσας – Ιούλιος 2023 (240 διαμένοντες)
 - ➔ Ελεγχόμενη Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο Μαλακάσας – Ιούλιος 2023 (400 διαμένοντες)
 - ➔ Ελεγχόμενη Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο Σχιστού – Οκτώβριος 2023 (δυναμικότητας 1.509 θέσεων – 631 διαμένοντες)
 - ➔ Ελεγχόμενη Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο Ελευσίνας – Οκτώβριος 2023 (δυναμικότητας 189 θέσεων – 93 διαμένοντες)
 - ➔ Ελεγχόμενη Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο Σερρών – Δεκέμβριος 2023 (δυναμικότητας 1.578 θέσεων – 1.540 διαμένοντες)
 - ➔ Δομή Ασυνοδευτων Ανηλίκων «Καμπάνη» στην Αττική – Δεκέμβριος 2023 (δυναμικότητας 40 θέσεων – 25 διαμένοντες).

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω στοιχεία, κατά τον χρόνο διενέργειας κάποιων από τις αυτοψίες, η ονομαστική δυναμικότητα των δομών σε θέσεις στέγασης υπερτερεί του διαμέλλοντος πληθυσμού, και μάλιστα κατά πολύ, στις περισσότερες περιπτώσεις. Ωστόσο, κατά το χρονικό διάστημα στο οποίο διενεργήθηκαν οι αυτοψίες (Ιούνιος 2022 έως Δεκέμβριος 2023) υπήρξαν εξελίξεις, οι οποίες επηρέασαν τα ως άνω στοιχεία, τουλάχιστον αναφορικά με το έτος 2022, τις διαδικασίες εντός των δομών, αλλά και τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Ειδικότερα:

1. Τον Μάρτιο του 2023, ολοκληρώθηκε εντός των δομών το πρόγραμμα του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.) HARP, το οποίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Directorate General Migration, Home Affairs of the European Commission [DG Home]). Μέσω αυτού του προγράμματος, ο Δ.Ο.Μ. παρείχε διοικητική υποστήριξη, υπηρεσίες σχετικά με την παιδική προστασία, τη νομική υποστήριξη, τη διερμηνεία, τη μη τυπική εκπαίδευση, καθώς και λοιπές υπηρεσίες (προγραμματισμό ραντεβού για ιατρικές επισκέψεις σε ιδιώτες ιατρούς, κ.λπ.). Η ευθύνη για τις ως άνω παροχές και υπηρεσίες ανήκει πλέον αποκλειστικά στην ΥΠ.Υ.Τ., η οποία, για να ανταποκριθεί, ιδίως στο πεδίο της παροχής ψυχοκοινωνικών υποστηρικτικών υπηρεσιών, λαμβάνει βοήθεια από προσωπικό που διατίθεται από τον ΕΥΑΑ ή και τον Ε.Ο.Δ.Υ.
2. Στο τέλος του 2022 ολοκληρώθηκε το Πρόγραμμα «ΕΣΤΙΑ 2022 – Στεγαστικό πρόγραμμα για αιτούντες διεθνή προστασία²». Οι ωφελούμενοι του Προγράμματος μετακινήθηκαν από διαμερίσματα του αστικού ιστού σε δομές στην ενδοχώρα. Πολλές διαμαρτυρίες υπήρξαν από ωφελούμενους που ανήκαν σε ευάλωτες ομάδες (όπως άτομα με σοβαρές ασθένειες, εγκυμονούσες, οικογένειες με ανήλικα τέκνα, διεμφυλικά άτομα). Ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε σχετικές αναφορές και απευθύνθηκε στην ΥΠ.Υ.Τ., ζητώντας τη διασφάλιση της συνέχισης της φοίτησης

1. Κατά τη στιγμή της αυτοψίας, δεν είχε ακόμη πραγματοποιηθεί τυπικός διαχωρισμός διαμενόντων μεταξύ Κ.Υ.Τ. και δομής φιλοξενίας. Οι διαμένοντες ήταν καταχωρημένοι ως εξής: 79 διαμένοντες «καταγραφή ως Κ.Υ.Τ.» και 168 διαμένοντες «φιλοξενία όχι ως Κ.Υ.Τ.».

2. Το Πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ λειτουργούσε από το 2015, αρχικά υπό την εποπτεία της Ύπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες του Ο.Η.Ε., με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Από τον Σεπτέμβριο του 2020, την ευθύνη υλοποίησής του ανέλαβε το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, με το πρόγραμμα να μετονομάζεται σε ΕΣΤΙΑ II. Οι παροχές περιλαμβάναν κυρίως στέγαση σε ιδιωτικές κατοικίες που μισθώνονταν στο πλαίσιο του Προγράμματος. Από τις 16 Απριλίου 2022, οι θέσεις μειώθηκαν σε 10.000 από 27.000 που διατίθεντο το 2021, και στο τέλος του 2022 το Πρόγραμμα αιφνιδώς ολοκληρώθηκε.

- adikia (CAFTAAS) - March 2023 (capacity 654 places - 89 residents)
- Reception and Identification Centre (RIC) Malakasa - July 2023 (240 residents)
- Controlled Access Facility for Temporary Accommodation of Asylum Seekers Malakasa (CAFTAAS) - July 2023 (240 residents)
- Controlled Access Facility for Temporary Accommodation of Asylum Seekers Schisto (CAFTAAS) - October 2023 (capacity 1.509 places - 631 residents)
- Controlled Access Facility for Temporary Accommodation of Asylum Seekers Elefsina (CAFTAAS) - October 2023 (capacity 189 places - 93 residents)
- Controlled Access Facility for Temporary Accommodation of Asylum Seekers Serres (CAFTAAS) - December 2023 (capacity 1.578 places - 1.540 residents)
- Facility for Unaccompanied Minors “Kambani” in Attica - December 2023 (capacity of 40 places - 25 residents).

The data above shows that during the period under review, the nominal capacity of the residential facilities significantly exceeded the resident population. However, between June 2022 and December 2023, developments occurred that affected these figures, particularly in relation to the processes within the facilities and the services provided in 2022; specifically:

1. The International Organisation for Migration (IOM) project HARP, funded by the European Commission’s Directorate-General for Migration and Home Affairs (DG Home), ended in March 2023. This programme enabled the IOM to provide administrative support, child protection services, legal assistance, interpretation, non-formal education and other services such as arranging medical appointments with private doctors. RIS has now assumed sole responsibility for these services. To meet demand, particularly for psychosocial support services, the RIS is supported by staff provided by the EUAA and/or NPHO.
2. The “ESTIA 2022 - Housing Programme for Applicants for International Protection 1²” ended at the end of 2022. Beneficiaries of the programme were moved from urban flats to locations in the interior of the country. This move triggered numerous complaints from vulnerable groups, including people with serious illnesses, pregnant women, families with small children and transgender individuals. The Ombudsman received these complaints and addressed them to the Reception and Identification Service (RIS) to guarantee the continuity of children’s education and the preservation of special accommodation for the most vulnerable³. In response, the RIS announced in July 2023 that a new housing programme for vulnerable applicants for international protection was planned under the Migration and Asylum Fund 2021 - 2027. This programme, to be implemented in Athens and Thessaloniki, would provide funding for housing in municipal buildings and apartments. The specifications for this programme are currently being developed by the RIS. However, there have been no further updates or developments on this issue since then.

2. The ESTIA Programme has been operating since 2015, initially under the supervision of the UNHCR, with funding from the European Commission. As of September 2020, the Ministry of Migration and Asylum took over the responsibility for its implementation, with the programme being renamed ESTIA II. The benefits mainly included housing in private houses rented under the programme. As of April 16th, 2022, the number of places was reduced to 10,000 from 27,000 that were made available in 2021, and at the end of 2022 the programme was abruptly terminated.

3. Ombudsman’s Annual Report 2022, p. 51

των παιδιών, καθώς και τη διατήρηση ορισμένων θέσεων στέγασης για ιδιαίτερα ευάλωτα άτομα³. Σε απάντηση, η ΥΠ.Υ.Τ., τον Ιούλιο του 2023, ενημέρωσε την Αρχή ότι «στο νέο πολυετές πρόγραμμα του Ταμείου Μετανάστευσης και Ασύλου 2021 – 2027, έχει προβλεφθεί η χρηματοδότηση νέου στεγαστικού προγράμματος για ευάλωτους αιτούντες διεθνή προστασία, σε κτίρια και διαμερίσματα εντός αστικού ιστού. Το πρόγραμμα προβλέπεται να υλοποιηθεί στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη και οι προδιαγραφές του είναι υπό επεξεργασία από την υπηρεσία μας». Έκτοτε, δεν υπήρξε οποιαδήποτε εξέλιξη ή ενημέρωση σχετικά με το ζήτημα αυτό.

3. Στις δομές Διαβατών και Μαλακάσας συστάθηκαν Κ.Υ.Τ. τον Νοέμβριο του 2022⁴. Πριν την επίσημη σύστασή τους, από τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, λειτουργούσαν άτυπα ως Κ.Υ.Τ., με κινητή μονάδα καταγραφής. Επίσης, οι Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας μετατράπηκαν σε Ελεγχόμενες Δομές από τον Φεβρουάριο του 2023⁵ και έκτοτε στη Μαλακάσα και τα Διαβατά λειτουργούν Κ.Υ.Τ. και Ελεγχόμενες Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο.
4. Κατά το έτος 2023, και ιδίως από τον Ιούνιο και εφεξής, υπήρξε σημαντική αύξηση, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, των εισερχομένων μεταναστευτικών ροών στα σημεία εισόδου της χώρας, ιδίως στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, γεγονός που επηρέασε τον βαθμό αποτελεσματικής διαχείρισης και υποδοχής των νεοεισερχόμενων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, κατά το πρώτο επτάμηνο του 2022 (μέχρι τον Ιούλιο) υπήρξαν 6.910 αφίξεις, ενώ το πρώτο επτάμηνο του 2023 (μέχρι τον Ιούλιο), υπήρξαν 11.672 αφίξεις. Συνολικά, καθ' όλη τη διάρκεια του 2022 υπήρξαν 17.122 αφίξεις, ενώ σε όλη τη διάρκεια του 2023 ανήλθαν σε 46.095, με ρεκόρ αφίξεων τον Σεπτέμβριο του 2023, μήνα όπου οι διαμένοντες στην Κ.Ε.Δ. Σάμου και Χίου ήταν 4.264 και 986, ενώ τον Δεκέμβριο 2023 ήταν 3.905 και 1.094 αντίστοιχα.

Γενικές Παρατηρήσεις

Ο Συνήγορος του Πολίτη, κατ' επανάληψη στο παρελθόν, αλλά και ειδικότερα με αφορμή την έκδοση της Ειδικής Έκθεσης για τις μεταναστευτικές ροές⁶ το 2017, τόνισε ότι «σε ένα κράτος δικαίου, η παραμονή προσφύγων και μεταναστών δεν μπορεί παρά να πληροί τους όρους διαχείρισης του πληθυσμού αυτού υπό συνθήκες σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

Σύμφωνα με την Οδηγία 2013/33/ΕΕ, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία «είναι σκόπιμο να θεσπιστούν πρότυπα για την υποδοχή των αιτούντων, τα οποία θα επαρκούν για την εξασφάλιση αξιοπρεπούς επιπέδου και συγκρίσιμων συνθηκών διαβίωσης σε όλα τα κράτη – μέλη⁷».

3. Ετήσια Έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη 2022, σελ. 51.

4. Δυνάμει του Π.Δ. 77/2022 (Φ.Ε.Κ. Α', 212, 17.11.2022).

5. Δυνάμει του Π.Δ. 20/2023 (Φ.Ε.Κ. Α', 43, 24.02.2023).

6. Ειδική Έκθεση «Η πρόκληση των μεταναστευτικών ροών και της προστασίας των προσφύγων – ζητήματα διοικητικής διαχείρισης και δικαιωμάτων», Απρίλιος 2017, <https://old.synigoros.gr/?i=human-rights.el.files.434102>.

7. Στ. 11 του προοιμίου της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013. Το ζήτημα των συνθηκών υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία είχε απασχολήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση ήδη από το έτος 2003, όταν η πρώτη Οδηγία για τις ελάχιστες απαιτήσεις υποδοχής υιοθετήθηκε (2003/9/ΕΚ της 27ης Ιανουαρίου).

3. RIC facilities were established in Diavata and Malakasa in November 2022⁴. Prior to their formal establishment, they had been operating informally as RICs since September of the same year, complete with a mobile registration unit. In addition, the temporary accommodation facilities were transformed into controlled facilities from February 2023⁵. Since then, both Malakasa and Diavata have functioned as RICs and Controlled Access Facilities for the Temporary Accommodation of Asylum Seekers.
4. In 2023, mainly from June onwards, there was a significant increase in migratory flows arriving at the country's entry points, especially on the islands of the Eastern Aegean. This surge, compared to the previous year, had an impact on the effectiveness of the management and reception of new arrivals. For example, according to statistics on the website of the Ministry of Migration and Asylum, in the first seven months of 2022 (until July) there were 6,910 arrivals, while in the same period for 2023 there were 11,672 arrivals. In total, there were 17,122 arrivals in 2022 and 46,095 in 2023. September 2023 saw a record number of arrivals, with the number of residents in the CCACs of Samos and Chios reaching 4,264 and 986 respectively, while for December 2023, these figures were 3,905 and 1,094.

General Observations

The Ombudsman has repeatedly emphasised, in particular in the 2017 Special Report on Migration Flows⁶, that “in a state governed by the rule of law, the accommodation of refugees and migrants must meet the standards for the management of this population with respect for human rights”.

Directive 2013/33/EU on standards for the reception of applicants for international protection stipulates that “it is appropriate to set standards for the reception of applicants which are sufficient to ensure an adequate standard of living and comparable living conditions in all Member States”⁷.

While Member States are granted a certain degree of discretion in defining reception requirements at national level, “this directive respects fundamental rights and observes the principles recognised by the Charter of Fundamental Rights of the European Union”⁸.

The provisions propose a series of measures and guarantees to be complied with by Member States in order to establish standards of dignified living conditions, housing, physical reception standards and health care⁹. When deciding and implementing measures, the best interests of the child¹⁰, the specific needs of vulnerable persons¹¹ and the

4. By virtue of the Presidential Decree 77/2022 (FEK A', 212, 17/11/2022).

5. By virtue of the Presidential Decree-Law 20/2023 (FEK A', 43, 24/02/2023).

6. Special Report “The challenge of migratory flows and refugee protection - administrative and rights issues”, April 2017, <https://old.synigoros.gr/?i=human-rights.el.files.434102old.synigoros.gr/?i=human-rights.el.files.434102>.

7. Paragraph 11 of the preface to Directive 2013/33/EU of the European Parliament and of the Council of 26th June 2013. The issue of the reception conditions of applicants for international protection has been of concern to the European Union already since 2003, when the first Directive on minimum standards for reception was adopted (2003/9/EC of 27th January).

8. Paragraph 35 of the preface to the Directive, *ibid*.

9. Articles 17, 18 and 19 of the Directive, *ibid*.

10. Paragraph 22 of the preface and Article 23 of the Directive, *ibid*.

11. Article 21 et seq. of the Directive, *ibid*.

Εάν και αναγνωρίζεται ένα περιθώριο διακριτικής ευχέρειας στα κράτη – μέλη προκειμένου να θεσπίσουν, σε εθνικό επίπεδο, συνθήκες υποδοχής, «η παρούσα (οδηγία) σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και συνάδει με τις αρχές που αναγνωρίζονται, ιδίως, στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁸». Δέσμη μέτρων και εγγυήσεων προτάσσονται, στο σύνολο των διατάξεων, την οποία τα κράτη – μέλη οφείλουν να λάβουν υπόψη για τη διαμόρφωση, μεταξύ άλλων, προτύπων αξιοπρεπούς διαβίωσης, στέγασης και εν γένει υλικών συνθηκών υποδοχής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης⁹, ενώ, κατά την λήψη αποφάσεων και μέτρων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το ύψιστο συμφέρον του παιδιού¹⁰, η ειδική κατάσταση των ευάλωτων προσώπων¹¹, καθώς και να εξασφαλίζεται στους αιτούντες η προστασία της οικογενειακής ζωής και ενότητας¹².

Στα ακόλουθα κεφάλαια, υπό το πρίσμα των παραπάνω κατευθύνσεων και αρχών, αποτυπώνονται διαπιστώσεις και παρατηρήσεις σε επιμέρους θεματικές, όπως αυτές προέκυψαν από τις επισκέψεις – αυτοψίες στις προαναφερόμενες δομές, αλλά και από αναφορές που έχουν υποβληθεί στον Συνήγορο του Πολίτη, κατά το επίμαχο διάστημα, σχετικά με δυσλειτουργίες που εντοπίζονταν σε διαδικασίες ή συνθήκες εντός των δομών.

8. Στ. 35 του προοιμίου της Οδηγίας, *ibid*.

9. Άρθρα 17, 18 και 19 της Οδηγίας, *ibid*.

10. Στ. 22 του προοιμίου και άρθρο 23 της Οδηγίας, *ibid*.

11. Άρθρο 21 επ. της Οδηγίας, *ibid*.

12. Άρθρα 12 και 18 παρ. 2α της Οδηγίας, *ibid*.

protection of family life and unity¹² should be taken into account.

In the following chapters, findings and observations are presented in thematic sections, based on the principles and guidelines set out above. These findings are based on visits and inspections carried out in the above-mentioned facilities, as well as on complaints submitted to the Ombudsman during the relevant period. These complaints highlight the shortcomings found in the procedures or in the reception conditions.

12. Articles 12 and 18 Paragrap. 2 of the Directive, *ibid.*

A. Εγκαταστάσεις - Υποδομές - Συνθήκες διαμονής

1. Χωροθέτηση

Η χωροταξία των δομών υποδοχής και φιλοξενίας είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς επηρεάζει ουσιαστικά και άλλους τομείς του συστήματος υποδοχής, όπως είναι η ύδρευση, η αποχέτευση, η προστασία από τις καιρικές συνθήκες, αλλά και η πρόσβαση των διαμενόντων σε υπηρεσίες υγείας, νομικής υποστήριξης, εκπαίδευσης, στις διαδικασίες ασύλου, αλλά και στην αγορά για την προμήθεια τροφίμων και αγαθών.

Στις σχετικές συστάσεις του EUAA προς τις κρατικές αρχές, προκειμένου να υπάρχει αποτελεσματική γεωγραφική πρόσβαση των ωφελομένων στις παραπάνω υπηρεσίες, αναφέρεται ότι η εκάστοτε δομή διαμονής πρέπει να βρίσκεται σε λογική απόσταση από τις σχετικές υπηρεσίες, η οποία να μπορεί να διανυθεί χωρίς τη χρήση μεταφορικού μέσου (πεζή). Εναλλακτικά, εφόσον πρέπει να χρησιμοποιηθούν δημόσιες συγκοινωνίες, η διάρκεια του δρομολογίου θα πρέπει να είναι εύλογη¹³.

Όπως διαπιστώθηκε από τις διενεργηθείσες αυτοψίες, οι περισσότερες δομές βρίσκονται εκτός των αστικών ιστών, πολλές φορές σε απομακρυσμένα σημεία, όπως για παράδειγμα στη Μαλακάσα, στο Σχιστό ή στη Σάμο και, ως εκ τούτου, υπάρχουν προφανείς δυσχέρειες πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες, ενώ καλλιεργείται έντονα για τους διαμένοντες το αίσθημα της απομόνωσης από τις τοπικές κοινωνίες. Οι διαμένοντες θα πρέπει να μετακινηθούν προς τον αστικό ιστό, χρησιμοποιώντας δημόσιες συγκοινωνίες και καταβάλλοντας το σχετικό αντίτιμο. Στα ευρήματα των αυτοψιών, είναι ότι η στάση της δημόσιας συγκοινωνίας άλλοτε βρίσκεται έξω από τη δομή (Σάμος) ή σε σχετική απόσταση από αυτή (Μαλακάσα), ενώ άλλοτε, παρόλο που η στάση είναι πολύ κοντά (Διαβατά, Σχιστό), το σημείο είναι επικίνδυνο και εκτεθειμένο, χωρίς στέγαστρο και σχετική διάβαση. Υπήρξαν, ωστόσο, και περιπτώσεις, όπως στις Σέρρες, τα Λαγκαδικία και την Κόρινθο, όπου οι δομές βρίσκονται δίπλα στον οικισμό της πόλης και οι διαμένοντες έχουν άνετη πρόσβαση στην αγορά, το νοσοκομείο της πόλης, την Αστυνομική Διεύθυνση και τα σχολεία (όχι στις Σέρρες), χωρίς να χρειάζεται να χρησιμοποιούν μεταφορικό μέσο.

2. Κτιριακές εγκαταστάσεις

Όσον αφορά στις υποδομές, υπάρχει διαφοροποίηση ανάλογα με το είδος των εγκαταστάσεων. Οι περισσότερες από αυτές λειτουργούν σε πρώην στρατόπεδα (όπως, για παράδειγμα, Κορίνθου, Μαλακάσας, Σχιστού, Λαγκαδικίων και Διαβατών), κάποιες άλλες σε χώρο πρώην βιομηχανικού συγκροτήματος (Κ.Υ.Τ. Χίου), σε παλιές αποθήκες (Δράμας) ή σε πρώην Σχολή Εμπορικού Ναυτικού (Ελευσίνας). Υπάρχουν, ωστόσο και δομές, οι οποίες κατασκευάστηκαν εξ αρχής, αποκλειστικά για να δεχτούν αιτούντες άσυλο, όπως η Κ.Ε.Δ. Σάμου ή το Κ.Υ.Τ. Φυλακίου.

Αναφορικά με τη χρήση παλαιών, βιομηχανικών ή άλλου σκοπού, κτιρίων, στα οποία έχουν διαμορφωθεί δωμάτια, ο Συνήγορος, ήδη κατά το παρελθόν, έχει εκφράσει τον

13. EASO Guidance on reception conditions: operational standards and indicators, September 2016, p. 11.

A. Facilities - Infrastructure and Living Conditions

1. Location

The strategic location of reception facilities is crucial as it has a significant impact on various aspects of the reception system, including water supply, sanitation, weather protection and residents' access to health services, legal aid, education, asylum procedures and markets for food and goods.

According to the EUAA's recommendations to public authorities, accommodation should be located within a reasonable distance of these services to ensure that beneficiaries can access them without the need for transport. Where public transport is necessary, travel times should be reasonable¹³.

Inspections have shown that most of these facilities are located outside urban areas, often in remote locations such as Malakasa, Schisto or Samos. This creates clear challenges in terms of access to goods and services, and fosters a strong sense of isolation of residents from local communities. Residents often have to use public transport to travel to urban areas, and bear the cost associated with this. The inspections found that public transport stops are sometimes located outside the structure, as in Samos, or at a relative distance, as in Malakasa, but in other cases, even if the stop is close, as in Diavata, and Schisto, the location can be dangerous and exposed, with a lack of shelter and safe crossings. However, there are locations, such as in Serres, Lagadikia and Corinth, where the facilities are close to urban centres, allowing residents easy access to markets, municipal hospitals, police stations and schools (except in Serres) without the need for transport.

2. Buildings and Premises

The infrastructure varies according to the type of facility. Many operate in former military camps (such as Corinth, Malakasa, Schisto, Lagadikia and Diavata), others in an old industrial complex (RIC Chios), old warehouses (Drama) or a former merchant navy school (Elefsina). However, there are also buildings specifically built to house asylum seekers, such as the CCAC in Samos or the RIC in Fylakio.

The Ombudsman has previously expressed concerns about the use of old buildings, repurposed for other uses, where rooms have been created. The Independent Authority emphasised that "the use of former factories poses serious health risks to residents, as large numbers of beneficiaries are packed into confined spaces without adequate ventilation¹⁴".

a. Controlled Temporary Accommodation Structures

Typically, these structures consist of prefabricated metal containers. These containers

13. EUAA Guidance on reception conditions: operational standards and indicators, September 2016, p. 11.

14. Special Report 2017, *ibid*, p. 40.

προβληματισμό του. Όπως έχει τονίσει «η χρήση των πρώην εργοστασίων ενέχει σοβαρούς κινδύνους για την υγεία των διαμενόντων, καθώς πολύ μεγάλος αριθμός φιλοξενούμενων συνωστίζονται σε κλειστούς χώρους, χωρίς επαρκή εξαερισμό¹⁴».

α. Ελεγχόμενες δομές προσωρινής φιλοξενίας

Εάν δεν ισχύει αυτή η περίπτωση, κατά κανόνα οι δομές αποτελούνται από μεταλλικούς προκατασκευασμένους οικίσκους (containers), οι οποίοι είναι είτε μονόχωροι, προορισμένοι για οικογένειες, ή δίχωροι, με δυνατότητα φιλοξενίας έως οκτώ (8) ατόμων. Οι οικίσκοι διαθέτουν εσωτερικά τουαλέτα/ντους, κουζίνα, καθώς και κλιματιστικά για ψύξη ή θέρμανση. Κοινή, ωστόσο, είναι η διαπίστωση, σχεδόν για όλες τις δομές, ότι, λόγω των φθορών που έχουν υποστεί και των προβλημάτων που υφίστανται σχετικά με την επισκευή, την αντικατάσταση φθαρμένων υλικών, την εύρεση ανταλλακτικών ή την επισκευή συσκευών (σημειωτέον ότι, όπως προέκυψε, δεν έχουν προβλεφθεί πάγιες δαπάνες για την αντικατάσταση), η πραγματική δυναμικότητα των δομών είναι σημαντικά μειωμένη σε σχέση με την ονομαστική. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι το ένα τρίτο των οικίσκων στη δομή Μαλακάσας, καθώς και 600 θέσεις, σε σύνολο 1.509, στη δομή Σχιστού, δεν μπορούσαν να αξιοποιηθούν για τη διαμονή ωφελούμενων, κατά τον χρόνο της αυτοψίας, ελλείψει λειτουργικότητας. Σε πολλές περιπτώσεις, μάλιστα, παρατηρείται ότι, ακόμη και εάν οι οικίσκοι διατίθενται για τη φιλοξενία αιτούντων άσυλο, παρουσιάζουν ελλείψεις σε εξοπλισμό (τραπέζι, καρέκλες).

Ιδιαίτερη είναι η περίπτωση της δομής Κορίνθου, η οποία αποτελείται από 16 Rubb halls (οικίσκοι τέντας), σε έκαστο των οποίων έχουν διαμορφωθεί 14 δωμάτια διαμονής. Όπως διαπιστώθηκε, οι χώροι διαμονής είναι ιδιαίτερα μικροί για στέγαση περισσότερων του ενός ατόμου, όπως, λ.χ. στην περίπτωση οικογενειών. Ενδεικτικά, σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του EUAA¹⁵, οι στεγαστικές μονάδες πρέπει να είναι τουλάχιστον containers που να μπορούν να στεγάσουν 4 – 5 άτομα σε 22 τ.μ., ώστε να ικανοποιείται η συνθήκη των 4 τ.μ. ανά άτομο. Επιπλέον, όπως παρατηρήθηκε, η εξωτερική κατασκευή από τέντα επηρεάζει αυτονόητα την στεγανοποίηση των δωματίων, την προστασία από την υγρασία και τη διασφάλιση επαρκούς θέρμανσης και ψύξης, ενώ οι εσωτερικές κατασκευές από γυψοσανίδα επίσης δεν μπορούν να διασφαλίσουν την επαρκή προστασία των χώρων από τη ζέση και το κρύο.

Παράλληλα, υπήρξαν και περιπτώσεις δομών, όπου οι φιλοξενούμενοι διαμένουν σε θαλάμους – διαμερίσματα, τα οποία έχουν διαμορφωθεί εσωτερικά των κτιρίων και διαθέτουν 8 – 10 κλίνες και κοινόχρηστες τουαλέτες – ντους, χωριστά για γυναίκες και άνδρες ανά όροφο (δομή Δράμας) ή οι χώροι διαμονής είναι μονόχωρα δωμάτια στο κεντρικό κτίριο με κοινόχρηστες τουαλέτες και ντους (δομή Ελευσίνας). Στην περίπτωση της δομής Δράμας, λόγω του γεγονότος ότι πρόκειται για παλιά βιομηχανική αποθήκη, όλοι οι χώροι είναι ψηλοτάβανοι και, σε συνδυασμό με τη μεγάλη υγρασία και την παλαιότητα του κτιρίου, η επαρκής θέρμανσή τους το χειμώνα δεν μπορεί να εξασφαλιστεί. Επίσης, εντοπίζονται προβλήματα ανεπαρκούς φωτισμού και εγείρονται ζητήματα παραβίασης της ιδιωτικότητας. Αντίθετα, στην δομή Ελευσίνας, στην οποία φιλοξενούνται αποκλειστικά Ουκρανοί πολίτες, οι οποίοι, ως εκτοπισθέντες, βρίσκονται σε καθεστώς προσω-

14. Ειδική Έκθεση 2017, *ibid*, σελ. 40.

15. EUAA Modular Approach to Reception, σελ. 37, διαθέσιμο σε <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2022-10/EUAA-modular-approach-reception-container-site-design.pdf>.

are either one-room, designed for families, or two-room, with the ability to accommodate up to eight people. Each container is equipped with an indoor toilet/shower, kitchen and air conditioning for both cooling and heating. However, it is common to find that the actual capacity of almost all of these structures is significantly reduced compared to their nominal capacity. This is due to deterioration, difficulties in making repairs, replacing worn materials, obtaining spare parts and repairing appliances (note that no fixed costs have been allocated for replacements). For instance, one third of the accommodation units in the Malakasa facility and 600 out of a total of 1,509 in the Schisto facility were not appropriate for housing at the time of the inspection due to disrepair. In many cases, even when the housing units are available for asylum seekers, they lack basic equipment such as tables and chairs.

The Corinthian facility is a unique case, consisting of 16 Rubb halls (large tents), each containing 14 sleeping spaces. These shelters are particularly small, often too cramped to comfortably accommodate groups of more than one person, such as families. According to EUAA¹⁵ specifications, accommodation units should be containers of at least 22 square metres, capable of accommodating 4-5 people, ensuring a minimum of 4 square metres per person. It should be noted, however, that the external canvas tent constructions inevitably adversely affect the waterproofing, moisture protection and temperature control of the space, while the internal plasterboard construction fails to provide adequate insulation against heat and cold.

There are also facilities where the residents stay in units/apartments which have been converted inside buildings and have 8 - 10 beds and shared toilets and showers, separate for women and men per floor (Drama facility) or the accommodation is single rooms in the main building with shared toilets and showers (Elefsina facility). The Drama building, an old industrial warehouse, has high ceilings in all rooms, and combined with high levels of humidity and the ageing condition of the structure, results in problems in providing adequate heating in winter. There are also issues with insufficient lighting and invasion of privacy. In contrast, the Elefsina facility, which houses only Ukrainian citizens under temporary protection status¹⁶, offers renovated rooms in good condition with modern facilities. Residents of this facility expressed satisfaction with their living conditions when interviewed by the team.

b. Closed Controlled Access Centres

A special mention is made of the Closed Controlled Access Centre (CCAC) of Samos, which was the first facility to operate under this legal regime¹⁷ in September 2021. The Ombudsman's team visited the CCAC in July 2022, a relatively short time after its opening.

The CCAC has a capacity of 3,000 places. The facility is exclusively made of prefabricated metal-framed buildings, which house the central administrative services, and prefabricated metal containers intended for accommodation. It is divided into three accommodation sectors (A, B, C). During the inspection, the accommodation facilities were found

15. EUAA Modular Approach to Reception, p. 37, available in <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2022-10/EUAA-modular-approach-reception-container-site-design.pdf>.

16. They are holders of temporary protection residence permits valid until March 2024, according to the Ministerial Decision No. 392634/20.08.2023

17. CCAC are regional services of the Ministry of Migration and Asylum, which were established under article 34 of the Decree 106/2020, as amended by article 12 of the Decree 77/2022 (FEK A, 212α., 17/11/2022).

ρινής προστασίας¹⁶, τα δωμάτια είναι ανακαινισμένα, σε καλή κατάσταση, με σύγχρονο εξοπλισμό.

β. Κ.Ε.Δ.

Ξεχωριστή αναφορά γίνεται για την Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή (Κ.Ε.Δ.) Σάμου, η οποία είναι η πρώτη δομή που λειτούργησε υπό αυτό το νομικό καθεστώς¹⁷, τον Σεπτέμβριο του 2021. Το κλιμάκιο του Συνηγόρου επισκέφτηκε την Κ.Ε.Δ. τον Ιούλιο του 2022, σε σύντομο σχετικά χρόνο από την έναρξη λειτουργίας της.

Η Κ.Ε.Δ. είναι δυναμικότητας 3.000 θέσεων. Αποτελείται αποκλειστικά από προκατασκευασμένα κτίρια μεταλλικού σκελετού, όπου στεγάζονται οι κεντρικές διοικητικές υπηρεσίες, και μεταλλικούς προκατασκευασμένους οικίσκους που προορίζονται για διαμονή (containers). Είναι διαχωρισμένη σε τρεις τομείς διαμονής (Α, Β, Γ). Κατά την επίσκεψη του κλιμακίου, διαπιστώθηκε αρτιότητα των εγκαταστάσεων διαμονής και καλές συνθήκες διαβίωσης, ειδικά ως προς το ζήτημα της στέγασης, των συνθηκών υγιεινής και της καθαριότητας. Θετικά αποτιμήθηκε το γεγονός ότι έχουν προβλεφθεί εγκαταστάσεις, οι οποίες μπορούν να καλύψουν ικανοποιητικά τις ανάγκες διαμονής μεγάλου αριθμού νεοεισερχόμενων αλλοδαπών, σε περίπτωση μαζικών αφίξεων. Οι χώροι διαμονής ήταν επαρκώς εξοπλισμένοι για τη διαβίωση των διαμενόντων, λαμβάνοντας υπόψη, ιδίως, το γεγονός ότι παραμένουν εκεί για σύντομο χρονικό διάστημα. Μολονότι δεν κατέστη δυνατή η επίσκεψη του κλιμακίου στον τομέα Β, προβληματισμό προκάλεσε ο σχεδιασμός των εκεί χώρων διαμονής σε κοιτώνες, με συγκέντρωση μεγάλου αριθμού ατόμων και κοινόχρηστους χώρους υγιεινής.

Στη συνέχεια, ωστόσο, από τον Σεπτέμβριο του 2023, και με δεδομένη την κατακόρυφη αύξηση των νεοεισερχόμενων, ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε σειρά αναφορών, οι οποίες επικεντρώνονταν, όχι μόνο σε προβληματικά ζητήματα διαδικασιών εντός της Κ.Ε.Δ Σάμου¹⁸, αλλά και σε συνθήκες διαμονής, αναντίστοιχες με αυτές που είχε παρατηρήσει το κλιμάκιο της Αρχής στην επίσκεψή του. Ειδικότερα, στις εν λόγω αναφορές γίνεται λόγος για πληθυσμό διαμενόντων 4.000 ατόμων σε κακές συνθήκες διαβίωσης. Όπως αναφέρεται, οι διαμενοντες κοιμούνται αδιακρίτως (μόνες γυναίκες με ανήλικα παιδιά, μαζί με αγνώστους άνδρες) σε οικίσκους ακατάλληλους για στέγαση, χωρίς κλίνες, ενώ καταγγέλλθηκαν και περιπτώσεις όπου άτομα κοιμούνται σε χαρτόκουτα στο πάτωμα. Παράλληλα, παρατηρούνται παρατεταμένες διακοπές νερού (πρόβλημα που εμφανίστηκε και το καλοκαίρι του 2022), ενώ επίσης αναφέρεται ότι, ακόμα και όταν η ύδρευση λειτουργεί, η πρόσβαση σε νερό είναι περιορισμένη, ότι η σίτιση είναι ελλιπής, καθώς και ότι οι χώροι υγιεινής των εγκαταστάσεων βρίσκονται σε άθλια κατάσταση, με αποτέλεσμα να ελλοχεύουν κίνδυνοι για την υγεία των διαμενόντων. Ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε στην ΥΠ.Υ.Τ. και τη Διοίκηση της Κ.Ε.Δ. Σάμου, επισημαίνοντας, μεταξύ άλλων, τα παραπάνω και ζήτησε πληροφόρηση για τα καταγγελλόμενα, χωρίς, ωστόσο, μέχρι σήμερα, να υπάρξει οποιαδήποτε ανταπόκριση από τους αρμόδιους φορείς.

16. Είναι κάτοχοι αδειών διαμονής προσωρινής προστασίας με ισχύ έως τον Μάρτιο 2024, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 392634/20.08.2023 Υπουργική Απόφαση (ΑΔΑ: ΨΨ5Λ46ΜΔΨΟ-Ο36).

17. Οι Κ.Ε.Δ. αποτελούν περιφερειακές υπηρεσίες της ΥΠ.Υ.Τ. του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, οι οποίες ιδρύθηκαν βάσει του άρθρου 34 του Π.Δ. 106/2020, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 12 του Π.Δ. 77/2022 (Φ.Ε.Κ. Α', 212, 17.11.2022).

18. Αναλυτικά βλ. στο οικείο κεφάλαιο της Έκθεσης.

1

Κτίριο για άτομα με
κινητικά προβλήματα
με ράμπα στη δομή
Σχιστού
Οκτώβριος 2023

Building for people
with mobility problems
with a ramp at the
Schisto Facility
October 2023

2

Εσωτερικό κτιρίου
για άτομα με κινητικά
προβλήματα στη δομή
Σχιστού
Οκτώβριος 2023

Interior of the building
for people with mobility
problems at the
Schisto Facility
October 2023

3. Προβλέψεις για άτομα με ευάλωτα χαρακτηριστικά

α. Άτομα με κινητικά προβλήματα

Η προσαρμογή των κτιριακών εγκαταστάσεων στις ιδιαίτερες ανάγκες ατόμων με στοιχεία ευαλωτότητας, ιδίως με κινητικά προβλήματα, αποτελεί ουσιώδη παράμετρο σεβασμού των δικαιωμάτων τους, όπως αυτά κατοχυρώνονται στη Σύμβαση του Ο.Η.Ε. για τα άτομα με αναπηρία. Σύμφωνα με το άρθρο 20 (α) της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. «τα κράτη – μέλη λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα για να εξασφαλίσουν την ατομική κινητικότητα με τη μεγαλύτερη δυνατή ανεξαρτησία για τα ΑμεΑ [...]». Επιπλέον, σύμφωνα με την Οδηγία 2013/33/ΕΕ «τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη την ειδική κατάσταση των ευάλωτων προσώπων, όπως [...] τα άτομα με ειδικές ανάγκες¹⁹ [...]».

Ο Συνήγορος του Πολίτη, τόσο στο πλαίσιο της γενικής του αρμοδιότητας, όσο και της ειδικής του αρμοδιότητας για την εξωτερική παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης, έχει επανειλημμένως επισημάνει πλημμέλειες, ελλείματα και στρεβλώσεις στο επίπεδο της κείμενης νομοθεσίας, αλλά και της διοικητικής λειτουργίας και πρακτικής²⁰.

Στο πλαίσιο αυτό, όπως προέκυψε από τις διενεργηθείσες αυτοψίες, σε κάποιες δομές υπάρχει σχεδιασμός των εγκαταστάσεων, για τη διευκόλυνση της κινητικότητας των ωφελούμενων ΑμεΑ. Ειδικότερα, στη δομή Σχιστού, όπου μετά το πέρας του Προγράμματος ΕΣΤΙΑ II, μεταφέρθηκε σημαντικός αριθμός ατόμων με στοιχεία ευαλωτότητας, υπάρχει κτιριακή εγκατάσταση ειδικά για ανθρώπους με κινητικά προβλήματα, η οποία διαθέτει ράμπα. Επιπλέον, σύμφωνα με την ενημέρωση, στη δομή εφαρμόζονται εξατομικευμένα «ολιστικά» σχέδια υποστήριξης ευάλωτων ατόμων, μεταξύ αυτών και αναπήρων, που απαιτούν τον συντονισμό σχεδόν όλων των κλιμακίων της δομής. Η Διοίκηση παρέιχε στο κλιμάκιο της Αρχής παράδειγμα για την εφαρμογή ενός ολιστικού σχεδίου υποστήριξης διαμένοντος με κινητικά προβλήματα. Η εξατομικευμένη υποστήριξη αφορά στη μετακίνηση προς και από το νοσοκομείο, την καθαριότητα του δωματίου, την καθημερινή νοσηλευτική και φαρμακευτική υποστήριξη, τη σίτιση και ψυχοκοινωνική υποστήριξη, καθώς και την ενημέρωση και υποστήριξη για τις διαδικασίες ασύλου²¹.

Προσπάθειες να υπάρχουν μέτρα διευκόλυνσης ατόμων με κινητικά προβλήματα έχουν καταβληθεί και σε άλλες δομές, χωρίς ωστόσο, αυτές να αποδίδουν πλήρως. Η δομή Σερρών παρέχει σημεία πρόσβασης για άτομα με αμαξίδιο, αν και το μεγαλύτερο μέρος της αποτελείται από χώμα και χαλίκια, ενώ πρόβλεψη ράμπας και μπάνιου – WC για ΑμεΑ υπάρχει στη δομή Ελευσίνας. Ομοίως, στη δομή Λαγκαδικίων, οι εγκαταστάσεις του κλιμακίου του Ε.Ο.Δ.Υ. έχουν ράμπα στην είσοδο, ενώ κατά κανόνα όλοι οι χώροι της δομής είναι προσβάσιμοι για άτομα με αμαξίδιο. Στη δομή Κορίνθου, επίσης, υπάρχει ράμπα, η οποία, ωστόσο, συνδέει μόνο το 1ο Rubb hall με την τουαλέτα/ντους που είναι αποκλειστικά για ΑμεΑ, ενώ η υπόλοιπη δομή είναι καλυμμένη με χαλίκια, καθιστώντας αδύνατη τη μετακίνηση ατόμου με αναπηρικό αμαξίδιο ή υποστηριζόμενη βάδιση. Στη δομή Δράμας, σύμφωνα με την ενημέρωση που έγινε, οι ωφελούμενοι με κινητικά προβλήματα τοποθετούνται σε δωμάτια με εύκολη πρόσβαση στα κοινόχρηστα μπάνια. Το ισόγειο και ο όροφος διαθέτουν από ένα μπάνιο (τουαλέτα/ντους), ειδικά διαμορφωμένο για άτομα με αναπηρίες, το κλειδί του οποίου παραχωρείται στα άτομα αυτά, για να έχουν

19. Άρθρο 21 της Οδηγίας, *ibid*.

20. Βλ. ενδεικτικά «Ειδική Έκθεση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες», 2022.

21. Στο σχέδιο αυτό εμπλέκονταν το προσωπικό του γραφείου υποστήριξης διαδικασιών ασύλου, του Ε.Ο.Δ.Υ., του γραφείου ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, του προσωπικού φύλαξης, του γραφείου υλικών συνθηκών και της σίτισης.

to be in good condition, with satisfactory living conditions, especially in terms of housing, hygiene, and cleanliness. It was positively noted that facilities have been provided that can adequately meet the accommodation needs of a large number of incoming immigrants in the event of a mass influx. The living spaces were adequately equipped for the residents, taking into account, in particular, the fact that they stay there for a short period of time. However, although it was not possible for the inspection team to visit sector B, the design of the accommodation spaces there in dormitories, with a large concentration of people and shared hygiene facilities, gave cause for concern.

From September 2023, the Ombudsman received a number of complaints in the light of the sharp increase in the number of new arrivals. These complaints not only highlighted procedural problems within the Samos CCAC¹⁸, but also pointed to inconsistencies in accommodation conditions compared to those observed by the authority's team during its visit. Specifically, these complaints referred to a resident population of 4,000 people living in substandard conditions. It was reported that residents, including single women with minors and unidentified men, were sleeping unregulated in unsuitable accommodation without beds. There were even cases of people sleeping on cardboard boxes on the floor. Concurrently, prolonged water outages were observed, a problem that first occurred in the summer of 2022. Even when the water supply was working, access to water was limited, food supplies were inadequate and sanitation facilities were in a very poor state, posing a health risk to residents. The Ombudsman contacted the RIS and the administration of the CCAC of Samos, pointing out these problems, among others, and requested that they give information on the complaints. To date, however, there has been no response from the relevant authorities.

3. Provisions for Vulnerable Individuals

a. Accommodating Individuals with Mobility Issues

Adapting buildings to cater to the specific needs of individuals with disabilities, particularly those with mobility issues, is a crucial aspect of upholding their rights as outlined in the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities. As per Article 20(a) of the UN Convention, "Member States are obligated to implement effective measures to ensure the greatest possible degree of independent mobility for persons with disabilities." Furthermore, Directive 2013/33/EU stipulates that "Member States should consider the specific situations of vulnerable individuals, such as those with disabilities¹⁹".

The Ombudsman, within the scope of his general and specific competencies for external monitoring of the convention's implementation, has consistently highlighted deficiencies and discrepancies in existing legislation, administrative operations, and practices²⁰.

In this context, inspections have revealed that some facilities are designed to facilitate the mobility of beneficiaries with disabilities. Notably, in the Schisto centre, a building equipped with a ramp is dedicated to individuals with mobility issues. This facility received a significant number of vulnerable individuals following the conclusion of the ESTIA II Programme. According to briefings, individualized "holistic" support plans for vulnerable individuals, including those with disabilities, are implemented in the facility.

18. For details see the relevant chapter of the Report.

19. Article 21 of the Directive, *ibid*

20. See for example "Special Report on the Rights of Persons with Disabilities", 2022.

αποκλειστική χρήση. Πρόβλημα υπάρχει ως προς την πρόσβαση των αμαξιδίων στον εξωτερικό χώρο της δομής, ο οποίος γενικά δεν είναι κατάλληλα διαμορφωμένος.

β. Διαμονή με βάση την οικογενειακή κατάσταση ή και την εθνικότητα

Βασική κατευθυντήρια οδηγία του EUAA²² σχετικά με τις συνθήκες υποδοχής, αποτελεί ο σεβασμός της αρχής της οικογενειακής ενότητας, η διατήρηση της οποίας αποτελεί και θεμελιώδη επιδίωξη της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ²³. Παρατηρείται ότι, σε όλες τις δομές έχει καταβληθεί προσπάθεια να γίνεται σεβαστή αυτή η αρχή, αφού τα μέλη των οικογενειών δεν διαχωρίζονται κατά τη διαμονή τους. Παράλληλα, σε πολλές δομές λαμβάνονται μέτρα, ώστε άτομα που ανήκουν σε λοιπές ευάλωτες ομάδες, όπως μονογονεϊκές ή μόνες γυναίκες, να έχουν διακριτή διαμονή από υπόλοιπους ωφελούμενους²⁴.

Σύμφωνα με επιμέρους ευρήματα των αυτοψιών, στη δομή Λαγκαδικίων, οι παραπάνω κατηγορίες ωφελουμένων διαμένουν κοντά στα διοικητικά κτίρια, ενώ στη δομή Σερρών, οι μόνες γυναίκες, που είναι κυρίως καταγωγής Γιεζίντι, στεγάζονται σε ειδική πτέρυγα. Επιπλέον, στην ίδια δομή, ένα μέρος του κτιρίου μετατράπηκε σε 12 δωμάτια για τους πιο ευάλωτους, χωριστά για άνδρες και γυναίκες, με πολλές, ωστόσο, επιφυλάξεις, για το εάν όντως οι συνθήκες διαμονής σε αυτό το κτίριο είναι κατάλληλες για τις ευάλωτες ομάδες, κυρίως ενόψει της απουσίας θέρμανσης των κοινόχρηστων χώρων κουζίνας και τουαλέτας.

Στην Κ.Ε.Δ. Σάμου, και για την ασφάλεια των ευάλωτων προσώπων κατά την περίοδο της αυτοψίας, η πρακτική ήταν να αφήνεται ένα κενό κοντέινερ μεταξύ αυτών και των υπόλοιπων διαμενόντων, ενώ οι μόνες γυναίκες τοποθετούνταν κοντά της εσωτερικούς «δρόμους» της δομής, για την καλύτερη δική τους ασφάλεια. Στη Μαλακάσα, τόσο η δομή όσο και το Κ.Υ.Τ., διαχωρίζονται σε ζώνες με βάση το φύλο ή την οικογενειακή κατάσταση (οικογένειες, μόνες γυναίκες, μόνοι άνδρες). Χωριστή διαμονή των μονογονεϊκών οικογενειών παρατηρείται, επίσης, στη δομή Δράμας, ενώ στη δομή Διαβατών εφαρμόζεται ένας άτυπος διαχωρισμός, ώστε πρώτα να είναι οι οικίσκοι για τους ασυνόδευτους ανηλίκους (εάν χρειαστεί να μείνουν), μετά οι οικίσκοι για τις μονογονεϊκές οικογένειες και τις μόνες γυναίκες, στη συνέχεια οι οικίσκοι για τις πολυπληθείς οικογένειες και, τέλος, οι οικίσκοι για τους μόνους άνδρες.

Όσον αφορά στη διαμονή με κριτήριο την εθνικότητα, παρατηρείται ότι δεν υπάρχει ενιαία προσέγγιση. Για παράδειγμα, στη δομή Σχιστού και στην Κ.Ε.Δ. Σάμου υπήρχε μέριμνα για διαχωρισμό των διαμενόντων με βάση την εθνικότητα. Αντίθετα, η εθνικότητα δεν αποτελεί κριτήριο διαχωρισμού στη δομή Λαγκαδικίων, στη δομή Διαβατών ή στη δομή Κορίνθου. Στις περιπτώσεις αυτές, παρέχεται από τις διοικήσεις των δομών, ως αιτιολογία για τον μη διαχωρισμό, η αποφυγή «γκετοποίησης» και εντάσεων μεταξύ εθνοτικών ομάδων.

22. EASO Guidance on reception conditions, *ibid*, p. 15.

23. Άρθρο 12 της Οδηγίας «Τα κράτη μέλη λαμβάνουν στο μέτρο του δυνατού, τα κατάλληλα μέτρα για τη διατήρηση της ενότητας της οικογένειας που βρίσκεται στο έδαφός τους [...]».

24. Σχετική πρόβλεψη υπάρχει στην Οδηγία, *ibid*, άρθρα 18 παρ. 3 και 4, σύμφωνα με τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ιδιαίτερα ζητήματα σχετικά με το φύλο και την ηλικία, καθώς και να λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα, για την αποτροπή βιαιοπραγιών και της βίας που έχει σχέση με το φύλο, στους χώρους και τα κέντρα φιλοξενίας.

These plans necessitate the co-ordination of nearly all levels of the unit. Management provided the authority's team with an example of a support plan implemented for a resident with mobility issues. This individualized support includes transportation to and from the hospital, room cleaning, daily nursing and medication support, feeding, psychosocial support, as well as information and assistance with asylum²¹ procedures.

Efforts have been made to accommodate individuals with mobility issues in various facilities, but these have not been entirely successful. The Serres facility provides access points for wheelchair users, but the majority of the area is covered in dirt and gravel. The Elefsina facility has a ramp and a restroom specifically designed for disabled individuals. Similarly, the Lagadikia facility the NPHO unit has a ramp at the entrance, and all areas of the facility are generally wheelchair accessible. In the Corinth facility, there is a ramp that only connects the first Rubb hall to the restroom, which is exclusively for disabled individuals. However, the rest of the section is covered with gravel, making it inaccessible for individuals using wheelchairs or walking aids. In the Drama facility, according to provided information, beneficiaries with mobility issues are accommodated in rooms with easy access to shared restrooms. Both the ground floor and the first floor have a restroom (toilet and shower) specifically designed for people with disabilities, and the key is given to them for their exclusive use. However, there is an issue with wheelchair access to the exterior of the section, which is generally not adequately equipped.

b. Accommodation Arrangements Based on Marital Status or Nationality

A key guideline of the EUAA²² is the respect for the principle of family unity, the preservation of which is a fundamental objective of Directive 2013/33/EU²³. It has been observed that all facilities make an effort to uphold this principle, ensuring family members are not separated during their stay. Concurrently, many facilities implement measures to provide separate accommodations for other vulnerable groups, such as single parents or single women²⁴.

Findings from inspections reveal that in the Lagadikia facility, these categories of recipients reside near the administrative buildings. In the Serres facility, women, predominantly of Yezidi origin, are housed in a special wing. A part of the same facility's building has been converted into 12 rooms for the most vulnerable individuals, segregated by gender. However, there are reservations about whether the living conditions in this building are indeed suitable for vulnerable groups, especially considering the lack of heating in common areas.

In the Samos CCAC, for the safety of vulnerable individuals during the inspection period, the practice was to leave an empty container between them and other residents. Single women were placed near the internal pathways of the facility for their safety. In Malakasa, both the facility and the RIC are divided into zones based on gender or marital status (families, single women, single men). Separate accommodations for single-parent families are also observed in the Drama facility, while in Diavata, an informal separation is applied

21. This project involved the staff of the asylum procedure support office, the NPHO, the psychosocial support office, security staff, the material conditions office and catering staff.

22. EUAA Guidance on reception conditions, *ibid*, p. 15.

23. Article 12 of the Directive "Member States shall, as far as possible, take appropriate measures to preserve the unity of the family in their territory [...]".

24. A relevant provision exists in the Directive, *ibid*, Art.18 paragraph 3 and 4 according to which specific gender and age-related issues must be taken into account, and appropriate measures must be taken to prevent violence and gender-related violence in accommodation centres.

Οικίσκοι στη δομή
Διαβατών
Μάρτιος 2023

1

Residents in the
Diavata Facility
March 2023

Εσωτερικό Rubb hall
στη δομή Κορίνθου
Μάρτιος 2023

2

Internal Rubb hall in
Corinth Facility
March 2023

3

Δομή Δράμας
Νοέμβριος 2022
Facility at Drama
November 2022

4

Εσωτερικός χώρος
διαμονής στη δομή
Ελευσίνας
Οκτώβριος 2023
Indoor accommodation
at the Elefsina Facility
October 2023

4. Υδροδότηση, ηλεκτροδότηση, αποχέτευση και πυρασφάλεια

Στις αυτοψίες διαπιστώθηκε ότι οι υποδομές στις εγκαταστάσεις δικτύων δεν είναι ομοιόμορφες. Κάποιες δομές υδροδοτούνται από τους όμορους Δήμους, όπως η δομή Σχιστού ή το Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, σε άλλες υπάρχουν αντλιοστάσια με δεξαμενές, όπως στη δομή Διαβατών ή στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, ή αλλού δεν υπάρχει καθόλου πόσιμο νερό, όπως στο Κ.Υ.Τ. Χίου. Στην Κ.Ε.Δ. Σάμου η υδροδότηση γίνεται μέσω γεώτρησης. Σε όλες τις δομές διανέμονται φιάλες με εμφιαλωμένο πόσιμο νερό, και όχι για άλλη χρήση.

Όσον αφορά στην αποχέτευση, σε κάποιες δομές υπάρχει βιολογική επεξεργασία των λυμάτων, όπως στην Κ.Ε.Δ. Σάμου ή το Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, σε άλλες διατηρούνται φρεάτια αποχέτευσης και τα λύματα απομακρύνονται με βυτιοφόρα, όπως στην Ελευσίνα ή τα Λαγκαδικία, ενώ αλλού, όπως στα Διαβατά, υπάρχει σύνδεση με το αποχετευτικό δίκτυο της περιοχής. Στις δομές, τέλος, υπάρχουν σταθμοί ηλεκτροδότησης και σχέδια για πυροπροστασία, είτε προς έγκριση είτε ήδη εγκεκριμένα.

5. Τεχνική συντήρηση – Καθαριότητα

Σε όλες τις δομές, η διαχείριση των εγκαταστάσεων έχει ανατεθεί σε ιδιωτικές εταιρείες που παρέχουν υπηρεσίες τεχνικής συντήρησης και καθαριότητας. Οι ιδιωτικές εταιρείες συνήθως διαθέτουν ηλεκτρολόγους, υδραυλικούς ή υπαλλήλους γενικών καθηκόντων χειρωνακτικής εργασίας.

Σημειώνεται ότι, παρόλο που διατίθεται προσωπικό για τις ανάγκες τεχνικών εργασιών, προκύπτουν σοβαρά ζητήματα σχετικά με τη διάρθρωση των διαδικασιών συντήρησης. Όπως ήδη αναφέρθηκε, κοινή είναι η διαπίστωση ότι συναντώνται σημαντικές φθορές στους οικίσκους, ενώ υπάρχουν προβλήματα σχετικά με την αντικατάσταση φθαρμένων ανταλλακτικών ή την επισκευή συσκευών.

Όσον αφορά στις συνθήκες υγιεινής και καθαριότητας, στις περισσότερες αυτοψίες διαπιστώθηκε ότι αυτές ήταν ικανοποιητικές. Οι υπηρεσίες καθαριότητας παρέχονται καθημερινά στο εσωτερικό των οικίσκων και στους κοινόχρηστους χώρους.

Η αποκομιδή των απορριμμάτων διενεργείται από τους Δήμους, στους οποίους βρίσκονται οι δομές. Μάλιστα, στα Διαβατά, ο Φορέας Διαχείρισης Απορριμμάτων έχει αναθέσει την αποκομιδή συνολικά σε πέντε Δήμους της ευρύτερης περιοχής (Θεσσαλονίκης, Ευόσμου – Κορδελιού, Ωραιοκάστρου, Παύλου Μελά, Δέλτα) εκ περιτροπής, έναν για κάθε μέρα της εβδομάδας. Σε μία, μόνο, περίπτωση αναφέρθηκε από τους υπευθύνους της δομής ότι, ο Δήμος που έχει την κατά νόμο ευθύνη, αρνείται να προβεί στην αποκομιδή των απορριμμάτων και αυτή διενεργείται με απορριματοφόρο ιδιωτικής εταιρίας.

6. Φύλαξη, Είσοδος – Έξοδος

Ως γενική παρατήρηση σχετικά με τη φύλαξη, πρέπει να αναφερθεί η εγκατάσταση αυστηρών και πολλαπλών συστημάτων ελέγχου.

Ειδικότερα, αριθμός δομών (Σχιστού, Σερρών, Λαγκαδικίων και Μαλακάσας) περιβάλλονται περιμετρικά από υψηλές περιφράξεις από σκυρόδεμα, οι οποίες σε κάποια σημεία μπορεί να καταλήγουν σε αγκαθωτά συρματοπλέγματα, όπως στις δομές Διαβατών και Λαγκαδικίων. Παράλληλα, έχει τοποθετηθεί κλειστό σύστημα παρακολούθησης (CCTV), στην πύλη και περιμετρικά των εγκαταστάσεων, ενώ στο Κ.Υ.Τ. Διαβατών παρατηρή-

where unaccompanied minors, if they need to stay, are housed first, followed by single-parent families and single women, then large family groups, and finally single men.

Regarding nationality-based accommodation, there is no uniform approach. For instance, in the Schisto and the Samos CCACs, residents were segregated based on nationality. In contrast, nationality is not a criterion for segregation in Lagadikia, Diavata, or Corinth. In these cases, the administrations of the facilities cited the avoidance of “ghettoisation” and ethnic tensions as the reason for non-segregation.

4. Water Supply, Electricity, Sanitation, and Fire Safety

Inspections revealed that the infrastructure across various facilities is not consistent. Some facilities, like Schisto and Malakasa RIC, receive water supply from neighbouring municipalities, while others, such as Diavata and Malakasa RIC, have pumping stations with tanks. In some places, like the RIC Chios, the water is not drinkable, while the Samos CCAC supplies water through a borehole. Bottled drinking water is distributed across all facilities.

As for sanitation, some facilities, like CCAC Samos and RIC Malakasa, have biological wastewater treatment systems. Others, like Elefsina and Lagadikia, have sewage tanks, and wastewater is removed by tankers. In other places, like Diavata, there is a connection to the regional sewerage network. Lastly, all facilities have electricity stations and fire protection plans, either approved or awaiting approval.

5. Technical Maintenance and Cleanliness

All facilities outsource facility management to private companies that provide technical maintenance and cleaning services. These companies typically employ electricians, plumbers, and general manual labourers.

Despite the availability of technical staff, significant issues arise regarding the structure of maintenance procedures. As previously reported, it is common to find significant wear and tear on the containers, along with problems related to the replacement of worn parts or the repair of the units.

In terms of hygiene and cleanliness, most inspections found the conditions to be satisfactory. Cleaning services are provided daily inside the housing blocks and in the common areas.

Waste collection is carried out by the municipalities where the structures are located. For instance, in Diavata, the Waste Management Body has assigned waste collection to five municipalities of the wider region (Thessaloniki, Evosmos - Cordelios, Oreokastro, Pavlos Melas, Delta) on a rotating basis, one for each day of the week. However, in one case, it was reported by the managers of the facility, that the Municipality, despite its legal responsibility, refuses to carry out waste collection, and a private company’s garbage truck is used instead.

6. Security, Entrances, and Exits

Security is a paramount concern, with strict and multiple control systems installed across all facilities.

Δεξαμενές νερού στη
δομή Διαβατών
Μάρτιος 2023

1

Water tanks in the
Diavata Facility
March 2023

Κοινόχρηστες
τουαλέτες στη δομή
Ελευσίνας
Οκτώβριος 2023.

2

Shared toilets in the
Elefsina Facility
October 2023

3

Κοινόχρηστοι χώροι
τουαλέτες στη δομή
Σχιστού
Οκτώβριος 2023
Common areas
toilets in the Schisto
Facility
October 2023

4

Εξωτερική
κοινόχρηστη τουαλέτα
στη δομή Κορίνθου
Μάρτιος 2023
Outdoor communal
toilet in the Corinth
Facility
March 2023

θηκε ότι κάμερες είχαν τοποθετηθεί και σε κοινόχρηστους χώρους. Επίσης, τα Κ.Υ.Τ. Φυλακίου, Μαλακάσας και Χίου, καθώς και η Κ.Ε.Δ. Σάμου, περιβάλλονται περιμετρικά από διπλή περίφραξη που καταλήγει σε αγκαθωτό συρματοπλέγμα τύπου NATO, ενώ σε κάποιες δομές με τέτοιο συρματοπλέγμα διαχωρίζονταν και οι οικίσκοι διαμονής από τους οικίσκους ή τα κτίρια διοίκησης και τεχνικής υποστήριξης, όπως ενδεικτικά στα Λαγκαδίκια και τις Σέρρες.

Επιπλέον, σε όλες τις δομές προσωρινής φιλοξενίας και στα δύο Κ.Υ.Τ. στην ενδοχώρα έχει τοποθετηθεί περιμετρικά υψηλή περίφραξη από σκυρόδεμα.

Τέλος, σε όλες τις δομές, είτε ήταν ήδη εγκατεστημένες και λειτουργούσαν είτε επέκειτο να εγκατασταθούν, μεγάλες θύρες τουρνικέ για την είσοδο και έξοδο των διαμενόντων και εργαζομένων, παράλληλα με μαγνητικές πύλες, x – rays, σύστημα access control δύο παραγόντων (ταυτότητα και αποτύπωμα), για τα προσωπικά αντικείμενα, τους διαμένοντες και τους εργαζόμενους. Το Κλιμάκιο διαπίστωσε ότι, στην Κ.Ε.Δ. Σάμου, αλλά και στη δομή Σχιστού, διαμένοντες και εργαζόμενοι «περνούν» από μαγνητική πύλη και τα προσωπικά τους αντικείμενα από ακτίνες X. Εν συνεχεία, διέρχονται από θύρες τουρνικέ, κατόπιν ελέγχου που πραγματοποιείται μέσω ηλεκτρονικής ανάγνωσης της ειδικής κάρτας που φέρουν (μπλε κάρτα στη περίπτωση των εργαζομένων, κόκκινη στη περίπτωση των διαμενόντων). Στον εν λόγω έλεγχο υποβάλλονται όλοι ανεξαιρέτως κατά την είσοδο και έξοδο. Μάλιστα, κατά τη διάρκεια της επίσκεψης στους χώρους της Κ.Ε.Δ. Σάμου, διαπιστώθηκε ότι σωματικός έλεγχος με μηχανήμα γίνεται από τους υπαλλήλους της ιδιωτικής εταιρίας φύλαξης και σε όσους διαμένοντες μετακινούνται από και προς τον χώρο της καταγραφής, τον χώρο όπου βρίσκεται το γραφείο της Υ.Α. Ο.Η.Ε. και οποιονδήποτε χώρο όπου οι διαμένοντες μπορούν να συναντήσουν δικηγόρο.

Σημειώνεται ότι, κατά τον χρόνο διενέργειας των επισκέψεων, λειτουργούσαν δομές χωρίς να έχουν θέσει σε ισχύ αντίστοιχα μέτρα ελέγχου. Για παράδειγμα, στη δομή Κορίνθου, που δεν είχαν εγκατασταθεί ακόμη όλα τα ως άνω συστήματα, ο έλεγχος κατά την είσοδο και έξοδο πραγματοποιείτο σε κλειστή ελεγχόμενη πύλη, χωρίς κάποιο τεχνικό σύστημα, ενώ το βράδυ κλειδωναν οι πόρτες. Οι διαμένοντες και οι εργαζόμενοι διέθεταν κάρτες εισόδου/εξόδου με τα στοιχεία τους και φωτογραφία, ενώ όσοι δεν είχαν ακόμα καταγραφεί, είχαν μια λευκή κάρτα για την είσοδο και έξοδό τους από τη δομή. Με τον ίδιο τρόπο, γινόταν ο έλεγχος στη δομή Δράμας, χωρίς να παρουσιάζονται προβλήματα.

Η ανυπαρξία πολύπλοκων τεχνικών συστημάτων ελέγχου ενισχύει τον χαρακτήρα των δομών ως ελεγχόμενων μεν, ανοιχτών δε. Μολονότι κάποιο είδος ελέγχου κατά την είσοδο και έξοδο είναι αναγκαίο για την ασφάλεια των διαμενόντων και των εργαζομένων σε αυτές, εκφράζεται έντονος προβληματισμός σχετικά με την αναλογικότητα των εφαρμοζόμενων μέτρων. Τα συστήματα παρακολούθησης, οι έλεγχοι και οι υψηλές περιφράξεις από σκυρόδεμα ή τα αγκαθωτά υψηλά συρματοπλέγματα δημιουργούν συνθήκες εγκλεισμού, που δεν συνάδουν με την ιδιότητα των διαμενόντων, οι οποίοι συνιστούν ευάλωτη πληθυσμιακή ομάδα. Η εικόνα, ειδικά των Κ.Υ.Τ. και των Κ.Ε.Δ., προσιδιάζει περισσότερο σε κέντρο κράτησης, παρά σε χώρο υποδοχής και φιλοξενίας νεοεισερχομένων αλλοδαπών.

Ομοίως για το ίδιο ζήτημα, δηλαδή για την περίφραξη στις δομές και τα συστήματα παρακολούθησης, ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής έχει εκφράσει σοβαρές επιφυλάξεις, στο πλαίσιο διερεύνησης της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, κατά τη χρηματοδότηση των Κ.Ε.Δ. από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επισήμανε, μεταξύ άλλων, ότι η διπλή περίφραξη με συρματοπλέγμα, σε συνδυασμό με τα, ευρείας κλίμακας, συστήματα παρακολούθησης και ασφαλείας, δεν δημιουργούν ένα φυσικό περιβάλλον που να προωθεί την καλή ψυχοσωματική κατάσταση των ωφελούμενων, αλλά αντιθέτως παραπέμπουν σε εγκαταστάσεις κράτησης. Η εξωτερική και η εσωτερική περίφραξη μπορεί, επίσης, να

Several facilities, including Schisto, Serres, Lagadikia, and Malakasa, are surrounded by high concrete fences, while in places like Diavata RIC and Lagadikia, the barriers are topped with barbed wire. Additionally, CCTV systems have been installed at the gates and around the perimeters of these facilities. In the Diavata RIC, cameras are also installed in public areas. Facilities such as Fylakio RIC, Malakasa, Chios, and the Samos CCAC centre are encircled by double fencing, ending in NATO-type barbed wire. In some facilities, barbed wire fences are used to separate accommodation cells from administrative and technical support buildings, as seen in Lagadikia and Serres.

All temporary accommodation structures, including the two RICs in mainland, are surrounded by high concrete fences.

Lastly, all facilities, whether already operational or still under construction, have large turnstile doors for the entry and exit of residents and employees. These are accompanied by magnetic gates, x-ray machines, and a two-factor access control system (ID and fingerprint) for personal belongings, residents, and employees. The Ombudsman staff found that at the Samos CCAC and Schisto centre, residents and workers pass through a magnetic gate, their personal belongings are scanned by x-ray, and they then pass through turnstile gates. They are further checked by electronic reading of a special card they carry (a blue card for workers, a red card for residents). This check is mandatory for all individuals upon entry and exit. During the visit to the Samos CCAC, it was found that a physical check is conducted by the employees of a private security company for those residents moving to and from the registration area, the office of the UNHCR and any area where residents may meet with a lawyer.

During the visits, it was observed that some facilities were operating without implementing corresponding control measures. For instance, in the facility of Corinth, where not all the aforementioned systems had been installed, entry and exit checks were conducted at a closed, controlled gate without any technical system, and the doors were locked at night. Residents and employees had entry and exit cards featuring their details and photographs, while those not yet registered had a white card for their entry and exit from the facility. Similarly, control in the Drama facility was carried out without any issues.

The absence of complex technical control systems underscores the dual nature of these systems as being controlled yet open. While some form of control at entry and exit points is necessary for the safety of residents and workers, there are significant concerns about the proportionality of the measures applied. Surveillance systems, controls, and high concrete or barbed wire fences create conditions of confinement that are inconsistent with the status of the residents, who are a vulnerable population group. The appearance, particularly of the RIC and CCAC is more akin to a detention centre than to a reception and accommodation area for newly arrived residents.

Similarly, on the same issue of fencing in facilities and surveillance systems, the European Ombudsman expressed serious reservations, in the context of an investigation of the protection of fundamental rights, during the funding of the CCAC by the European Commission. The European Ombudsman pointed out, among other things, that the double fencing with barbed wire, combined with the wide-scale surveillance and security systems, does not create a natural environment that promotes the good psychological and physical well-being of the beneficiaries, but, on the contrary, they resemble detention facilities. External and internal fencing may also have a negative impact on the mental health of residents who have already experienced difficult situations or are vulnerable. Indeed, the Ombudsman has reservations as to whether a respect for human dignity, the protection of the best interests of children, and the protection of the vulnerable can be

έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην ψυχική υγεία των διαμενόντων που έχουν ήδη βιώσει δύσκολες καταστάσεις ή είναι ευάλωτοι. Μάλιστα, ο Διαμεσολαβητής εκφράζει επιφυλάξεις για το εάν ο σεβασμός της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, η προστασία του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και η προστασία των ευάλωτων μπορούν να διασφαλιστούν, όταν οι ωφελούμενοι αναγκάζονται να διαμένουν σε ένα τέτοιο περιβάλλον²⁵.

Επιπλέον, οι περιφράξεις (από σκυρόδεμα) συνιστούν μια ιδιαίτερα έντονη παρέμβαση στο περιβάλλον, σε αντίθεση με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για το Άσυλο, για όσο το δυνατόν μικρότερες επεμβάσεις στο περιβάλλον από δομές φιλοξενίας²⁶.

7. Προσωπικό φύλαξης

Σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο (άρ. 16 ν. 4375/2016, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4960/2022), την ευθύνη της φύλαξης των εγκαταστάσεων των Περιφερειακών Υπηρεσιών της ΥΠ.Υ.Τ. φέρει η Ελληνική Αστυνομία. Προβλέπεται, περαιτέρω, ότι «η φύλαξη των παραπάνω εγκαταστάσεων μπορεί να ανατίθεται και σε προσωπικό ιδιωτικής εταιρείας παροχής υπηρεσιών ασφαλείας, εκπαιδευμένο σύμφωνα με την περ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 2518/1997 (Φ.Ε.Κ. Α', 164). Η διαδικασία εισόδου και εξόδου από τις εγκαταστάσεις του πρώτου εδαφίου, καθώς και τα αρμόδια όργανα ελέγχου, ορίζονται με την απόφαση της παρ. 2 του άρθρου 17 του παρόντος». Επίσης, σύμφωνα με τον Κανονισμό των Κ.Υ.Τ., το κλιμάκιο εξωτερικής φύλαξης και ασφάλειας – αρμόδιο για την εξωτερική και εσωτερική φύλαξη και ασφάλεια – αποτελείται από αποσπασμένο προσωπικό της ελληνικής αστυνομίας²⁷.

Στην Κ.Ε.Δ. Σάμου και στα Κ.Υ.Τ. Φυλακίου και Μαλακάσας, την ευθύνη φύλαξης των εγκαταστάσεων έχει η Ελληνική Αστυνομία, έχουν, ωστόσο, ανατεθεί και καθήκοντα φύλαξης, εντός των εγκαταστάσεων, σε ιδιωτικές εταιρίες. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, στην Κ.Ε.Δ. Σάμου, κατά τον χρόνο της αυτοψίας, είκοσι (20) αστυνομικοί της ΕΛ.ΑΣ. διατίθεντο για φρούρηση, ενώ τέσσερα (4) οχήματα της αστυνομίας βρίσκονταν στην Κ.Ε.Δ. Επιπλέον, εταιρεία ασφάλειας είχε παρουσία εντός της δομής και στην είσοδο/έξοδο αυτής, με τον πολύ υψηλό αριθμό των 180 υπαλλήλων, για 479 διαμένοντες.

Στις δομές προσωρινής φιλοξενίας, η φύλαξη έχει ανατεθεί σε ιδιωτικές εταιρίες, το προσωπικό των οποίων παρέχει υπηρεσία ανά βάρδιες, καθ' όλο το εικοσιτετράωρο. Ωστόσο, προέκυψαν ερωτήματα σχετικά με την επάρκειά τους στο ζήτημα της διαχείρισης των ωφελούμενων. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι υπεύθυνοι των δομών εστίασαν στην ανάγκη

25. Απόφαση της 07.06.2023, στο πλαίσιο της στρατηγικής έρευνας ΟΙ/3/2022/MHZ, σχετικά με τον τρόπο που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διασφαλίζει τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων στις χρηματοδοτούμενες από την Ε.Ε., εγκαταστάσεις διαχείρισης της μετανάστευσης στην Ελλάδα, <https://www.ombudsman.europa.eu/el/decision/en/170792>, παρ. 47 – 48.

26. Βλ. Modular approach to reception: Container site designs, EUAA practical tool on the design and management of modular reception centers, October 2022.

27. Κ.Υ.Α. 1/7433/2019 (Φ.Ε.Κ. Β', 2219, 10.06.2019) «Γενικός Κανονισμός Λειτουργίας Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης και Κινητών Μονάδων Υποδοχής και Ταυτοποίησης», άρθρο 3 παρ. 5. Σημειώνεται, περαιτέρω, ότι, ειδικά για τα Κ.Υ.Τ., σύμφωνα με το άρθρο 3 Π.Δ. 29/2021 (Φ.Ε.Κ. Α', 74, 11.05.2021) «Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, οι αρμοδιότητες του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας που διατίθεντο στα κλιμάκια ταυτοποίησης και εξακρίβωσης ιθαγένειας και εξωτερικής φύλαξης και ασφάλειας των περ. β' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 4375/2016 (Α' 51), ως αυτές προβλέπονται στις παρ. 2α' και 5α' του άρθρου 3 της υπ' αρ. 1/7433 κοινής υπουργικής απόφασης «Γενικός Κανονισμός Λειτουργίας Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης και Κινητών Μονάδων Υποδοχής και Ταυτοποίησης» (Β' 2219), ασκούνται πλέον από προσωπικό των Υπηρεσιών Ασφάλειας και Διαχείρισης Μετανάστευσης Δομών των Διευθύνσεων Αστυνομίας Νομών, όπου αυτές λειτουργούν, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος».

ensured when residents are forced to live in such an environment²⁵.

Moreover, the concrete fences constitute a particularly strong environmental intervention, contrary to the recommendations of the European Asylum Agency for the least possible interference with the environment by the accommodation facilities²⁶.

7. Security Personnel

Under the existing legal framework (art. 16 of Law 4375/2016, as revised by Law 4960/2022), the Greek Police is tasked with securing the premises of the Regional Services of RIS. The law further stipulates that “the protection of the aforementioned premises may also be assigned to staff from a private security firm, trained in accordance with article 4 of Law No. 2518/1997. The procedures for entering and exiting the premises mentioned in the first subparagraph, as well as the relevant control bodies, are determined by the decision referred to in paragraph 2 of Article 17 of this act”. In addition, according to the RIC Regulation, the external security team - responsible for both external and internal security - is composed of seconded personnel from the Greek Police²⁷.

At the Samos CCAC and the Fylakio and Malakasa RICs, the Greek Police are responsible for securing the facilities, but private companies have also been given security duties within the facilities. For instance, at the time of the inspection to the CCAC of Samos, twenty (20) Greek Police officers were assigned for security, with four (4) police vehicles present at the CCAC. Additionally, a security firm had a presence inside the facility and at the entrance and exit, with a substantial number of 180 employees for 479 residents.

In the temporary facilities, security is outsourced to private companies, whose staff provide a 24-hour service in shifts. However, their competence in managing residents has been questioned. In several instances, managers emphasised the need to train security staff based on a specific action protocol, to enable them to handle the cases of residents living in the facility, according to their profile and needs (training on child protection issues, trafficking cases, etc.). Questions also arose in some cases, such as in the Diavata facility, about the numerical adequacy of the security staff in relation to the needs of the facility, considering its size and population.

25. Decision of 07/06/2023, in the context of the strategic research OI/3/2022/MHZ, on how the European Commission ensures respect for fundamental rights in EU-funded migration management facilities in Greece, <https://www.ombudsman.europa.eu/el/decision/en/170792>, para. 47 - 48.

26. See. Modular approach to reception: container site designs, EUAA practical tool on the design and management of modular reception centres, October 2022.

27. JMD 1/7433/2019 (FEK B', 2219, 10.06.2019) “General Regulation on the Operation of Reception and Identification Centres and Mobile Reception and Identification Units”, article 3 par. 5. It is further noted that, specifically for the RIC according to article 3 of the Presidential Decree 29/2021 (FEK A', 74, 11.05.2021) “As of the entry into force of the present Law, the responsibilities of the personnel of the Hellenic Police assigned to the identification and verification of citizenship and external security and security units of paragraphs b' and e' of par. 1 of Article 13 of Law no. 4375/2016 (A' 51), as provided for in paragraphs. 2a' and 5a' of Article 3 of the Joint Ministerial Decision No. 1/7433 “General Regulation on the Operation of Reception and Identification Centres and Mobile Reception and Identification Units” (B' 2219), are now exercised by the staff of the Security and Migration Management Services of the Police Departments of the Prefectures where they operate, in accordance with the provisions of the present”.

Περίφραξη ΚΕΔ Σάμου
Ιούλιος 2022

1

Fencing of the Samos
CCAC
July 2022

Περίφραξη στη δομή
Μαλακάσας
Ιούλιος 2023

2

Fencing in the
Malakasa Facility
July 2023

3

Είσοδος στη δομή
Λαγκαδικίων
Μάρτιος 2023

Entry to the Lagadikia
Facility
March 2023

4

Είσοδος στη ΚΕΔ
Σάμου
Ιούλιος 2022

Entry to Samos CCAC
July 2022

να εκπαιδευτεί το προσωπικό φύλαξης, βάσει συγκεκριμένου πρωτοκόλλου ενεργειών, προκειμένου να είναι σε θέση να χειρίζεται τις υποθέσεις των ωφελούμενων που διαμένουν στη δομή, σύμφωνα με το προφίλ και τις ανάγκες τους (εκπαίδευση για ζητήματα παιδικής προστασίας, υποθέσεις trafficking, κ.ά.). Ερωτήματα, επίσης, υπήρξαν, σε κάποιες περιπτώσεις, όπως στη δομή Διαβατών, σχετικά με την αριθμητική επάρκεια του προσωπικού φύλαξης, όσον αφορά στην κάλυψη των αναγκών της δομής, λαμβάνοντας υπόψιν την έκταση και τον πληθυσμό της.

8. Ζητήματα στελέχωσης

Σε όλες σχεδόν τις δομές και τα Κ.Υ.Τ. διαπιστώνεται η έλλειψη μόνιμου προσωπικού της ΥΠ.Υ.Τ. Οι ανάγκες εξυπηρετούνται κατεξοχήν από υπαλλήλους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, στο πλαίσιο προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα (ΚΟ.Χ.) της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α) και από προσωπικό που παρέχει ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για το Άσυλο. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι στη δομή και στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, κατά την ημέρα της αυτοψίας, απασχολούνταν στην Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης ο Διοικητής και 42 υπάλληλοι, και πιο συγκεκριμένα 14 στη δομή και 28 στο Κ.Υ.Τ. Μόνο το 1/10 εξ αυτών ήταν τακτικό προσωπικό. Οι μισοί περίπου, δεκαεννέα (19) για την ακρίβεια, απασχολούνταν στο πλαίσιο προγραμμάτων ΚΟ.Χ. της Δ.ΥΠ.Α. Επίσης, άλλοι δεκαεννέα (19) απασχολούνταν ως έκτακτο προσωπικό με συμβάσεις ορισμένου χρόνου. Στο Κ.Υ.Τ. απασχολείτο μόνο ένας αστυνομικός υπάλληλος της ΕΛ.ΑΣ., για καταγραφές. Αντίστοιχες διαπιστώσεις υπήρξαν και για τις υπόλοιπες δομές.

Η ύπαρξη μόνιμου προσωπικού που σταδιακά θα αποκτήσει εμπειρία και εξειδίκευση, είναι αναγκαία για την ενδυνάμωση της υπηρεσίας και τη συνεχή εξέλιξη και βελτίωση στην παροχή υπηρεσιών. Εξάλλου, σημαντικό εργαλείο βελτίωσης της παροχής υπηρεσιών στο στάδιο της υποδοχής, όπως προτείνεται και από το ΕΥΑΑ²⁸, είναι η επιμόρφωση του κάθε είδους προσωπικού, τόσο σε σταθερή βάση, όσο και όταν υπάρχουν αλλαγές στον νόμο ή τις ακολουθούμενες πρακτικές. Επιπλέον, η παροχή ειδικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε υπαλλήλους που χειρίζονται υποθέσεις ωφελουμένων με ειδικές ανάγκες (ασυνόδευτοι ανήλικοι, θύματα βασανιστηρίων ή trafficking), κρίνεται αναγκαία, σύμφωνα και με τις επιταγές της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ²⁹.

Συστάσεις

1. Οι περισσότερες δομές βρίσκονται σε απομακρυσμένα από τον αστικό ιστό σημεία και, ως εκ τούτου, υπάρχουν προφανείς δυσχέρειες πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες. Οι μετακινήσεις γίνονται με δημόσια μέσα μεταφοράς, έναντι αντιτίμου. Η λήψη πρωτοβουλιών, όπως η μίσθωση μεταφορικών μέσων από την ΥΠ.Υ.Τ., ή η συνεννόηση των αρμοδίων υπηρεσιών του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου με τους όμορους δήμους, προκειμένου να δημιουργηθούν υποδομές για ασφαλείς μετακινήσεις, θα μπορούσαν να μετριάσουν τα όποια πρακτικά προβλήματα προκύπτουν λόγω της συγκεκριμένης χωροθέτησης των δομών.
2. Οι δομές, σχεδόν στο σύνολό τους, αποτελούνται από μεταλλικούς προκατασκευασμένους οικίσκους (containers). Ωστόσο, κοινή είναι η διαπίστωση, σχεδόν για όλες, ότι, λόγω των φθορών που έχουν υποστεί οι οικίσκοι και των προβλημάτων

28. EASO Guidance *ibid*, p. 43.

29. Άρθρα 25 παρ. 2 και 29 της Οδηγίας, *ibid*.

8. Staffing Issues

Nearly all Centres and RIC are experiencing a shortage of permanent staff from RIS. The needs are primarily met by employees on fixed-term contracts, under the auspices of public benefit programmes (KOH) of the Public Employment Service (PES), and by staff supplied by the European Asylum Agency. For instance, on the day of the inspection to the Malakasa RIC and facility the Reception and Identification Service employed an administrator and 42 employees, specifically 14 at the facility and 28 at the RIC. Only a tenth of these were regular staff, with nineteen (19) employed under KOH programmes of the PES. Additionally, another nineteen (19) were employed as temporary staff under fixed-term contracts. There was only one police officer employed at the RIC for registrations, and similar observations were made for other facilities.

The presence of permanent staff, who will progressively acquire experience and expertise, is essential for strengthening the service and for continuous development and improvement in service provision. Furthermore, as suggested by the EUAA²⁸, an important tool for enhancing service delivery at the reception stage is the regular training of all types of staff, especially when there are changes in the law or in the practices followed. Additionally, the provision of specific education and training for officials dealing with cases of residents with special needs, such as unaccompanied minors or victims of torture or trafficking, is considered necessary, in line with the requirements of Directive 2013/33/EU²⁹.

Recommendations

1. Most facilities are situated in locations distant from urban areas, resulting in clear difficulties in accessing goods and services, and travel is typically by public transport, which is time-consuming. Initiatives such as the procurement of transportation by the RIS, or the co-ordination of relevant services of the Ministry of Migration and Asylum with neighbouring municipalities, to establish safe travel infrastructure, could alleviate practical issues arising from the specific location of the facilities.
2. The majority of the facilities consist of prefabricated metal containers. However, almost all have been found to have reduced capacity due to deterioration and issues encountered when replacing worn parts or repairing appliances, with no fixed costs allocated for their replacement. It is necessary for the appropriate services to take measures to ensure that the containers are maintained in their original state for as long as possible. Regular assessment of their condition or their equipment and the allocation of fixed funds for their repair or replacement would be competent steps in this direction. The EUAA's recommendations³⁰ for an annual assessment of facility conditions and the use of a specific checklist can be useful methodological tools for host authorities.
In particular, the Corinth Facility, which consists of 16 Rubb halls (tent houses), is considered entirely unsuitable for the dignified accommodation of residents. The specifications of these facilities are in complete contradiction with those of

28. EUAA Guidance *ibid*, p. 43.

29. Articles 25 paragraph 2 and 29 of the Directive, *ibid*.

30. EUAA guidance *ibid*, p. 23.

που υφίστανται σχετικά με την αντικατάσταση φθαρμένων ανταλλακτικών ή την επισκευή συσκευών, έχει μειωθεί η δυναμικότητά τους, ενώ, προκύπτει ότι δεν έχουν προβλεφθεί πάγιες δαπάνες για την αντικατάστασή τους. Κρίνεται αναγκαία η λήψη μέτρων από τις αρμόδιες υπηρεσίες, ώστε οι οικίσκοι να διατηρούνται στην αρχική τους κατάσταση για όσο το δυνατόν περισσότερο χρόνο. Η τακτική αξιολόγηση της κατάστασής τους ή του εξοπλισμού τους και η διάθεση παγίων κονδυλίων για την επισκευή ή αντικατάστασή τους κινούνται προς την κατεύθυνση αυτή. Οι συστάσεις του EUAA³⁰, μάλιστα, για ετήσια αξιολόγηση της κατάστασης των εγκαταστάσεων, καθώς και χρήση συγκεκριμένου checklist, μπορούν να φανούν χρήσιμα μεθοδολογικά εργαλεία στις υπεύθυνες αρχές υποδοχής.

Ειδικά για την περίπτωση της δομής Κορίνθου, η οποία αποτελείται από 16 Rubb halls (οικίσκους τέντας), οι εν λόγω εγκαταστάσεις κρίνονται εντελώς ακατάλληλες για την αξιοπρεπή διαμονή των ωφελούμενων. Οι προδιαγραφές των παραπάνω, βρίσκονται σε πλήρη αντίθεση με αυτές του EUAA³¹, σύμφωνα με τις οποίες, οι στεγαστικές μονάδες πρέπει να είναι τουλάχιστον containers που να μπορούν να στεγάσουν 4 – 5 άτομα σε 22 τ.μ., ώστε να ικανοποιείται η συνθήκη των 4 τ.μ. ανά άτομο. Ως εκ τούτου, κρίνεται απαραίτητη η αντικατάστασή τους με containers, τα οποία να πληρούν τις προαναφερόμενες προδιαγραφές.

Σημαντικά προβλήματα παρατηρούνται και σε δομές όπου οι ωφελούμενοι διαμένουν σε θαλάμους – δωμάτια εντός πρώην αποθηκών, όπως στη Δράμα. Οι χώροι είναι ψηλοτάβανοι και, σε συνδυασμό με τη μεγάλη υγρασία και την παλαιότητα των κτιρίων, δεν μπορούν να θερμανθούν εύκολα τον χειμώνα. Θεωρείται αναγκαία η ανακαίνιση αυτών, ώστε να διασφαλίζεται επαρκής θέρμανση και να περιορίζεται η υγρασία. Παράλληλα, κρίνεται απαραίτητο να διαμορφωθούν μπά-νια και τουαλέτες σε όλους τους θαλάμους.

3. Προσπάθειες να υπάρχουν μέτρα διευκόλυνσης ατόμων με κινητικά προβλήματα έχουν καταβληθεί σε αρκετές δομές, χωρίς ωστόσο, αυτά να αποδίδουν πλήρως. Ως εκ τούτου, πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες των αρμόδιων αρχών υποδοχής, ώστε άτομα με κινητικά προβλήματα να έχουν απρόσκοπτη πρόσβαση τόσο εκτός, όσο και εντός των κτιριακών εγκαταστάσεων.
4. Αντίστοιχα, τα μέτρα που λαμβάνονται για τη διαμονή των ωφελούμενων ανάλογα με τις ειδικές τους ανάγκες (οικογένειες, μόνες γυναίκες, θύματα βασανιστηρίων), δεν είναι πάντα πλήρη ούτε ενιαία, ενώ, από δομή σε δομή ακολουθούνται διαφορετικές πρακτικές διαχωρισμού τους από άλλους διαμένοντες. Κρίνεται σκόπιμο, και στην περίπτωση αυτή, οι αρμόδιες υπηρεσίες υποδοχής, κατά τη στέγαση των ωφελούμενων, να λαμβάνουν, όσο το δυνατόν, υπόψη τους τα ειδικά ατομικά χαρακτηριστικά τους και να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, σύμφωνα με τις συστάσεις του EUAA³², αλλά και τις προβλέψεις της Οδηγίας³³, ώστε να υπάρχει ασφαλής διαχωρισμός των διαμενόντων, ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση, το φύλο ή την ηλικία.
5. Μία μορφή ελέγχου κατά την είσοδο και έξοδο στις δομές είναι αναγκαία, για την ασφάλεια διαμενόντων και εργαζομένων. Ωστόσο, εκφράζεται έντονος προβλη-

30. EASO guidance *ibid*, p. 23.

31. EUAA Modular Approach to Reception, σελ. 37, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2022-10/EUAA-modular-approach-reception-container-site-design.pdf>.

32. EASO guidance, *ibid*, p. 15.

33. Άρθρ. 12 και 18 παρ. 3 και 4 της Οδηγίας, *ibid*.

the EUAA³¹, which stipulate that housing units must be at least containers that can accommodate 4 - 5 persons in 22 square meters, to meet the condition of 4 square meters per person. It is therefore deemed necessary to replace them with containers that meet the aforementioned requirements.

Significant problems are also observed in facilities where residents stay in wards; rooms inside former warehouses, as in Drama. The rooms have high ceilings and, combined with high humidity and the age of the buildings, cannot be easily heated in winter. Renovation is considered necessary to ensure adequate heating and reduce humidity. At the same time, it is deemed necessary to provide bathrooms and toilets on all wards.

3. Efforts have been made in several facilities to implement measures to facilitate people with mobility problems, but these are not fully effective. Therefore, the efforts of the competent reception authorities should be intensified to ensure that persons with reduced mobility have unhindered access both outside and inside the premises.
4. Similarly, the measures taken to accommodate residents according to their specific needs (for example - families, single women, and victims of torture) are not always comprehensive or uniform, and different practices are followed from facility to facility in separating them from other residents. It seems advisable, in this case too, that the competent reception services, when housing beneficiaries, take into account, as far as possible, their specific individual characteristics and take appropriate measures, in accordance with the recommendations of the EUAA³² and the provisions of the Directive³³, to ensure that residents are safely separated according to their marital status, gender or age.
5. Control measures for entry and exit at facilities are necessary for the safety of residents and employees. However, there are significant concerns about the proportionality of the security measures implemented. High concrete fences or tall barbed wire fences create an image more reminiscent of a detention centre than a reception and accommodation area for newly arrived beneficiaries. External and internal fencing may also negatively impact the mental health of residents who have already experienced difficult situations or are vulnerable. As previously reported, the European Ombudsman has expressed reservations about whether respect for human dignity, protection of the best interests of children, and protection of the vulnerable can be ensured when residents are compelled to live in such an environment³⁴.

In light of the above, it is pertinent to emphasise that the use of less stringent control and security measures in temporary accommodation facilities may proportionally align more with a controlled yet open character.

6. Almost all the facilities and RICs are experiencing a shortage of permanent staff from the RIS. The needs are primarily met by employees on fixed-term contracts, under the Public Employment Service (PES) public benefit programmes (KOH),

31. EUAA Modular Approach to Reception, p. 37, available at: <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2022-10/EUAA-modular-approach-reception-container-site-design.pdf>.

32. EUAA guidance, *ibid*, p. 15.

33. Articles 12 and 18 paragraph 3 and 4 of the Directive, *ibid*.

34. Decision of 07/06./023, in the context of the strategic research OI/3/2022/MHZ, on how the European Commission ensures respect for fundamental rights in EU-funded migration management facilities in Greece. <https://www.ombudsman.europa.eu/en/decision/en/170792>, para. 47 - 48.

ματισμός σχετικά με την αναλογικότητα των εφαρμοζόμενων μέτρων φύλαξης. Οι υψηλές περιφράξεις από σκυρόδεμα ή τα αγκαθωτά υψηλά συρματοπλέγματα σε συνδυασμό με την εγκατάσταση τουρνικέ και καμερών, διαμορφώνουν μια εικόνα που προσιδιάζει περισσότερο σε σωφρονιστικό κατάστημα κράτησης, παρά σε χώρο υποδοχής και φιλοξενίας νεοεισερχομένων αλλοδαπών, ενώ μπορεί επίσης να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην ψυχική υγεία των διαμενόντων που ήδη έχουν βιώσει δύσκολες καταστάσεις ή είναι ευάλωτοι. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής εκφράζει επιφυλάξεις για το εάν ο σεβασμός της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, η προστασία του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και η προστασία των ευάλωτων μπορούν να διασφαλιστούν, όταν οι ωφελούμενοι αναγκάζονται να διαμένουν σε ένα τέτοιο περιβάλλον³⁴.

Με βάση τα παραπάνω, κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί ότι, η χρήση λιγότερο αυστηρών μέσων ελέγχου και φύλαξης στις δομές προσωρινής φιλοξενίας προσιδιάζει περισσότερο στον χαρακτήρα τους ως ελεγχόμενων, αλλά παράλληλα και ανοικτών.

6. Σε όλες σχεδόν τις δομές και τα Κ.Υ.Τ. διαπιστώνεται η έλλειψη μόνιμου προσωπικού της ΥΠ.Υ.Τ. Οι ανάγκες εξυπηρετούνται κατεχοχρή από υπαλλήλους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, στο πλαίσιο προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα (ΚΟ.Χ.) της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.Υ.Π.Α.) και από προσωπικό που παρέχει το ΕΥΑΑ. Η ύπαρξη μόνιμου προσωπικού που σταδιακά θα αποκτήσει εμπειρία και εξειδίκευση, είναι αναγκαία για την ενδυνάμωση της υπηρεσίας και τη συνεχή εξέλιξη και βελτίωση στην παροχή υπηρεσιών. Επιπλέον, ως σημαντικό εργαλείο βελτίωσης της παροχής υπηρεσιών στο στάδιο της υποδοχής, όπως προτείνεται και από τον ΕΥΑΑ³⁵, είναι η επιμόρφωση του κάθε είδους προσωπικού σε σταθερή βάση και η παροχή ειδικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
7. Ερωτήματα εγείρονται σχετικά με την επάρκεια του προσωπικού των ιδιωτικών εταιριών φύλαξης ως προς τη διαχείριση των ωφελούμενων. Για τον λόγο αυτό, θεωρείται απαραίτητη η συνεχής εκπαίδευσή του, όπως ανωτέρω σημειώνεται.

34. Απόφαση της 07.06.2023, στο πλαίσιο της στρατηγικής έρευνας ΟΙ/3/2022/MHZ, σχετικά με τον τρόπο που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διασφαλίζει τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων στις χρηματοδοτούμενες από την Ε.Ε. εγκαταστάσεις διαχείρισης της μετανάστευσης στην Ελλάδα, <https://www.ombudsman.europa.eu/el/decision/en/170792>, παρ. 47 – 48.

35. EASO Guidance, *ibid*, p. 43.

and by staff provided by the EUAA. The presence of permanent staff, who will gradually gain experience and expertise, is necessary to strengthen the service and to ensure continuous development and improvement in service provision. Furthermore, as suggested by the EUAA³⁵, regular training of all types of staff and the provision of specific education and training serve as important tools to improve service delivery at the reception stage.

7. Questions have been raised about the adequacy of the staff of private security companies in managing residents. For this reason, it is deemed necessary to provide them with ongoing training, as previously noted.

35. EUAA Guidance, *ibid*, p. 43.

B. Σίτιση, Ρουχισμός, Οικονομικό Βοήθημα

1. Σίτιση

Σε όλες τις δομές η σίτιση πραγματοποιείται μέσω εταιριών παροχής γευμάτων (catering) και παρέχονται τρία γεύματα ημερησίως, τα οποία διανέμονται μια φορά τη μέρα, μαζί με εμφιαλωμένα μπουκάλια νερού.

Κατά τη διενέργεια όλων των αυτοψιών, η Διοίκηση, κατόπιν αιτήματος, παρείχε στην Αρχή ένα «ενδεικτικό μενού» τόσο για τον γενικό πληθυσμό, όσο και για όσους έχουν ιδιαίτερες διατροφικές ανάγκες (π.χ. πάσχοντες από σακχαρώδη διαβήτη, βρέφη, παιδιά, γυναίκες σε κατάσταση λοχειάς), το οποίο γενικά διασφαλίζει μια ισορροπημένη διατροφή, όχι όμως πάντα σε ικανοποιητικές ποσότητες ή/και ποικιλία.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι να υπάρξουν ειδικές προβλέψεις για ωφελούμενους με ειδικές διατροφικές ανάγκες, όπως οι έγκυες ή θηλάζουσες γυναίκες και τα άτομα που πάσχουν από συγκεκριμένες ασθένειες ή τροφικές αλλεργίες, αλλά και να λαμβάνονται υπόψη οι διατροφικές προτιμήσεις ή/και περιορισμοί συγκεκριμένων ομάδων, όπως ωφελούμενοι με συγκεκριμένες θρησκευτικές/πολιτισμικές καταβολές, ή/και χορτοφάγοι³⁶.

Για τη διανομή των γευμάτων χρησιμοποιείται σε κάθε δομή ένας κοινόχρηστος χώρος (οικίσκος) ή κάποιος κοινόχρηστος χώρος προετοιμασίας φαγητού (δομή Κορίνθου, δομή Ελευσίνας), ο οποίος διαθέτει κουζίνες με εστίες και φούρνο (η χρήση τους γίνεται από όλους τους ωφελούμενους βάσει αναγκών ή/και προγράμματος). Ωστόσο, σε καμία δομή δεν υπήρχε κοινόχρηστος χώρος εστίασης, ενώ οι οικίσκοι ή τα δωμάτια κατά κανόνα δεν είχαν επαρκή χώρο για τραπέζι και καρέκλες.

Δικαιούχοι της σίτισης είναι, κατά τον νόμο, οι αιτούντες διεθνή προστασία, αλλά παρατηρήθηκε ότι καταβάλλονται προσπάθειες από τη Διοίκηση για τη σίτιση όλων των διαμενόντων, ανεξαρτήτως νομικής κατάστασης. Η προσπάθεια για την κάλυψη αναγκών σίτισης του πληθυσμού που δεν πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις σίτισης (δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, απορριφθέντες, χωρίς καταγραφή) και αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες εξ ιδίων πόρων, αποτελεί μια βέλτιστη διοικητική πρακτική που λαμβάνει υπόψη την υποχρέωση περί αξιοπρεπούς διαβίωσης των διαμενόντων και για τον λόγο αυτό θα πρέπει να διατηρηθεί ή/και να εξασφαλιστεί με σαφείς οδηγίες, σύμφωνα και με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής³⁷. Σύμφωνα με την ενημέρωση από το αρμόδιο Υπουργείο, έχουν δοθεί οδηγίες να παρέχεται σίτιση σε όλα τα παιδιά (ανήλικους), αλλά και σε διαμέ-

36. Βλ. σχετ. EUAA “Κατευθυντήριες γραμμές της EASO για τις συνθήκες υποδοχής: πρότυπα διαδικασιών και δείκτες”, σελ. 29: Η πρόσβαση των αιτούντων σε επαρκή και κατάλληλη σίτιση, <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/Guidance-on-ReceptionConditions-EL.pdf>.

37. Σχετ. European Commission, Ares (2021) 7554555 – 07/12/2021, επιστολή της Επιτρόπου, κ. Llva Johansson: «The Commission has raised the issue of discontinuation of material reception support including food to protection status holders and persons with a rejected asylum claim with the Greek authorities on several occasions. We have underscored that all persons, irrespective of their status, should benefit from the provisions of EU Law, notably the provisions of the Conditions Directive, the Qualifications Directive, and the Return Directive and from the relevant provisions of the EU Charter of Fundamental Rights. On this premise, the Commission has repeatedly called upon the Greek authorities to ensure all persons, particularly the vulnerable receive basic means of subsistence, notably, food and hygiene products» (απόσπασμα).

B. Food, Clothing and Financial Assistance

1. Provision of Food

In all facilities, meals are provided by catering companies, with three meals per day being distributed once daily, accompanied by bottles of water.

During all inspections, the Administration, upon request, supplied the Ombudsman with an indicative menu for both the general population and those with special dietary needs (for example, individuals with diabetes, infants, children, or pregnant women), which generally ensures a balanced diet, albeit not always in sufficient quantities or variety.

It is particularly important to make special provisions for residents with specific dietary needs, such as pregnant or breastfeeding women and individuals suffering from specific diseases or food allergies. Additionally, the dietary preferences and restrictions of certain groups, such as beneficiaries with specific religious and cultural backgrounds or vegetarians, should be considered³⁶.

For the distribution of meals, a common area or a shared food preparation area (as in the Corinth and Elefsina facilities) is used in each facility, equipped with kitchens that have stoves and ovens, with their use determined for all residents according to their needs and to the requirements of the daily programme. However, none of the facilities had a communal dining area, and the houses or rooms generally lacked sufficient space for a table and chairs.

By law, only the applicants for international protection have access to material conditions, such as provision of food, but it was observed that the Administration made efforts to feed all residents, regardless of their legal status. Covering the dietary needs of a population that does not meet the formal requirements (such as beneficiaries of international protection, rejected applicants, or unregistered persons) and who are unable to meet their needs from their own resources, is a best-practice administrative procedure that takes into account the obligation of providing decent living conditions for all residents, and it therefore should be maintained and ensured by clear guidelines, also in line with the recommendations of the European Commission³⁷. According to information from the competent Ministry, instructions have been issued to provide food to all minors, as well as residents with vulnerable characteristics, such as medical patients, regardless of their legal residence status.

36. See EUAA Guidelines on Reception Conditions: process standards and indicators”, p. 29: Applicants’ access to adequate and appropriate food, <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/Guidance-on-ReceptionConditions-EL.pdf>.

37. European Commission, Ares (2021) 7554555 - 07/12/2021, letter from the Commissioner, Mrs. Llva Johansson: “The Commission has raised the issue of discontinuation of material reception support including food to protection status holders and persons with a rejected asylum claim with the Greek authorities on several occasions. We have underscored that all persons, irrespective of their status, should benefit from the provisions of EU Law, notably the provisions of the Conditions Directive, the Qualifications Directive and the Return Directive and from the relevant provisions of the EU Charter of Fundamental Rights. On this premise, the Commission has repeatedly called upon the Greek authorities to ensure all persons, particularly the vulnerable receive basic means of subsistence, notably, food and hygiene products” (extract).

Κοινόχρηστη κουζίνα
στη δομή Ελευσίνας
Οκτώβριος 2023

1

Shared kitchen in the
Elefsina Facility
October 2023

Σίτιση στη ΚΕΔ Σάμου
Ιούλιος 2022

2

Giving out food at the
Samos CCAC
July 2022

3

Κοινόχρηστη κουζίνα
στη δομή Κορίνθου
Μάρτιος 2023

Shared kitchen in the
Corinth Facility
March 2023

4

Ιματιοθήκη στη δομή
Κορίνθου
Μάρτιος 2023

The Facility at Corinth
March 2023

νοντες με ευάλωτα χαρακτηριστικά, όπως ασθενείς, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς διαμονής τους.

2. Παροχή ρουχισμού και άλλων μη διατροφικών προϊόντων³⁸

Κατά κανόνα η ΥΠ.Υ.Τ. παρέχει στους νεοαφιχθέντες άπαξ, κατά την άφιξή τους, είδη πρώτης ανάγκης, όπως είδη ατομικής υγιεινής (σαπούνι, οδοντόκρεμα, είδη γυναικείας φροντίδας κ.λπ.), κλινοσκεπάσματα και κουβέρτες (δομή Κορίνθου, δομή Διαβατών, δομή Μαλακάσας κ.ά.), ενώ, σύμφωνα με την ενημέρωση της Διοίκησης, όπου δεν παρέχονται τα είδη αυτά, οι ανάγκες καλύπτονταν από χορηγίες του Δ.Ο.Μ. (για παράδειγμα δομή Δράμας).

Για τα λοιπά είδη, οι ανάγκες καλύπτονται, είτε από δωρεές της τοπικής κοινωνίας είτε από τους ίδιους τους διαμένοντες, μέσω του οικονομικού βοηθήματος που λαμβάνουν. Παρατηρήθηκε ότι σε κάποιες δομές υπάρχουν μεγάλες ελλείψεις σε είδη ρουχισμού (π.χ. δομή Φυλακίου, δομή Σχιστού³⁹). Είναι σκόπιμο να υπάρξει μέριμνα και για χορήγηση όλων των αναγκαίων ειδών σε σταθερή βάση, και όχι αποκλειστικά βάσει των εκάστοτε διαθέσιμων δωρεών⁴⁰, ειδικά για την κάλυψη των αναγκών όσων χρειάζονται ειδικά προϊόντα που είναι απαραίτητα για τη διαβίωσή τους (είδη για τη βρεφική και παιδική ηλικία, είδη ανάγκης για άτομα με αναπηρία: πάνες ακράτειας, υποσέντονα, κ.ά.⁴¹).

Στις περισσότερες δομές υπάρχει χώρος αποθήκευσης και οργάνωσης των δωρεών ρούχων/υποδημάτων (ιματιοθήκη), από όπου μπορούν να προμηθεύονται τα αναγκαία οι ωφελούμενοι.

3. Οικονομικό βοήθημα

Μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών καταγραφής και της έκδοσης της κάρτας υγείας, αλλά και κατά την είσοδο στις δομές προσωρινής φιλοξενίας, οι ωφελούμενοι υπογράφουν την αίτηση για το οικονομικό βοήθημα στο «έντυπο συγκατάθεσης και διάθεσης προσωπικών δεδομένων». Για να υποβάλουν την αίτηση, πρέπει να διαθέτουν κάρτα κινητού τηλεφώνου (sim), αλλά και διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Αυτό δεν είναι αυτονόητο για όλο τον πληθυσμό, καθώς οι περισσότεροι είναι οικονομικά ευάλωτοι. Στη

38. Ο όρος «μη διατροφικά προϊόντα» αναφέρεται σε βασικά οικιακά είδη πλην τροφίμων, όπως π.χ. προϊόντα προσωπικής υγιεινής, προϊόντα καθαρισμού και απορρυπαντικά ρούχων, κλινοσκεπάσματα και πετσέτες. Όταν πρόκειται για αιτούντες σχολικής ηλικίας, στα μη διατροφικά προϊόντα περιλαμβάνονται και σχολικά είδη (σχετ. ΕΥΑΑ «Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΑΣΟ για τις συνθήκες υποδοχής: πρότυπα διαδικασιών και δείκτες).

39. Σημειώνεται ότι, με την υπ' αρ. 342146/27.09.2023 αναφορά προς τον Συνήγορο του Πολίτη, οι διαμένοντες στο Κ.Υ.Τ. Σάμου διαμαρτυρήθηκαν για την έλλειψη ρουχισμού, καθώς για διάστημα 2 – 3 εβδομάδων παρέμεναν μόνο με τα ρούχα που είχαν κατά την άφιξή τους.

40. Βλ. σχετ. ΕΥΑΑ «Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΑΣΟ για τις συνθήκες υποδοχής: πρότυπα διαδικασιών και δείκτες», σύμφωνα με τις οποίες θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι ο αιτών διαθέτει επαρκή ρουχισμό, τουλάχιστον έναν ελάχιστο αριθμό ενδυμάτων, ο ρουχισμός να παρέχεται το συντομότερο δυνατόν και να διατίθεται ανάλογα με την εποχή, ενώ θεωρείται ως ορθή πρακτική να αναπτύσσεται ένα «απόθεμα δωρεών», σε συνεργασία με ανθρωπιστικές Μ.Κ.Ο. για την εύρεση και τη διανομή μεταχειρισμένων ειδών ρουχισμού <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/Guidance-on-ReceptionConditions-EL.pdf>.

41. Όπως και ανωτέρω έγινε λόγος, θα πρέπει να υπάρχουν ειδικές προβλέψεις για αιτούντες με ειδικές ανάγκες. Σε άτομα με σωματική αναπηρία ή σε άτομα που αναρρώνουν από τραυματισμό ή ιατρική θεραπεία, πρέπει να παρέχονται πατερίτσες, αναπηρικά αμαξίδια ή άλλος ιατρικός εξοπλισμός, όταν δεν μπορούν να τον προμηθευθούν από αλλού (π.χ. από φορείς του δημόσιου συστήματος υγείας).

2. Provision of Clothing and Other Non-Food Items³⁸

As a standard practice, the RIS provides new arrivals with essential items such as personal hygiene products (soap, toothpaste, feminine care items, etc.) upon arrival, as well as bed linen and blankets, as seen in the Corinth, Diavata, and Malakasa facilities among others. According to information provided by the Administration, where these items are not supplied, the needs are met through the sponsorship of the International Organization for Migration (IOM), as seen in Drama, for example.

For other items, the needs are either met by donations from the local community or by the residents themselves, using the cash assistance they receive. It was observed that in some facilities, there are significant shortages of clothing (for example in the Fylakio and Schisto facilities³⁹). It is recommended to ensure that all essential items are provided on a regular basis, and not exclusively based on the donations available⁴⁰, especially to cover the needs of those that need special products such as incontinence pads, items for infants, children and disabled residents, etc⁴¹.

In most facilities, there is an organised area for donated clothes and footwear where beneficiaries can obtain the necessary items.

3. Cash Assistance

After completing the registration procedures and receiving a health card, upon entering the temporary accommodation facilities, beneficiaries sign the application for cash assistance on the “Consent and Personal Data Disclosure Form”. To submit the application, they must have a mobile phone card (SIM) and an email address. Unfortunately, this is not a given for all residents as most are financially vulnerable. Then, theoretically, within approximately two weeks, a bank card is issued and residents can go to an ATM to receive their cash assistance.

However, it was found that the cash assistance began to be paid about two months after the application, which makes it challenging for residents to cover their transport costs and to purchase what they need.

38. The term “non-food products” refers to basic non-food household items such as personal hygiene products, cleaning products and laundry detergents, bed linen and towels. In the case of applicants of school age, non-food products also include school supplies (cf. EUAA Guidelines on Reception Conditions: standard procedures and indicators’).

39. It is noted that, in the no. 342146/ 27/09/2023 complaint to the Ombudsman, the residents of the Samos RIC complained about the lack of clothing, as for a period of 2 - 3 weeks they remained with only the clothes they had on arrival.

40. See EUAA Guidelines on Reception Conditions: standards of procedures and indicators according to which it should be ensured that the applicant has sufficient clothing, at least a minimum number of garments, that clothing is provided as soon as possible and made available seasonally, and it is considered good practice to develop a “donation stock”, in co-operation with humanitarian NGOs to find and distribute second-hand clothing <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/Guidance-on-ReceptionConditions-EL.pdf>.

41. As mentioned above, there are specific provisions for disabled applicants. Persons with physical disabilities or persons recovering from injury or medical treatment should be provided with crutches, wheelchairs or other medical equipment when they cannot obtain it elsewhere (e.g. from public health care providers).

συνέχεια, σε διάστημα περίπου δύο εβδομάδων, παραλαμβάνεται η κάρτα και μπορούν να μεταβούν σε ATM και να λάβουν το βοήθημα.

Ωστόσο, από ό,τι διαπιστώθηκε, το οικονομικό βοήθημα αρχίζει να καταβάλλεται δύο μήνες περίπου από τη στιγμή της αίτησης, γεγονός που δυσκολεύει την καταβολή, από μέρους τους, των εξόδων για τις μετακινήσεις τους και την αγορά όσων χρειάζονται.

Συστάσεις

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισημαίνει την ανάγκη να σιτίζονται καταλλήλως όλοι οι διαμένοντες στις δομές, και ανεξαρτήτως του καθεστώτος της παραμονής τους, καθώς η στέρση του φαγητού, ταυτόχρονα με την καθυστέρηση ή τη διακοπή του οικονομικού βοηθήματος, θέτουν σοβαρό ζήτημα σεβασμού της αξιοπρέπειας του ανθρώπου. Διότι, για τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες δεν είναι ούτε εύκολο ούτε απλό να βρουν εργασία, ή να λάβουν κάποιο επίδομα⁴², ενώ για τους νεοεισερχόμενους και τους απορριφθέντες δεν υπάρχει η δυνατότητα ασφάλισης και εργασίας.
2. Την παροχή κατάλληλων συνθηκών υποδοχής επηρεάζει το γεγονός ότι, σε όλες τις δομές, ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες ή απορριφθέντες αιτούντες διεθνή προστασία (ενδεικτικά στην Κόρινθο, ήταν ο μισός πληθυσμός της δομής). Το γεγονός αυτό συνιστά μια σοβαρή επιβάρυνση στο σύστημα υποδοχής αιτούντων διεθνή προστασία.
Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει πολλάκις⁴³ διατυπώσει τη θέση, ότι η διαχείριση του προσφυγικού ζητήματος προϋποθέτει μια συνεκτική στρατηγική ένταξης. Η δια του νόμου διακοπή των υλικών συνθηκών υποδοχής των αναγνωρισμένων προσφύγων από τις δομές φιλοξενίας⁴⁴, η οποία εισήχθη προς αντιμετώπιση των μαζικών αφίξεων των αιτούντων και των εκτάκτων αναγκών που προκύπτουν κατά την υποδοχή⁴⁵, καθιστά ορατό τον κίνδυνο αστεγίας και οικονομικής δυσπραγίας για αυτόν τον ευάλωτο πληθυσμό. Παρά το γεγονός ότι διαπιστώθηκε ανοχή ως προς τη στέγαση του πληθυσμού αυτού και μετά την αναγνώριση, εντούτοις τίθεται σε κίνδυνο η επιβίωσή τους, λόγω της διακοπής του οικονομικού βοηθήματος και της σίτισης.
Είναι κρίσιμο, επομένως, να υπάρξουν μακροπρόθεσμα μέτρα για τη διασφάλιση της ομαλής ένταξης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στο κοινωνικό σύνολο. Η μετάβαση σε λειτουργικά και επαρκή προγράμματα ένταξης θα πρέπει να διευκολύνεται απρόσκοπτα και σε σύντομο χρονικό διάστημα, προκειμένου να επιτευχθεί ομαλώς η αυτονόμηση των προσώπων. Οι πολιτικές ένταξης θα

42. Σύμφωνα με το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, η καταβολή των περισσότερων επιδομάτων προϋποθέτει τη μακροχρόνια διαμονή στη χώρα και δεν λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις των προσφύγων. Σχετικές οι παρεμβάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για τα προνοιακά προγράμματα «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα» και «Επίδομα Στέγασης» και για την θεμελίωση δικαιώματος στη χορήγηση του επιδόματος κοινωνικής αλληλεγγύης ανασφάλιστου υπερέλικα (267731/3209/2020) <https://old.synigoros.gr/?i=health-and-social-welfare.el.suntaxeis.634955>.

43. Βλ. Ειδική Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη «Η πρόκληση των μεταναστευτικών ροών και της προστασίας των προσφύγων, Ζητήματα διοικητικής μεταχείρισης», Απρίλιος 2017, στο <https://old.synigoros.gr/?i=human-rights.el.files.434102> και «Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη περί διεθνούς προστασίας» (23.10.2019) στο <https://old.synigoros.gr/?i=kdet.el.news.608123>.

44. Άρθρο 109 του ν. 4939/2022.

45. Βλ. σχετ. αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Περί Διεθνούς Προστασίας» (ν. 4636/2019).

Recommendations

1. The Ombudsman emphasises the necessity for all residents in the facilities to be adequately fed, irrespective of their residence status. The deprivation of food, coupled with the delay or interruption of cash assistance, raises a serious issue of respect of human dignity. This is because, on one hand, for those recognised as refugees, it is neither easy nor straightforward to find employment or to receive social benefits⁴², and on the other hand, for new arrivals and rejected applications, there is no possibility of insurance and work.
2. The provision of suitable reception conditions is impacted by the fact that, in all the facilities, a significant proportion of the population is either recognised as beneficiaries of international protection or have been rejected; for instance, in Corinth, half of the centre's population was in that status. This constitutes a substantial burden on the reception system for applicants for international protection. The Ombudsman has, on numerous occasions⁴³, expressed the view that the management of the refugee issue requires a coherent integration strategy. The statutory interruption of the material reception conditions of recognised refugees in the accommodation facilities⁴⁴, which was introduced to address the mass arrivals of applicants and the exceptional needs arising during reception⁴⁵, exposes this vulnerable population to the risk of homelessness and economic hardship. Despite the fact that tolerance has been noted in terms of accommodating this population, there is nevertheless exposure to risk concerning their survival, due to the interruption of cash assistance and food.

It is therefore crucial to have long-term measures in place to ensure the smooth integration of beneficiaries of international protection into society. The transition to functional and adequate integration programmes should be facilitated seamlessly and in a short period of time in order to achieve a smooth transition to self-sufficiency. Integration policies will also facilitate the decongestion of facilities in order to make them more effective for the purpose for which they were established, namely to ensure accommodation and material living conditions for third-country nationals who are either in the process of applying for international protection, in the process of return or voluntary departure, or under a suspension of removal procedure.

Otherwise, as stipulated by the law⁴⁶, a decision of the Minister of Migration and Asylum should determine the special categories of beneficiaries for whom the provision of material reception conditions or the deadline for withdrawal is extended, particularly for those suffering from serious illness, in order to benefit from the support services provided in the facilities for as long as necessary.

42. Under the current legal framework, the payment of most social benefits requires long-term residence in the country and does not take into account the particular circumstances of refugees. See the interventions of the Ombudsman on the welfare programmes «Minimum Guaranteed Income» and «Housing Allowance» and on the establishment of a right to the social solidarity allowance for uninsured elderly people (No 267731/3209/2020) <https://old.synigoros.gr/?i=health-and-social-welfare.el.suntaxeis.634955>.

43. See Special Report of the Ombudsman «The challenge of migratory flows and refugee protection, Issues of administrative treatment», April 2017, at <https://old.synigoros.gr/?i=human-rights.el.files.434102> and «Comments on the Ministry of Citizen Protection's draft law on international protection» (23/10/2019) at <https://old.synigoros.gr/?i=kdet.el.news.608123>.

44. Article 109 of Law No. 4939/2022.

45. See the explanatory memorandum on the draft law «On International Protection» (Law 4636/2019).

46. Article 109 of Law No 4939/2022.

διευκολύνουν και την αποσυμφόρηση των δομών, προκειμένου να λειτουργούν πιο αποτελεσματικά για τον σκοπό της ιδρύσεώς τους, δηλαδή τη διασφάλιση στέγασης και παροχής υλικών συνθηκών διαβίωσης σε υπηκόους τρίτων χωρών που είτε βρίσκονται σε διαδικασία υποβολής αιτήματος διεθνούς προστασίας, είτε σε διαδικασία επιστροφής ή οικειοθελούς αναχώρησης, είτε τελούν υπό καθεστώς αναβολής απομάκρυνσης.

Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει, όπως ο νόμος ορίζει⁴⁶, με απόφαση του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου, να καθοριστούν οι ειδικές κατηγορίες δικαιούχων για τις οποίες παρατείνεται η παροχή υλικών συνθηκών υποδοχής ή η προθεσμία αποχώρησης, όπως ιδίως για όσους πάσχουν από σοβαρή ασθένεια, προκειμένου να τύχουν των υποστηρικτικών υπηρεσιών που παρέχονται στις δομές για όσο διάστημα κρίνεται απαραίτητο.

Παράλληλα, είναι σημαντικό το αρμόδιο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη να χορηγεί αναβολή απομάκρυνσης στις περιπτώσεις των υπηκόων τρίτων χωρών, για τους οποίους η επιστροφή ή επανεισδοχή είναι ανέφικτη, μετά την απόρριψη του αιτήματος χορήγησης διεθνούς προστασίας⁴⁷.

Τέλος, τη διαμονή επιμηκύνουν και οι καθυστερήσεις στις οικείες διαδικασίες ασύλου. Το σύστημα υποδοχής επιβαρύνεται από το γεγονός ότι οι αιτήσεις διεθνούς προστασίας εξετάζονται καταρχήν επί του παραδεκτού για Σύριους, Αφγανούς και Σομαλούς πολίτες, παρά τα υψηλά ποσοστά αναγνώρισής τους ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, και παρά το γεγονός ότι η επιστροφή στις χώρες τους είναι ανέφικτη, όπως άλλωστε και στην Τουρκία, λόγω της αναστολής από τη χώρα αυτή των επανεισδοχών. Αντί λοιπόν να εξετάζονται οι αιτήσεις τους, καταρχήν επί της ουσίας βάσει του άρθρου 91 παρ. 5. ν. 4939/2022, οι αιτούντες αυτοί υποβάλλουν πρώτες και δεύτερες μεταγενέστερες αιτήσεις ή και αιτήσεις ακύρωσης, συνεχίζοντας να διαμένουν στις δομές, έως ότου κριθεί η αίτησή τους επί της ουσίας.

3. Η παροχή ειδών ρουχισμού και άλλων μη διατροφικών, απαραίτητων προϊόντων (π.χ. αναπηρικά αμαξίδια) συνιστά όρο για την αξιοπρεπή διαβίωση των ωφελουμένων, ειδικά όταν στις δομές διαβιούν άτομα με ειδικές ανάγκες (π.χ. ΑμεΑ), με προβλήματα υγείας ή πληθυσμός με ειδικότερες ανάγκες (π.χ. παιδιά).
4. Η παροχή υπηρεσιών διερμηνείας (αμφίδρομης) από και προς την ομιλούμενη γλώσσα των διαμενόντων (ή γλώσσα την οποία κατανοούν), καθώς και η παροχή υπηρεσιών μετάφρασης των αιτήσεων/εντύπων που διαμοιράζονται, είναι αναγκαία για την επικοινωνία μεταξύ διαμενόντων και Διοίκησης. Πρωταρχική μέριμνα της Διοίκησης αλλά και της ΥΠ.Υ.Τ., θα πρέπει να είναι η πλήρης και σταθερή στελέχωση των δομών με διερμηνείς, κατάλληλα καταρτισμένους και με γλώσσα εργασίας ανάλογη των πληθυσμών της κάθε δομής, προκειμένου να διασφαλίζεται η επικοινωνία κατά τις διαδικασίες υποδοχής (ταυτοποίηση, υποδοχή, άσυλο, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, κ.ά.), αλλά και προς αποφυγή καθυστερήσεων και αναβολών κατά τις διαδικασίες αυτές.

46. Άρθρο 109 ν.4939/2022.

47. Σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, εάν δεν μπορεί να υλοποιηθεί η απομάκρυνση, ο υπό επιστροφή αλλοδαπός δικαιούται ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, εφόσον, όμως, είναι κάτοχος βεβαίωσης αναβολής απομάκρυνσης κατά τα άρθρα 24 του ν. 3907/2011 και 33 παρ. 2 του ν. 4368/2016. Μάλιστα, στο άρ. 3 παρ. 1 της ΥΑ Α3(γ)/ΓΠ/οικ.25132/2016 (Φ.Ε.Κ. Β', 908) προστέθηκε (με το άρ. 118 του ν. 4636/2019) η πρόβλεψη ότι οι δικαιούχοι του άρθ. 33 παρ. 2 περ. γ', στους οποίους συμπεριλαμβάνονται οι κάτοχοι βεβαίωσης αναβολής απομάκρυνσης, δικαιούνται του συνόλου των εκεί αναφερόμενων παροχών, υπό την προϋπόθεση κατοχής Π.Α.Α.Υ.Π.Α. Ωστόσο, δεν έχει περιέλθει σε γνώση της Αρχής τυχόν περαιτέρω νομοθετική ή διοικητική ρύθμιση του ζητήματος.

At the same time, it is important that the Ministry of Citizen Protection grants suspension of removal procedure in cases of third-country nationals for whom return or re-admission is not possible, following the rejection of the application for international protection⁴⁷.

Finally, delays in the relevant asylum procedures also increase the length of stay. The reception system is burdened by the fact that applications for international protection from Syrian, Afghan and Somali nationals are, in principle, examined on the basis of admissibility. This is despite the fact that there are high rates of recognition of their status as beneficiaries of international protection and despite the fact that their return to their countries is impossible, as in the case of Turkey, due to the suspension of re-admission by that country. Therefore, instead of examining their applications on the merits under Article 91(5)(a) of Law No. 4939/2022, these applicants file first and second subsequent applications or even applications for annulment, and continue to reside in the facilities pending a decision on the merits of their application.

3. The provision of clothing and other non-food items also contributes to the dignified life of the beneficiaries, especially when the facilities are inhabited by people with special needs; for example, disabled people, residents with health problems, and children.
4. The provision of two-way interpretation services to and from the residents' spoken language, or a language they understand, as well as the provision of translation services for applications and forms distributed to residents, are necessary for the communication between residents and Administration. The primary concern of the Administration and the RIS should be the full and stable staffing of the facilities with interpreters who are appropriately trained and have a working language appropriate to the population of each facility. This is to ensure communication during reception with issues of identification, reception, asylum, and health care, and also to avoid delays and postponements during these procedures.

47. According to the current legislative framework, if the removal cannot be carried out, the applicant under return is entitled to medical care, provided that he/she holds a certificate of deferred removal according to articles 24 of Law No. 3907/2011 and 33 paragraph 2 of Law No. 4368/2016. Indeed, in Art. 3 paragraph 1 of YA A3(c)/GP/oik.25132/2016 (FEK B', 908) was added (with the Art. 118 of n. 4636/2019) the provision that the beneficiaries of Art. 33 par. 2 paragraph c', which include holders of a deferred removal certificate, are entitled to all the benefits listed therein, provided that they hold a P.AAY.P.A. However, the Greek Ombudsman is not aware of any further legislative or administrative regulation of this issue.

Γ. Η παροχή ιατρικών και ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών

1. Τα Κλιμάκια ιατρικού ελέγχου

Το Κλιμάκιο Ιατρικού Ελέγχου και Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης που λειτουργεί εντός των Κ.Υ.Τ. και των Κ.Ε.Δ., καθώς και το Κλιμάκιο Ιατροφαρμακευτικής Περίθαλψης και Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης που λειτουργεί εντός των Δομών Προσωρινής Φιλοξενίας, έχουν όμοιες σχεδόν αρμοδιότητες που περιλαμβάνουν τον ιατρικό έλεγχο, την παροχή πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας και τη διακομιδή σε μονάδα δευτεροβάθμιας υγείας, εάν αυτό κριθεί αναγκαίο, τον εντοπισμό των περιστατικών που χρήζουν άμεσης ιατρικής βοήθειας κατά το στάδιο της άφιξης ή κατά τη διαμονή, τη λήψη ιατρικού ιστορικού, την ιδιαίτερη ιατρική μέριμνα σε παιδιά, σε γυναίκες που βρίσκονται σε κατάσταση εγκυμοσύνης ή σε περίοδο λοχείας, καθώς και σε άτομα με αναπηρία και σε πάσχοντες από χρόνια νοσήματα. Επίσης, το Κλιμάκιο στο Κ.Υ.Τ είναι αρμόδιο για τη συμπλήρωση της δίγλωσσας Κάρτας Υγείας που λαμβάνει ο κάθε εισερχόμενος και στην οποία καταγράφονται στοιχεία για εμβολιασμούς και τυχόν φαρμακευτική αγωγή που λαμβάνει, αλλά και για τον εντοπισμό και την ταυτοποίηση της ευαλωτότητας, τη διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας, την αξιολόγηση των οικογενειακών δεσμών παιδιών που έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους, την αρχική εκτίμηση της ψυχικής υγείας, την παροχή ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, την έγκαιρη διάγνωση ψυχικών παθήσεων και την παροχή φαρμακευτικής αγωγής⁴⁸.

Τα Κλιμάκια αυτά στελεχώνονται από προσωπικό του Ε.Ο.Δ.Υ., που παρέχει τις ανωτέρω υπηρεσίες στο πλαίσιο του προγράμματος «Ολοκληρωμένη επείγουσα παρέμβαση υγείας για την προσφυγική κρίση – Philos⁴⁹», τόσο στα Κ.Υ.Τ., όσο και στις δομές. Οι υπηρεσίες παρέχονται από Δευτέρα έως Παρασκευή, με ωράριο 08:00 – 16:00 και τα κλιμάκια στελεχώνονται από τις εξής ειδικότητες: συντονιστή πεδίου, ιατρό, κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο, επισκέπτη υγείας, νοσηλεύτη και διερμηνέα (σε κάποιες δομές, το κλιμάκιο στελεχώνεται από μαία και οδοντίατρο).

Κατά τις αυτοψίες διαπιστώθηκαν ελλείψεις στο προσωπικό, όπως απουσία ιατρού (δομή Σερρών, Κ.Ε.Δ. Σάμου και Χίου), ενώ κατά κανόνα δεν παρέχονται πρωτοβάθμιες υπηρεσίες ψυχιάτρου και παιδίατρου⁵⁰, οι οποίες, όπως προέκυψε από τις αυτοψίες, είναι απαραίτητες, λόγω των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζει η σύνθεση του πληθυσμού. Ταυτόχρονα, η παρουσία μαίας, όπως στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, είναι ιδιαίτερα σημαντική για την πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να δια-

48. Βλ. Κ.Υ.Α. 1/7433 (Φ.Ε.Κ. Β', 2219, 10.06.2019) «Γενικός Κανονισμός Λειτουργίας Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης και Κινητών Μονάδων Υποδοχής και Ταυτοποίησης», αρ. 3 παρ. 3 και Κ.Υ.Α. 23/13532 «Γενικός Κανονισμός Λειτουργίας Δομών Προσωρινής Υποδοχής και Δομών Προσωρινής Φιλοξενίας πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών, που λειτουργούν με μέριμνα της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης», αρ. 5 παρ. 2.

49. Ολοκληρωμένη Επείγουσα παρέμβαση Υγείας για την προσφυγική κρίση – Πρόγραμμα Philos <https://eody.gov.gr/philos-start/>. Αποτελεί πράξη που συγχρηματοδοτείται από τα Ταμεία Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων της προγραμματικής περιόδου 2021 – 2027 (ΤΑ.Μ.Ε.Υ. 2021 – 2027) και εθνικούς πόρους. Η υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου του Έργου έχει παραταθεί έως την 15.02.2024. Η συνολική εποπτεία της υλοποίησης του φυσικού αντικείμενου του προγράμματος ανήκει στο Υπουργείο Υγείας και στη Γενική Γραμματεία Δημόσιας Υγείας.

50. Με εξαίρεση τη δομή του Σχιστού, όπου παιδίατρος έχει καθημερινή παρουσία (εκτός Τετάρτης) και τις δομές στα Λαγκαδάκια και στα Διαβατά, όπου η παιδίατρος εξυπηρετεί και άλλες δομές.

C. The Provision of Medical and Psychosocial Services

1. The Medical and Psychosocial Support Units

The tasks of the Medical Screening and Psychosocial Support Unit operating in the RICs and CCACs and the tasks of the Medical and Psychosocial Support Unit operating in the CAFTAAS are almost identical. These include medical screening, provision of primary health care, referral to secondary health care if necessary, identification of cases requiring immediate medical attention upon arrival or during the stay, taking medical histories, and providing special medical care for children, pregnant or breastfeeding women, people with disabilities and those suffering from chronic diseases. In addition, the Medical Unit at the RIC is responsible for completing the bilingual Health Card that each arriving person receives, which records details of vaccinations and any medication received. It also identifies vulnerabilities, carries out the age assessment process, assesses family ties of children separated from their families, carries out the initial mental health assessment, provides psychosocial support, early diagnosis of mental illness and provides medication⁴⁸.

These Units are staffed by National Public Health Organisation (NPHO) personnel who provide the above services as part of the “PHILOS – Emergency health response to refugee crisis”⁴⁹ programme. The services are provided from Monday to Friday, with opening hours from 08:00 to 16:00, and the Units are made up of the following professionals: a field co-ordinator, a doctor, a social worker, a psychologist, a health visitor, a nurse and an interpreter (in some structures the Unit also includes a midwife and a dentist).

During the inspections, staff shortages were noted, such as the absence of a doctor (in the facility of Serres, Samos and Chios), while the primary services of a psychiatrist and a paediatrician, which the inspections showed to be necessary due to the specifics of the population, are not usually provided⁵⁰. At the same time, the presence of a midwife, as in the Malakasa RIC, is particularly important for primary health care. In any case, timely access to a gynaecologist in a nearby hospital should be ensured for pregnant and post-partum women.

With regard to the specific shortcomings in the case of the CCAC of Samos, it should be noted that the vulnerability check and the filling in of the Health Card (also necessary for the asylum procedure) were carried out by a doctor about two or three times a week,

48. See. JDM 1/7433 (FEK B', 2219, 10/06/2019) “General Regulation on the Operation of Reception and Identification Centres and Mobile Reception and Identification Units”, no. 3 and JDM 23/13532 “General Regulation on the Operation of Temporary Reception Facilities and Temporary Accommodation Facilities for Third Country Citizens or Stateless Persons, operated by the Reception and Identification Service”, article 5 paragraph 2.

49. Comprehensive Emergency Health Response to refugee crisis - Philos Programme <https://eody.gov.gr/philos-start/>. It is an operation co-funded by the Migration and Home Affairs Funds of the programming period 2021 - 2027 (AMIF 2021 - 2027) and national resources. The implementation of the physical scope of the project has been extended until 15/02/2024. The overall supervision of the implementation of the physical scope of the project belongs to the Ministry of Health and the General Secretariat of Public Health.

50. With the exception of the facility of Schisto, where a paediatrician has a daily presence (except Wednesday) and the facilities of Lagadikia and Diavata, where the paediatrician also serves other facilities.

1 Χώρος
Ιατροψυχοκοινωνικού
Κλιμακίου στη δομή
Σχιστού
Οκτώβριος 2023
Medical and
Psychosocial Clinic in
the Schisto Facility
October 2023

2 Χώρος
Ιατροκοινωνικού
Κλιμακίου στη δομή
Λαγκαδικίων
Μάρτιος 2023
Medical and Social
Clinic Area in the
Facility of Lagadikia
March 2023

3

Φαρμακείο στη δομή
Σερρών
Δεκέμβριος 2023
Pharmacy in the
Serres Facility
December 2023

4

Χώρος
Ιατροκοινωνικού
Κλιμακίου στη δομή
Μαλακάσας
Ιούλιος 2023
Medical and Social
Clinic in Malakasa
Facility
July 2023

σφαλίζεται η έγκαιρη πρόσβαση σε γυναικολόγο σε κοντινό νοσοκομείο για τις γυναίκες σε κατάσταση εγκυμοσύνης ή λοχείας.

Ειδικότερα, και όσον αφορά στις ελλείψεις στην περίπτωση της Κ.Ε.Δ. Σάμου, σημειώνεται ότι ο έλεγχος της ευαλωτότητας και η συμπλήρωση της κάρτας υγείας (απαραίτητης και για τη διαδικασία ασύλου) γινόταν με την προσέλευση ιατρού, ειδικευόμενης στο νοσοκομείο, περίπου δύο ή τρεις φορές ή και μία φορά την εβδομάδα, αναλόγως του προγράμματός της. Στην περίπτωση της Κ.Ε.Δ. Χίου, κατά την αυτοψία διαπιστώθηκε η απουσία ιατρού, για διάστημα ενός έτους, καθώς και ψυχολόγου, ενώ, στη δομή Σχιστού, ο γενικός ιατρός του ιατρικού κλιμακίου είχε παρουσία δύο απογεύματα την εβδομάδα.

Σημαντική είναι η περίπτωση της δομής Κορίνθου, όπου διαπιστώθηκε η πλήρης απουσία Κλιμακίου του Ε.Ο.Δ.Υ., παρά τα συνεχή αιτήματα της Διοίκησης. Η απουσία αυτή συνεπάγεται σοβαρές δυσχέρειες στην παροχή κατάλληλης ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης στον πληθυσμό. Γίνεται προσπάθεια για την κάλυψη των αναγκών σε ιατρική φροντίδα από το Κέντρο Υγείας και το Νοσοκομείο Κορίνθου, είτε κατόπιν ραντεβού, είτε μέσω μεταφοράς για τα επείγοντα περιστατικά. Ωστόσο, τα ραντεβού στο νοσοκομείο καθυστερούν, ενώ προκύπτει και το ζήτημα της επικοινωνίας, καθώς οι κοινωνικές υπηρεσίες των νοσοκομείων δεν παρέχουν, κατά κανόνα, διερμηνεία. Παράλληλα, όταν απαιτείται παρακολούθηση από ιατρική ειδικότητα που δεν διαθέτει το νοσοκομείο, οι διαμένοντες πρέπει να μεταβαίνουν σε νοσοκομεία στην Αθήνα, γεγονός που, για την περίπτωση των ευάλωτων, συνεπάγεται δυσκολίες και ως προς την οργάνωση και τη δαπάνη της μεταφοράς, αλλά και εγείρει ζητήματα διερμηνείας και συνοδείας.

Ελλείψεις σημειώθηκαν και στο ψυχοκοινωνικό κλιμάκιο, όπως στη δομή Δράμας, όπου δεν απασχολείτο, τη στιγμή της αυτοψίας, κοινωνικός λειτουργός αλλά, κατά περίπτωση, μετέβαινε κοινωνικός λειτουργός από τα κλιμάκια του Ε.Ο.Δ.Υ. από τις δομές Σερρών ή Καβάλας.

Γενικά, προέκυψε ότι μέλη του υπάρχοντος προσωπικού (νοσηλευτικού, ιατρικού, διερμηνείς) μετακινούνται καθημερινά, προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες και λοιπών δομών. Ενδεικτικά, από το κλιμάκιο στα Διαβατά καλύπτονται οι ανάγκες της δομής Σερρών, Βαγιοχωρίου και Καβάλας, κατεξοχήν για εμβολιασμούς και ατομικά δελτία μαθητών. Διαπιστώθηκε, επιπρόσθετα, ότι δεν υπάρχει δυνατότητα αναπλήρωσης των ιατρών και του λοιπού προσωπικού που βρίσκεται σε άδεια. Χαρακτηριστικό είναι ότι, την ημέρα της αυτοψίας, στη δομή Μαλακάσας απουσίαζαν οι γιατροί, καθώς βρίσκονταν σε άδεια, είτε ολιγοήμερη ή πολύμηνη (ασθενείας, κανονική ή γονική), χωρίς να έχει προβλεφθεί η δυνατότητα αναπλήρωσής τους. Επίσης, το προσωπικό εργάζεται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, μέσω του προγράμματος PHILOS, με αβεβαιότητα ως προς την ανανέωσή τους. Οι βραχυχρόνιες συμβάσεις εργασίας του προσωπικού έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία κενών ως προς την πλήρωση των θέσεων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν η περίπτωση της δομής Σερρών, όπου, κατά την ημέρα της αυτοψίας, είχε λήξει πρόσφατα η σύμβαση εργασίας του ιατρού, με αποτέλεσμα να μην παρέχονται ιατρικές υπηρεσίες.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι υπηρεσίες ιατρού είναι απαραίτητες για τη διεκπεραίωση των διαδικασιών υποδοχής και ασύλου, η επαρκής στελέχωση των κλιμακίων με σταθερή παρουσία κρίνεται αναγκαία. Περαιτέρω, η ύπαρξη τουλάχιστον νοσηλευτικού προσωπικού σε 24ωρη βάση στα Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. που βρίσκονται απομακρυσμένα από τον αστικό ιστό, θα διασφάλιζε καλύτερα την παρέμβαση σε τυχόν επείγοντα περιστατικά, καθώς φιλοξενούν μεγάλους πληθυσμούς, ανάμεσα στους οποίους άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες (οικογένειες με μικρά παιδιά, γυναίκες σε κατάσταση εγκυμοσύνης, ηλικιωμένοι, πάσχοντες από χρόνια νοσήματα κ.ά.).

or even just once a week, depending on her schedule, as she was also working as a resident doctor at the hospital of Samos. A similar case was found in the Chios CCAC, where the inspection revealed the absence of a doctor for a year, as well as a psychologist, while in the facility of Schisto the general practitioner of the medical Unit was present two afternoons a week.

The case of the Corinth facility is particularly noteworthy. The NPHO Unit was found to be completely absent, despite constant requests from the Administration. This absence creates significant difficulties in providing adequate medical and pharmaceutical care to the population. Efforts are being made to meet medical needs at the health centre and hospital in Corinth, either by appointment or by ambulance for emergencies. However, hospital appointments are delayed and there is a problem of communication as hospital services do not usually provide interpreters. In addition, if a specialist is needed who is not available in the hospital, residents have to travel to hospitals in Athens, which poses difficulties for the most vulnerable in terms of organisation and transport costs, as well as problems of communication and escorts.

Shortcomings in the Psychosocial Unit were also noted, such as in the Drama facility, where no social worker was employed at the time of the inspection, but where a social worker from the NPHO Unit at the facilities in Serres or Kavala would occasionally make visits.

In general, it was found that members of the existing staff (nursing, medical, and interpreters) moved around on a daily basis to meet the needs of other facilities. For example, the Diavata team covers the needs of the Serres, Vagiochori and Kavala facilities, mainly for vaccinations and individual student cards. It was also noted that there is no provision for replacing doctors and other staff on leave. Characteristically, on the day of the inspection, doctors on short or long leave (sick leave, regular leave or parental leave) were absent from the Malakasa facility, with no provision for their replacement. Furthermore, staff are working on fixed-term contracts under the Philos programme, resulting in uncertainty about their renewal. Short-term contracts for staff have led to vacancies in posts. A prime example was the case of the Serres facility where, on the day of the inspection, the doctor's contract had recently expired, which meant that no medical services were being provided.

Considering that medical services are essential for the processing of reception and asylum procedures, it is essential that the Units are adequately staffed and have a permanent presence. Furthermore, the provision of at a minimum a 24-hour nursing staff in the RICs and CCACs located away from urban areas would improve the response to possible emergencies, especially since they host a large number of people, including people with special needs (for example, families with young children, pregnant women, elderly people, and people suffering from chronic diseases).

2. Medical Screening and Vulnerability Assessment Procedures

The NPHO Units provide medical and psychosocial services and are responsible for vulnerability screening. In the RICs, according to the regulation governing their operation, upon the arrival of new individuals⁵¹, the NPHO team conducts an initial medical screen-

51. PCR tests are also performed to address the risk of spreading Covid - 19, and a separate 5-day quarantine area was provided for those newcomers who tested positive for the disease.

2. Διαδικασίες ιατρικού ελέγχου και εκτίμησης της ευαλωτότητας

Τα κλιμάκια του Ε.Ο.Δ.Υ. παρέχουν ιατρικές υπηρεσίες και ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες και είναι υπεύθυνα για τον έλεγχο της ευαλωτότητας. Στα Κ.Υ.Τ., σύμφωνα με τον Κανονισμό που διέπει τη λειτουργία τους, κατά την άφιξη των νεοεισερχομένων⁵¹ το κλιμάκιο του Ε.Ο.Δ.Υ. πρέπει να διενεργεί αρχικό ιατρικό έλεγχο (medical screening) κατά την άφιξη των νεοεισερχόμενων, για εμφανή/επείγοντα ιατρικά ζητήματα, όπως τυχόν πρόσφατη νόσο, εγκυμοσύνη, κ.ά.⁵², ενώ, μετά τις διαδικασίες καταγραφής και ιατρικού ελέγχου, σύμφωνα με το άρθ. 41 του ν. 4939/2022, εκδίδεται η κάρτα ασθενοείας⁵³. Επίσης, πραγματοποιούν εκτίμηση της ανηλικότητας και του συγγενικού δεσμού και αξιολογούν την ευαλωτότητα⁵⁴.

Στις Κ.Ε.Δ. και στα Κ.Υ.Τ., ιδίως όταν ο αριθμός των νεοεισερχόμενων είναι αυξημένος, δεν προέκυψε να διενεργείται αρχικός ιατρικός έλεγχος. Η πρώτη επαφή με το κλιμάκιο φαίνεται ότι λαμβάνει χώρα μετά τη διαδικασία της ταυτοποίησης και της καταγραφής. Από τις αυτοψίες στις Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας, όμως, προέκυψε ότι, κατά κανόνα, υπάρχει μια αρχική ιατρική εξέταση του εισερχόμενου σε αυτή, σύντομα μετά την άφιξή του στη δομή.

Σύμφωνα με την ενημέρωση, οι ιατροί, ανεξαρτήτως της ειδικότητάς τους, εκτελούν στις δομές και καθήκοντα γενικού ιατρού, με σκοπό την παροχή πρωτοβάθμιας περίθαλψης, ενώ υπάρχει δυνατότητα συνταγογράφησης πλέον (πιο συγκεκριμένα από το 2021), ανάλογη των αγροτικών ιατρών.

Παράλληλα, πραγματοποιείται καταγραφή και αξιολόγηση του ψυχοκοινωνικού ιστορικού και, εάν είναι αναγκαίο, παραπέμπονται οι ωφελούμενοι για παρακολούθηση σε ψυχολόγο του κλιμακίου. Πραγματοποιούνται συνεδρίες με τους ψυχολόγους και τους ωφελούμενους, οι οποίοι εμφανίζουν κυρίως αγχώδεις διαταραχές και παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη, συστηματικές συνεδρίες και εποπτεία ψυχιατρικής αγωγής.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας αξιολόγησης της ευαλωτότητας, το κλιμάκιο λαμβάνει ιστορικό από τον ωφελούμενο, προκειμένου να προβεί σε κατηγοριοποίηση του βαθμού ευαλωτότητας. Ωστόσο, όπως τονίστηκε από το κλιμάκιο στα Διαβατά, η κατηγοριοποίηση αυτή είναι ευχερής σε περίπτωση μόνο εμφανών ευαλωτοτήτων. Εάν χρειάζεται διερεύνηση με εξετάσεις, τότε χρειάζεται παραπομπή σε δημόσιο νοσοκομείο, η οποία, κατά κανόνα, σημαίνει μεγάλη καθυστέρηση στη διαδικασία εκτίμησης, λόγω της καθυστέρησης της απόδοσης ραντεβού για εξέταση στα δημόσια νοσοκομεία⁵⁵.

Επίσης, όταν υπάρχει ανάγκη ψυχιατρικής διερεύνησης, ο ωφελούμενος παραπέμπεται

51. Διενεργούνται και PCR τεστ, προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος διασποράς του Covid – 19, ενώ προβλεπόταν ξεχωριστός χώρος καραντίνας 5 ημερών για όσους νεοεισερχόμενους είχαν θετικά τεστ νόσησης.

52. Άρθ. 13 Οδηγίας 2013/33/Ε.Ε. και άρθ. 3 Κ.Υ.Α. 1/7433/2019 (Φ.Ε.Κ. Β', 2219) «Γενικός Κανονισμός Λειτουργίας Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης και Κινητών Μονάδων Υποδοχής και Ταυτοποίησης».

53. Συμπληρώνεται από το αρμόδιο Κλιμάκιο Ιατρικού Ελέγχου και Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης και αποτυπώνονται τυχόν ιατρικά ευρήματα και επαναλαμβανόμενες ιατρικές επισκέψεις, κοινωνικό ιστορικό, παραπομπή σε ψυχοκοινωνική αξιολόγηση, καθώς και σε περαιτέρω ιατρικό έλεγχο.

54. Ενημερωτικό περί ευαλωτότητας, με το οποίο ενημερώνεται η αρμόδια Υπηρεσία Ασύλου για την ευαλωτότητα του/της αιτούντος/ούσας.

55. Καθώς πρόκειται για μετακινούμενο πληθυσμό, δεν αποκλείεται σε ορισμένες περιπτώσεις να έχει αναχωρήσει το πρόσωπο προτού να ολοκληρωθεί η αξιολόγηση.

ing for obvious or urgent medical issues, such as any recent illness, pregnancy, etc.⁵² Following the registration and medical screening procedures, in accordance with Article 41 of Law No. 4939/2022, the health card is issued⁵³. They also carry out an assessment of minors and their family relationships, and assess vulnerability⁵⁴.

In the CCACs and RICs, it was unclear, especially when the number of new arrivals increase, whether an initial medical screening is carried out or whether the first contact with the Unit takes place after the identification and registration process. However, inspections in the Temporary Accommodation Facilities revealed that, as a rule, an initial medical examination of the newcomer is conducted soon after arrival at the facility.

According to the briefing, doctors, regardless of their specialty, perform the duties of a general physician in the facilities, in order to provide primary care. There is also the possibility of providing prescriptions, more specifically from 2021, similar to rural service medical doctors.

At the same time, the psychosocial history is assessed and recorded and, if necessary, the beneficiaries are referred for follow-up to a psychologist at the Psychosocial Unit. Daily sessions with the psychologists and the residents, who mainly display anxiety disorders, are held and counselling, systematic sessions, and psychiatric supervision are provided.

As part of the vulnerability assessment process, the team takes a history from the beneficiary in order to categorise the degree of vulnerability. However, as highlighted by the Unit in Diavata, this categorisation is straightforward in cases of only obvious vulnerabilities. If an investigation by examination is needed, then a referral to a public hospital is required, which, as a rule, means a long delay in the assessment process due to the delay in making appointments for examination in public hospitals⁵⁵.

Also, when there is a need for a psychiatric examination, the beneficiary is referred by the Psychosocial Unit to a public hospital, as there are no psychiatrists in the facilities. Given the significant delays involved in scheduling an appointment in a public hospital, and the need for rapid reception and identification procedures, as in the case of vulnerability assessment, there should be the feasibility of co-ordinating with the competent health body (NPHO), and potentially with the Ministry of Health, in order to explore the possibility of implementing flexible procedures. The feasibility of referring patients to private doctors, whether or not in co-operation with civil society organisations, could be explored. Furthermore, according to the provision of Article 5 of Law No. 3418/2005 [Code of Medical Ethics], as amended and in force, medical certificates and medical opinions issued in accordance with the legal formulas have the same validity and legal force as regards their lawful use, before all authorities and services, regardless of whether they are issued by doctors working for a public or a private entity or as private doctors. It should be noted in this regard that the above has also received legislative application in

52. Article 13 of Directive 2013/33/EU and Article 13 of Directive 2013/33/EU. 3 JMD. 1/7433/2019 (FEK B', 2219) "General Regulation on the Operation of Reception and Identification Centres and Mobile Reception and Identification Units".

53. It is completed by the relevant Medical and Psychosocial Support Unit and records any medical findings and repeat medical visits, social history, referral to psychosocial assessment, and further medical screening.

54. Vulnerability information sheet, which informs the competent Asylum Service about the vulnerability of the applicant.

55. As this is a population on the move, it is possible that in some cases the person may have left before the assessment is completed.

Κλιμάκιο Ε.Ο.Δ.Υ στο
ΚΥΤ Μαλακάσας
Ιούλιος 2023

1

NPHO unit at
Malakasa RIC
July 2023

Γραφεία φορέων στη
δομή Σάμου
Ιούλιος 2022

2

Offices of operators in
the Samos Facility
July 2022

3 Δομή Μαλακάσας
Ιούλιος 2023
Facility at Malakasa
July 2023

4 Κοιτώνες διαμονής στη
δομή Σερρών II
Δεκέμβριος 2023
Dormitories in the
Serres II Facility
December 2023

από το ψυχοκοινωνικό κλιμάκιο σε δημόσιο νοσοκομείο, καθώς δεν υφίστανται ψυχίατροι στις δομές. Δεδομένων των σημαντικών καθυστερήσεων που συνεπάγεται ο προγραμματισμός ραντεβού σε δημόσιο νοσοκομείο, και της ανάγκης για ταχείες διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης, όπως στη περίπτωση αξιολόγησης της ευαλωτότητας, διαφαίνεται η σκοπιμότητα συντονισμού με τον αρμόδιο φορέα υγείας (Ε.Ο.Δ.Υ.), και, ενδεχομένως, με το Υπουργείο Υγείας, προκειμένου να εξεταστεί η δυνατότητα εφαρμογής ευέλικτων διαδικασιών. Θα μπορούσε, μεταξύ άλλων, να εξεταστεί η δυνατότητα παραπομπής σε ιδιώτες ιατρούς, συνεργαζόμενους ή μη με φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Άλλωστε, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 5 του Ν. 3418/2005 [Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας], όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, τα ιατρικά πιστοποιητικά και οι ιατρικές γνωματεύσεις που εκδίδονται κατά τους νόμιμους τύπους έχουν το ίδιο κύρος και την ίδια νομική ισχύ ως προς τη νόμιμη χρήση τους, ενώπιον όλων των αρχών και υπηρεσιών, ανεξάρτητα αν εκδίδονται από ιατρούς που υπηρετούν σε Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ. ή ιδιώτες ιατρούς. Παρατηρείται σχετικά ότι τα παραπάνω έχουν τύχει και νομοθετικής εφαρμογής στον Κώδικα Μετανάστευσης για τον χαρακτηρισμό προσώπου ως θύματος εμπορίας ανθρώπων, όπου προβλέπεται η έκδοση έγγραφης γνωμάτευσης ψυχιάτρου που μπορεί να υπηρετεί σε διάφορες, ρητά προβλεπόμενες, υπηρεσίες ή σε μη κυβερνητική οργάνωση ή στον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (άρ. 4 περ. ια', ν. 5038/2023).

Ως προς την αξιολόγηση της ευαλωτότητας προσώπων που ενδέχεται να αποτελούν θύματα βασανιστηρίων, στη δομή των Διαβατών αναφέρθηκε ότι, εφόσον ένα πρόσωπο κριθεί μη ευάλωτο από το κλιμάκιο του Ε.Ο.Δ.Υ. και επιμένει στον ως άνω ισχυρισμό, βάσει των σχετικών οδηγιών, θα παραπεμφθεί στη Μ.Κ.Ο. ΜΕΤΑδραση, και εν συνεχεία θα τεθεί προς επαναξιολόγηση στον Ε.Ο.Δ.Υ.⁵⁶

Πέραν των γενικών περιστατικών, προκύπτουν και ειδικότερες ανάγκες αξιολόγησης. Οι ευαλωτότητες που αναγνωρίστηκαν από το Κλιμάκιο του Ε.Ο.Δ.Υ. στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, ήταν επιζώντες ναυαγίων και συγγενείς θυμάτων ναυαγίου (εκεί είχαν μεταφερθεί μετά τη διάσωσή τους από τα γνωστά ναυάγια στα Κύθηρα, το φθινόπωρο του 2022, και στην Πύλο, το καλοκαίρι του 2023) και συναφή ήταν και τα προβλήματα υγείας (εγκαύματα, χημικές πνευμονίες).

Δεδομένων των υποχρεώσεων της Διοίκησης, που απορρέουν ιδίως από τα άρθρα 38 – 43, 44 και 62 του νόμου 4939/2022, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επανειλημμένως ζητήσει ενημέρωση αναφορικά με τις ενέργειες για τη διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης και ειδικών συνθηκών υποδοχής για τα ευάλωτα πρόσωπα, κατόπιν της προβλεπόμενης ιατρικής και ψυχοκοινωνικής αξιολόγησης, την πλήρη πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη με τη συνδρομή διερμηνείας και για την εν γένει πρόσβαση σε συνθήκες υποδοχής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη διεθνή, ευρωπαϊκή⁵⁷ και εθνική νομοθεσία και

56. Θετικά αξιολογείται η διοικητική πρακτική παραπομπής στην οργάνωση ΜΕΤΑδραση, όταν κριθεί αναγκαίο, και εν συνεχεία η θέση υπόψιν των σχετικών εγγράφων ενώπιον του αρμοδίου ιατρικού και ψυχοκοινωνικού κλιμακίου του Ε.Ο.Δ.Υ. για τη διαδικασία αξιολόγησης της ευαλωτότητας. Λαμβάνοντας υπόψιν την παρατηρούμενη αδυναμία εφαρμογής των προβλεπόμενων στο άρθρο 67 του ν. 4939/2022 περί πιστοποίησης από ιατροδικαστές ή δημόσια νοσοκομεία – θέμα επί του οποίου έχει υποβάλει σχετικές επιστημονικές ο Συνήγορος του Πολίτη στο παρελθόν προς την Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης – η διαπιστούμενη ευελιξία στην πράξη στην περίπτωση των θυμάτων βασανιστηρίων φαίνεται απολύτως αναγκαία.

57. Οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιτύπωση).

the Migration Code for the designation of a person as a victim of human trafficking, which provides for the issuance of a written opinion by a psychiatrist who may serve in various, expressly provided for, services or in a non-governmental organisation or the International Organisation for Migration (Article 4, paragraph 10, Law No. 5038/2023).

Regarding the assessment of vulnerability for individuals who may be victims of torture, it was noted that in the Diavata facility, if a person is not deemed vulnerable by the NPHO Unit and insists on the aforementioned claim, based on relevant instructions, they will be referred to the NGO METAdrasi and subsequently re-assessed by the NPHO⁵⁶.

In addition to general cases, more specific needs for assessment and treatment arise, as seen in the Malakasa RIC. Here, the vulnerabilities that were primarily identified and recognised were shipwreck survivors and relatives of shipwreck victims (shipwrecks in Pylos and Kythera). The majority of the cases that the Unit was called upon to address were health problems of shipwreck survivors (burns, chemical pneumonia).

Given the obligations of the Administration during the reception and identification procedures, in particular under Articles 38 - 43, 44 and 62 of Law No. 4939/2022, the Ombudsman has repeatedly requested information regarding the administration's actions to ensure dignified living conditions and special reception conditions for vulnerable individuals. This follows the prescribed medical and psychosocial assessment, full access to medical care with the assistance of an interpreter, and general access to reception conditions, in accordance with the provisions of international, European⁵⁷, and national legislation and respect for fundamental rights⁵⁸.

The importance of these proposals is becoming increasingly urgent due to the increase in arrivals and the delay in registration procedures in the RICs, resulting in significant delays in medical screening and vulnerability assessment. The Ombudsman has recently received reports on this issue from unregistered residents reported to the Kos CCAC⁵⁹.

3. Access to Medication

Overall, there were shortages in the supply and availability of medicines, more so in some facilities (for example, in Drama) and less in others (for example, in the Elefsina facility). These shortages are typically covered by social pharmacies and/or social clinics.

For instance, in the Malakasa facility, there was a shortage of antibiotics (especially for children), syrups, painkillers, psychiatric drugs, and injectable drugs for chronic and diabetic patients. In Fylakio, it was reported that pharmaceutical coverage was inadequate, particularly for the treatment of skin diseases, which constitute the majority of diseases-

56. The administrative practice of referral to METAdrasi, when necessary, is positively evaluated, and then the submission of the relevant documents before the competent medical and psychosocial team of the National Public Health Service for the vulnerability assessment procedure. In view of the observed impossibility of applying the provisions of Article 67 of Law No. 4939/2022 on certification by forensic doctors or public hospitals - an issue on which the Ombudsman has made relevant remarks in the past to the Reception and Identification Service - the observed flexibility in practice in the case of victims of torture seems absolutely necessary.

57. Directive 2013/33/EU of the European Parliament and of the Council of 26th June 2013 on standards for the reception of applicants for international protection (recast).

58. As recognised in particular in the Charter of Fundamental Rights of the European Union, in particular with regard to ensuring full respect for human dignity and promoting the application of Articles 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24 and 47 of the Charter.

59. Complaints No 345376, 345457 and 343094 to the Ombudsman of 2023.

τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων⁵⁸. Η εστίαση στα ζητήματα αυτά καθίσταται πιο επιτακτική, δεδομένης της αύξησης των αφίξεων και της καθυστέρησης στις διαδικασίες καταγραφής στα Κ.Υ.Τ., που έχουν ως αποτέλεσμα σοβαρές καθυστερήσεις στον ιατρικό έλεγχο και την αξιολόγηση της ευαλωτότητας. Ο Συνήγορος έχει λάβει σχετικές αναφορές από νεοαφιχθέντες, μη καταγεγραμμένους, διαμένοντες στην Κ.Ε.Δ. της Κω⁵⁹.

3. Πρόσβαση σε φαρμακευτική αγωγή

Συνολικά παρουσιάστηκαν ελλείψεις στην επάρκεια και διάθεση φαρμάκων, σε κάποιες δομές περισσότερο (για παράδειγμα στη δομή Δράμας) και σε κάποιες λιγότερο (για παράδειγμα στη δομή Ελευσίνας). Οι ελλείψεις αυτές, κατά κανόνα, καλύπτονται από τα κοινωνικά φαρμακεία ή/και τα κοινωνικά ιατρεία.

Για παράδειγμα, στη δομή Μαλακάσας, σημειώθηκε έλλειψη σε αντιβιώσεις (ειδικά για τα παιδιά), σιρόπια, παυσίπονα, ψυχιατρικά φάρμακα και ενέσιμα φάρμακα για χρόνιους και διαβητικούς ασθενείς. Στο Φυλάκιο αναφέρθηκε ότι η φαρμακευτική κάλυψη ήταν ελλιπής, ιδιαίτερα για την αντιμετώπιση δερματικών παθήσεων, οι οποίες αποτελούν την πλειονότητα των νόσων που παρατηρούνται στον πληθυσμό εντός του Κ.Υ.Τ., ενώ στη δομή στις Σέρρες παρουσιάζονται ελλείψεις κυρίως σε αντιβιοτικά, κρέμες και παυσίπονα. Στα Διαβατά, όπου παρατηρήθηκε σοβαρή έλλειψη σε φάρμακα και σε αναλώσιμα πρώτης ανάγκης (παυσίπονα, γάζες, ελαστικούς επιδέσμους, κορτιζόνη, αντιβιώσεις, αδρεναλίνη), διαπιστώθηκε ότι οι ελλείψεις αυτές δεν μπορούν να αναπληρωθούν ούτε από το κοινωνικό φαρμακείο, το οποίο μάλιστα δεν βρίσκεται σε κοντινή απόσταση, και για τον λόγο αυτό συντασσόταν μια λίστα με φάρμακα εβδομαδιαίως και ζητείτο η κάλυψή τους από τον Δ.Ο.Μ.

Σε γενικές γραμμές, η συνταγογράφηση και τα παραπεμπτικά για εξετάσεις παρέχονται χωρίς πρόβλημα, δωρεάν ή με μικρή συμμετοχή, για όλους όσοι διαθέτουν Α.Μ.Κ.Α. (Αριθμό Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης) ή Π.Α.Α.Υ.Π.Α. (Προσωρινό Αριθμό Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού). Ωστόσο, για τους ασφαλισμένους αυτούς, ζήτημα συνιστά η κάλυψη της δαπάνης για τη συμμετοχή τους σε ακριβά φάρμακα.

Σημαντικότερο, όμως, είναι το πρόβλημα με τους ανασφάλιστους διαμένοντες, δηλαδή για όσους δεν έχει ακόμη καταγραφεί το αίτημά τους ή αυτό έχει απορριφθεί, καθώς, ελλείψει Π.Α.Υ.Π.Α., είναι αδύνατον να προγραμματιστεί ραντεβού σε νοσοκομείο, αλλά και να καλυφθεί η δαπάνη για τη φαρμακευτική αγωγή. Συνήθως, οι ανάγκες αυτές, εάν δεν καλύπτονταν από τα κοινωνικά φαρμακεία, καλύπτονταν από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ) (πριν την αποχώρησή του από τις δομές), κατόπιν αιτήματος του κλιμακίου, λόγω αδυναμίας ηλεκτρονικής συνταγογράφησης.

Παράλληλα, στη δομή στα Λαγκαδίκια, σημειώθηκε ότι σε περιπτώσεις πολύ σοβαρών προβλημάτων υγείας υπάρχει η δυνατότητα να υποβληθεί αίτημα στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου για ενεργοποίηση του Π.Α.Α.Υ.Π.Α. Το Κλιμάκιο στη δομή Σερρών ανέφερε ότι, εάν οι διαμένοντες είναι ανασφάλιστοι, οι ιατροί του Νοσοκομείου τους εξετάζουν κανονικά και, στην περίπτωση που απαιτείται συνταγογράφηση για τη χορήγηση φαρμάκων, αυτή γίνεται χειρόγραφα. Εφόσον δεν υπάρχουν τα φάρμακα στο φαρμακείο

58. Όπως αυτά αναγνωρίζονται ιδίως στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ειδικότερα αναφορικά με τη διασφάλιση του πλήρους σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και την προώθηση της εφαρμογής των άρθρων 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24 και 47 του Χάρτη.

59. Υπ' αριθμ. 345376, 345457 και 343094 αναφορές προς τον Συνήγορο του Πολίτη, το φθινόπωρο του 2023.

es observed in the population within the RIC. In the Serres facility, there were mainly shortages of antibiotics, creams, and painkillers. In Diavata, where there was a serious shortage of medicines and essential consumables (painkillers, gauzes, elastic bandages, cortisone, antibiotics, and adrenaline), it was found that these shortages could not be replenished by the social pharmacy, which is not even nearby. For this reason, a list of medicines was drawn up weekly, and a request was made for their coverage by the IOM.

In general, prescriptions and referrals for examinations are provided without problem, free of charge or with a small fee, for all those who have an AMKA (Social Security Registration Number) or a PAAYPA (Temporary Number of Insurance and Healthcare for Foreigners). However, for these insured persons, the issue is the coverage of the cost of their participation in expensive medicines.

More importantly, however, is the problem regarding uninsured residents, i.e., those whose claim has not yet been registered or has been rejected. In the absence of PAAYPA it is impossible to schedule a hospital appointment and to cover the cost of medication. Usually, these needs, if not covered by the social pharmacies, were covered by the International Organization for Migration (IOM), at the request of the Unit, due to the inability to prescribe electronically.

It should be noted that, in the Lagadikia facility, in cases of very serious health problems, there is the possibility to submit a request to the Ministry of Migration and Asylum for activation of the PAAYPA. In Serres, if the residents are uninsured, the doctors of the Hospital examine them normally and, in case a prescription is required for the medicines, this is done manually. If the drugs are not available in the pharmacy of the NPHO or cannot be supplied by the pharmacies with which it cooperates, the prescription is filled by private pharmacies, at the expense of the beneficiaries themselves.

It was found that in order to cope with the shortage of medicines and the difficulty in prescribing, medical teams are resorting to ad hoc solutions. However, it is clear that drug shortages should not be covered by offers from social pharmacies and/or social clinics. This is because, on the one hand, the need is greater due to the large population of the facilities and, on the other hand, the redistribution system for surplus medicines cannot guarantee the adequacy of the treatment in question.

It is therefore necessary for the Ministry of Migration and Asylum and the Ministry of Health to take legislative and administrative measures to ensure that uninsured residents can make hospital appointments and have their pharmaceutical costs covered.

4. Medical Equipment

In general, the medical equipment of the Units is adequate, and the facilities are satisfactory. However, during the inspection in the Samos facility, the presence of medical equipment was noted, but it was not accompanied by the required medical staffing (for example, there was an equipped dental clinic, but without a dentist). Conversely, in the Diavata facility, the team is staffed with a dentist, but lacks dental equipment.

In Diavata, in fact, very serious shortages were observed in medical equipment (oxygen bottle, appropriate examination bed, lack of basic medicines, a defibrillator that did not have a charger and functional cables), as well as in logistical infrastructure (computer, available printer for prescription, a speakerphone for tele-interpretation).

του Ε.Ο.Δ.Υ. ή δεν μπορεί να γίνει προμήθειά τους από τα κοινωνικά φαρμακεία με τα οποία συνεργάζεται, η συνταγή εκτελείται από τα ιδιωτικά φαρμακεία, με δαπάνη των ίδιων των ωφελομένων.

Διαπιστώνεται, ότι προκειμένου να αντιμετωπίσουν την έλλειψη σε φάρμακα και την δυσκολία στη συνταγογράφηση, τα ιατρικά κλιμάκια προβαίνουν σε ad hoc λύσεις. Ωστόσο, προφανώς οι ελλείψεις σε φάρμακα δεν πρέπει να καλύπτονται από προσφορές από κοινωνικά φαρμακεία ή/και κοινωνικά ιατρεία. Και τούτο διότι, αφενός οι ανάγκες είναι αυξημένες λόγω του μεγάλου πληθυσμού των δομών, αφετέρου το σύστημα αναδιανομής περισσευούμενων φαρμάκων δεν μπορεί να εξασφαλίζει την επάρκεια της εκάστοτε αγωγής.

Επομένως, αναγκαία είναι η σχετική νομοθετική και διοικητική μέριμνα από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου και το Υπουργείο Υγείας, ώστε οι ανασφάλιστοι διαμένοντες να μπορούν να κλείσουν ραντεβού σε νοσοκομείο και να καλύπτονται οι σχετικές φαρμακευτικές δαπάνες τους.

4. Ιατρικός εξοπλισμός

Σε γενικές γραμμές, ο ιατρικός εξοπλισμός των κλιμακίων είναι επαρκής και οι εγκαταστάσεις ικανοποιητικές. Ωστόσο, κατά την αυτοψία στη δομή Σάμου, σημειώθηκε η ύπαρξη μεν ιατρικού εξοπλισμού, χωρίς ωστόσο να συνοδεύεται από την απαιτούμενη ιατρική στελέχωσή του (για παράδειγμα εξοπλισμένο οδοντιατρείο, χωρίς όμως οδοντίατρο). Αντίστροφα, στη δομή των Διαβατών, το κλιμάκιο στελεχώνεται με οδοντίατρο, αλλά δεν διαθέτει οδοντιατρικό εξοπλισμό.

Στα Διαβατά, μάλιστα, παρατηρήθηκαν πολύ σοβαρές ελλείψεις σε ιατρικό εξοπλισμό (φιάλη οξυγόνου, κατάλληλο κρεβάτι εξέτασης, έλλειψη σε απλά φάρμακα, απινιδωτή που δεν διέθετε φορτιστή και λειτουργικά καλώδια), καθώς και σε υλικοτεχνική υποδομή (υπολογιστή, διαθέσιμο εκτυπωτή για τη συνταγογράφηση, ανοικτή ακρόαση για τηλεδιερμηνεία).

5. Διερμηνεία

Η υπηρεσία διερμηνείας είναι κρίσιμη για την παροχή ιατρικών υπηρεσιών και, για τον λόγο αυτό, προβλέπεται ότι τα κλιμάκια που παρέχουν ιατρικές και ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες στελεχώνονται από διερμηνείς, προκειμένου αυτοί να παρέχουν τις υπηρεσίες τους i) κατά την επικοινωνία των διαμενόντων με το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό (ιατρική εξέταση, λήψη ιατρικού ιστορικού, κ.ά), ii) κατά την παροχή ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών, ειδικά στη λήψη οικογενειακού/κοινωνικού ιστορικού και κατά τις συνεδρίες με τους ψυχολόγους και iii) κατά τη συνοδεία περιστατικών σε ραντεβού σε νοσοκομεία ή λοιπές δομές ιατρικής περίθαλψης, καθώς οι κοινωνικές υπηρεσίες των νοσοκομείων δεν παρέχουν κατά κανόνα διερμηνεία.

Η Διοίκηση των δομών και ο Ε.Ο.Δ.Υ. πρέπει να μεριμνούν για τη στελέχωση με πιστοποιημένους διερμηνείς για αμφίδρομη διερμηνεία (από/προς την ομιλούμενη γλώσσα των διαμενόντων), σύμφωνα με τη σύνθεση του πληθυσμού και καταρτισμένους στην ιατρική ορολογία, προκειμένου να παρέχουν ποιοτικές υπηρεσίες στους διαμένοντες τηρώντας τις δεοντολογικές αρχές⁶⁰ της εμπιστευτικότητας, αμεροληψίας και ακεραιότητας,

60. EUAA, Σημείωμα καθοδήγησης σχετικά με την επικοινωνία μέσω διερμηνέων https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/202212/20221188_PDF_BZ0122108ELN_002.pdf (2022).

5. Interpretation

Interpreting services are crucial for the provision of medical assistance. For this reason, it is envisaged that Units providing medical and psychosocial services are staffed by interpreters to provide their services i) when residents are communicating with medical staff (medical examination, medical history, etc.), ii) when providing psychosocial services, especially when recording family and social history and during sessions with psychologists, and iii) when accompanying patients to appointments in hospitals or other medical care facilities, as the social services of hospitals do not typically provide interpreters.

The Administration and the NPHO must ensure that they are staffed with suitable interpreters, who will be able to cover two-way interpretation (to and from the spoken language of the residents), according to the composition of the population. The interpretation should be provided by certified interpreters, trained in medical terminology, in order to provide quality services, adhering to the ethical principles⁶⁰ of confidentiality, impartiality, and integrity, and demonstrating professional conduct.

During the inspections, it was found that in some facilities there was not a full presence of interpreters, while in others the interpreters did not meet the needs of the population.

In many cases, the interpretation needs are covered by people from the familiar environment of the resident, who act as intercultural mediators, but without fulfilling the above conditions.

In Lagadikia, for example, the need for interpreting in more languages, in addition to Arabic, was highlighted due to the diversity of nationalities in the population, and it was found that the costs of an interpreter for escorting to the hospital were not covered. In Serres, the NPHO did not have an interpreter for Kirmanji, the Kurdish language of the majority of the resident population.

6. Transfer of Patients

For emergency cases, the EKAB (Ambulance Service) is called. In the case of facilities near urban centres (e.g. Drama facility), cases are referred to the on-duty hospitals. However, in the other facilities (e.g., Samos CCAC) referrals are made with great difficulty, as there are not enough ambulances (in Samos there is only one ambulance on the island).

Apart from emergencies, other transfers to hospitals are covered on a case-by-case basis. For example, in Samos, they are carried out by a small van of the NGO “Eurorelief” operating in the CCAC, while in Malakasa there were cases where a taxi was used with payment by Médecins sans Frontières.

7. Affiliation with International and Non-Governmental Organisations

Within the facilities, civil society bodies (NGOs) and International Organisations (UN-HCR, International Organisation for Migration) intermittently offer their services, contrib-

60. EUAA, Guidance note on communication through interpreters: https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/202212/20221188_PDF_BZ0122108ELN_002.pdf (2022).

και επιδεικνύοντας επαγγελματική συμπεριφορά.

Στην πράξη, κατά τις αυτοψίες διαπιστώθηκε ότι σε κάποιες δομές δεν υπήρχε πλήρης παρουσία διερμηνέων, ενώ σε άλλες οι διερμηνείς δεν κάλυπταν τις ανάγκες του πληθυσμού. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις, οι ανάγκες διερμηνείας καλύπτονται από άτομα του οικείου περιβάλλοντος του διαμένοντος, τα οποία λειτουργούν ως διαπολιτισμικοί μεσολαβητές, χωρίς όμως να πληρούν τις ανωτέρω προϋποθέσεις.

Στα Λαγκαδίκια, για παράδειγμα, υπογραμμίστηκε η ανάγκη για διερμηνεία σε περισσότερες γλώσσες, πλέον των αραβικών, λόγω της ποικιλίας εθνικοτήτων του πληθυσμού, ενώ προέκυψε ότι δεν καλύπτονται τα έξοδα διερμηνείας για συνοδεία στο νοσοκομείο. Στις Σέρρες, το Κλιμάκιο του Ε.Ο.Δ.Υ δεν διέθετε διερμηνεία για κιρμαντζί, γλώσσα της πλειοψηφίας του διαμένοντος πληθυσμού.

6. Διακομιδή

Για την αντιμετώπιση των επειγόντων περιστατικών καλείται το Ε.Κ.Α.Β. Στις περιπτώσεις δομών πλησίον των αστικών κέντρων (π.χ. δομή Δράμας), τα περιστατικά παραπέμπονται στα εφημερεύοντα νοσοκομεία. Ωστόσο, στις λοιπές δομές (π.χ. Κ.Ε.Δ. Σάμου) οι παραπομπές γίνονται με μεγάλη δυσκολία, καθώς δεν υπάρχει επάρκεια ασθενοφόρων (στη Σάμο υπάρχει μόνο ένα ασθενοφόρο στο νησί).

Πέραν των επειγόντων περιστατικών, οι λοιπές μετακινήσεις σε νοσοκομεία καλύπτονται κατά περίπτωση. Για παράδειγμα, στη Σάμο πραγματοποιούνται με μικρό πούλμαν (van) της Μ.Κ.Ο. “Eurorelief” που δραστηριοποιείται στην Κ.Ε.Δ., ενώ στη Μαλακάσα υπήρχαν περιπτώσεις που χρησιμοποιήθηκε ταξί με πληρωμή από τους Γιατρούς χωρίς Σύνορα.

7. Συνδρομή Διεθνών και Μη Κυβερνητικών Οργανισμών

Εντός των δομών, φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις) και Διεθνείς Οργανισμοί (Ύπατη Αρμοστέα, Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης) προσφέρουν κατά καιρούς τις υπηρεσίες τους, συμβάλλοντας στην ομαλή διαχείριση. Στη δομή Μαλακάσας οι Γιατροί χωρίς Σύνορα έχουν παρουσία με κινητή μονάδα, η οργάνωση SAMS δραστηριοποιείται με δύο γιατρούς (παιδίατρο, γενικό γιατρό) και το ΚΕ.Θ.Ε.Α. MOSAIC με έναν ψυχολόγο. Οι Γιατροί χωρίς Σύνορα έχουν παρουσία στη Σάμο και το Σχιστό.

Γενικά, η λειτουργία των δομών επηρεάστηκε άμεσα από την παύση σταθερής παρουσίας του Δ.Ο.Μ., ήδη από τον Μάρτιο του 2023. Ως αποτέλεσμα της ανωτέρω κατάστασης, εργαζόμενοι διαφόρων ειδικοτήτων, απαραίτητων για την εξυπηρέτηση των αναγκών των διαμενόντων (διοικητικοί υπάλληλοι, νομικοί σύμβουλοι, ψυχολόγοι, διερμηνείς, κ.ά.) δεν παρέχουν πλέον τις υπηρεσίες τους. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε δύσκολη η μετάβαση της διαχείρισης των ωφελούμενων, ειδικά των ευάλωτων. Σκόπιμο κρίνεται να διασφαλιστεί η συνέχιση της παροχής υπηρεσιών υγείας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε σταθερή βάση. Προς τούτο, πρέπει να εξεταστεί, σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας, η δυνατότητα μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του προγράμματος για την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και η αντίστοιχη προκήρυξη σταθερών θέσεων εργασίας.

uting to smooth management. In Malakasa, Médecins Sans Frontières operates a mobile unit, the SAMS organisation is active with two doctors (a paediatrician and a general practitioner), and the KETHEA MOSAIC provides a psychologist. Médecins Sans Frontières also has a presence in Samos and Schisto.

In general, the operation of the facilities was directly impacted by the cessation of the stable presence of the IOM, already from March 2023. As a result, employees of various specialties necessary to serve the needs of the residents (administrative staff, legal advisors, psychologists, interpreters, etc.) no longer provide their services. In particular, transitioning the management of beneficiaries, especially the vulnerable, proved difficult. It seems advisable to ensure that health and psychosocial support services continue to be provided on a regular basis. To this end, the long-term sustainability of the health and psychosocial support programme and the related provision of stable employment should be examined in partnership with the Ministry of Health.

Recommendations

1. In all facilities except the one in Corinth, the NPHO's Medical and Psychosocial Units was found to be operational. However, there were gaps in staffing, either due to vacancies (e.g. doctors), absenteeism, expiration of contracts, or lack of the required specialties (paediatrician, psychiatrist). It should be noted that in order to ensure a stable and quality service, care should be taken to: i) ensure that Units are fully staffed with all specialties; ii) reinforce staff with specialties that meet the needs of the population living in each facility (e.g. in facilities where families live, staffing with a paediatrician, while in all facilities a psychiatrist is required due to the mental illnesses of the residents). Provision should be made for the daily presence of a doctor and nursing staff, especially for the needs of vulnerable persons (e.g. to monitor the health of minors and pregnant women), as well as for the monitoring of persons with mental illness.
2. Access to pharmaceutical care presents gaps and dysfunctions. On one hand, there is a shortage of medicines in the facilities' pharmacies. On the other hand, it's not possible to prescribe medicines for those residents who don't have an active AMKA or PAAYPE. To address these issues, individual initiatives have been put in place. These include co-operation with social pharmacies and other temporary solutions. In some cases, residents themselves use their own resources to cover their needs. It is crucial that the provision of medicines is guaranteed throughout the beneficiaries' stay. This must be the case regardless of their residence status and insurance entitlement. If not, there is a risk that their medical conditions will not be covered.
3. The provision of interpretation is essential in the implementation of medical and psychosocial services. This includes communication with medical staff, meetings with psychologists, taking medical and social histories, and during visits or referrals to health centres and hospitals. Interpreting ensures clear communication and the receipt of vital and accurate information to manage residents' health problems. Therefore, the NPHO should ensure that two-way interpretation is always available. This should be provided by professionals who adhere to the code of conduct, have appropriate training in medical terminology and can cover the languages spoken or understood by the residents.
4. The provision of medical and psychosocial services and the early identification

Συστάσεις

1. Σε όλες τις δομές, με εξαίρεση τη δομή Κορίνθου, διαπιστώθηκε ότι λειτουργεί το Ιατρικό και Ψυχοκοινωνικό Κλιμάκιο του Ε.Ο.Δ.Υ. Ωστόσο, σημειώθηκαν κενά ως προς τη στελέχωση, είτε γιατί δεν είχαν πληρωθεί οι προβλεπόμενες θέσεις (π.χ. ιατροί), είτε λόγω απουσιών, είτε λόγω λήξεως της σύμβασης εργασίας, είτε ελλείπει πρόβλεψη για στελέχωση με απαραίτητες ειδικότητες (παιδίατρος, ψυχίατρος). Επισημαίνεται ότι, προκειμένου να υπάρχει σταθερή και ποιοτική παροχή υπηρεσιών, θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα για την: i) πλήρη στελέχωση των κλιμακίων με όλες τις ειδικότητες, ii) την ενίσχυση του δυναμικού με ειδικότητες που να καλύπτουν τις ανάγκες του πληθυσμού που διαβιεί σε κάθε δομή (π.χ. σε δομές όπου διαμένουν οικογένειες, στελέχωση με παιδίατρο, ενώ σε όλες τις δομές σταθερή παρουσία ψυχιάτρου, λόγω των ψυχικών νόσων των διαμενόντων). Απαιτείται μέριμνα για την καθημερινή παρουσία ιατρού και νοσηλευτικού προσωπικού, ειδικά για τις ανάγκες ευάλωτων προσώπων (π.χ. για την παρακολούθηση της υγείας των ανηλίκων και των γυναικών σε κατάσταση εγκυμοσύνης), καθώς και για την παρακολούθηση ατόμων με ψυχικές ασθένειες.
2. Η πρόσβαση σε φαρμακευτική περίθαλψη παρουσιάζει κενά και δυσλειτουργίες, δοθέντος ότι, αφενός τα εντός των δομών φαρμακεία παρουσιάζουν ελλείψεις, αφετέρου η συνταγογράφηση είναι αδύνατη για όσους διαμένοντες δεν έχουν ενεργό Α.Μ.Κ.Α. ή Π.Α.Α.Υ.Π.Α., με αποτέλεσμα οι ανάγκες να καλύπτονται από επιμέρους πρωτοβουλίες (συνεργασία με κοινωνικά φαρμακεία), προσωρινές λύσεις ή από τους ίδιους τους διαμένοντες, μέσω ιδίων πόρων. Η χορήγηση φαρμακευτικής αγωγής πρέπει να διασφαλίζεται σε όλη τη διάρκεια της παραμονής των ωφελουμένων, ανεξαρτήτως καθεστώτος παραμονής και δικαιώματος ασφάλισης, αλλιώς ελλοχεύει ο κίνδυνος μη κάλυψης των ιατρικών τους παθήσεων.
3. Η παροχή διερμηνείας κατά την παροχή ιατρικών και ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών είναι απολύτως αναγκαία. Κατά την επικοινωνία με το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό, κατά τις συνεδρίες με τους ψυχολόγους, κατά τη λήψη του ιατρικού και κοινωνικού ιστορικού και κατά την επίσκεψη – παραπομπή σε δομές υγείας ή/και νοσοκομεία, η διερμηνεία διασφαλίζει την απρόσκοπτη επικοινωνία και τη λήψη ουσιαστικών και πραγματικών πληροφοριών για την αντιμετώπιση των προβλημάτων υγείας των διαμενόντων. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να ληφθεί, εκ μέρους του Ε.Ο.Δ.Υ., μέριμνα για τη σταθερή διασφάλιση της αμφίδρομης διερμηνείας, μέσω επαγγελματιών που τηρούν τον κώδικα δεοντολογίας, έχουν λάβει την κατάλληλη εκπαίδευση (ιατρική ορολογία), αλλά και καλύπτουν τις ομιλούμενες γλώσσες (ή γλώσσες που κατανοούν) οι διαμένοντες.
4. Η παροχή ιατρικών και ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών και ο έγκαιρος εντοπισμός των ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, όπως αυτές προβλέπονται στο ενωσιακό και εθνικό νομοθετικό πλαίσιο, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των διαδικασιών υποδοχής και ταυτοποίησης, τόσο για την πρόβλεψη, όσο και για την προστασία της υγείας των διαμενόντων στις δομές. Η περιορισμένη στελέχωση του ιατρικού και ψυχοκοινωνικού κλιμακίου, και ιδίως η απουσία ιατρού, πέραν των ζητημάτων που εγείρουν ως προς την πρόληψη, θεραπεία και έγκαιρη παρέμβαση σε επείγοντα ιατρικά περιστατικά, προκαλεί δυσλειτουργίες και καθυστερήσεις στις διοικητικές διαδικασίες εκτίμησης της ευαλωτότητας και συμπλήρωσης της κάρτας υγείας, επηρεάζοντας στη συνέχεια σημαντικά τον περαιτέρω προγραμματισμό και τη διεξαγωγή των διαδικασιών ασύλου.

of individuals belonging to vulnerable groups are integral parts of reception and identification procedures. These are foreseen in the EU and national legal frameworks and aim to protect and safeguard the health of the persons residing in the facilities. The limited staffing of the medical and psychosocial units, in particular the absence of a doctor, raises issues of prevention, treatment and timely intervention in medical emergencies. This results in disruptions and delays in the administrative procedures for vulnerability assessment and the completion of health cards, as seen in the case of the Samos CCAC. Indeed, delays in the completion of health cards have a significant impact on the further planning and implementation of asylum procedures.

Δ. Εκπαίδευση - Δραστηριότητες

1. Εκπαίδευση

Στη συντριπτική πλειοψηφία των δομών που επισκέφθηκε ο Συνήγορος του Πολίτη (Κ.Ε.Δ. και Κ.Υ.Τ. συνόρων και ενδοχώρας, Ελεγχόμενες Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο), λειτουργούσε νηπιαγωγείο για τις ανάγκες εκπαίδευσης των παιδιών που διέμεναν εκεί, ενώ η λοιπή τυπική εκπαίδευση λάμβανε χώρα στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επίσης, παρεχόταν και μη τυπική εκπαίδευση εντός των δομών από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, ενώ σε ορισμένες δομές διαπιστώθηκε ότι λειτουργούσαν και παιδικοί σταθμοί με κατάλληλο προσωπικό⁶¹. Ωστόσο, ποικίλα οργανωτικά και λειτουργικά προβλήματα παρατηρήθηκαν κατά τις αυτοψίες τα οποία, όπως διαπιστώθηκε, συχνά λειτουργούσαν αποτρεπτικά για την αποτελεσματική φοίτηση των παιδιών στις σχολικές δομές⁶².

α. Τυπική εκπαίδευση: Φοίτηση και Ανασχητικοί Παράγοντες

Όπως έγινε λόγος και ανωτέρω, κατά κανόνα λειτουργούσε νηπιαγωγείο εντός των δομών, με, διορισμένη από το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, νηπιαγωγό. Ωστόσο, σε λίγες δομές παρατηρήθηκε ότι δεν λειτουργούσε το νηπιαγωγείο κατά τον χρόνο των αυτοψιών, για λόγους που οφείλονταν στην μη έγκαιρη κάλυψη των θέσεων νηπιαγωγού στη δομή (όπως στη δομή Σχιστού) ή σε μη συγκέντρωση επαρκούς αριθμού παιδιών (δομή Ελευσίνας).

Για τις ανάγκες φοίτησης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, διαπιστώθηκε ότι εντός των δομών υπήρχαν τοποθετημένοι από το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, συντονιστές εκπαίδευσης.

Η μετακίνηση των παιδιών στα σχολεία γινόταν κατά κανόνα με λεωφορεία από την Περιφέρεια (ή Κ.Τ.Ε.Α. στη Σάμο, με συνοδεία προσωπικού της Υ.Π.Υ.Τ./ναυλωμένα λεωφορεία στη Χίο). Κατ' εξαίρεση, στις δομές Λαγκαδικίων και Κορίνθου, λόγω της κοντινής απόστασης της δομής από τα σχολεία, δεν απαιτείται λεωφορείο για τον σκοπό της σχολικής μετακίνησης.

Ως προς τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό της φοίτησης των παιδιών, διαπιστώθηκαν διαφοροποιημένες πρακτικές ανάλογα με την περιοχή. Ειδικότερα, αν και, κατά γενική διαπίστωση, τα παιδιά μοιράζονταν σε περισσότερα σχολεία των γύρω περιοχών, παρατηρήθηκε ότι, σε ορισμένες δομές, όπως στη περίπτωση της δομής Σερρών, τα παιδιά ήταν εγγεγραμμένα είτε σε σχολεία που διέθεταν Δομές Υποδοχής Εκπαίδευσης Προσφύγων (Δ.Υ.Ε.Π.) είτε σε σχολεία με τάξεις υποδοχής (Τ.Υ.), ενώ σε άλλες τα παιδιά ήταν εγγεγραμμένα σε κανονικές τάξεις ή σε τάξεις υποδοχής (Διαβατά), κ.λπ. Αντίστοιχα, σε πολλές δομές, τα παιδιά πήγαιναν πρωινές ώρες στο σχολείο, ενώ σε άλλες παρακολουθούσαν είτε πρωινή είτε απογευματινή ζώνη (Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας) είτε αποκλειστικά την απογευματινή ζώνη (Κόρινθος).

61. Κ.Υ.Τ. Διαβατών, Ε.Δ.Π.Φ.Α.Α. Λαγκαδικίων.

62. Για την εκπαίδευση και τις δραστηριότητες ασυνόδευτων παιδιών, βλ. κεφάλαιο της παρούσας για τα ασυνόδευτα παιδιά (ενότητα ΣΤ').

D. Education and Activities

1. Education

In the vast majority of the facilities visited by the Ombudsman (CCAC and RIC border and mainland, Controlled Facilities for Temporary Accommodation of Asylum Seekers), there was typically a kindergarten present to cater to the educational needs of children residing in the facilities. Moreover, higher levels of formal education were provided in primary and secondary schools. Non-formal education was offered within the facilities by NGOs⁶¹. In some facilities, day care centres with appropriate staff were found to be operating. However, during the on-site inspections, a variety of organisational and operational problems were observed. These issues often acted as a deterrent to the effective attendance of children in the schools⁶².

a. Formal Education: Attendance and Inhibiting Factors

As a rule, a kindergarten operated within the facilities, staffed by a kindergarten teacher appointed by the Ministry of Education, Religious Affairs and Sports. However, in a few facilities, it was observed that the kindergarten was not operating at the time of the inspections. This was due to reasons such as the lack of timely filling of the kindergarten teacher post in the facilities (as in the Schisto facility) or the insufficient number of children (Elefsina facility).

For the purpose of primary and secondary education attendance, refugee education co-ordinators assigned by the Ministry of Education, Religious Affairs and Sports were present within the facilities.

Children were usually transported to the schools by buses from the Region (or KTEL in Samos, accompanied by RIS staff, and bus charters in Chios). Exceptionally, in the Lagadikia and Corinth facilities, due to the close proximity of the facilities to the schools, no bus was required for school transport.

With regard to the educational planning of children's schooling, different practices were found depending on the region. In general, children were allocated in various schools of the surrounding areas. However, in some facilities, such as the Serres facility, children were enrolled either in schools that had Refugee Education Reception Facilities (RERF) or in schools with reception classes (RC), whereas in others, children were enrolled in regular classes or in reception classes (Diavata). Similarly, in many facilities children attended school in the morning, while in others they attended either morning or afternoon classes (Malakasa RIS) or only afternoon classes (Corinth).

In terms of enrollment and attendance numbers per facility, there are no uniform findings. However, it was noted that the attendance rate often differs significantly from the percentage of pupils enrolled. Several reasons were identified that act as barriers to effective attendance of children in school facilities.

61. RIC Diavata, CAFTAAS Lagadikia

62. For the education and activities of unaccompanied children, see chapter of this document on unaccompanied children (section F).

Βιβλιοθήκη στη δομή
Ελευσίνας
Οκτώβριος 2023

1

Library in the Elefsina
Facility
October 2023

Χώρος
δραστηριοτήτων
για παιδιά στη δομή
Λαγκαδικίων
Μάρτιος 2023

2

Children's activity
area in the Lagadikia
Facility
March 2023

3

Αίθουσα
πληροφορικής στη
δομή Λαγκαδικίων
Μάρτιος 2023

IT room in the
Lagadikia Facility
March 2023

4

Γήπεδο Μπάσκετ στη
δομή Διαβατών
Μάρτιος 2023

Basketball court in
Diavata Facility
March 2023

Ως προς τον αριθμό των εγγεγραμμένων και των φοιτούντων ανά δομή, δεν υπάρχουν ενιαία ευρήματα. Παρατηρήθηκε, ωστόσο, ότι το ποσοστό φοίτησης συχνά διέφερε σημαντικά από το ποσοστό των εγγεγραμμένων μαθητών. Εντοπίστηκαν διάφοροι λόγοι που λειτουργούν αποτρεπτικά στην αποτελεσματική φοίτηση των παιδιών σε σχολικές δομές. Ενδεικτικά, σε ορισμένες δομές⁶³ παρατηρήθηκε ότι οι εγγεγραμμένοι μαθητές δεν είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τα μαθήματα ή ξεκίνησαν την παρακολούθηση με καθυστέρηση κάποιων μηνών, καθώς δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες από την Περιφέρεια για τη σχολική μετακίνηση με τα λεωφορεία, ή δεν είχαν ολοκληρωθεί εγκαίρως οι προσλήψεις των αναπληρωτών στα σχολεία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Σε άλλες περιπτώσεις, διαπιστώθηκε ότι υπήρχε σχολική διαρροή, φαινόμενο που παρατηρείται πιο συχνά στις μεγαλύτερες τάξεις (Γυμνασίου – Λυκείου).

Όπως προέκυψε από ορισμένες αυτοψίες, παράγοντες που επιτείνουν τη σχολική διαρροή αποτελούν αφενός οι γλωσσικοί περιορισμοί, δεδομένου ότι, όπως καταγράφηκε βάσει της επικοινωνίας της Αρχής με τους Σ.Ε.Π. στη δομή Λαγκαδικίων, η γλώσσα αποτελεί εμπόδιο για την ένταξη ενός μαθητή το πρώτον στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο, αφετέρου ο προσωρινός χαρακτήρας της διαμονής στη δομή⁶⁴ (και στη χώρα) καθόσον, λόγω της προσωρινότητας αυτής, το σχολείο δεν αποτελεί προτεραιότητα για τα παιδιά και τις οικογένειές τους, γεγονός που επίσης δεν βοηθά τη σχολική συστηματική φοίτηση και την ένταξη. Συναφώς αναδείχθηκε, κατά την αυτοψία στη δομή Λαγκαδικίων, ότι, αν και υπάρχει διαδικασία που τηρείται σε περίπτωση μεταφοράς παιδιού σε άλλο σχολείο, έχει επανειλημμένα ζητηθεί από τους Συντονιστές προς το Υπουργείο Παιδείας και το Υπουργείο Μετανάστευσης να αποφεύγεται να μετακινούνται τα παιδιά κατά τη διάρκεια της χρονιάς. Σημειώθηκε, επίσης, ότι η περίοδος των περιορισμών λόγω Covid – 19 (καραντίνα) είχε επιτείνει τη σχολική διαρροή, και επισημάνθηκαν δυσκολίες χώρου ή/και σύνδεσης στο διαδίκτυο⁶⁵. Ακόμη, όπως διαφάνηκε, η τοποθέτηση των παιδιών αποκλειστικά σε εκπαίδευση απογευματινής ζώνης, χωρίς συγχρωτισμό με τα υπόλοιπα παιδιά, όπως στην περίπτωση της δομής Κορίνθου, δεν συντείνει στην σχολική ένταξη των παιδιών και συστηματική παρακολούθηση των μαθημάτων, δεδομένου ότι παρατηρήθηκε πολύ μικρό ποσοστό φοίτησης στη δομή αυτή. Ως διακριτή κατηγορία αναφορικά με το φαινόμενο της σχολικής διαρροής, αναδείχθηκε η περίπτωση των φιλοξενούμενων στη δομή της Ελευσίνας, Ουκρανών, καθώς στην περίπτωση αυτή το φαινόμενο αποδόθηκε κατά κύριο λόγο στη διαδικτυακή παρακολούθηση του ουκρανικού σχολείου, κατά τις

63. Σέρρες, Δράμα.

64. Ο Συνήγορος έχει προβεί σε επανειλημμένες παρεμβάσεις αναφορικά με τις μετακινήσεις σε άλλες δομές εν μέσω σχολικής χρονιάς και τις δυναμικές επιπτώσεις στη φοίτηση των παιδιών, επισημαίνοντας και την ψυχολογική επιβάρυνση από την αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος. Σε παρέμβασή του για την ολοκλήρωση του προγράμματος ΕΣΤΙΑ (επιστολή με αρ. 325948/61698/11.11.2022) επισήμανε ότι «η αλλαγή του σχολικού περιβάλλοντος (συμμαθητές και δάσκαλοι), που συμβάλλει στην ενταξιακή τους διαδικασία, και ο πιθανολογούμενος νέος διανομησμός τους σε αριθμό σχολείων, είναι εξαιρετικά πιθανό να λειτουργήσει προσθετικά στη σοβαρή ψυχολογική επιβάρυνση που τα παιδιά αυτά έχουν υποστεί από τη μικρή τους ηλικία, από τις επαναλαμβανόμενες μετακινήσεις και τους αποχωρισμούς». Επίσης, είχε ήδη εκφράσει τις επιφυλάξεις του, με αφορμή την αιφνίδια μετακίνηση του διαμένοντος πληθυσμού από τη δομή του Ελαιώνα (σχετ. το υπ' αριθμ. Φ1500–1599–315203/18386/2022 έγγραφο). Σε απάντηση αυτού, με το υπ' αριθμ. 315203/29414/2022 έγγραφο σημειώθηκε ότι «η όποια μετακίνηση και τοποθέτηση, πραγματοποιήθηκε με τη σύμφωνη γνώμη των κηδεμόνων των ανηλίκων μόνο μετά από πλήρη ενημέρωση αυτών σχετικά με τη νέα τοποθεσία διαμονής, διευκρινίζοντας με σαφήνεια τη δυνατότητα επιλογής όσων εξ αυτών είχαν παιδιά – μαθητές να μετακινηθούν μετά το πέρας της σχολικής χρονιάς, ώστε να ολοκληρωθεί απρόσκοπτα η φοίτηση των παιδιών τους στα σχολεία».

65. Παρατηρήσεις σχετικά με τις δυσκολίες πρόσβασης στην εκπαίδευση στις δομές φιλοξενίας κατά την περίοδο αυτή λόγω της εφαρμογής της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και τη σχολική διαρροή στις μεγαλύτερες ηλικίες, περιλαμβάνονται και στο Πόρισμα «Εκπαιδευτική ένταξη παιδιών που διαβιούν σε δομές και Κ.Υ.Τ. του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου», Μάρτιος 2021, <https://old.synigoros.gr/resources/docs/20210420-porisma.pdf>, σελ. 20 επ.

For example, in some facilities⁶³ it was observed that enrolled pupils were not able to attend classes or started attending classes with a few months delay. This was due to the fact that the Region had not completed the procedures for school transport by bus, or to the lack of timely employment of substitute teachers in intercultural schools. In other cases, school dropout was noted, a phenomenon most often observed in the higher grades (secondary school - high school).

The on-site inspections highlighted some factors that increased dropout rates. On the one hand, language barriers have been identified. As documented by the Ombudsman's communication with the co-ordinators for refugee education in the Lagadikia facility, language is an obstacle to the integration of a student directly in secondary school and high school. On the other hand, the temporary nature of the stay in the facility⁶⁴ and, indeed, in the country was a factor. Because of this temporary nature, school is not a priority for the children and their families, which also hinders regular attendance and integration.

During the inspection of the Lagadikia facility, it was highlighted that although there is a mechanism in place when a child is transferred to another school, the co-ordinators have repeatedly requested the Ministry of Education and the Ministry of Immigration to avoid moving children during the year. It was also noticed that the period of restrictions due to Covid-19 quarantine had exacerbated school dropout, while difficulties with premises and internet connection⁶⁵ were noted.

Furthermore, it was found that placing children exclusively in evening classes, without interaction with other children, as in the case of the Corinth facility, does not encourage the integration of children in school nor systematic attendance. A very low attendance rate was observed in this facility.

The case of the Ukrainians staying at the facility in Elefsina was identified as a distinct category regarding the phenomenon of school dropout. In this case, the phenomenon was mainly attributed to the online attendance of the Ukrainian school during the evening hours through an official platform of the Ministry of Education and Science of Ukraine.

In addition, shortcomings were noted in some facilities⁶⁶ in terms of the logistical infrastructure available for the education of children within the facility or in terms of the facility premises, while the lack of funding from the Ministry of Education, Religious Affairs and

63. Serres, Drama.

64. The Ombudsman has made repeated interventions regarding the transfers to other facilities in the middle of the school year and the potential impact on children's attendance, pointing out the psychological burden of the change of school environment. In its intervention on the completion of the ESTIA programme (letter No 325948/61698/ 11/11/2022) the Ombudsman pointed out that "the change of school environment (classmates and teachers), which contributes to their integration process, and the possible new division of their schooling into a number of schools, is highly likely to act as an additive to the severe psychological burden that these children have suffered from an early age, from repeated moves and separations". The Ombudsman had also already expressed its reservations in connection with the sudden removal of the resident population from the Elaionas facility (document F1500 -1599 -315203/18386/2022). In response to this, in document No. 315203/29414/2022 it was noted that "any movement and placement, was carried out with the consent of the guardians of minors only after they had been fully informed of the new location of residence, clearly specifying the possibility for those of them who had children -pupils to choose to move after the end of the school year, in order to uninterruptedly complete the attendance of their children in schools".

65. Observations on the difficulties of access to education in the accommodation facilities during this period due to the implementation of distance education and the dropout rate in older age groups are also included in the Greek Ombudsman Report on the findings "Educational integration of children living in the Facilities and RICS of the Ministry of Migration and Asylum", March 2021, <https://old.synigoros.gr/resources/docs/20210420-porisma.pdf>, p. 20 et seq.

66. Diavata, Drama and Schisto.

απογευματινές ώρες, μέσω επίσημης πλατφόρμας του Υπουργείου Παιδείας και Επιστημών της Ουκρανίας.

Επιπρόσθετα, σε ορισμένες δομές⁶⁶ καταγράφηκαν ελλείψεις στη διαθέσιμη υλικοτεχνική υποδομή για την εκπαίδευση των παιδιών στη δομή ή και στις σχετικές εγκαταστάσεις της δομής, ενώ, ακόμη, αναδείχθηκε ως πρόβλημα η ελλιπής χρηματοδότηση από το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού.

Ένα ιδιαίτερο, τέλος, ζήτημα που αναδείχθηκε κατά την αυτοψία στη δομή Σχιστού, έγκειται στις δυσκολίες πρόσβασης σε αποτελεσματική ειδική εκπαίδευση για τα παιδιά που διαμένουν εντός της δομής και παρουσιάζουν ιδιαίτερη ευαλωτότητα (σοβαρές ασθένειες, όπως καρκίνος, διαβήτης, κινητικά προβλήματα, κ.ά.). Τα παιδιά εγγράφονται σε σχολικές δομές ειδικής εκπαίδευσης, ωστόσο εντοπίζονται καθυστερήσεις στον ορισμό ραντεβού για την αξιολόγησή τους από τα Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης Συμβουλευτικής και Υποστήριξης ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.), με αποτέλεσμα να μην έχουν έγκαιρα την απαιτούμενη βοήθεια για την εκπαίδευσή τους. Επιπλέον, σημειώθηκε ότι, στις περισσότερες περιπτώσεις θετικών γνωματεύσεων από τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. και παρά το περιεχόμενό τους, δεν εγκρίθηκαν μέτρα παράλληλης στήριξης από το Υπουργείο⁶⁷.

β. Μη τυπική εκπαίδευση

Σε όλες τις περιπτώσεις παρατηρήθηκε ότι, πέραν της τυπικής εκπαίδευσης, εντός των δομών λειτουργούσαν και προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης από διάφορες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Η μη τυπική εκπαίδευση, ως ενισχυτική εκπαίδευση ή και δημιουργική απασχόληση, περιλάμβανε κατά κανόνα εκμάθηση της ελληνικής και αγγλικής γλώσσας, καθώς και διδασκαλία μαθηματικών ή και δεξιοτήτων, εκμάθηση της μητρικής γλώσσας, κ.λπ., ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι υπήρχε ψυχολόγος που πραγματοποιούσε ψυχοκοινωνικές δραστηριότητες στα παιδιά. Τα προγράμματα λειτουργούσαν σε ειδική αίθουσα ή οικίσκο, συνήθως τις μεσημεριανές – απογευματινές ώρες, μετά την επιστροφή των παιδιών από τα σχολεία⁶⁸.

Σε ορισμένες από τις ανωτέρω δομές⁶⁹, η μη τυπική εκπαίδευση από τις Μ.Κ.Ο. παρέχονταν επίσης και σε ενήλικες. Το πρόγραμμα εκπαίδευσης περιλάμβανε εκμάθηση ελληνικής ή και αγγλικής γλώσσας ή ακόμη και πληροφορικής και λοιπών δεξιοτήτων. Ιδιαίτερη περίπτωση, στο πλαίσιο παροχής μη τυπικής εκπαίδευσης σε ενήλικες, αποτελεί η δομή Σχιστού, όπου η παράδοση μαθημάτων (διδασκαλία ελληνικής και αγγλικής γλώσσας) γίνεται από προσωπικό της ΥΠ.Υ.Τ, το οποίο στελεχώνει το γραφείο Κοινωνικής Ένταξης που λειτουργεί στη δομή. Μάλιστα, ειδικός παιδαγωγός εκπαιδεύει, βάσει των ειδικών εγχειριδίων, όσους ενδιαφέρονται να δώσουν εξετάσεις για την πιστοποίηση της ελληνικής γλώσσας. Όπως σημειώθηκε, οι διαμένοντες εκδηλώνουν ενδιαφέρον για την παρακολούθηση των μαθημάτων.

2. Δραστηριότητες

Σύμφωνα με τη συνολική εικόνα που αποκόμισε ο Συνήγορος κατά τις αυτοψίες, κατά κα-

66. Διαβατά, Δράμα και Σχιστό.

67. Ενδεικτικά, αναφέρθηκε ότι από τα επτά (7) αιτήματα, το Υπουργείο ικανοποίησε μόνο ένα (1).

68. Κατά την αυτοψία στο Κ.Υ.Τ. Διαβατών, καταγράφηκε η πρακτική λειτουργίας του χώρου και πρωινές ώρες, για όσα παιδιά διαμένουν προσωρινά εντός του Κ.Υ.Τ. και δεν έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες καταγραφής και εγγραφής στην τυπική εκπαίδευση.

69. Ενδεικτικά, στις δομές Κορίνθου, Δράμας, Σερρών και Χίου.

Sports was also highlighted as a problem.

A specific issue that emerged during the inspection of the Schisto facility relates to the difficulties in accessing effective special education for particularly vulnerable children living in the centre, such as those suffering from serious illnesses such as cancer, diabetes, or those who have mobility problems etc. These children are enrolled in special education school facilities. However, delays have been noted in the scheduling of their assessments by the Centres for Interdisciplinary Assessment Counselling and Support for persons with special needs (C.I.A.C.S). This means that they do not receive the necessary support for their education in a timely manner. It was also noted that in most cases where the above Centres gave a positive opinion, parallel support measures were not approved by the Ministry⁶⁷.

b. Non-formal Education

Apart from formal education as per above, it was observed that non-formal education programmes of various NGOs were operating within the facilities in all cases. These non-formal education programmes, which served as supportive education or creative activities, generally included learning Greek and English, teaching mathematics or other skills, and learning their native language. In some cases, a psychologist was found to be carrying out psychosocial activities with the children. These programmes usually took place in a special room or container, usually during lunchtime or afternoon hours, after the children had returned from school⁶⁸.

In some of these facilities⁶⁹, non-formal education was also provided by the NGOs to adults. The training programme included learning Greek and sometimes, additionally, English, or even computer and other skills. Schisto facility was marked as a unique case in the context of providing non-formal education to adults. Here, the provision of the courses (Greek and English language teaching) is carried out by the staff of the Reception and Identification Service (RIS) that operates the Social Integration Office, within the facility. In fact, a special educator trains those who are interested in taking the exams for the Greek language certification, using specialised manuals. It has been noted that the residents are interested in attending these courses.

2. Activities

The Ombudsman's overall findings from the inspections were that, as a rule, the facilities had children's playgrounds and sports grounds (football, basketball, volleyball or a combination of these) for children and adults. In some cases, indoor gyms or women's gyms (e.g. Schisto, Malakasa), children's leisure facility (Elefsina), 3x3 football field for children (Schisto) and indoor spaces for children's activities with games (e.g. Serres) were also provided.

However, several facilities lacked sufficient indoor common areas for adult activities and gatherings. There was also a lack of shaded and green spaces for outdoor gatherings (e.g. Samos) or shelter (protective cover i.e. for rain) (e.g. Serres). Further, it was noted

67. Indicatively, it was reported that out of seven (7) requests, the Ministry granted only one (1).

68. During the inspection at the RIC Diavata, the practice of operating the premises during morning hours was recorded for children temporarily staying within the RIC, for which the procedures for registration and enrolment in formal education had not been completed.

69. Indicatively, in the facilities of Corinth, Drama, Serres and Chios.

νόνα οι δομές διέθεταν παιδική χαρά, αλλά και γήπεδα (ποδοσφαίρου, μπάσκετ, βόλεϋ, ή συνδυασμό αυτών), διαθέσιμα για αθλητικές δραστηριότητες παιδιών και ενηλίκων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, διαπιστώθηκε και η ύπαρξη κλειστών χώρων γυμναστηρίου ή γυμναστικής για γυναίκες (π.χ. Σχιστό, Μαλακάσα), παιδοτόπου (Ελευσίνα) ή ποδοσφαίρου 3x3 για παιδιά (Σχιστό), αλλά και εσωτερικών χώρων για την απασχόληση παιδιών που διέθεταν παιχνίδια (π.χ. Σέρρες). Ωστόσο, σε αρκετές δομές εντοπίστηκε η έλλειψη επαρκών εσωτερικών κοινόχρηστων χώρων για δραστηριότητες και συνάθροιση ενηλίκων, καθώς και έλλειψη χώρων σκίασης και πρασίνου για συνάθροιση σε εξωτερικό χώρο (π.χ. Σάμος) ή στεγάστρου (π.χ. Σέρρες). Επίσης, καταγράφηκαν περιπτώσεις δομών που οι εξωτερικές δραστηριότητες που παρείχαν, πλην της άθλησης σε γήπεδα, ήταν περιορισμένες (π.χ. Σάμος και Σέρρες).

Υπήρξαν, ωστόσο, και ορισμένες δομές που ήταν ιδιαίτερα εξοπλισμένες με αίθουσες ψυχαγωγίας και κοινόχρηστους εσωτερικούς χώρους δραστηριοτήτων. Τέτοια περίπτωση ήταν, ενδεικτικά, η δομή της Ελευσίνας, που διέθετε μεγάλη αίθουσα ψυχαγωγίας και συνάθροισης, όμορφα διαμορφωμένη, με μεγάλη και εμπλουτισμένη βιβλιοθήκη (βιβλία ενηλίκων και παιδικά στην ουκρανική γλώσσα), όργανα γυμναστικής, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, χώρο συνάντησης και εργασίας.

Ένα ιδιαίτερο ζήτημα, που εντοπίστηκε επανειλημμένα από το Συνήγορο του Πολίτη, ήταν οι επιπτώσεις από την αποχώρηση του Δ.Ο.Μ. ή των Μ.Κ.Ο. από τις δομές της ΥΠ.Υ.Τ, στις δυνατότητες ψυχαγωγίας των διαμενόντων, ελλείψει επαρκούς προσωπικού της ΥΠ.Υ.Τ.

Συγκεκριμένα, σε ορισμένες δομές παρατηρήθηκε η ύπαρξη καλά εξοπλισμένων εσωτερικών χώρων για ψυχαγωγία, που όμως δεν λειτουργούσαν, καθώς οι φορείς που ήταν υπεύθυνοι για τη δημιουργία τους (π.χ. Δ.Ο.Μ. ή Μ.Κ.Ο.) είχαν αποχωρήσει από τη δομή και δεν υπήρχε επαρκές προσωπικό της ΥΠ.Υ.Τ. για τη λειτουργία τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η δομή Λαγκαδικίων, όπου διαπιστώθηκε ότι υπήρχαν μεγάλες κλειστές αίθουσες, επιπλωμένες και κατάλληλα εξοπλισμένες, με θέρμανση και ψύξη, κάποιες με μεγάλη αυλή και σκέπαστρο, οι οποίες προορίζονται να λειτουργούν ως κοινόχρηστοι χώροι, χωριστά για άνδρες, για γυναίκες και για μητέρες με παιδιά. Επιπλέον, υπήρχε χωριστή αίθουσα γυμναστηρίου, αίθουσα υπολογιστών και αίθουσα εξοπλισμένη με ραπτομηχανές. Εμφανές κατά την αυτοψία ήταν ότι, οι κοινόχρηστοι αυτοί χώροι που κατά κανόνα είχαν εξοπλιστεί από τον Δ.Ο.Μ. ή Μ.Κ.Ο. (που είχαν πλέον αποχωρήσει από τη δομή), ήταν οι περισσότεροι κλειστοί. Αντίστοιχο ζήτημα διαπιστώθηκε και στη δομή/Κ.Υ.Τ. Διαβατών μετά την αποχώρηση του Δ.Ο.Μ. ή και Μ.Κ.Ο., ενώ στη δομή της Δράμας παρατηρήθηκε ότι, οι καλά εξοπλισμένοι εσωτερικοί κοινόχρηστοι χώροι για παιδιά και ενηλίκους παρέμεναν κλειδωμένοι, όταν δεν υπήρχε κάποια οργανωμένη δραστηριότητα.

Εξάλλου, σε ορισμένες δομές, διαπιστώθηκε ότι είχαν αναπτυχθεί συνεργασίες με Μ.Κ.Ο. ή άλλους φορείς για την παροχή οργανωμένου προγράμματος δραστηριοτήτων για παιδιά και ενηλίκους. Ειδικότερα, σε ορισμένες δομές υπήρχε διδασκαλία μαθημάτων μουσικής ή μουσικών δράσεων για παιδιά ή για ενηλίκους (Σχιστό, Κόρινθος, Μαλακάσα), ενώ στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας λειτουργούσε κατά τη θερινή περίοδο κατασκήνωση για 90 παιδιά, ηλικίας 6 – 18. Ιδιαίτερα θετική εικόνα ως προς την οργάνωση δραστηριοτήτων, δημιουργήθηκε κατά την αυτοψία στη δομή Σχιστού, στην οποία, πέραν των προαναφερόμενων, διοργανώνονταν αθλητικές και περιβαλλοντικές δράσεις και μαθήματα καλαθοσφαίρισης. Επιπλέον, λειτουργούσε διαδικτυακός σταθμός «The Radio of Schisto Facility for Asylum Seekers», όπου μεταδίδονταν ηχογραφήσεις podcasts σε 5 γλώσσες.

Με βάση τα παραπάνω, διαπιστώθηκε μια σημαντική και συνεχιζόμενη προσπάθεια της

that in some facilities the outdoor activities (other than sports fields) were limited (e.g. Samos and Serres).

There were, however, some facilities that were particularly well equipped with recreation rooms and communal indoor activity areas. For example, the Elefsina facility had a large, beautifully decorated room for recreation and gathering with a large and well-stocked library (adult and children's books in Ukrainian), exercise equipment, computers, and a meeting as well as work space.

A particular issue repeatedly traced by the Ombudsman was the impact of the withdrawal of the IOM or the NGOs from the RIS facilities on the residents' recreational opportunities, due to the lack of sufficient RIS staff.

Specifically, in some centres, well-equipped indoor recreation areas were observed, but they were not in use. This was because the organisations responsible for creating them (e.g. IOM or NGOs) had left the facilities and there were not enough RIS staff to run them. A typical example is the Lagadikia facility, where it was noted that the facility had large closed spaces, furnished and properly equipped, with heating and cooling, some with a large courtyard and canopy, with a purpose to operate as common areas, separately for men and for women and mothers with children. There was also a separate room for the gym, a computer room and a room with sewing machines. During the inspection, it was found that these common areas, which had generally been equipped by the IOM or NGOs (who had now left the facility), were mostly closed. A similar problem was found in Diavata after the withdrawal of the IOM or NGOs, while in Drama, well-equipped indoor common areas for children and adults remained locked when there was no organised activity.

In addition, some facilities had developed partnerships with NGOs or other organisations to provide an organised programme of activities for children and adults. In particular, in some facilities there were music lessons or musical activities for children or adults (Schisto, Corinth, Malakasa), whereas in Malakasa RIC there was also a camp for 90 children aged 6-18 during the summer period. A particularly positive impression-with regard to organising activities- was created during the inspection at the Schisto centre, where, in addition to the activities mentioned above, sports and environmental activities as well as basketball lessons were organised. Furthermore, there was an internet station "The Radio of Schisto Facility for Asylum Seekers", where recordings of podcasts in 5 languages were broadcast.

On the basis of the above, it was concluded that the RIS made significant and continuous efforts to create spaces for recreation and activities for the residents of the facilities. In some cases, work was underway to create a sports field or to install computers.

However, the need to create adequate indoor public spaces for recreation in all facilities has been highlighted. Similarly, for those facilities that have spaces but are not in operation, it is considered appropriate to carry out the necessary procedures in order to render them available to the residents.

Finally, with regard to the places of worship within the facilities, it was noted that in some of the facilities, such as in Drama, in Lagadikia, in Samos and in Malakasa, attention has been paid to include the operation of places of worship. In particular, in the Malakasa facility, there is a place of worship (2 mosques in a Rubb hall), while in the facility of Drama there is a dedicated place for religious services, which is only accessible during major Muslim holidays.

ΥΠ.Υ.Τ. για δημιουργία χώρων ψυχαγωγίας και δραστηριοτήτων για τους διαμένοντες στις δομές. Σε ορισμένες, μάλιστα, περιπτώσεις, βρίσκονταν σε εξέλιξη διαδικασίες για δημιουργία γηπέδου ή εγκατάσταση ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Αναδείχθηκε, ωστόσο, η αναγκαιότητα δημιουργίας κατάλληλων εσωτερικών κοινόχρηστων χώρων για ψυχαγωγία σε όλες τις δομές. Αντίστοιχα, και για όσες δομές διαθέτουν μεν χώρους, οι οποίοι όμως δεν βρίσκονται σε λειτουργία, κρίνεται σκόπιμο να λάβουν χώρα οι αναγκαίες διαδικασίες, προκειμένου να τεθούν στη διάθεση των διαμενόντων σε αυτές.

Τέλος, αναφορικά με τους χώρους λατρείας εντός των δομών, διαπιστώθηκε μέριμνα να λειτουργούν σε κάποιες, όπως, για παράδειγμα, στη Δράμα, στα Λαγκαδίκια, στη Σάμο και στη Μαλακάσα. Ειδικότερα, στη δομή Μαλακάσας προβλέπεται χώρος λατρείας (2 τζαμιά σε Rubb halls), ενώ στη δομή Δράμας υπάρχει ειδικός χώρος για να τελούνται λατρευτικές τελετές, ο οποίος ανοίγει μόνο κατά τις μεγάλες μουσουλμανικές εορτές.

Συστάσεις

1. Στο πλαίσιο των αυτοψιών του Συνηγόρου, αναδείχθηκαν ποικίλα ζητήματα που δυσχεραίνουν την αποτελεσματική φοίτηση των παιδιών στα σχολεία, παρά τις σχετικές προβλέψεις της κείμενης νομοθεσίας. Ο Συνήγορος του Πολίτη υπογραμμίζει την αναγκαιότητα της διασφάλισης της πραγματικής πρόσβασης των παιδιών σε φοίτηση σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Σημειώνεται ότι, πολλά επιμέρους ζητήματα που εντοπίστηκαν κατά τις αυτοψίες (όπως καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση των διαδικασιών για τις σχολικές μετακινήσεις με λεωφορεία, επιπτώσεις στη φοίτηση από τη μετακίνηση από δομή σε δομή, κ.λπ.), είχαν και στο παρελθόν εντοπιστεί και καταγραφεί από τον Συνήγορο του Πολίτη στο πόρισμα⁷⁰ (Μάρτιος 2021) που είχε συντάξει, με θέμα «Εκπαιδευτική ένταξη παιδιών που διαβιούν σε δομές και Κ.Υ.Τ. του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου». Στο πόρισμα, το οποίο απευθύνθηκε προς τα συναρμόδια Υπουργεία Παιδείας και Θρησκευμάτων και Μετανάστευσης και Ασύλου, αναπτύσσονται και οι επί μέρους σχετικές προτάσεις της Αρχής.
2. Λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν διαπιστώθηκε ενιαία παροχή μη τυπικής εκπαίδευσης στους ενήλικους και, δεδομένης της σημασίας της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για την ένταξη των διαμενόντων αιτούντων διεθνούς προστασίας, εκτιμάται ότι είναι σκόπιμη η συνεργασία της ΥΠ.Υ.Τ. με Μ.Κ.Ο. για την παροχή, στο σύνολο των δομών, μη τυπικής εκπαίδευσης (ιδίως εκμάθησης της ελληνικής, αλλά και στους αγγλικής γλώσσας, πληροφορικής και λοιπών δεξιοτήτων) απευθυνόμενης στους ενήλικους.
3. Σημαντική, επίσης, κρίνεται, στο πλαίσιο ελεύθερου διαθέσιμου χρόνου των ενηλίκων για δραστηριότητες ένταξης, αλλά και απασχόλησης των παιδιών, η επέκταση της καλής πρακτικής ύπαρξης παιδικών σταθμών σε όλες τις δομές της ΥΠ.Υ.Τ. και η ανάπτυξη περαιτέρω χώρων δημιουργικής απασχόλησης παιδιών.
4. Με βάση την έλλειψη ομοιόμορφης πρακτικής σχετικά με τη διάθεση εγκαταστάσεων και χώρων για τη συνάθροιση και ψυχαγωγία ενηλίκων και παιδιών, προτείνεται η δημιουργία κατάλληλων εσωτερικών κοινόχρηστων χώρων για ψυ-

70. Διαθέσιμο στην ακόλουθη διεύθυνση (link) <https://old.synigoros.gr/resources/docs/20210420-porisma.pdf>.

Recommendations

1. During the Greek Ombudsman's on-site inspections, a number of problems were identified which, despite existing legislation, prevent children from attending school in a satisfactory manner. The Greek Ombudsman stresses the importance of ensuring that children have actual access to all levels of education. It is worth pointing out that many of the specific problems identified during the inspections (such as delays in completing the procedures for school bus transfer, the effects of moving from one facility to another on school attendance, etc.) had already been identified and documented by the Ombudsman in the Report on the findings⁷⁰ titled "Educational integration of children residing in Facilities and RICs of the Ministry of Migration and Asylum", as of March 2021. In this Report on the findings, which was submitted to the co-competent Ministries of Education Religious Affairs and of Migration and Asylum, the Ombudsman's relevant recommendations are developed.
2. Given the lack of a unified approach to non-formal education for adults and the importance of learning Greek for the integration of resident applicants for international protection, the co-operation of the Reception and Identification Service (RIS) with NGOs, is deemed appropriate, in order to provide non-formal education (especially Greek, but also English, IT and other skills) for adults in all facilities.
3. In the context of the free time available for adults' activities in view of integration as well as in the context of recreational activities for children, it is considered important to extend to all RIS facilities the best practice of having kindergartens and to develop additional spaces for children's creative activities.
4. Due to the lack of a uniform practice regarding the provision of facilities and spaces for adults' and children's gathering and entertainment, it is proposed to create suitable indoor communal areas for entertainment in all facilities, with special spaces for women and children. For those facilities having such areas which remain, however, non-operational, it is appropriate to undertake the required steps to make them available to residents. It is also essential to create shady, sheltered and green spaces in those facilities that currently lack such spaces. This is considered a necessary prerequisite for the quality of life of the asylum seekers residing in the RIS facilities.
5. Lastly, it is recommended to extend to all RIS facilities the best practice of having an integration office, as well as the best practice of developing organised recreational, educational and sports activities, also in co-operation with NGOs providing related services. This is expected to contribute to the fulfilment of children's right to participate in recreational activities and games, as well as to promote harmonious co-habitation among residents in the facilities and to strengthen the ties between them.

70. Available at the following link <https://old.synigoros.gr/resources/docs/20210420-porisma.pdf>.

χαγωγία στο σύνολο των δομών, με πρόβλεψη για ειδικούς χώρους για γυναίκες και παιδιά, ενώ για όσες δομές διαθέτουν χώρους, οι οποίοι δεν βρίσκονται σε λειτουργία, κρίνεται σκόπιμο να λάβουν χώρα οι αναγκαίες διαδικασίες, προκειμένου να τεθούν προς διάθεση των διαμενόντων. Επίσης, σημαντική είναι η ανάπτυξη χώρων σκίασης, στεγάστρου και πρασίνου στους εξωτερικούς χώρους των δομών, σε όποιες δομές δεν υπάρχουν τέτοιοι, ως αναγκαία προϋπόθεση για την ποιότητα διαβίωσης των αιτούντων άσυλο εντός των δομών της ΥΠ.Υ.Τ.

5. Τέλος, σκόπιμη κρίνεται η επέκταση της καλής πρακτικής ύπαρξης γραφείου ένταξης σε όλες τις δομές της ΥΠ.Υ.Τ., όπως αντίστοιχα, και των καλών πρακτικών ανάπτυξης οργανωμένων ψυχαγωγικών, επιμορφωτικών και αθλητικών δραστηριοτήτων, σε συνεργασία και με Μ.Κ.Ο. που δραστηριοποιούνται στην παροχή συναφών υπηρεσιών. Εκτιμάται ότι τούτο θα συμβάλει στην ικανοποίηση του δικαιώματος των παιδιών για ενασχόληση με ψυχαγωγικές δραστηριότητες και παιχνίδια, καθώς επίσης και στην ομαλή συμβίωση των διαμενόντων στις δομές και στην ενίσχυση των μεταξύ τους συνεκτικών δεσμών.

1

Περίφραξη στη δομή
Λαγκαδικίων
Μάρτιος 2023

Fencing at the
Lagadikia Facility
March 2023

2

Είσοδος στη δομή
Διαβητών
Μάρτιος 2023

Entry to the Diavata
Facility
March 2023

Ε. Διαδικασίες υποδοχής και ασύλου

1. Διαδικασίες στα Κ.Υ.Τ. και τις Κ.Ε.Δ.

α. Κ.Υ.Τ. Διαβατών και Μαλακάσας

Βάσει εγκυκλίου που εκδόθηκε το καλοκαίρι του 2022⁷¹, η διαδικασία της ενιαίας καταγραφής αρχικών αιτημάτων διεθνούς προστασίας στην ενδοχώρα θα διεξάγονταν από την 01.09.2022 εντός των δομών Μαλακάσας και Διαβατών, υπό την ευθύνη της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠ.Υ.Τ), και όχι πλέον της Υπηρεσίας Ασύλου. Σύμφωνα με την εγκύκλιο, προϋπόθεση για την υπαγωγή σε διαδικασία υποδοχής και ταυτοποίησης και κατάθεσης αίτησης ασύλου, είναι ο προγραμματισμός ραντεβού μέσω της σχετικής ηλεκτρονικής εφαρμογής του Υπουργείου.

Κατά τις αυτοψίες, διαπιστώθηκε ότι στο Κ.Υ.Τ. Διαβατών, τον Μάρτιο του 2023, εμφανίστηκε ποσοστό περίπου μόνο 10% των προγραμματισμένων ραντεβού και διενεργούνταν 16 – 20 καταγραφές ημερησίως, ενώ στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, για το διάστημα από 01.01.2023 έως τις αρχές Ιουλίου, είχαν πραγματοποιηθεί 3.500 καταγραφές, με μέσο όρο 30 την ημέρα. Ειδικά στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, προγραμματίζονταν ραντεβού καταγραφής όσων διαμένουν στην Αττική και κυρίως στον αστικό ιστό, αλλά και γενικά όλων όσοι δεν διαμένουν στη Βόρεια Ελλάδα, είτε αυτόνομα είτε σε δομές. Επίσης, στο ίδιο Κ.Υ.Τ. μεταφέρονταν από όλη τη χώρα διασωθέντες από τα ναυάγια, για να υπαχθούν σε διαδικασίες υποδοχής. Πρέπει να σημειωθεί ότι στο Κ.Υ.Τ. είχε διατεθεί (1) ένας αστυνομικός υπάλληλος για την καταγραφή στη διαδικασία της ταυτοποίησης⁷².

Παράλληλα, εκτός των προγραμματισμένων ραντεβού, πολλοί αιτούντες εμφανίζονται αυθόρμητα (αυθόρμητες αφίξεις) και στα δύο Κ.Υ.Τ. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ζητείται έγκριση από την Διεύθυνση Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ., για την καταγραφή και την υπαγωγή τους σε διαδικασίες. Εάν ο εμφανιζόμενος αλλοδαπός δεν έχει υπηρεσιακό σημείωμα από τις αστυνομικές αρχές, δηλαδή δεν έχει έως εκείνη τη στιγμή συλληφθεί από αυτές για παράτυπη είσοδο, συνοδεύεται στην τοπική Αστυνομική Διεύθυνση. Εκεί γίνεται καταγραφή των στοιχείων του, σύλληψη, έκδοση απόφασης απέλασης, αναστολή αυτής και έκδοση υπηρεσιακού σημειώματος και επιστρέφει πίσω στο Κ.Υ.Τ., χωρίς να υποβληθεί σε κράτηση.

Σύμφωνα με τη διαδικασία που τηρείται γενικά ως προς το πρώτο στάδιο υποδοχής, ήτοι την ενημέρωση, οι εισερχόμενοι αλλοδαποί, κατά την είσοδό τους στην πύλη, ενημερώνονται μαζικά ή ατομικά με τη συνδρομή διερμηνέα για τη διαδικασία που θα ακολουθη-

71. Υπ' αριθμ. 504912/31.08.2022 εγκύκλιος του Γενικού Γραμματέα Μεταναστευτικής Πολιτικής, με θέμα «Καταγραφή αιτημάτων διεθνούς προστασίας από τα Π.Γ.Α./Α.Κ.Α. της Υπηρεσίας Ασύλου»: «[...] Σε περίπτωση προσέλευσης ατόμου που δεν έχει υποβληθεί κατά το παρελθόν σε διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης, ο/η ενδιαφερόμενος/η δύναται να υποβάλει αίτημα καταγραφής, στο πλαίσιο της ενιαίας καταγραφής, μόνο κατόπιν ραντεβού που μπορεί να προγραμματίσει σε ένα εκ των δύο Κέντρων: Μαλακάσας/Διαβατών». Η εγκύκλιος προηγήθηκε της ίδρυσης των οικείων Κ.Υ.Τ. εντός των δομών αυτών τον Νοέμβριο του έτους 2022. Οράτε περαιτέρω άρθρο. 12 Π.Δ. 77/2022 (Φ.Ε.Κ. Α', 212, 17.11.2022) «Ίδρυση Κλειστών Ελεγχόμενων Δομών (Κ.Ε.Δ.) και κατάργηση Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.) – Τροποποίηση Π.Δ. 106/2020 "Οργανισμός Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου"».

72. Βλ. άρθ. 2, 2.α. Γενικού Κανονισμού Κ.Υ.Τ., ό.π., για τις διαδικασίες που διεκπεραιώνει το Κλιμάκιο Ταυτοποίησης και Εξακρίβωσης.

E. Reception and Asylum Procedures

1. Procedures in the RICs and CCACs

a. RIC Diavata and Malakasa

Based on a circular issued in the summer of 2022⁷¹, the single registration procedure for initial applications for international protection on the mainland was transferred to the Malakasa and Diavata RICs from 01/09/2022. Thus, the registration of asylum applications has been, since then, under the jurisdiction of the Reception and Identification Service (RIS) rather than the Asylum Service. In order to undergo reception and identification procedures and register an initial asylum application, one must schedule an appointment through an online platform of the Ministry of Migration and Asylum.

According to the information given, only 10% of the scheduled registration appointments were attended in March 2023 at the Diavata RIC, which registered 16 - 20 applications per day.

At the Malakasa RIC, from 01/01/2023 to the beginning of July, 3,500 registrations were made, an average of 30 per day. At the Malakasa RIC, appointments were scheduled to register all applicants not residing in Northern Greece, either autonomously, or in accommodation facilities of the Ministry. This includes all those residing in the Attica region, and, of course, in the Athens urban area. Also, survivors from shipwrecks were also transferred to this RIC to undergo reception procedures. It should be noted that only one (1) police officer was assigned to the RIC to perform registration within the identification process⁷².

In addition to scheduled appointments, many third country nationals turn up spontaneously at both RICs and ask to register asylum applications. RICs' authorities accept these applicants. If they do not have a police note, because they have not yet been arrested for illegal entry or stay in the country, they are escorted or sent to the local police department, where they are typically arrested, registered and a deportation order is issued, but they are not detained. The order is then immediately suspended, they are provided with the police note and then they return to the RIC facility to follow the reception and asylum procedures.

In accordance with the procedure generally applied in the first stage of reception, the newly arrived third country nationals are informed of the procedure to be followed and their obligations and rights. This information is given orally, either collectively or individu-

71. No. 504912/31.08.2022 circular of the Secretary General of Migration Policy, on "Recording of international protection applications from the RAO/A.K.A. [...] In the event of the arrival of a person who has not previously undergone reception and identification procedures, the person concerned may submit a request for registration, only after an appointment that he/she can schedule at one of the two RICS. The circular preceded the establishment of the respective RIC's in November 2022. See further Art. 12 Decree Law 77/2022 (Journal of Laws A, 212, 17. 11. 2022) "Establishment of Closed Controlled Facilities (CCACs) and abolition of Reception and Identification Centres (RICs) - Amendment of Decree Law 106/2020 "Organisation of the Ministry of Migration and Asylum".

72. See art. 2, 2.a. General Rules of the RIC, for the procedures carried out by the Identification and Verification Unit.

θεί, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους. Η ενημέρωση αυτή είναι προφορική.

Την περίοδο της αυτοψίας στα Διαβατά, οι νεοεισερχόμενοι υποβάλλονταν σε έλεγχο για Covid – 19 με εξέταση ταχείας ανίχνευσης (rapid test), προκειμένου να τεθούν σε «καραντίνα», βάσει των οδηγιών του Ε.Ο.Δ.Υ. Εκείνη την περίοδο διατίθετο μόνο ένας οικίσκος για «καραντίνα», λόγω των περιορισμένων περιστατικών.

Εν συνεχεία, διενεργείται η ταυτοποίηση (screening)⁷³ από προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας που στελεχώνει το κλιμάκιο ταυτοποίησης και εξακρίβωσης ιθαγένειας. Μετά την καταγραφή, τη δακτυλοσκόπηση, τον έλεγχο euodac, χορηγείται αριθμός φακέλου ΔΙ.Κ.Α. και αριθμός βούλησης κατάθεσης αίτησης διεθνούς προστασίας. Κατόπιν αυτών, εκδίδεται η απόφαση περιορισμού ελευθερίας του νεοεισερχόμενου.

Ο προγραμματισμός των συνεντεύξεων από την Υπηρεσία Ασύλου γίνεται βάσει των ραντεβού καταγραφής από την ΥΠ.Υ.Τ. Η συνέντευξη, κατά κανόνα, γίνεται αυτοπροσώπως στα αρμόδια Π.Γ.Α., βάσει εθνικότητας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συνέντευξη προγραμματίζεται και πραγματοποιείται εντός του Κ.Υ.Τ., όπως για αιτούντες από ασφαλείς χώρες καταγωγής ή που υπάγονται στην κοινή υπουργική απόφαση αναφορικά με ασφαλείς τρίτες χώρες. Η συνέντευξή τους γίνεται εντός των Κ.Υ.Τ., εξ αποστάσεως, σε οικίσκους που έχουν διατεθεί στην Υπηρεσία Ασύλου, με δυνατότητα να διεξαχθούν έως και οκτώ (8) συνεντεύξεις τη μέρα.

Σε περίπτωση ευάλωτων προσώπων, η συνέντευξη διενεργείται στο Π.Γ.Α. Ωστόσο, τον Ιούνιο του 2023, οι συνεντεύξεις με τους επιζώντες του ναυαγίου στην Πύλο, οι οποίοι μεταφέρθηκαν στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, έγιναν όλες εξ αποστάσεως, ανεξαρτήτως οικογενειακής κατάστασης και ευάλωτων χαρακτηριστικών⁷⁴.

β. Κ.Υ.Τ. Φυλακίου

Μετά τον εντοπισμό και τη σύλληψή τους στην περιοχή του Έβρου από τις αστυνομικές αρχές, οι νεοεισερχόμενοι οδηγούνται πρώτα στο ΠΡΟ.ΚΕ.ΚΑ. Φυλακίου, βάσει απόφασης διοικητικής κράτησης, ενόψει απέλασης και παραμένουν κρατούμενοι έως ότου δημιουργηθούν κενές θέσεις στο Κ.Υ.Τ. και μεταφερθούν εκεί για να υποβληθούν σε διαδικασίες υποδοχής. Μάλιστα, υπήρξε ενημέρωση ότι, μετά την απελευθέρωσή τους, κάποιοι κρατούμενοι δεν μεταβαίνουν/οδηγούνται στο Κ.Υ.Τ. για να υπαχθούν σε διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης.

Την περίοδο της αυτοψίας, το Νοέμβριο του 2022, ως χώρος καραντίνας (για 5 ημέρες) για λόγους προστασίας από τον ιό Covid – 19, χρησιμοποιούνταν πτέρυγα του ΠΡΟ.ΚΕ.ΚΑ., ενώ μέχρι λίγο καιρό πριν από την αυτοψία, ως χώρος καραντίνας χρησιμοποιείτο πτέρυγα του Κ.Υ.Τ. με έξι οικίσκους, όπου μεταφέρονταν κρατούμενοι από το ΠΡΟ.ΚΕ.ΚΑ.

Μετά το πέρας της καραντίνας, οι νεοεισερχόμενοι υποβάλλονται σε διαδικασίες ταυτοποίησης, και κατόπιν, ήδη από τις 10 Οκτωβρίου 2022, γίνεται η ενιαία καταγραφή υποδοχής και αιτήματος ασύλου αποκλειστικά από εννέα (9) καταγραφείς – αστυνομικούς, οι οποίοι έχουν διατεθεί στο Κ.Υ.Τ. ως υπάλληλοι της ΥΠ.Υ.Τ.

Η συνέντευξη για την αίτηση ασύλου πραγματοποιείται στο Α.Κ.Α. Φυλακίου, εντός του

73. Ibid, όπου ορίζεται έντυπο screening και συμπλήρωσή του.

74. Με αντιδράσεις των δικηγόρων τους, οι οποίες κοινοποιήθηκαν στον Συνήγορο, σχετικά με τη διακινδύνευση της τήρησης των διαδικαστικών εγγυήσεων της διαδικασίας σε ανθρώπους ιδιαίτερα ευάλωτους, αρ. Φ.Υ. 337763.

ally, with the assistance of an interpreter.

At the time of the inspection in Diavata, new arrivals were screened for Covid-19 with a rapid test in order to be placed in quarantine, based on instructions from the NPHO. At that time, only one accommodation unit was made available for quarantine due to the limited number of cases.

After the quarantine, the identification and nationality verification procedure (screening), is carried out by police officers (Nationality Identification and Verification Unit)⁷³.

After registration, fingerprints are taken, a Eurodac check is carried out, a State Security Administration Number (DIKA) is issued and a preregistration number for an asylum application is provided within the police online system. Last, the decision for the restriction of freedom in the RIC's area is issued by the Manager of the RIC.

The Asylum Service schedules the interviews on the basis of the dates recorded by the RIS for the registration. The interview usually takes place in person at the respective Regional Asylum Office (RAO), depending on the nationality of the applicant. In some cases, the interview is scheduled and takes place remotely, within the RICs, e.g. for applicants whose cases are processed on safe country of origin or safe third country grounds. There is a capacity of up to eight (8) interviews per day.

Interviews for vulnerable persons are conducted at the RAO. However, in June 2023, all interviews with survivors of the Pylos shipwreck who were transferred to Malakasa were conducted remotely, regardless of their family status and vulnerabilities⁷⁴.

b. RIC Fylakio

After being apprehended by the police authorities in the Evros region, newly arrived third country nationals are first brought to the Pre-Departure Detention Centre for migrants at the Fylakio facility, under an administrative detention order with a view to deportation, and remain in detention until accommodation places become available in the RIC, where they are then transferred to undergo reception procedures. However, it has been reported that some detainees are not transferred or referred to the RIC to undergo reception and identification procedures, after their release.

As of November 2022, at the time of the inspection, the duration of the quarantine for protection against the Covid-19 virus was five (5) days. People were placed in a certain wing of the PROKEKA. Prior to this, the quarantine area was a wing of the RIC facility with six (6) containers, where detainees from the PROKEKA were transferred, after their release.

After the end of quarantine, third country nationals would undergo identification procedures. On October 2022 there was a change in the registration process, since full registration was done for both reception and asylum procedures, being carried out by nine (9) registrars - police officers assigned to the RIC.

The interview for the asylum application takes place at the detention centre's Regional Asylum Office (RAO), inside the RIC, within a week from the registration. The average

73. Ibid, where a screening form and its completion is defined.

74. The reactions of their lawyers, which were communicated to the Ombudsman, on the jeopardizing of the observance of safeguards of the procedure for people who are particularly vulnerable, no. F.Y. 337763.

ΚΥΤ Μαλακάσας
Ιούλιος 2023

1 RIC Malakasa
July 2023

ΚΥΤ Μαλακάσας
Ιούλιος 2023

2 RIC Malakasa
July 2023

3

Χώρος καραντίνας στη
ΚΕΔ Σάμου
Ιούλιος 2022

Quarantine area in
Samos CCAC
July 2022

4

Είσοδος στη ΚΕΔ
Σάμου
Ιούλιος 2022

Entry to the Samos
CCAC
July 2022

Κ.Υ.Τ., σε χρονικό διάστημα μίας εβδομάδας από την καταγραφή. Ο μέσος όρος χρονικού διαστήματος για την έκδοση της απόφασης είναι δέκα (10) ημέρες. Κατά κανόνα, σύμφωνα με την ενημέρωση, η διαδικασία από την καταγραφή έως την απόφαση ολοκληρώνεται εντός είκοσι πέντε (25) ημερών.

Τέλος, τη νομική συνδρομή για την κατάθεση και υποστήριξη προσφυγής ενώπιον των Επιτροπών Προσφυγών, παρέχουν έντεκα (11) δικηγόροι, εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Δικηγόρων της Υπηρεσίας Ασύλου.

γ. Κ.Ε.Δ. Σάμου και Χίου

Το καλοκαίρι του 2022 που πραγματοποιήθηκαν οι αυτοψίες, οι νεοεισερχόμενοι, μετά τον εντοπισμό τους από τις αστυνομικές αρχές, μεταφέρονταν απευθείας στον χώρο της καραντίνας της Κ.Ε.Δ., από αστυνομικούς υπαλλήλους. Κατά την άφιξη σε αυτόν τον περιφραγμένο χώρο, οι αστυνομικοί υπάλληλοι συντάσσαν και παρέδιδαν στη διοίκηση της Κ.Ε.Δ. κατάλογο με τα βασικά στοιχεία των νεοεισερχόμενων, κατά δήλωσή τους, χωρίς ωστόσο τη συνδρομή διερμηνέα. Ταυτόχρονα, βάσει των ίδιων στοιχείων, εκδίδονταν για τους νεοεισερχόμενους στα γραφεία της Αστυνομικής Διεύθυνσης οι οικείες εκθέσεις σύλληψης και οι αποφάσεις περί απέλασης και αναστολής αυτής, χωρίς αυτές να επιδίδονται στους ενδιαφερόμενους.

Η διάρκεια της καραντίνας ήταν πέντε (5) ημέρες, με δυνατότητα παράτασης. Στη Σάμο, στον περιφραγμένο χώρο της καραντίνας εισερχόταν μόνο το νοσηλευτικό προσωπικό. Διαπιστώθηκε ότι οι διαμένοντες είχαν μαζί τους τα κινητά τους τηλέφωνα, γεγονός που επέτρεπε την επικοινωνία τους με τους συγγενείς τους και τους έδινε τη δυνατότητα να ζητήσουν νομική συνδρομή. Επίσης, σε συνεργασία της Κ.Ε.Δ με την Υ.Α. του Ο.Η.Ε για τους Πρόσφυγες, θα διανέμονταν σύντομα, εντός της καραντίνας, ενημερωτικό έντυπο για τις διαδικασίες υποδοχής, ασύλου και επιστροφής.

Με τη λήξη της καραντίνας και πριν την έναρξη των διαδικασιών υποδοχής, στην Κ.Ε.Δ. Σάμου πραγματοποιείτο μαζική προφορική ενημέρωση των νεοεισερχόμενων, από το προσωπικό της ΥΠ.Υ.Τ., για τις διαδικασίες που θα ακολουθήσουν, από τον Δ.Ο.Μ. για τη δυνατότητα εθελούσιας επιστροφής, και από την Υ.Α. του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, για τη δυνατότητα υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας και τη δυνατότητα νομικής συνδρομής.

Έπειτα, πραγματοποιούνταν οι διαδικασίες υποδοχής, με βάση τα άρθρα 40 – 41 του ν. 4939/2022. Όπως διαπιστώθηκε, πρώτη διεξαγόταν η ταυτοποίηση και η εξακρίβωση ιθαγένειας (screening) από το οικείο κλιμάκιο, επικουρούμενο από εκπροσώπους της FRONTEX και διερμηνέα. Στο στάδιο αυτό περιλαμβάνεται συνέντευξη με τον νεοεισερχόμενο, καταγραφή των στοιχείων του σε έντυπο το οποίο υπογράφει μαζί με διερμηνέα, δακτυλοσκόπηση και έλεγχος/αναζήτηση/διασταύρωση σε βάσεις δεδομένων. Εν συνεχεία, καταχωρούνταν τα στοιχεία στο οικείο σύστημα της ΕΛ.ΑΣ. (Χαρτογράφηση Αλλοδαπών) και λαμβανόταν «αριθμός βούλησης» κατάθεσης αίτησης διεθνούς προστασίας.

Στην Κ.Ε.Δ. Σάμου, την επόμενη ημέρα μετά την ταυτοποίηση, πραγματοποιείτο ομαδική ή και εξατομικευμένη ενημέρωση από την Υ.Α. Ο.Η.Ε. για τις διαδικασίες, ενώ υπήρχε δυνατότητα «παραπομπής» σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που συνεργάζονται και βρίσκονται στο χώρο της Κ.Ε.Δ. ή και εκτός αυτής, για την παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής.

Κατόπιν, ακολουθούσε η ενιαία καταγραφή από υπαλλήλους της ΥΠ.Υ.Τ. (και όχι προσωπικό της ΕΛ.ΑΣ.) βάσει εντύπου με τίτλο «Φόρμα καταγραφής συμπληρωματικών

time for a decision is ten days. As a general rule, the process from registration to decision is completed within twenty-five days.

Legal assistance for second instance procedures before the Appeals Committees was provided by eleven lawyers, registered in the Registry of Lawyers of the Asylum Service.

c. CCAC Samos and Chios

In the summer of 2022, when the inspections were carried out, the newly arrived third country nationals were apprehended by the police authorities and were taken directly to the quarantine area of the CCAC. Upon arrival at this fenced area, the police officers compiled a list of the basic personal data of the newly arrived and they handed it over to the CCAC administration, without the assistance of an interpreter. At the same time, on the basis of that data, the relevant arrest reports and decisions on deportation and suspension of deportation were issued in the offices of the Police Department, without these being delivered to the persons concerned.

The duration of the quarantine was five days, with the possibility of extension. In Samos, only medical staff were allowed to enter the fenced quarantine area. It was found that the newcomers had their mobile phones with them, which allowed them to communicate with their relatives and request legal assistance. In addition, in co-operation between the CCAC and the UNHCR's office, an information leaflet on reception, asylum, and return procedures would soon be distributed within the quarantine area.

At the end of the quarantine period and prior to the start of the reception procedures, a comprehensive oral briefing was conducted at the CCAC Samos. This briefing was given by RIS staff, explaining the reception procedures, by IOM for the option of voluntary return, and by UNHCR for the possibility of applying for international protection and legal assistance.

Subsequently, the reception procedures based on Articles 40-41 of Law No. 4939/2022 were initiated. The first step was the screening by police officers, with the assistance of Frontex officials and an interpreter (Nationality Identification and Verification Unit). Identification, which was carried out using a standardised form, included registration, fingerprinting, data verification and cross-checking in the Schengen Information System (SIS). The data was then entered into the Hellenic Police's Immigrant Registration System and a preregistration number was issued for the will to apply for international protection.

The following day, at the Samos CCAC, the UNHCR provided information on the procedure to groups or individuals. There was also the opportunity for referral of cases to non-governmental organisations for the provision of free legal assistance. Then, the full registration for both reception and asylum procedures was carried out, by staff of the RIS (not police officers) using a form entitled "Form for the registration of additional personal data". Thus, at this stage, data related to the asylum application was also recorded.

Lastly, a medical examination was carried out by the Medical Screening and Psychosocial Support Unit and the health card was issued. Until these procedures were completed, it was not possible to schedule an interview for the application for international protection, issue an applicant's card or apply for financial assistance.

In Samos, data on the asylum application was registered also by the RAO. the interview on the asylum application was scheduled within one week and the average time to issue a decision was two weeks. In general, the procedure took more than twenty-eight days,

προσωπικών στοιχείων». Σε αυτό το στάδιο, καταγράφονταν και στοιχεία για την αίτηση ασύλου. Τέλος, πραγματοποιείτο η εξέταση από το Κλιμάκιο Ιατρικού Ελέγχου και η έκδοση της κάρτας υγείας. Πριν την ολοκλήρωση των διαδικασιών αυτών, δεν ήταν δυνατό να προγραμματιστεί η συνέντευξη για την αίτηση διεθνούς προστασίας, να εκδοθεί δελτίο και να υποβληθεί αίτηση για την καταβολή του οικονομικού βοηθήματος.

Στη Σάμο, η αίτηση καταγράφονταν και από το Π.Γ.Α. Η συνέντευξη για την εξέταση της αίτησης προγραμματιζόταν εντός μίας εβδομάδας και ο μέσος χρόνος για την έκδοση της απόφασης ήταν δύο (2) εβδομάδες. Κατά κανόνα, η διαδικασία υπερέβαινε τις είκοσι οκτώ (28) ημέρες, οπότε οι υποθέσεις «πλέον δεν υπάγονταν στη διαδικασία συνόρων⁷⁵». Σημειώνεται ότι τα πρόσωπα των χειριστών υποθέσεων που διενεργούσαν τις συνεντεύξεις και αυτών που έγραφαν τις αποφάσεις ήταν διαφορετικά, ενώ κάποιoi έγραφαν αποφάσεις βάσει συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν στην ενδοχώρα, στο πλαίσιο συνδρομής των οικείων Π.Γ.Α.

Στο Μητρώο Δικηγόρων της Υπηρεσίας Ασύλου ήταν εγγεγραμμένοι δύο (2) δικηγόροι για την κατάθεση και την υποστήριξη προσφυγής. Επιπλέον, παρείχαν νομική συνδρομή ένας δικηγόρος από τη Μ.Κ.Ο. «ΜΕΤΑδραση» (δικηγόρος εντός της Κ.Ε.Δ.), από τις οργανώσεις «Lawyers sans frontiers», «I have rights», «Praksis» [δύο (2) μερικής απασχόλησης για υποθέσεις για ασυνόδετους ανηλίκους], ένας δικηγόρος από το «European Lawyers» και ένας από «Avocats sans Frontiers», εκτός δομής. Επίσης στο νησί δραστηριοποιείται και η οργάνωση «HR legal project». Αντίστοιχες ήταν και οι διαδικασίες στην Κ.Ε.Δ. Χίου.

2. Διαδικασίες στις δομές φιλοξενίας στην ενδοχώρα

α. Είσοδος στη δομή

Η είσοδος στη δομή γίνεται κατόπιν παραπομπής από Κ.Υ.Τ. ή μέσω της Κεντρικής Υπηρεσίας της ΥΠ.Υ.Τ. για τη στέγαση, ή με «αυθόρμητες αφίξεις». Στη δομή Σχιστού, για παράδειγμα, κριτήριο για τη διαμονή των αυθόρμητα προσερχόμενων αποτελεί το εάν παρουσιάζουν στοιχεία ευαλωτότητας, ανεξαρτήτως του εάν έχει ήδη καταγραφεί η αίτησή τους για διεθνή προστασία.

Σε κάποιες δομές, οι «αυθόρμητες» αφίξεις αποτελούν μεγάλο ποσοστό των ωφελούμενων, όπως συμβαίνει στη δομή Σερρών, με πληθυσμό Γεζίντι από το Ιράκ, οι οποίοι καταφθάνουν στην είσοδο, χωρίς να έχουν υπαχθεί σε οποιαδήποτε προηγούμενη διαδικασία καταγραφής. Το 2022, ο αριθμός των αφίξεων αυτών ήταν άνω των 2.500, ενώ το 2023 ο αριθμός ανήλθε στους 4.300. Η δομή συνεργάζεται με την Αστυνομική Διεύθυνση της περιοχής, ώστε οι εισερχόμενοι να λαμβάνουν, με σύντομες διαδικασίες, τα σχετικά υπηρεσιακά σημειώματα, χωρίς να υποστούν κράτηση. Εάν έχουν ήδη υπηρεσιακό σημείωμα, ή εφόσον το αποκτήσουν, η Διοίκηση μεριμνά για τη μεταφορά τους στο Κ.Υ.Τ. Διαβατών και στη δομή Σιντικής, για να γίνει η καταγραφή της βούλησης για διεθνή προστασία.

75. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, έως εκείνη τη στιγμή, οι διαδικαστικές εγγυήσεις που εφαρμόζονταν ήταν αυτές της διαδικασίας συνόρων του άρθ. 95 παρ. 3 ν. 4939/2022 και όχι της κανονικής διαδικασίας. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθ. 4 της Κ.Υ.Α. 15996/30.12.2020 (Φ.Ε.Κ. Β', 5948, 31.12.2020): «Η κατά παρέκκλιση διαδικασία της παρ. 3 του άρθρου 90 του ν. 4636/2019, όπως ισχύει, εφαρμόζεται μέχρι τις 31.12.2021». Έως και σήμερα δεν έχει εκδοθεί νέα Κ.Υ.Α. με όμοιο περιεχόμενο, δηλαδή για διαδικασίες σε περίπτωση μαζικών αφίξεων.

after which the cases were “no longer subject to the border⁷⁵ procedure”. It should be noted that the caseworkers who conducted the interviews were not the ones that also wrote the respective decisions. Some of them were also writing decisions for interviews that were conducted in RAOs of the mainland.

Two (2) lawyers were registered with the Asylum Service’s Lawyers’ Registry to support the second instance procedures of the applicants. Additionally, legal assistance was provided by a lawyer from the NGO “METAdrasi” (with offices within the CCAC), from the organisations “Lawyers sans Frontiers”, “I have rights”, “Praksis” [two part-time lawyers for cases for unaccompanied minors], a lawyer from “European Lawyers” and one from “Avocats sans Frontiers”, outside the Facility. The organisation “HR legal project” is also active on the island.

Similar procedures were followed in the CCAC of Chios.

2. Procedures in the Mainland Accommodation Facilities (CAFTAAS)

a. Entry to the Facility

Entry of the third country national to the accommodation facility in the mainland is done either by a referral from a RIC or by a spontaneous arrival of at the gate of the facility. For instance, in the Schisto facility, criterion for accommodating “spontaneous arrivals is whether they present evidence of vulnerability, irrespective of whether their application for international protection has already been registered.

In some facilities, spontaneous arrivals represent a significant percentage of the population. This is the case for the Serres facility, which houses a large Yezidi population from Iraq. These beneficiaries usually turn up at the entrance of the facility without having undergone any prior registration procedure.

In 2022, the number of such spontaneous arrivals of third country nationals in the facility exceeded 2,500 and rose up to 4,300 in 2023. The facility management team co-operates with the regional police department to ensure that the new arrivals at the facility quickly receive the relevant police notes, without being detained. If they already possess a police note, or when they obtain one, the administration arranges their transfer to the Diavata RIC and to the facility of Sintiki to register their application for international protection.

Information about their rights and obligations is provided orally. In addition, the beneficiaries sign an agreement, as is the case in the Drama facility, where they are informed of their rights and responsibilities and they agree to the mandatory preventive medical examination, that they must depart within thirty (30) days from a final decision on their asylum application, that they have free movement status and have the right to enter and leave the facility during the hours specified in a relevant decision from the management of the facility.

Regarding the beneficiaries’ absence from the temporary accommodation facilities, they sign – in the presence of an interpreter - the form “Information on short-term absence”,

75. However, it should be noted that, up to that point, the procedural safeguards applied were those of the border procedure under Art. 95 par. 3 v. 4939/2022 and not ones under the normal procedure.

Η ενημέρωση για τα δικαιώματα και υποχρεώσεις τους στη δομή είναι προφορική. Επιπλέον, οι ωφελούμενοι υπογράφουν το «Συμφωνητικό Φιλοξενίας», όπως συμβαίνει, για παράδειγμα, στη δομή Δράμας, στο οποίο ενημερώνονται για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Ενδεικτικά, υπογράφουν ότι συμφωνούν στον υποχρεωτικό προληπτικό ιατρικό έλεγχο, ότι θα πρέπει να αποχωρήσουν εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την επίδοση τελεσίδικης απόφασης της Υπηρεσίας Ασύλου, ότι τελούν σε καθεστώς ελεύθερης κυκλοφορίας και έχουν δικαίωμα εισόδου και εξόδου κατά τις ώρες που ορίζονται σε σχετική απόφαση του Διοικητή.

Όσον αφορά στη δυνατότητα απουσίας των ωφελουμένων από τις δομές, υπογράφουν, με παρουσία διερμηνέα, το έντυπο «Ενημέρωση ολιγοήμερης απουσίας», με το οποίο ενημερώνουν για την προσωρινή απουσία τους, ποιες ημέρες θα λείψουν και για ποιον λόγο. Το έντυπο προβλέπει, επίσης, την υποχρέωση άμεσης ενημέρωσης σε περίπτωση αδυναμίας επιστροφής στον δηλωθέντα χρόνο, ενώ, εάν υπάρξει οικειοθελής αναχώρηση, ο νόμος δίνει τη δυνατότητα για διακοπή των υλικών συνθηκών υποδοχής. Ωστόσο, σύμφωνα με την ενημέρωση, τέτοιο μέτρο κατά κανόνα δεν λαμβάνεται.

β. Διοικητική Συνδρομή

Το διοικητικό προσωπικό (για παράδειγμα στις δομές Σχιστού, Δράμας, Κορίνθου και Σερρών) συνδράμει τους ωφελούμενους στις διαδικασίες για την καταγραφή της αίτησης διεθνούς προστασίας, την έκδοση του δελτίου αιτούντος, το ραντεβού για τη συνέντευξη για την αίτηση και για τη δακτυλοσκόπηση. Αναλαμβάνει την επικοινωνία με τα Κ.Υ.Τ., τις Αστυνομικές Διευθύνσεις και τα οικεία Π.Γ.Α., ώστε οι ωφελούμενοι να υπάγονται στις αναγκαίες διαδικασίες. Επίσης, βοηθά τους διαμένοντες στην προετοιμασία των αιτήσεων για την έκδοση αδειών διαμονής (Α.Δ.Ε.Τ.) και ταξιδιωτικών εγγράφων (TDV) και πραγματοποιεί αντίστοιχα τις επιδόσεις των παραπάνω εγγράφων όταν εκδοθούν. Για παράδειγμα, στη δομή στο Σχιστό, οι υπάλληλοι επικοινωνούν με την Υπηρεσία Ασύλου για την επίστευση της διαδικασίας ως προς ωφελούμενους με ευάλωτα χαρακτηριστικά και παραπέμπουν τους αιτούντες για παροχή νομικής συνδρομής σε Μ.Κ.Ο, ενόψει της επικείμενης συνέντευξής τους. Σημαντικό, επίσης, είναι ότι οι Διοικητές παραλαμβάνουν τις άδειες παραμονής ή και τα ταξιδιωτικά έγγραφα από τα οικεία Π.Γ.Α. και Αστυνομικές Διευθύνσεις για να τα μεταφέρουν στις δομές (π.χ. Δράμα, Κόρινθο).

Ως καλή πρακτική, καταγράφηκε η διασύνδεση του πληθυσμού με την αγορά εργασίας, προσπάθεια που γίνεται στη δομή Δράμας, στα Λαγκαδίκια και στο Σχιστό, όπου παραδίδονται και μαθήματα ελληνικών και αγγλικών για ενήλικες και οι υπάλληλοι συνδράμουν στη σύνταξη βιογραφικών σημειωμάτων. Ομοίως, στη δομή Σχιστού καταγράφηκε η καλή πρακτική της διαμόρφωσης σχεδίων υποστήριξης των προσώπων με χαρακτηριστικά ευαλωτότητας, που απαιτούν τον συντονισμό σχεδόν όλων των κλιμακίων.

Παρά τις αυξημένες απαιτήσεις, διαπιστώθηκε ότι το μόνιμο προσωπικό στις δομές, το οποίο καλείται να διεκπεραιώνει όλες τις ως άνω διοικητικές διαδικασίες, δεν επαρκεί. Μάλιστα σε κάποιες δομές, Κλιμάκιο Διοικητικής Μέριμνας είχε μόνο έναν – τουλάχιστον ενεργό – μόνιμο υπάλληλο.

Επίσης, προέκυψαν πολλά προβλήματα με τη διαδικασία προγραμματισμού ραντεβού για την καταγραφή της αίτησης ασύλου, είτε λόγω προβλημάτων στη λειτουργία της οικείας ηλεκτρονικής εφαρμογής (πλατφόρμας) όλο το καλοκαίρι του 2023, είτε λόγω ειδικότερων ζητημάτων, όπως αναλύεται παρακάτω.

by which they notify about their temporary absence, the days they will be absent and the reason. The form, also stipulates the obligation to immediately inform the administration if there is an inability to return within the declared time. Although the law allows the administration to interrupt the provision of material reception conditions, in cases of leaving the facility for many days without notice, according to the available information, such a measure is generally not taken.

b. Support to Administrative Procedures

Administrative staff (e.g. in the Schisto, Drama, Corinth and Serres facilities) assist residents in the procedures for registering the application for international protection, issuing the applicant card, scheduling the interview for the application and taking fingerprints. They liaise with the RICS, the police and the relevant Regional Asylum Offices (RAOs) to ensure that residents follow the necessary procedures. They also assist residents in preparing applications for Single Type Residence Permit (STRP) and travel documents (TDV), and deliver these documents when they are issued. For example, at the facility at Schisto, staff liaise with the Asylum Service to expedite the process for residents with vulnerable characteristics, and refer applicants for legal aid to NGOs in view of their upcoming interview. Importantly, the facilities' managers also receive residence permits and/or travel documents from the relevant RAO and Police Departments to hand them over to the beneficiaries. (e.g. Drama, Corinth).

As a best practice, in some facilities there are efforts to liaise asylum seekers or beneficiaries of international protection with the local economy or labour market. This effort was undertaken in the facilities of Drama, Lagadikia, and Schisto. In the facility of Schisto, Greek and English courses for adults are offered, staff assist in CV writing, while support plans are designed for persons with vulnerabilities, which require the co-ordination of almost all units of the facility.

Despite the increased needs, it was observed that the permanent staff in the facilities, who are assigned to execute all the above administrative procedures, are insufficient. In fact, in some facilities, the administrative unit had only one active permanent staff member.

Additionally, numerous issues have arisen with the process to schedule an appointment to register an asylum application, either due to problems with the operation of the relevant online application platform throughout the summer of 2023, or due to more specific issues, as discussed below.

c. Interpretation

The two-month disruption of interpretation services in the facilities in spring 2023 caused severe communication issues between services and beneficiaries, and hindered the processing of all procedures. For instance, during the inspection in Corinth in March 2023, remote interpretation from other facilities was used for the implementation of decisions and other documents.

The provision of interpretation services is vital for all reception and identification procedures. Staffing the RIS with qualified interpreters in a working language suitable for the population of various nationalities and ethnicities is essential for the interaction with services and the administration, provision of medical and psychosocial support, asylum procedures and normal day to day living.

γ. Διερμηνεία

Η παροχή υπηρεσιών διερμηνείας είναι απαραίτητη για όλες τις διαδικασίες που εμπίπτουν στο πεδίο της υποδοχής και ταυτοποίησης. Η στελέχωση της ΥΠ.Υ.Τ. με καταρτισμένους διερμηνείς σε γλώσσα εργασίας ανάλογη του πληθυσμού, που απαρτίζεται από διαφορετικές εθνικότητες/εθνότητες, είναι καθοριστική για την ομαλή διαβίωση, τη συνδι-αλλαγή με τις υπηρεσίες, την παροχή ιατροφαρμακευτικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, τις διαδικασίες που εμπίπτουν στο πεδίο της χορήγησης διεθνούς προστασίας, κ.ά.

Η δίμηνη διακοπή της παροχής διερμηνείας στις δομές την άνοιξη του 2023, προκάλεσε εξαιρετικά σοβαρά ζητήματα στην επικοινωνία των υπηρεσιών με τους ωφελούμενους και τη διεκπεραίωση όλων των διαδικασιών. Για παράδειγμα, την περίοδο της αυτοψίας στην Κόρινθο, τον Μάρτιο του 2023, για τις επιδόσεις των αποφάσεων και άλλων εγγράφων, χρησιμοποιούνταν η εξ' αποστάσεως διερμηνεία από άλλες δομές.

Προβλήματα διαπιστώθηκαν στην παροχή διερμηνείας και κατά την αυτοψία στη δομή Δράμας το φθινόπωρο του 2022, σε περίοδο που ακόμη δεν είχε ακόμη υπογραφεί κεντρικά νέα σύμβαση για την παροχή υπηρεσιών διερμηνείας, ενώ προγενέστερα οι ανάγκες καλύπτονταν και από προσωπικό του Δ.Ο.Μ. και του ΕΥΑΑ, κυρίως με τηλεδιερμηνεία. Επισημάνθηκε, επίσης, ότι ο αριθμός του προσωπικού των διερμηνέων, όπως και οι γλώσσες που εξυπηρετούνταν, δεν επαρκούσαν για τις ανάγκες του πληθυσμού, ενώ είχε δημιουργηθεί και κενό παροχής υπηρεσιών κατά τη συνοδεία ασθενών σε νοσοκομείο.

Αντίστοιχα, κατά την αυτοψία στα Διαβατά και τα Λαγκαδίκια, κατά το χρονικό διάστημα που είχε σταματήσει η, παροχή υπηρεσιών διερμηνείας, οι διερμηνείς που εξυπηρετούσαν, ιδίως για την αραβική γλώσσα, προέρχονταν κυρίως από τον Ε.Ο.Δ.Υ., ενώ υπήρχαν ανάγκες και για άλλες γλώσσες.

Εξάλλου, ακόμη και όταν προβλέπονται επαρκείς θέσεις διερμηνείας, αυτές δεν καλύπτονται πάντα. Για παράδειγμα στη δομή Σερρών, προβλέπονται τέσσερις θέσεις διερμηνέων, αλλά κατά την ημέρα της αυτοψίας εργαζόταν ένας διερμηνέας για κιρμαντζί.

Αντίθετα, στη δομή Ελευσίνας, όπου φιλοξενείται πληθυσμός ουκρανικής καταγωγής, η διερμηνεία από/προς τα ουκρανικά (και αγγλικά) καλύπτεται πλήρως, καθώς υπάρχει καθημερινή παρουσία διερμηνέων από τον ΕΥΑΑ.

Τέλος, παράλληλα με την παροχή διερμηνείας, σημαντική είναι και η πρακτική της μετάφρασης των εγγράφων/εντύπων που καλούνται να υπογράψουν οι ωφελούμενοι (για παράδειγμα, στη δομή Δράμας), καθώς και των ενημερωτικών φυλλαδίων.

δ. Μετακινήσεις των ωφελούμενων για διοικητικές διαδικασίες

Η οικονομική δαπάνη για τις μετακινήσεις των ωφελούμενων από τις δομές προς τα Κ.Υ.Τ. για να καταγραφεί η αίτηση ασύλου, δεν καλύπτεται πάντα από την ΥΠ.Υ.Τ. Για παράδειγμα, στη δομή Σερρών, η ΥΠ.Υ.Τ. ρυθμίζει τη μεταφορά τους με λεωφορείο. Στην περίπτωση όμως, που αυτό δεν είναι δυνατό για οποιονδήποτε λόγο, η δομή έχει τη δυνατότητα, κατόπιν συνεννόησης με τους ωφελούμενους, και για την επίστευση των διαδικασιών, να ρυθμίζει τη μίσθωση λεωφορείου, το οποίο αναλαμβάνει τη μεταφορά και την επιστροφή τους με δικά τους έξοδα. Η ίδια πρακτική της μίσθωσης λεωφορείου ακολουθείται και για τη μεταφορά των αναγνωρισμένων προσφύγων στις Διευθύνσεις Αλλοδαπών για τη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων για την έκδοση των Α.Δ.Ε.Τ., και για τη διαδικασία για την έκδοση των ταξιδιωτικών εγγράφων.

During the inspections, the absence of interpreting services was noted also in the autumn of 2022, for example in the Drama facility, at a time when a new contract for the provision of interpreting services had not yet been centrally signed, while previously the interpreting needs were met also by staff of the IOM and the EUAA, mainly through tele-interpretation.

It was also highlighted that the number of interpreters, as well as the languages served, was not adequate to meet the needs of the population, and there was certainly a service provision gap concerning the accompanying of patients to the hospitals. Similarly, during the inspections in Diavata and Lagadikia, during the period when the provision of interpreting services had ceased at a national level, the interpreters who were facilitating the conduct of all the procedures, were working for the the NPHO, while there were needs of the population for other languages as well. Moreover, even when sufficient interpretation posts are provided, they are not always filled. For example, in the Serres camp facility, four interpreter posts are provided for, but on the day of the visit, there was only one interpreter working for Kirmanji.

In contrast, in the Elefsina district, which hosts a population of Ukrainian origin, interpretation to and from Ukrainian (and English) is fully covered, as there is a daily presence of interpreters from EUAA.

Finally, in addition to the provision of interpretation, the practice of translating the documents and forms that the beneficiaries are asked to sign (for example, in the facility of Drama), as well as the information leaflets, is also significant.

d. Transport of Residents to Attend Administrative Procedures

The financial cost for the transport of the residents of accommodation facilities to the RICs or other offices, is not always covered by the RIS. For instance, the RIS arranges and pays for the bus transport of the beneficiaries from Serres camp to the Diavata RIC. However, if this is not feasible for any reason and procedures have to be expedited, the management, after consulting with the persons of concern, arranges for a bus transport at their own expense. This same practice of hiring a bus is followed for the transport of recognised refugees to the Police Immigration Departments for the procedures of fingerprinting to issue a residence permit and travel documents.

Equally, asylum seekers in the facilities travel to the relevant RAO in order to be interviewed, or for other administrative procedures, at their own expense. Therefore, the fact that the interview can be conducted remotely, in the accommodation facility, is considered very helpful. For example, in Serres, the interview is conducted via remote conference with the RAO of Thessaloniki. Also, recently, the Asylum service has assigned staff to the facility in order to issue asylum decisions for Yezidis, after examining the relevant administrative file, without an interview. Similarly, in the Drama facility, by the time of the inspection, one hundred and sixty (160) remote interviews had been conducted, while a legal advisor working with the IOM- before the agency's withdrawal from the facilities - was assigned with preparing the applicant for the interview.

However, while remote asylum interviews are possible, particularly due to the distance between the applicant's location and the site where the interview will take place, their suitability must be assessed on a case-by-case basis, considering the specific circum-

Γραφεία Διοίκησης στη
δομή Ελευσίνας
Οκτώβριος 2023

1

Administration Offices
at the Elefsina Facility
October 2023

Διαδικασίες
καταγραφής στη ΚΕΔ
Σάμου
Ιούλιος 2022

2

Registration
procedures in the
Samos CCAC
July 2022

3

Διανομή γευμάτων στη
δομή Σχιστού
Οκτώβριος 2023

Distribution of meals at
the Schisto Facility
October 2023

4

Είσοδος στη δομή
Σερρών
Δεκέμβριος 2023.

Entry to the Serres
Facility
December 2023

Επίσης, οι ωφελούμενοι, με δικά τους έξοδα, μεταβαίνουν στα οικεία Π.Γ.Α. Για τον λόγο αυτό, κρίνεται βοηθητική η οργάνωση, από κάποιες δομές, της διαδικασίας της εξ' αποστάσεως εξέτασης των αιτήσεων. Για παράδειγμα, στις Σέρρες η συνέντευξη γίνεται με απομακρυσμένη διάσκεψη με το Π.Γ.Α. Θεσσαλονίκης, ενώ, πρόσφατα, προσωπικό της Υπηρεσίας Ασύλου εργάζεται στη δομή, προκειμένου να εκδίδει αποφάσεις ασύλου για τους Γιεζίντι, κατόπιν εξέτασης του οικείου διοικητικού φακέλου, χωρίς συνέντευξη. Ομοίως στη Δράμα, έως τη στιγμή της αυτοψίας, είχαν πραγματοποιηθεί εκατόν εξήντα (160) εξ αποστάσεως συνεντεύξεις, ενώ νομικός σύμβουλος που εργαζόταν με τον Δ.Ο.Μ. – πριν από την αποχώρηση του Οργανισμού από τις δομές – αναλάμβανε να προετοιμάσει τον αιτούντα για τη συνέντευξη.

Επισημαίνεται ότι η πρόβλεψη για την εξ αποστάσεως συνέντευξη ασύλου μπορεί να διευκολύνει τους αιτούντες, ιδίως όταν ο χώρος διαμονής είναι πολύ μακριά από το αρμόδιο γραφείο εξέτασης της αίτησής τους. Ωστόσο, η καταλληλότητά της πρέπει να εκτιμάται κατά περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές περιστάσεις κάθε προσώπου⁷⁶.

ε. Ουκρανοί Πρόσφυγες

Στη δομή Ελευσίνας και στη δομή Σερρών διαμένουν, εκτοπισμένοι από την Ουκρανία, κάτοχοι αδειών διαμονής προσωρινής προστασίας με ισχύ έως την 4η Μαρτίου 2025⁷⁷. Και στις δύο δομές, προσωπικό που διατίθεται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για το Άσυλο, υποστηρίζει τις διαδικασίες, έτσι ώστε να λαμβάνουν χώρα εντός των δομών όλες οι διοικητικές διαδικασίες για την έκδοση όλων των καρτών και εγγράφων παραμονής.

3. Πρόσβαση στο άσυλο, διοικητικές πρακτικές και διαδικαστικές εγγυήσεις

α. Πρόσβαση στο άσυλο

Στην ενδοχώρα, με την προαναφερθείσα, υπ' αρ. 504912/31.08.2022, εγκύκλιο, τροποποιήθηκε ο κανόνας της κατάθεσης αίτησης ασύλου στις, αρμόδιες κατά νόμο, αρχές παραλαβής, που είναι τα Π.Γ.Α. και Α.Κ.Α. Αντίθετα, με βάση μια διάταξη στο νόμο που παρέχει τη δυνατότητα για καταγραφή των αιτήσεων διεθνούς προστασίας από την ΥΠ.Υ.Τ.⁷⁸, η διαδικασία καταγραφής σωρεύτηκε σε δύο Κ.Υ.Τ., με ελλιπές προσωπικό και διαμέσου ηλεκτρονικών εφαρμογών που παρουσίασαν πολύ σοβαρές δυσλειτουργίες

76. Για την προτίμηση της δια ζώσης συνέντευξης και τις εγγυήσεις που πρέπει να τηρούνται στην εξ αποστάσεως, βλ. UNHCR (2020, June 9), Remote Interviewing: Practical Considerations for States in Europe: Practical Recommendations and Good Practices Compilation – Thematic Paper 2. <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/77134>, EASO Practical recommendations on conducting the personal interview remotely, στον ιστότοπο: <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/easo-practical-recommendations-conducting-personal-interview-remotely-EN.pdf>.

77. Κατόπιν της παράτασης, με την με αρ. 6619/21.2.2024 Υπουργική Απόφαση «Εφαρμογή προσωρινής προστασίας του Π.Δ. 80/2006, λόγω μαζικής εισροής εκτοπισθέντων από Ουκρανία».

78. Άρθρο 69 παρ. 6 και 7 ν. 4939/2022. Σύμφωνα με την παρ. 6, οι αρμόδιες Αρχές Παραλαβής διασφαλίζουν την άσκηση του δικαιώματος κατάθεσης αίτησης διεθνούς προστασίας, υπό την προϋπόθεση ότι ο αιτών θα παρουσιασθεί αυτοπροσώπως ενώπιόν τους. Στην παρ. 7, ορίζεται ότι «α. Πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής δύναται να καταθέσει αίτηση διεθνούς προστασίας, ενόσω υπάγεται σε διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης του άρθρου 40 του παρόντος Κώδικα, τελώντας σε καθεστώς περιορισμού της ελευθερίας εντός Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης ή Κλειστής Ελεγχόμενης Δομής. Η αίτηση δύναται να υποβάλλεται ενώπιον των Περιφερειακών Αρχών Υποδοχής και Ταυτοποίησης, οι οποίες διενεργούν αμέσως πλήρη καταγραφή σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του παρόντος άρθρου».

stances of each individual⁷⁶. If the case is not suitable for a remote interview, the transport costs to the Asylum Service should be covered by the state.

e. Ukrainian Refugees

Displaced persons from Ukraine reside in the facilities of Elefsina and Serres, and they hold temporary protection residence permits, valid until 4th March 2025⁷⁷. In both facilities, staff provided by the European Union Asylum Agency ensures that all administrative procedures for the issuance of residence cards and documents take place within the facilities.

3. Access to Asylum, Administrative Practices and Procedural Guarantees

a. Access to Asylum

On the mainland, the rule for filing an asylum application to the competent authorities, which are the RAO and RAU, was amended by the aforementioned Circular No. 504912/31/08/2022. Based on a provision in the asylum legislation that allows exceptionally for the registration of applications for international protection by the RIS offices⁷⁸, the Circular centralised the registration of an asylum application on the mainland, in only two RICs, which did not have the necessary staff to respond adequately.

Moreover, the process of getting an appointment to these RICs, in order to register an asylum application, was organised through electronic applications that exhibited serious malfunctions from the first period of their implementation. This resulted in deprivation of access to asylum for many months, for those not residing in RIS' accommodation facilities, and also causing significant delays for those residing in them. At the same time, there was no provision or plan, to prioritise the registration of persons in a vulnerable situation, regardless of whether they were residing in RIS' accommodation facilities or not.

Particularly at the Malakasa RIC, it was found that the requests for registration had accumulated, resulting in an administrative burden, and significantly slowing down all procedures. In the period before and after the inspection, the RIC was called on suddenly to register a large number of applications (for example, during the same period, 300 applicants were moved from the RIC of Diavata, 111 were rescued from the shipwreck

76. On the preference for face-to-face interviewing and the safeguards to be observed in remote interviewing, see UNHCR (2020, June 9), Remote Interviewing: Practical Considerations for States in Europe: Practical Recommendations and Good Practices Compilation - Thematic Paper 2. <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/77134>, EUAA Practical recommendations on conducting the personal interview remotely, on the website: <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/easo-practical-recommendations-conducting-personal-interview-remotely-EN.pdf>.

77. Following the extension granted by the Ministerial Decision No.6619 21/02/2024 which amends the Ministerial Decision No.131035 04/03/2022 Application of the temporary protection of Decree 80 2006, due to the mass influx of displaced persons from Ukraine.

78. Article 69 paragraph 6 and 7 No.4939/2022. According to paragraph 6, the competent Receiving Authorities shall ensure the exercise of the right to file an application for international protection, provided that the applicant appears before them in person. In paragraph 7: "a. A third-country national or stateless person may file an application for international protection while subject to the reception and identification procedures referred to in Article 40 of this Code, while under a restriction of liberty in a Reception and Identification Centre or a Closed Controlled Facility. The application may be submitted before the Regional Reception and Identification Authorities, which shall immediately carry out a full registration in accordance with the provisions of paragraph 4. 1 of this Article".

από τους πρώτους μήνες της θέσης τους σε εφαρμογή, με αποτέλεσμα, για μεγάλο χρονικό διάστημα να μην υπάρχει πρόσβαση στο άσυλο για όσους δεν διέμεναν σε δομές, αλλά και σοβαρές καθυστερήσεις για όσους διέμεναν σε αυτές. Παράλληλα, δεν επιδείχθηκε μέριμνα για την προτεραιοποίηση των προσώπων σε ευάλωτη κατάσταση για την καταγραφή, είτε διέμεναν σε δομές είτε όχι.

Ειδικά στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, διαπιστώθηκε η σωρευση πολλών ηλεκτρονικών και διαζώσης αιτημάτων για την καταγραφή αιτήσεων ασύλου, με αποτέλεσμα να επιβαρύνεται διοικητικά και να επιβραδύνονται σοβαρά όλες οι διαδικασίες. Την περίοδο πριν και μετά την αυτοψία, το Κ.Υ.Τ. κλήθηκε αιφνιδίως να καταγράψει μεγάλο αριθμό αιτήσεων (για παράδειγμα την ίδια περίοδο έλαβε χώρα μετακίνηση 300 αιτούντων από το Κ.Υ.Τ. των Διαβατών, 111 διασωθέντων από το ναυάγιο της Πύλου και πληθυσμού από τη δομή Ριτσώνας). Επίσης, διαπιστώθηκε ότι, από τις 06.07.2023 δεν ήταν δυνατό να γίνει καταγραφή με ραντεβού στην οικεία εφαρμογή. Επιπλέον, πρέπει να ληφθούν υπόψη η παύση της παροχής διερμηνείας επί δύο μήνες, την άνοιξη του 2023, οι σοβαρές δυσκολίες που προκάλεσε η μετάβαση από την εφαρμογή Αλκυόνη I της Υπηρεσίας Ασύλου στην εφαρμογή Αλκυόνη II για τους επόμενους δύο μήνες, και η παύση ουσιαστικά της πλατφόρμας προγραμματισμού ραντεβού για καταγραφή της αίτησης ασύλου, καθ' όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού⁷⁹.

Το προσωπικό ήταν ελλιπές για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης, με δεδομένο ότι ένας αστυνομικός ήταν υπεύθυνος για 30 καταγραφές την ημέρα, μετά τη μετάβαση στο περιβάλλον της «Αλκυόνης 2» (τον Ιούνιο 2023). Είναι, δε, προφανές ότι αυτή η κατάσταση επηρέασε και την ποιότητα της καταγραφής που διενεργείτο. Ως αποτέλεσμα, δημιουργήθηκε μια χαοτική κατάσταση για όσους ήθελαν να προγραμματίσουν ραντεβού για καταγραφή, που ουσιαστικά τους στερούσε την πρόσβαση στο άσυλο, εκτός και εάν κατόρθωναν να βρεθούν αυθόρμητα στην είσοδο του Κ.Υ.Τ.

Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι το 2023 ελήφθησαν από τον Συνήγορο αναφορές⁸⁰ σχετικά με τη διοικητική κράτηση πολιτών Ιράκ, Συρίας και Αφγανιστάν στα ΠΡΟ. ΚΕ.Κ.Α. Ταύρου, Αμυγδαλέζας και Παρανεστίου, οι οποίοι είχαν υποβάλει αιτήσεις προγραμματισμού αρχικής καταγραφής μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας και είχαν ραντεβού στα Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας και Διαβατών. Οι αναφερόμενοι παρέλαβαν με αυτοματοποιημένο μήνυμα «Αποδεικτικά Προγραμματισμού Ραντεβού Καταγραφής», στα οποία αναφέρεται η ημερομηνία καταγραφής, τα στοιχεία τους και ότι «το παρόν έγγραφο δεν αποτελεί έκφραση βούλησης, αλλά αποδεικτικό προγραμματισμού». Ως συνέπεια, πριν από την ημερομηνία καταγραφής, συνελήφθησαν, ως μη κατέχοντες έγγραφα για νόμιμη διαμονή, εκδόθηκαν εις βάρος τους αποφάσεις επιστροφής, και

79. Ενδεικτικά, τον Αύγουστο κατατέθηκε αναφορά (αρ. Φ.Υ. 340234) για αδυναμία υποβολής αρχικού αιτήματος καθώς από τις 05.05.2023 η ηλεκτρονική πλατφόρμα δεν λειτουργούσε, λόγω αναβάθμισης. Ο Συνήγορος ενημερώθηκε από την ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Ασύλου ότι, από 01.08.2023, τέθηκε σε εφαρμογή εκ νέου η πλατφόρμα ηλεκτρονικής αίτησης προγραμματισμού καταγραφής αιτούντων άσυλο στην ενδοχώρα.

80. Αρ. Φ.Υ. 330746, 329236 και 331240.

of Pylos, and residents from the Ritsona facility were added to the list for registering). Moreover, since 6th July 2023, it was not possible to get an appointment for registration through the relevant application. In addition, the cessation of interpretation services for two months in spring 2023, the serious technical difficulties caused by the transition from the Asylum service's information system "Alcyone 1" to "Alcyone 2" that influenced all the procedures for the next two months, and the actual cessation of the appointment platform throughout the summer⁷⁹ must be taken into account.

The staffing levels were insufficient to handle this situation, given that one police officer was responsible for 30 recordings per day, after the transition to the Alcyone 2 system in June 2023, and it was clear that this situation also affected the quality of the registration process. As a result, a chaotic situation was created for those who wanted to schedule an appointment for registration, which effectively denied them access to asylum, unless they managed to somehow find themselves at the entrance of the RIC as a "spontaneous arrival".

In addition, it should be noted that in 2023, the Ombudsman received complaints⁸⁰ regarding the administrative detention of Iraqi, Syrian and Afghan citizens in the Pre-Departure Detention Centres for Migrants (PROKEKA) at Attica region (Tavrus, Amygdaleza) and Northern Greece (Paranesti), who had submitted requests through the online platform, to schedule an appointment for registration of an initial asylum petition and had appointments at Malakasa and Diavata RICs. These asylum seekers received an automated message- document from the platform, titled "Proof of Scheduling an Appointment for registration of initial asylum petition", indicating the date of registration, their personal details and stating that "this document is not an expression of a will to file for an asylum, but only a proof of scheduling an appointment". As a result, prior to the date of the registration, they were arrested for not holding legal residency documents, return or deportation orders were issued against them, and administrative detention was ordered⁸¹.

b. De Facto Deprivation of Liberty

I. According to the provisions of Law No. 4939/2022 (Article 40), a decision to restrict the freedom of individuals entering the RIC or CCAC facility must be issued within five (5) days of their entry and may not exceed 25 days. After this period, the restriction is lifted, even if the examination of the application for international protection has not been completed.

From 1st September 2022, when the full registration for both reception and asylum purposes was introduced under a single procedure, reception authorities in the facilities in

79. Indicatively, among other complaints, in August 2023, a complaint was filed (no. 340234) to the Ombudsman for failure to submit an initial asylum application, as from 05/05/2023 the online platform was not working due to an upgrade of the information system. Afterwards, according to the website of the Asylum Service, as of 01/08/2023, the electronic application platform for scheduling a registration for asylum on the mainland had re-started.

80. Complaints No. 330746, 329236 and 331240.

81. The Ombudsman addressed the Asylum and Reception and Identification Services and the Police Headquarters on 14/03/2023, pointing out that, based on the current regulatory framework, the electronic application for scheduling registration is not a stage beyond or prior to a preregistration of an asylum petition or of an expression of a will to apply for international protection. Thus, the Ombudsman requested the deletion of the phrase "this document is not an expression of will for an asylum, but evidence of scheduling an appointment". The Administrative Court of First Instance of Kavala, during an objections' procedure (no. 164/2023), stressed the same argument, ordering the release of a detainee who was detained for deportation - under Article 30 of Law no. 3907/2011- , while he has made an appointment for registration through the electronic platform.

διατάχθηκε η διοικητική τους κράτηση⁸¹.

β. De facto στέρηση της ελευθερίας

I. Σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4939/2022 (άρθρο 40), η απόφαση για τον περιορισμό της ελευθερίας των εισερχομένων στη δομή εκδίδεται εντός πέντε (5) ημερών από την είσοδό τους και δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 25 ημέρες. Μετά το διάστημα αυτό, αίρεται ο περιορισμός, ακόμη και αν δεν έχει περατωθεί η εξέταση της αίτησης για διεθνή προστασία.

Από την 01.09.2022, ότε και εκκίνησε εντός των δομών Μαλακάσας και Διαβατών η διαδικασία ενιαίας καταγραφής αρχικών αιτημάτων διεθνούς προστασίας, έως την τυπική πράξη ίδρυσης Κ.Υ.Τ. εντός των δομών αυτών τον Νοέμβριο του έτους 2022⁸², ο Συνήγορος δέχθηκε αναφορές περί de facto περιορισμού ελευθερίας, χωρίς έκδοση οικείας απόφασης, όσων εισέρχονταν στη δομή Μαλακάσας για να καταγραφούν, και είχε επισημάνει την έλλειψη νομικής βάσης για τον περιορισμό αυτό⁸³.

Η de facto στέρηση της ελευθερίας αναφέρθηκε και μετά την τυπική έναρξη της λειτουργίας του Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, το χρονικό διάστημα πριν και μετά τη διενέργεια της αυτοψίας, από τον Απρίλιο έως τον Σεπτέμβριο του 2023. Σε αυτό το διάστημα, στον Συνήγορο αναφέρθηκαν αρκετοί πολίτες τρίτων χωρών για το γεγονός ότι παρέμεναν στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας – κατόπιν προσέλευσης στο προγραμματισμένο ραντεβού – χωρίς τη δυνατότητα ελεύθερης εξόδου και εισόδου, παρά το γεγονός ότι δεν τους είχε επιδοθεί σχετική απόφαση περιορισμού ελευθερίας, ή αυτή είχε εκδοθεί εκτός του, προβλεπόμενου από τη νομοθεσία, χρόνου, ή τέλος, χωρίς καν να πραγματοποιηθεί πλήρης καταγραφή της αίτησής τους⁸⁴.

Δοθέντος ότι, μόνο μετά τη διαδικασία της ταυτοποίησης μπορεί να εκδοθεί η απόφαση περί του περιορισμού ελευθερίας, σε συνδυασμό με την έλλειψη αστυνομικού προσωπικού στη διαδικασία της καταγραφής και των πολλών νεοεισερχόμενων εκείνη την περίοδο στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, γίνεται κατανοητό ότι δεν υπήρχε η διοικητική δυνατότητα για

81. Ο Συνήγορος απηύθυνε στις Υπηρεσίες Ασύλου και Υποδοχής και Ταυτοποίησης και στο Α.Ε.Α. το από 14.03.2023 έγγραφό του, με το οποίο επισήμανε ότι, με βάση το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο που δεσμεύει τη Διοίκηση, η αίτηση προγραμματισμού καταγραφής δεν εισάγει κάποιο στάδιο πέραν ή πρότερο αυτού της υποβολής – έκφρασης βούλησης αίτησης διεθνούς προστασίας και ζήτησε την απαλοιφή της φράσης «το παρόν έγγραφο δεν αποτελεί έκφραση βούλησης αλλά αποδεικτικό προγραμματισμού». Το Διοικητικό Πρωτοδικείο Καβάλας στη διαδικασία των αντιρρήσεων (αρ. 164/2023), τόνισε ότι, με την ηλεκτρονική υποβολή αίτησης προγραμματισμού καταγραφής, απαγορεύεται η έκδοση απόφασης επιστροφής και συνακόλουθα η κράτηση βάσει του άρθρου 30 του ν. 3907/2011, εφόσον έχει εκφραστεί βούληση ασύλου με τον ως προγραμματισμό καταγραφής της αίτησης.

82. Άρθ. 12 Π.Δ 77/2022 (Φ.Ε.Κ. Α', 212, 17.11.2022) «Ίδρυση Κλειστών Ελεγχόμενων Δομών (Κ.Ε.Δ.) και κατάργηση Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.) – Τροποποίηση Π.Δ. 106/2020 "Όργανισμός Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου"».

83. Αρ. Φ.Υ. 327045 και 328337 στις 07.11.2022 και 01.12.2022.

84. Αρ. Φ.Υ. 341760, 341445, 335338, 334369, 335554 και 335209.

Malakasa and Diavata began implementing it, before their formal establishment as RICs in November 2022⁸². Thus, the Ombudsman received complaints of a de facto restriction of freedom for those migrants entering both facilities, without an issuance of a relevant decision. The Ombudsman highlighted the lack of legal basis for this restriction⁸³.

The de facto deprivation of liberty was also reported after the formal opening of the Malakasa RIC, the period before and after the inspection of the Ombudsman, from April to September 2023. During this period, several third-country nationals reported to the Ombudsman that they remained in the Malakasa RIC, after attending the scheduled appointment, without the possibility of free exit and entry, despite not having been registered yet and not served with a relevant decision of restriction of freedom. Others complained that the decision for the restriction of their freedom was not issued within the timeframe set by the law, or without their registration in the reception procedures.⁸⁴

The fact that the decision on the restriction of freedom is only issued after the identification procedure, combined with the lack of police personnel in the registration process and the large number of new arrivals in Malakasa at that time, it is understandable why there was no administrative capacity for the timely issuance of the relevant decisions⁸⁵.

II. At the same time, prior to the inspection at the Samos CCAC, complaints⁸⁶ were received in 2022 by residents of the facility who did not have an international protection card and could not enter and leave the CCAC freely. The CCAC had replied that entry and exit from the facility did not require a prior permission, but just a note on a relevant list, for reasons of protection from the pandemic⁸⁷. From the answers received on the matter during the inspection, it appeared that, in order to be able to exit the facility, the person concerned should inform the manager's office in advance, declaring the reason (e.g. meeting with a lawyer) in order to have an approval.

This practice, which is directly linked to the influx of new arrivals and the delay in the administrative procedures of identification, continued in the second half of 2023, as it has emerged from complaints submitted to the Ombudsman. In all of them, there are accounts of long periods of stay within the Samos CCAC, without registration, without initial medical screening for people with serious health problems, and a regime of de facto restriction of freedom of entry and exit. It was also reported that in this condition, it was unavoidable that unaccompanied minors were living with adults for many days, without

82. Article 12 PD 77/2022 (FEK A', 212, 17/11/ 2022) "Establishment of Closed Controlled Facilities (CCAC) and abolition of Reception and Identification Centres (RICs) - Amendment of PD 106/2020 "Organisation of the Ministry of Migration and Asylum".

83. No. F.Y. 327045 and 328337 at 07. 11. 2022 and 01. 12. 2022.

84. Complaints No. numbers 341760, 341445, 335338, 334369, 335554 and 335209.

85. Case No 335554. The Ombudsman requested information on the actions taken by the RIS in view of the normalization of the procedure for issuing decisions on the restriction of liberty and the procedure for registration of the application,. In its reply, the RIS informed that, for the periods of time not covered by the validity of the decision for the restriction of liberty, the residents are in a free movement status, and that any shortcomings regarding the full implementation of the procedures by Regional Services (RIC and CCAC) are identified by the Directorate of RIC and CCAC and the relevant correction instructions are given in order to ensure that the procedures are correctly implemented. It was also emphasized that - in view of the increased arrivals of persons in the country - the Reception and Identification Service is making every effort for their immediate and proper inclusion in the reception and identification procedures.

86. Complaints No 308626, 310628 and 320143.

87. The matter was also examined by the Administrative Court of First Instance of Syros, which ruled that the ban on entry and exit from the Samos CCAC is illegal and constitutes a de facto detention.

την έγκαιρη έκδοση των οικείων αποφάσεων⁸⁵.

II. Παράλληλα, πριν τη διενέργεια αυτοψίας στην Κ.Ε.Δ. Σάμου, είχαν παραληφθεί αναφορές⁸⁶ το 2022, για διαμένοντες που δεν είχαν δελτίο διεθνούς προστασίας και δεν μπορούσαν να εισέλθουν και να εξέλθουν από αυτή. Η Κ.Ε.Δ. είχε απαντήσει ότι, η είσοδος και έξοδος δεν απαιτεί προηγούμενη άδεια, αλλά εγγραφή σε οικεία λίστα, λόγω των περιοριστικών μέτρων για την πανδημία⁸⁷. Κατά την αυτοψία, από τις απαντήσεις που δόθηκαν στις οικείες ερωτήσεις, προέκυψε ότι, για να μπορέσει να εξέλθει της δομής ο ενδιαφερόμενος, πρέπει να ενημερώσει προηγουμένως το γραφείο του Διοικητή, σχετικά με τον λόγο για τον οποίο ζητείται η έξοδος (π.χ. συνάντηση με δικηγόρο) και να δοθεί «έγκριση».

Η πρακτική αυτή στην ανωτέρω Κ.Ε.Δ., η οποία συνδέεται άμεσα με τις μαζικές αφίξεις των νεοεισερχόμενων και την καθυστέρηση στις διοικητικές διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης, συνεχίστηκε και το δεύτερο εξάμηνο του 2023, όπως προέκυψε από αναφορές που υποβλήθηκαν στον Συνήγορο. Σε όλες, δε, γίνεται λόγος για μεγάλα χρονικά διαστήματα παραμονής εντός της Κ.Ε.Δ. Σάμου, χωρίς καταγραφή, χωρίς αρχικό ιατρικό έλεγχο για ανθρώπους με σοβαρά προβλήματα υγείας, και σε καθεστώς de facto περιορισμού ελευθερίας εισόδου και εξόδου. Επίσης, αναφέρθηκε ότι σε αυτή τη συνθήκη, ήταν αναπόφευκτη η διαβίωση ασυνόδευτων ανηλίκων με ενήλικες επί πολλές ημέρες, χωρίς ταυτοποίηση και εκτίμηση της ανηλικότητάς τους⁸⁸.

Τέλος, από αναφορές για την ίδια χρονική περίοδο, ήτοι το δεύτερο εξάμηνο του 2023, προκύπτει ότι η de facto στέρηση της ελευθερίας συνιστά μια κοινή πρακτική στις δομές των νησιών. Ειδικότερα, αναφέρεται κράτηση των νεοεισερχόμενων στο ΠΡΟ.ΚΕ.Κ.Α. εντός της Κ.Ε.Δ. Κω σε «ζώνες διαμονής» για πολλές ημέρες, χωρίς έκδοση καμίας απόφασης κράτησης ή περιορισμού ελευθερίας⁸⁹. Επίσης, κατά τη διερεύνηση αναφοράς για τη δομή Δυτικής Λέσβου στα Μεγάλα Θέρμα, κατά την περίοδο που δεν λειτουργούσε ως χώρος καραντίνας, δεν διαπιστώθηκε να γίνεται καταγραφή των εισερχόμενων σε αυτή

85. Αρ. Φ.Υ. 335554. Ο Συνήγορος ζήτησε ενημέρωση για τις ενέργειες της ΥΠ.Υ.Τ., ενόψει της ομαλοποίησης της διαδικασίας έκδοσης των αποφάσεων περιορισμού της ελευθερίας και της διαδικασίας καταγραφής της αίτησης, ώστε οι χρόνοι διενέργειάς τους να συνάδουν με τα προβλεπόμενα στη νομοθεσία. Στην απάντησή της, η ΥΠ.Υ.Τ. ενημέρωσε ότι, για τα χρονικά διαστήματα που δεν καλύπτονται από την ισχύ της απόφασης περιορισμού ελευθερίας, οι διαμένοντες βρίσκονται σε καθεστώς ελεύθερης κυκλοφορίας, και ότι τυχόν πλημμέλειες όσον αφορά στην πλήρη εφαρμογή των διαδικασιών από Περιφερειακές Υπηρεσίες (Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ.), εντοπίζονται από τη Διεύθυνση Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. και δίνονται οι σχετικές οδηγίες διόρθωσης, προκειμένου οι διαδικασίες να εφαρμόζονται ορθά, ενώ τονίζεται ότι – ενόψει και των αυξημένων αφίξεων πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών στη χώρα – η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την άμεση και προσήκουσα υπαγωγή τους στις διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης.

86. Αρ. Φ.Υ. 308626, 310628 και 320143.

87. Το θέμα εξέτασε και η υπ' αριθμ. 36/17.12.2021 απόφαση Διοικητικού Πρωτοδικείου Σύρου, με την οποία κρίθηκε ότι η απαγόρευση εισόδου και εξόδου από την Κ.Ε.Δ. Σάμου είναι παράνομη και συνιστά de facto κράτηση.

88. Αρ. Φ.Υ. 341254, 342146, 343094 και 344032. Η Διοίκηση δεν απάντησε σε κανένα έγγραφο του Συνηγόρου.

89. Αρ. Φ.Υ. 345376. Σύμφωνα με την αναφορά, στο διάστημα αυτό μεγάλος αριθμός νεοεισερχόμενων αναμένουν την καταγραφή τους και δεν μπορούν να ασκήσουν αποτελεσματικά τα δικαιώματά της πρόσβασης στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και σε νομική εκπροσώπηση, καθώς οι δικηγόροι δε μπορούν να λάβουν εξουσιοδότηση, ενώ όσοι δεν εργάζονται στο πλαίσιο της δομής, δεν έχουν πρόσβαση στις ζώνες διαμονής. Ακόμη και μετά την καταγραφή τους, οι νεοαφικθέντες δεν μετακινούνται εκτός ζώνης ΠΡΟ.ΚΕ.Κ.Α., με αποτέλεσμα να στερούνται στην πράξη το δικαίωμα κυκλοφορίας τους. Επίσης, αναφέρεται (αρ. Φ.Υ. 345457) ότι στο διάστημα αυτό του de facto περιορισμού της ελευθερίας δεν λαμβάνουν κάποιο έγγραφο της ΥΠ.Υ.Τ., ούτε κάποιο έγγραφο ότι έχουν αιτηθεί ασύλου. Λαμβάνουν μόνο μια ανεπίσημη χειρόγραφη κάρτα σίσισης.

identification and assessment of their ages⁸⁸.

Finally, complaints in the same period, the second half of 2023, indicate that the de facto deprivation of liberty is a common practice in the facilities in the islands. Specifically, newcomers, are held in “accommodation zones” in the PROKEKA area within the Kos CCAC for many days, without any decision of detention or restriction of freedom⁸⁹. Also, during the investigation of a complaint in the West Lesvos facility in Megala Therma, in the period when it was not operating as a quarantine area, it was found that no registration of incoming persons was made and no decision of restriction of liberty was issued, even though there was no possibility of free exit and entry⁹⁰.

c. Deportation Decisions before the Reception Procedures

When third country nationals show up spontaneously to accommodation facilities on the mainland but have not previously undergone any administrative procedure after their irregular entry, they are advised to go, or they are escorted, to the local Police Station. There, they will be typically arrested, even only in writing, a deportation decision will be issued against them, this decision will be suspended and without being detained they will return to the RIS’ accommodation facilities in order to undergo the respective reception and identification procedures. The same was found for the newly arrived in Samos CCAC, in the summer of 2022. They were subjected to a preventive quarantine, due to Covid-19, before undergoing the reception and identification procedures. At the same time, the local police department issued deportation and detention orders against them, which were also suspended.

Apart from the contradiction that the inclusion in reception and asylum procedures pre-supposes the prior issuance of a deportation decision, or the parallel conduct of these two procedures, it is noted that this practice is not compatible with the provisions of Law No. 4939/2022. Article 38 stipulates, like all previous relevant laws, that the newly arrived are immediately transferred by the relevant police and port authorities to the facilities of the RIS, to undergo reception and identification procedures and have their application for international protection registered and examined.

Moreover, a decision for an administrative deportation under Art. 76 of Law No.

88. Complaints No. 341254, 342146, 343094 and 344032. The Administration has not responded to any of the Ombudsman’s letters.

89. Complaint No. 345376. According to the report, during this period a large number of new arrivals are awaiting registration and cannot effectively exercise their rights of access to health care and legal representation, as lawyers cannot obtain authorization, and those who do not work within the facility cannot access the “accommodation zones”. Even after registration, new arrivals are not staying outside the PROKEKA, thus effectively they are denied freedom of movement. It is also reported (No. 345457) that during this period of de facto restriction of freedom, they do not receive a detention decision or any document that they have applied for asylum. They only receive an unofficial handwritten card in order to have access to food services.

90. Complaint No. 335212. Until he was transferred to the CCAC of Lesvos, the complainant was not given any document, either by the Police or by the Migration and Asylum authorities. In the written intervention of the Ombudsman on 12/02/2023 to the Migration and Asylum Ministry, specific questions were asked about the conditions of residence in the Facility. The Lesvos Police Department was also asked whether the petitioner was registered during his transfer to the Facility. The Lesvos Police Directorate did not reply. The Migration and Asylum Ministry informed the Ombudsman that the restriction of freedom was imposed when he was transferred to the Lesvos CCAC and that the time of his stay in Megala Therma was considered. However, according to the documents provided by the complainant, the restriction of liberty was issued on the day of his transfer to the CCAC of Lesvos. In its response, the RIS clarified that the operation of the facility was inactivated on 19.05/2023 and that since then it no longer receives third country nationals.

και να εκδίδεται απόφαση περιορισμού ελευθερίας, παρόλο που δεν υπήρχε η δυνατότητα ελεύθερης εξόδου και εισόδου⁹⁰.

γ. Απόφαση απέλασης πριν τις διαδικασίες υποδοχής

Κατά τις «αυθόρμητες αφίξεις» αλλοδαπών, που δεν έχουν υπαχθεί προηγουμένως σε οποιαδήποτε διοικητική διαδικασία μετά την παράτυπη είσοδό τους, στα Κ.Υ.Τ. και στις δομές της ενδοχώρας, αυτοί οδηγούνται στις κατά τόπον Αστυνομικές Διευθύνσεις, για να διενεργηθεί, έστω και μόνο εγγράφως, η σύλληψη, να εκδοθεί απόφαση απέλασης και να ανασταλεί αυτή. Μετά, ακολουθεί η ταυτοποίηση και καταγραφή τους από την Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Το ίδιο διαπιστώθηκε και για τους νεοεισερχόμενους στη Σάμο, το καλοκαίρι του 2022. Υποβάλλονταν σε προληπτική καραντίνα, λόγω Covid – 19, πριν να υπαχθούν στις διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης και, όπως διαπιστώθηκε, το διάστημα αυτό, η τοπική Αστυνομική Διεύθυνση, εξέδιδε αποφάσεις σύλληψης, απέλασης και αναστολής αυτής.

Εκτός της αντίφασης, να προϋποθέτει η υπαγωγή σε διαδικασίες υποδοχής και ασύλου την προηγούμενη έκδοση απόφασης απέλασης, ή της παράλληλης διεξαγωγής των δύο αυτών διαδικασιών, επισημαίνεται ότι η συγκεκριμένη πρακτική δεν είναι συμβατή με τις διατάξεις του ν. 4939/2022. Το άρθρο 38 ορίζει, όπως και όλοι οι προηγούμενοι νόμοι, ότι οι νεοεισερχόμενοι μεταφέρονται άμεσα από τις αρμόδιες αστυνομικές και λιμενικές αρχές στις δομές της ΥΠ.Υ.Τ. για να υποβληθούν σε διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης και να εξεταστεί η αίτηση διεθνούς προστασίας.

Εξάλλου, η διοικητική απέλαση βάσει του άρ. 76 του ν. 3386/2005, που προηγείται της διαδικασίας υποδοχής, ταυτοποίησης και ασύλου νεοεισερχόμενου αλλοδαπού, ακόμη και εάν ανασταλεί με την έκδοση υπηρεσιακού σημειώματος, θέτει ζητήματα σεβασμού της αρχής της μη επαναπρώθησης. Για τον λόγο αυτό, και από το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του νόμου 3386/2005 εξαιρούνται οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες και οι αιτούντες διεθνή προστασία⁹¹, ενώ και το άρ. 78Α «Προστασία από την απέλαση», ορίζει ότι η απόφαση απέλασης δεν εκδίδεται σε περίπτωση συνδρομής της αρχής της μη επαναπρώθησης, οπότε χορηγείται βεβαίωση περί μη απομάκρυνσης για λόγους ανθρωπιστικούς, με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της βεβαίωσης αναβολής απομάκρυνσης του άρθρου 24 ν. 3907/2011.

Η ως άνω πρακτική δεν βρίσκει έρεισμα ούτε στο άρθρο 83 ν. 3386/2005 για την επιβολή ποινικών κυρώσεων για παράτυπη είσοδο. Η πρόβλεψη αυτή, καταρχάς, δεν είναι συμβατή με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε.), σύμφωνα με την οποία θα πρέπει, της οποίας επιβολής κυρώσεων, να προηγείται η διαδικασία της

90. Αρ. Φ.Υ. 335212. Στον αναφερόμενο, μέχρι να μεταφερθεί στην Κ.Ε.Δ. Λέσβου, δεν είχε χορηγηθεί έγγραφο, είτε από την Αστυνομία είτε από την ΥΠ.Υ.Τ. Στην έγγραφη παρέμβαση του Συνηγόρου στις 12.2.2023 προς την ΥΠ.Υ.Τ., έγιναν συγκεκριμένες ερωτήσεις για τις συνθήκες διαμονής στη δομή. Επίσης, ρωτήθηκε η Αστυνομική Διεύθυνση Λέσβου εάν ο αναφερόμενος καταγράφηκε κατά την μεταφορά του στη δομή. Η Αστυνομική Διεύθυνση Λέσβου δεν απάντησε. Στην ενημέρωση από την ΥΠ.Υ.Τ. έγινε γνωστό ότι ο περιορισμός ελευθερίας του επιβλήθηκε όταν μεταφέρθηκε στην Κ.Ε.Δ. Λέσβου και ότι ελήφθη υπόψη ο χρόνος παραμονής του στα Μεγάλα Θέρμα. Ωστόσο, με βάση τα έγγραφα που προσκόμισε ο αναφερόμενος, ο περιορισμός ελευθερίας είχε ημερομηνία την ημέρα μετάβασής του στην Κ.Ε.Δ. Λέσβου. Στην απάντησή της η ΥΠ.Υ.Τ. διευκρίνισε ότι η λειτουργία της δομής αδρανοποιήθηκε την 19.05.2023 και ότι έκτοτε δεν υποδέχεται πλέον πολίτες τρίτων χωρών.

91. Αρ. 2 ν. 3386/2005. Παρόμοια ρύθμιση εισάγεται και στον νέο Μεταναστευτικό Κώδικα «εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις αυτού», ενώ, όπως συνάγεται από τη διάταξη του άρθρου 83 παρ. 1 και 2, ο νομοθέτης δεν ορίζει διαφορετικά και ρητά ότι οι πρόσφυγες υπάγονται στην εξαίρεση.

3386/2005, which precedes the reception, identification, and asylum procedures of a newly arrived immigrant, even if it is suspended, raises issues of respect for the principle of non-refoulement. For this reason, recognised refugees and applicants for international protection are excluded from the scope of the provisions of Law No. 3386/2005⁹¹. Besides, Article 78 A “Protection from deportation”, stipulates that the deportation decision is not issued in case the principle of non-refoulement applies, and a note for legal stay on humanitarian grounds is issued, with the same rights and obligations with these applied in case of a suspension of a removal (Article 24 of Law No. 3907/2011).

Furthermore, the above practice is not based either on Article 83 of Law No. 3386/2005 on the imposition of criminal sanctions for illegal entry. This provision, first of all, is not compatible with the case law of the Court of Justice of the European Union (CJEU), according to which any imposition of penalties should be preceded by a return procedure⁹². In fact, criminal law theory aptly points out that the recognition of refugee status goes back to the moment of entry into the territory of the state, regardless of whether this entry is legal or illegal. Therefore, it is argued that the criminal offence of illegal entry is not even constituted in the case of new arrivals who wish to apply for asylum⁹³.

d. Administrative Detention Instead of Reception Procedures

The provisions of Article 38 of Law No. 4939/2022, which call for an immediate transfer from the police authorities to the RIC, were also not applied in the Evros region, near the borders, since the administrative detention of the newly arrived, on deportation grounds, preceded registration, and identification procedures. The reason was the lack of available spaces in the RIC of Fylakio.

The administrative detention of the newly arrived at PROKEKA at Fylakio consists of a systemic administrative practice. This contradicts the existing institutional framework and results in delays of important procedures, such as the vulnerability assessment. Moreover, administrative detention prior to reception procedures hinders access to asylum and has significant implications for the identification of any vulnerable characteristics and referral to suitable facilities⁹⁴. Lastly, the practice of quarantine at the Fylakio PROKEKA prior to entry the RIC, due to lack of space, raises questions about the overall reception planning in the border area.

e. Identification and Registration of the Application for International Protection

In conditions of increased population, no initial medical screening is conducted in the RICs before the identification procedure. This may impact on the timely identification of vulnerable cases or the provision of appropriate medical care, especially when the waiting time for identification is long, exceeding the five days stipulated in Article 40 of Law

91. Article No. 3386/2005. A similar provision is introduced in the new Immigration Code “unless otherwise specified in the individual provisions thereof”, while, as it follows from the provision of Article 83 paragraph 1 and 2, the legislator does not otherwise and explicitly stipulate that refugees are subject to the exception.

92. See *El Dridi* Judgment C-61/11, 28/04/2011. It should be also noted that the practice of the competent prosecutor to abstain from prosecution, does not cure the contradiction with European law, as it is at the discretion of the Prosecutor to abstain.

93. According to E. Simeonidou - Kastanidou, applicants for international protection are also excluded *ex lege* from the list of possible perpetrators of the offences provided for by the law. They do not even act unjustly in the first place, see. E. Simeonidou - Kastanidou, *The status of refugee and its significance for the Criminal Law of illegal immigration*, Poinika Chronika, 2018.

94. See also Special Report 2022 “Returns of Migrants”, p. 25, where this issue is highlighted.

επιστροφής⁹². Μάλιστα, στη θεωρία του ποινικού δικαίου εύστοχα επισημαίνεται ότι η αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα ανατρέχει στον χρόνο εισόδου του στο έδαφος του κράτους, ανεξαρτήτως του εάν η είσοδος αυτή είναι νόμιμη ή παράνομη. Επομένως, υποστηρίζεται ότι δεν πληρούται καν η αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος της παράνομης εισόδου, εάν πρόκειται για νεοεισερχόμενους που επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση ασύλου⁹³.

δ. Διοικητική κράτηση αντί διαδικασιών υποδοχής

Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι οι διατάξεις του άρθρου 38 του ν. 4939/2022 περί άμεσης μεταφοράς από τις αστυνομικές αρχές στο Κ.Υ.Τ. δεν εφαρμόζονται στον Έβρο, όπου προηγείται η διοικητική κράτηση βάσει απέλασης, με την αιτιολογία ότι δεν επαρκούν οι θέσεις στο Κ.Υ.Τ. Φυλακίου.

Η διοικητική κράτηση των νεοεισερχόμενων αλλοδαπών στο ΠΡΟ.ΚΕ.Κ.Α. Φυλακίου συνιστά μια συστηματική διοικητική πρακτική, η οποία έρχεται σε αντίθεση με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο και συνεπάγεται την καθυστέρηση κρίσιμων διαδικασιών, όπως η εκτίμηση της ευαλωτότητας. Επιπλέον, η, προηγούμενη της υποδοχής, διοικητική κράτηση στο ΠΡΟ.ΚΕ.Κ.Α. Φυλακίου, θέτει εμπόδια στην πρόσβαση στο άσυλο και επιφέρει ομοίως σημαντικές συνέπειες στον εντοπισμό τυχόν ευάλωτων χαρακτηριστικών και την παραπομπή σε κατάλληλες δομές⁹⁴.

Τέλος, η πρακτική να διενεργείται η καραντίνα στο ΠΡΟ.ΚΕ.Κ.Α. Φυλακίου, προ της εισόδου στο Κ.Υ.Τ., δημιουργεί ερωτήματα σχετικά με τις συνθήκες και εντάσσεται στον γενικότερο προβληματικό σχεδιασμό υποδοχής στην περιοχή.

ε. Ταυτοποίηση και καταγραφή της αίτησης διεθνούς προστασίας

Σε συνθήκες αυξημένου πληθυσμού, πριν τη διαδικασία της ταυτοποίησης δεν διενεργείται στα Κ.Υ.Τ. αρχικός ιατρικός έλεγχος, γεγονός που μπορεί να επηρεάσει τον έγκαιρο εντοπισμό ευάλωτων περιπτώσεων ή και τη λήψη κατάλληλης ιατροφαρμακευτικής φροντίδας, όταν η αναμονή για την ταυτοποίηση είναι μεγάλη, πέραν των πέντε ημερών, που ορίζει το άρθρο 40 ν. 4939/2022. Επίσης, μόνο μετά τη διαδικασία της ταυτοποίησης χορηγείται αριθμός ΔΙ.Κ.Α., αριθμός βούλησης κατάθεσης αίτησης διεθνούς προστασίας, εκδίδεται η απόφαση περιορισμού ελευθερίας, η κάρτα υγείας και το δελτίο αιτούντος. Επομένως, όταν η αναμονή εντός του Κ.Υ.Τ. για την υπαγωγή σε διαδικασίες ταυτοποίησης είναι μεγάλη, εμφανίζονται φαινόμενα άτυπου περιορισμού της ελευθερίας, καθυστερεί η εξέταση του ωφελομένου από το ιατρικό κλιμάκιο, και εν τέλει η έκδοση του δελτίου αιτούντος διεθνή προστασία, απαραίτητου για την ασφάλιση και τη λήψη οικονομικού βοηθήματος.

Συνεπώς, η αναλογία μεταξύ των εισερχόμενων ημερησίως στο Κ.Υ.Τ., σε σχέση με τον αριθμό των αστυνομικών υπαλλήλων που διενεργούν τις διαδικασίες ταυτοποίησης, είναι

92. Απόφαση Δ.Ε.Ε. El Dridi C-61/11, της 28.04.2011. Ακόμη και η πρακτική της αποχής του αρμόδιου Εισαγγελέα από την ποινική δίωξη, δεν θεραπεύει την αντίθεση με το ευρωπαϊκό δίκαιο, καθώς εφαρμόζεται κατά διακριτική ευχέρεια.

93. Σύμφωνα με την Ε. Συμμεωνίδου – Καστανίδου, και οι αιτούντες διεθνή προστασία εξαιρούνται *ex lege* από τον κατάλογο των πιθανών δραστών των αξιοποιήσιμων πράξεων που προβλέπει ο νόμος. Δεν πράττουν καν αρχικά άδικα, βλ. Ε. Συμμεωνίδου – Καστανίδου, Η ιδιότητα του πρόσφυγα και η σημασία της για το Ποινικό Δίκαιο της παράνομης μετανάστευσης, ΠοινΧρ, 2018.

94. Βλ. και την Ειδική έκθεση 2022 «Επιστροφές αλλοδαπών», σελ. 25, όπου καταρχήν επισημαίνεται το ζήτημα αυτό.

No. 4939/2022.

Also, the identification procedure is a prerequisite for the creation of a file in the police information system for the third country national (with a certain State Security Administration Number (DIKA)), for the registration of the will to file an application for international protection (number of asylum) in the same system, for the issuance of a decision restricting freedom by the manager of the RIC or CCAC, for the issuance of a health card by the Medical Unit, and for the issuance of the international protection applicant's card by the RAO. Therefore, when the waiting time within the CCAC or RIC for undergoing identification procedures is long, all procedures are delayed and the phenomenon of informal restriction of freedom arises. The examination of the beneficiary by the medical team is also delayed, as well as the issuance of the international protection applicant card, necessary for insurance and financial assistance.

Therefore, the ratio between the number of daily arrivals at the CCAC/RIC and the number of police officers carrying out the screening/identification procedure, is particularly crucial for the speedy processing of all other procedures and the observance of the procedural guarantees and rights granted by law to applicants.

Moreover, the practice of a single registration for reception and asylum purposes by RIS staff, does not seem to speed up the procedures. In fact, at the time of the inspection at Samos, this registration was carried out by the RIS personnel immediately after quarantine. Thus, the persons of concern did not have the time to prepare their asylum claim with a lawyer. This also created an additional stressful context for people who were already psychologically burdened.

Also, in the Fylakio RIC, registration of asylum claim is done exclusively by police officers and not by staff of RIS or the Asylum Service. Finally, as it was found during the inspection in Samos, the data of the applicants is recorded three times, by police officers and RIS personnel, before they are documented by the RAO. In fact, the recording by the Police for the issuance of deportation decisions is done without proper interpretation. This multiple recording may have consequences in terms of data accuracy and may lead to the need to change or correct them, at the expense of both the applicants and the administration.

f. Examination of Admissibility

The Joint Ministerial Decisions (JMDs) which designates Turkey as a third safe country for applicants from certain countries⁹⁵, has been implemented by the Asylum Service and the Appeals Committees, despite the suspension of re-admissions to this country from 16th March 2020. The respective examination of the asylum applications on admissibility grounds - both initial and subsequent applications- places a burden on administrative procedures and creates a situation of legal uncertainty for applicants. Applications are rejected as inadmissible, with no possibility of re-admission for those rejected. This results in them submitting a subsequent application, which is again examined for admissibility, while re-admission remains unfeasible. Consequently, the procedures are protracted and delayed, resulting in long stays of citizens of these countries in facilities that are not suitable for extended stays.

95. Joint Ministerial Decision 42799/2021 (FEK B', 2425/07/06/2021) establishing a national list of safe third countries, with the inclusion of Turkey as a safe third country, in accordance with the provisions of Article 86 of Law No. 4636/2019, for applicants whose country of origin is Syria, Afghanistan, Pakistan, Bangladesh and Somalia.

ιδιαίτερα κρίσιμη για την ταχεία διεκπεραίωση όλων των λοιπών διαδικασιών και την τήρηση των διαδικαστικών εγγυήσεων και των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει ο νόμος στους αιτούντες.

Αναφορικά με την καταγραφή, η επιλογή να διενεργείται ως «ενιαία», για την υποδοχή και την αίτηση ασύλου, από προσωπικό που υπάγεται στην ΥΠ.Υ.Τ., δεν φαίνεται να επιταχύνει τις διαδικασίες. Μάλιστα, σε συνθήκες πανδημίας, η καταγραφή από την ΥΠ.Υ.Τ. για ζητήματα διεθνούς προστασίας διενεργούνταν αμέσως μετά την καραντίνα, γεγονός το οποίο δεν παρείχε χρονικά περιθώρια προετοιμασίας και πρόσβασης σε δικηγόρο, ενώ δημιουργούσε ένα επιπλέον πιεστικό πλαίσιο για ανθρώπους, ούτως ή άλλως ψυχολογικά επιβαρυνμένους.

Ως προς την καταγραφή, προέκυψε ότι, στο Κ.Υ.Τ. Φυλακίου αυτή γίνεται αποκλειστικά από αστυνομικούς υπαλλήλους, και όχι από υπαλλήλους της αρμόδιας Υπηρεσίας Ασύλου ή έστω της ΥΠ.Υ.Τ. Τέλος, όπως διαπιστώθηκε στην αυτοψία στη Σάμο, τα στοιχεία των αιτούντων καταγράφονται τρεις φορές, από υπαλλήλους της Αστυνομίας/ΥΠ.Υ.Τ., πριν καταγραφούν από το Π.Γ.Α. Μάλιστα, η καταγραφή από την Αστυνομία για την έκδοση αποφάσεων απέλασης, γίνεται χωρίς κατάλληλη διερμηνεία. Αυτή η πολλαπλή καταγραφή μπορεί να έχει συνέπειες ως προς την ακρίβεια των στοιχείων και να οδηγήσει σε ανάγκη μεταβολής/διόρθωσής τους, με επιβάρυνση τόσο των αιτούντων, όσο και της διοίκησης.

στ. Εξέταση επί του παραδεκτού

Η Κ.Υ.Α. που ορίζει την Τουρκία ως τρίτη ασφαλή χώρα για αιτούντες από συγκεκριμένες χώρες⁹⁵, εφαρμόζεται από την Υπηρεσία Ασύλου και τις Επιτροπές Προσφυγών, παρά την τετραετή σχεδόν αναστολή των επανεισδοχών στη χώρα αυτή από την 16.03.2020. Η συναφής εξέταση επί του παραδεκτού τόσο της αρχικής, όσο και της μεταγενέστερης αίτησης ασύλου, στις περιπτώσεις αυτές, προκαλεί φόρτο στις διοικητικές διαδικασίες και κατάσταση νομικής αβεβαιότητας για τους αιτούντες. Οι αιτήσεις τους απορρίπτονται ως απαράδεκτες, χωρίς να είναι εφικτή η επανεισδοχή, με αποτέλεσμα να υποβάλλουν μεταγενέστερη αίτηση, που εξετάζεται πάλι ως προς το παραδεκτό, ενώ η επανεισδοχή συνεχίζει να είναι ανέφικτη. Έτσι, οι διαδικασίες χρονίζουν και καθυστερούν, με αποτέλεσμα τη διαμονή για μεγάλο χρονικό διάστημα των πολιτών των χωρών αυτών σε δομές, οι οποίες δεν είναι κατάλληλες για μακρά παραμονή.

Στο μεταξύ, τα διαστήματα που έχει απορριφθεί η αίτηση ασύλου επί του παραδεκτού, οι ωφελούμενοι στερούνται του δελτίου αιτούντος διεθνούς προστασίας (Δ.Α.Δ.Π.), με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ακώλυτη συνέχιση των συνθηκών υποδοχής και την κοινωνική τους ασφάλιση, γεγονός που επιβαρύνει και τη Διοίκηση των δομών ως προς τη σίτισή τους και την ιατροφαρμακευτική τους περίθαλψη. Βέβαια, συνιστά καλή διοικητική πρακτική η συνέχιση της διαμονής τους, καθόσον κατά κανόνα υποβάλλουν μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας.

Τέλος, η εξακολούθηση των διαδικασιών αυτών επιβαρύνει και τα Π.Γ.Α., που δεν είναι πάντα επαρκώς στελεχωμένα, αλλά αντίθετα αντιμετωπίζουν μεγάλο όγκο συνεντεύξεων και αποφάσεων. Η συνέχιση της, επί της αρχής, θεώρησης της Τουρκίας ως τρίτης ασφαλούς χώρας, μετά από τέσσερα χρόνια αναστολής των επανεισδοχών από τη χώρα

95. Κοινή Υπουργική Απόφαση 42799/2021 (Φ.Ε.Κ. Β', 2425/07.06.2021) κατάρτιση εθνικού καταλόγου ασφαλών τρίτων χωρών, με την περίληψη σε αυτόν της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 86 του ν. 4636/2019, για αιτούντες με χώρα καταγωγής τη Συρία, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές και τη Σομαλία.

Meanwhile, during the periods that the asylum application has been rejected, the beneficiaries lose their International Protection Applicants' Cards, impacting the unhindered continuation of their reception conditions and their social security. This also burdens the administration of the facilities in terms of the provision of food and medical care for applicants. However, it is a good administrative practice that in these cases the housing is not interrupted. Besides, nearly all of them submit a subsequent application for international protection. It should be noted that, according to the law, the rejection of an asylum application does not constitute an element of risk of absconding. Therefore, in principle, freedom of entry and exit from the facility must be ensured, regardless of the possession of an International Protection Applicants' Card.

Finally, the continuation of these procedures also places a burden on the RAOs, which are not always adequately staffed, instead, they are faced with a high number of interviews and decisions. In view of the suspension of readmissions, an internal guide of the Asylum Directorate, which has been known for three years, states that Turkey is not considered as a third safe country for anyone who can prove that they have been in Greece for one year.

g. Information and Legal Assistance

According to Art. 44 of Law No. 4939/2022, throughout the reception and identification procedures, it should be ensured that "residents are adequately informed of their rights and obligations, have access to guidance and legal advice regarding their situation, and maintain contact with civil society organisations providing legal or social assistance". In addition, Article 76 provides for free legal information on the procedure and the applicant's case and, upon request, specialised information on the decision and the possibility to appeal against it, which may be provided by accredited organisations. It also provides for access to the facilities, RICs, CCACs, detention centres and transit zones for legal representatives to communicate with applicants in a specially designated area.

After the entry to the RIC, it is expected that the newly arrived is informed as transparently as possible and that the applicants for international protection are provided with information for their rights and obligations, reception conditions and benefits, in a simple and comprehensible manner and in a language that they understand⁹⁶.

During the inspections it was found that in the RIC, the CCAC, and other facilities, beneficiaries are informed about the procedures orally, either en masse or individually, with the assistance of an interpreter. While oral information is important as it establishes direct communication between the persons and the administration, and can be useful in cases of illiteracy, it is insufficient to fulfil the obligation to provide residents with information. This is especially true when it comes to understanding their rights and obligations, which may significantly impact their approach to the entire procedure and their decision on whether to request legal assistance.

Regarding the free legal assistance in the proceedings before the Appeals Authority⁹⁷, it was observed that while eleven (11) lawyers were registered in the Registry in the area of Fylakio, for example, only two (2) were registered in the area of Samos. Moreover, with the termination of the provision of legal services through the HARP programme of

96. See Article 39 v. 4939/2022 "Information at reception" for the first stage and Article 1 and 2 for the stage after submission of the asylum application.

97. JMD 788502/2023 (FEK B', 42, 11. 01. 2023) "Provision of Legal Assistance to Applicants for International Protection".

αυτή, αγγίζει τα όρια του παραλόγου, όταν, δεδομένης ακριβώς της αναστολής, η εσωτερική οδηγία της Υπηρεσίας Ασύλου, γνωστή τα τελευταία τρία έτη, συνίσταται στο ότι, για όποιον έχει διαμείνει αποδεδειγμένα στη χώρα ένα έτος, θα κρίνεται ότι η Τουρκία δεν συνιστά τρίτη ασφαλή χώρα.

ζ. Ενημέρωση και νομική συνδρομή

Σύμφωνα με το άρ. 44 ν. 4939/2022, σε όλη τη διάρκεια των διαδικασιών υποδοχής και ταυτοποίησης πρέπει να υπάρχει μέριμνα ώστε «οι διαμένοντες [...] ε) να ενημερώνονται επαρκώς για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, στ) να έχουν πρόσβαση σε καθοδήγηση και νομική συμβουλή και συνδρομή σχετικά με την κατάστασή τους, ζ) να διατηρούν επαφή με φορείς και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που παρέχουν νομική ή κοινωνική συνδρομή. Επίσης, το άρθρο 76 προβλέπει δωρεάν νομική πληροφόρηση για τη διαδικασία και την υπόθεση του αιτούντα και, κατόπιν αίτησής του, εξειδικευμένη ενημέρωση για την απόφαση και τη δυνατότητα προσφυγής κατά αυτής, που μπορεί να παρέχεται από πιστοποιημένες οργανώσεις.

Εξάλλου, προβλέπεται ότι οι πληρεξούσιοι δικηγόροι έχουν πρόσβαση στις δομές, στα Κ.Υ.Τ. στις Κ.Ε.Δ., στους χώρους κράτησης και ζώνες διέλευσης, για να επικοινωνούν με τους αιτούντες, σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο. Επιπλέον, μετά την είσοδο στο Κ.Υ.Τ., προβλέπεται η ενημέρωση του νεοεισερχόμενου, και δη η παροχή στον αιτούντα διεθνή προστασία, ενημερωτικού εντύπου για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, τις συνθήκες υποδοχής και τις παροχές, με τρόπο απλό και κατανοητό και σε γλώσσα που κατανοεί⁹⁶.

Στις αυτοψίες προέκυψε ότι στα Κ.Υ.Τ., τις Κ.Ε.Δ. και τις δομές, η ενημέρωση των ωφελομένων για τις διαδικασίες δεν παρέχεται εγγράφως, αλλά προφορικά, κατά την είσοδο, μαζικά ή ατομικά, με τη συνδρομή διερμηνέα. Σημειώνεται ότι η προφορική ενημέρωση είναι σημαντική, καθώς ιδρύει άμεση επικοινωνία των νεοεισερχόμενων με τη διοίκηση της δομής, ενώ μπορεί να είναι χρήσιμη σε περιπτώσεις αναλφαβητισμού. Ωστόσο, δεν είναι αρκετή για να υλοποιηθεί η υποχρέωση περί παροχής ενημέρωσης στους διαμένοντες, και ειδικά για να αντιληφθούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, γεγονός που μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την αντιμετώπιση, εκ μέρους τους, όλης της διαδικασίας και την απόφασή τους να ζητήσουν ή όχι την παροχή νομικής συνδρομής.

Αναφορικά με τη δωρεάν νομική συνδρομή στις διαδικασίες ενώπιον της Αρχής Προσφυγών⁹⁷, παρατηρήθηκε ότι, ενώ στο Μητρώο για το Φυλάκιο, για παράδειγμα, ήταν εγγεγραμμένοι έντεκα (11) δικηγόροι, στη Σάμο ήταν μόνο δύο (2). Εξάλλου, με τον τερματισμό παροχής νομικών υπηρεσιών μέσω του προγράμματος HARP του Δ.Ο.Μ., διαπιστώθηκε ότι νομική συνδρομή παρέχονταν αποσπασματικά από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, όχι μόνο για τη συμβουλή σε διαδικασίες ασύλου, αλλά επίσης και σχετικά με υποθέσεις πολιτικές (εκουσία διαδικασία). Το προσωπικό της ΥΠ.Υ.Τ. ανέλαβε την ευθύνη να παρακολουθεί τις διαδικασίες ασύλου και για κάποιες υποθέσεις γίνονταν παραπομπές σε Μ.Κ.Ο. για δωρεάν νομική βοήθεια. Σε κάποιες δομές υπήρχε χώρος για τη συνάντηση δικηγόρων με τους εντολείς τους και σε κάποιες άλλες παραχωρείτο χώρος στα γραφεία της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες.

96. Βλ. άρ. 39 ν. 4939/2022 «Ενημέρωση κατά την υποδοχή» για το πρώτο στάδιο και άρθρο 47 παρ. 1 και 2 για το στάδιο μετά την υποβολή της αίτησης ασύλου.

97. Κ.Υ.Α. 788502/2023 (Φ.Ε.Κ. Β', 42, 11.01.2023) «Παροχή Νομικής Συνδρομής σε Αιτούντες Διεθνή Προστασία».

1

Δομή φιλοξενίας
Ουκρανών πολιτών
στην Ελευσίνα
Οκτώβριος 2023

Accommodation facility
for Ukrainian citizens
in Elefsina
October 2023

2

Γραφεία φορέων στη
ΚΕΔ Σάμου
Ιούλιος 2022

Offices of
administrators in the
CCAC of Samos
July 2022

Ειδικά στα Κ.Υ.Τ., δεν διαπιστώθηκε να υπάρχουν οργανώσεις που να παρέχουν σταθερά και τακτικά νομική ενημέρωση σε όλα τα στάδια των διαδικασιών. Σε κάθε περίπτωση, είναι πολύ σημαντική η παρουσία οργανώσεων εντός των κάθε είδους δομών της ΥΠ.Υ.Τ., προκειμένου να παρέχουν νομική ενημέρωση και συνδρομή, αλλά και κοινωνική συνδρομή στους διαμένοντες. Η εισαγωγή Μητρώου⁹⁸ για τις οργανώσεις που μπορούν να εισέρχονται στις δομές, και μάλιστα ο όρος της προηγούμενης εγγραφής στο Μητρώο αυτό κάθε μέλους τους, δυσχεραίνει την παροχή νομικής, υγειονομικής και κοινωνικής αρωγής. Παράλληλα, προκύπτει από αναφορές ότι εισάγονται στις Κ.Ε.Δ. κανόνες που δυσκολεύουν δυσανάλογα την είσοδο δικηγόρων⁹⁹.

η. Μετακίνηση για διαδικασίες ασύλου

Η έλλειψη δωρεάν μετακίνησης από τις δομές προς την Υπηρεσία Ασύλου για τις αναγκαίες διαδικασίες, καθώς και η έλλειψη οικονομικών πόρων, δεδομένης της καθυστέρησης στην καταβολή του οικονομικού βοηθήματος, μπορεί να εμποδίσει την πρόσβαση των ενδιαφερόμενων στα Π.Γ.Α. για οποιαδήποτε διαδικασία απαιτεί φυσική παρουσία, όπως η κατάθεση προσφυγών, η εγγραφή νέου τέκνου ή και η ίδια η συνέντευξη για την αίτηση. Η Υπηρεσία Ασύλου χρησιμοποιεί εκτενώς τις απομακρυσμένες συνεντεύξεις, για να διευκολύνει την έγκαιρη πρόσβαση των αιτούντων στις διαδικασίες, ειδικά στις περισσότερες δομές της Βόρειας Ελλάδας.

Συστάσεις

1. Απαιτείται επανασχεδιασμός της πολιτικής κατάθεσης της αίτησης διεθνούς προστασίας, ειδικά στην ενδοχώρα, καθώς η λειτουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας έχει σωρεύσει τις αιτήσεις σε δύο μόνο Κ.Υ.Τ., προκαλώντας καθυστερήσεις. Σε κάθε περίπτωση, και όσον αφορά στο σύνολο των καταγραφών, χρειάζεται καλύτερος προγραμματισμός, τόσο ως προς την υπηρεσιακή στελέχωση (αρμόδιος υπάλληλος καταγραφής – κατάλληλη διερμηνεία), όσο και ως προς τη διαθεσιμότητα κατάλληλων χώρων για τη διεκπεραίωση των διαδικασιών και τη διαμονή στα Κ.Υ.Τ. Επίσης, κατά τον προγραμματισμό των καταγραφών, πρέπει να ληφθεί υπόψη η ανάγκη προτεραιοποίησης των προσώπων με ευάλωτα χαρακτηριστικά.
2. Επιπλέον, καθώς οι καθυστερήσεις κατά την διαδικασία ταυτοποίησης συμπαρασύρουν καθυστερήσεις σε διαδικασίες σημαντικές για την απόλαυση των δικαιωμάτων των νεοεισερχόμενων, σκόπιμη θα ήταν η σύσταση Κινητών Μονάδων Υποδοχής προκειμένου, σε περίπτωση μεγάλων εισροών, να υπάρξει ομαλοποίηση των διαδικασιών. Επίσης, πρέπει να αποφεύγεται η ενιαία καταγραφή υποδοχής – αίτησης διεθνούς προστασίας από αστυνομικούς υπαλλήλους και θα πρέπει να υπάρξει ενίσχυση του διοικητικού προσωπικού στις διαδικασίες αυτές.
3. Παράλληλα, θα πρέπει να αναθεωρηθεί η πολιτική της αναγνώρισης της Τουρκίας ως τρίτης, καταρχήν ασφαλούς, χώρας, μετά από τέσσερα έτη που έχει μονομερώς και επίσημα αναστείλει τις επανεισδοχές, προκειμένου να μην βρίσκονται οι αιτούντες σε κατάσταση νομικής αβεβαιότητας. Ο Συνήγορος του Πολίτη, ήδη σε έγγραφο του προς το Αρμόδιο Υπουργείο, έχει συστήσει την, επί της ουσίας,

98. Κ.Υ.Α. 10616/2020 (Φ.Ε.Κ. Β', 3820/09.09.2020).

99. Αρ. Φ.Υ. 333848 για την Κ.Ε.Δ. Σάμου. Στην απάντηση της Κ.Ε.Δ. επαναλαμβάνεται ότι, για την εύρυθμη λειτουργία της Κ.Ε.Δ., υπάρχει προϋπόθεση ενημέρωσης «σε εύλογο χρονικό διάστημα πριν την είσοδο», ήδη από την προηγούμενη ημέρα της εισόδου και με τη μορφή γραπτής ηλεκτρονικής ενημέρωσης.

the IOM, it was found that legal assistance was being provided by NGOs without any further provision by the state. RIS staff took responsibility to monitor asylum procedures and for some cases, referrals were made to NGOs for free legal assistance. In some facilities, there was space for lawyers to meet with their clients and in some others, space was allocated within the offices of UNHCR.

Particularly in the RICs, it was found that there is no organisation that consistently and regularly provides legal information at all stages of the procedures. However, the presence of organisations within all kinds of facilities of the RIS is vital in order to provide information and legal and social assistance to the residents. The introduction of a registry⁹⁸ for non-governmental organisations that can enter the facilities, and the condition of a prior registration in this registry of each member of the organisation, significantly delays access and disproportionately complicates the work of organisations whose assistance is valuable, either to the health of the residents, or in their legal support. At the same time, there are complaints that new rules are being introduced into the CCACs, that make it disproportionately difficult for lawyers to enter the area⁹⁹.

h. Transport of Residents for Asylum Procedures

The lack of a free transport from the facilities to the Asylum Service for the necessary procedures, as well as the lack of financial resources, given the delay in the payment of the financial assistance, may prevent the access of the persons concerned to the RAO for any procedure requiring physical presence, such as the filing of appeals, the registration of a new child or the interview for the application itself. To address these difficulties, it is a good practice – with the reservations mentioned above- that the Asylum Service makes extensive use of remote interviews to facilitate timely access to procedures for applicants, especially in most of the facilities in Northern Greece.

Recommendations

1. The procedure for submitting applications for international protection needs to be redesigned, especially on the mainland, as the dysfunction in the operation of the electronic platforms and the centralisation of procedures in only two RICs, causes delays. In any case, a better planning is needed, both in terms of human resources (competent registration officers and appropriate interpretation) and in terms of the availability of suitable premises for carrying out procedures and accommodation in the RIC. The planning of registrations should also consider the need to prioritise persons with vulnerable characteristics.
2. Since delays in the identification/screening procedures lead to delays in procedures that are important for the enjoyment of the rights of third country nationals, it would also be advisable to set up mobile reception units in order to normalise procedures in the event of large influxes. It would also be advisable to avoid that police officers conduct the single registration process for reception and international protection purposes and to increase the number of staff involved in these procedures.

98. JMD 10616/2020 (FEK B', 3820/09/09/2020).

99. Complaint No. 333848 for the CCAC of Samos. In the reply of the CCAC it is reiterated that, for the proper functioning of the CCAC, there is a requirement to be informed "within a reasonable time before entry", already on the day before entry and in the form of written electronic information.

εξέταση των οικείων αιτήσεων ασύλου¹⁰⁰, αλλά η πρότασή του δεν εισακούστηκε.

4. Θετικά αποτιμάται η καταγραφή προσώπων που προσέρχονται αυτοβούλως στα Κ.Υ.Τ. χωρίς προγραμματισμό ραντεβού μέσω της πλατφόρμας του Υπουργείου. Η ανωτέρω πρακτική βρίσκεται σε ευθυγράμμιση με την υποχρέωση των Αρχών να υποβάλλουν σε διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης κάθε πρόσωπο που εμπίπτει σε κατηγορία του άρθρου 38 ν. 4939/2022 και να διασφαλίζουν επίσης το δικαίωμα κατάθεσης αίτησης διεθνούς προστασίας. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο αυτό, ορθότερο είναι, όσοι δεν διαθέτουν υπηρεσιακό σημείωμα, να υποβάλλονται απευθείας στη διαδικασία καταγραφής και ταυτοποίησης των στοιχείων τους από το αρμόδιο Κλιμάκιο, αντί να οδηγούνται σε Αστυνομικό Τμήμα για την επιβολή του μέτρου της απέλασης, την αναστολή αυτής και τη χορήγηση υπηρεσιακού σημειώματος και εν συνεχεία να μεταβαίνουν στο Κ.Υ.Τ. Άλλωστε, οι διαδικασίες ταυτοποίησης πραγματοποιούνται από αστυνομικούς υπαλλήλους στο πλαίσιο της ΥΠ.Υ.Τ.
5. Θα πρέπει να σταματήσουν πρακτικές διοικητικής κράτησης σε Αστυνομικό Τμήμα ή σε ΠΡΟ.ΚΕ.ΚΑ. πριν την υπαγωγή των νεοεισερχόμενων σε διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης, εφόσον δεν υπάρχει νόμιμο έρεισμα και συγκεκριμένος εξατομικευμένος λόγος για την στέρηση της ελευθερίας. Ομοίως πρέπει να αποφεύγεται η *de facto* κράτηση, ο περιορισμός σε δομές Κ.Υ.Τ ή Κ.Ε.Δ. ή δομές καραντίνας ή ΠΡΟ.ΚΕ.ΚΑ., εν αναμονή της υπαγωγής σε διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης, χωρίς την έκδοση και την επίδοση απόφασης περιορισμού ελευθερίας.
6. Αναφορικά με τις διαδικασίες ενημέρωσης, πέραν της μαζικής ή ατομικής ενημέρωσης κατά την είσοδο, θα πρέπει να διανέμεται ενημερωτικό έντυπο που να περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με την ακολουθούμενη διαδικασία, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των προσώπων που προσέρχονται στο Κ.Υ.Τ.
7. Τέλος, θα πρέπει να αποφεύγονται επιπλέον διοικητικά προσκόμματα στην πρόσβαση των διαμενόντων στα Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. σε νομική και κοινωνική συνδρομή από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Αντίθετα, θα πρέπει να ενισχυθεί η πρόσβαση αυτή για όλα τα στάδια των διαδικασιών υποδοχής και ασύλου.

100. Βλ. το από 10.06.2022 έγγραφο, με αρ. 290565. Σύμφωνα με το άρθρο 86 παρ. 5 ν. 4636/2019: «Όταν η ως άνω τρίτη χώρα δεν επιτρέπει στον αιτούντα να εισέλθει στο έδαφός της, η αίτησή του εξετάζεται επί της ουσίας από τις Αρμόδιες Αρχές Απόφασης».

3. At the same time, the recognition of Turkey as a third safe country, after four years of unilateral and official suspension of re-admissions by this country, should be reviewed, since this policy leaves applicants in a state of legal uncertainty. The Ombudsman has already recommended to the Asylum Service that the relevant asylum applications be examined on the merits of each applicant¹⁰⁰, but his proposal has not been accepted.
4. The policy of allowing individuals to show up spontaneously and register at the RIC, without making an appointment through the electronic platform, is positive. This policy is considered to be in line with the obligation of the authorities to subject every individual falling under the category of Article 38 of Law No. 4939/2022 to reception and identification procedures and to guarantee their right to apply for international protection.
However, those who do not have a police note should directly undergo the procedure of registration and identification of their data by the responsible screening unit (by the Greek Police) within the RIC, instead of being taken to a police station in order for a deportation decision to be issued, which is afterwards suspended. Furthermore, the identification procedures are carried out by police officers, but within the framework of the RIS.
5. The practice of administrative detention in a Police Department or a PROKEKA should stop being conducted before the submission of the third country national to reception and identification procedures, since there is no legal basis and specific reason for this deprivation of freedom. Restriction in RIC or CCAC centres or quarantine areas or PROKEKA before reception and identification procedures and without the issuance and delivery of a decision, consists of a de facto detention and should be avoided.
6. Regarding information procedures, an informative leaflet should be distributed that includes all the necessary information about the followed procedure, the obligations and the rights of the persons who come to the RIC.
7. Finally, additional administrative barriers to access to legal and social assistance from non-governmental organisations for residents of the RICs and CCACs should be avoided. On the contrary, such access should be improved at all stages of the reception and asylum procedures.

100. See the document dated 10.06.2022, with no. 290565. In accordance with Article 86 par. 5 v. 4636/2019.

ΣΤ. Ασυνόδευτα παιδιά

Ο Συνήγορος πραγματοποίησε επισκέψεις – αυτοψίες σε διάφορες κατηγορίες δομών στέγασης, αφενός ευρύτερου πληθυσμού (Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές, Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης συνόρων και ενδοχώρας, Ελεγχόμενες Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο), αφετέρου αποκλειστικής στέγασης ασυνόδευτων παιδιών. Οι δομές για την αποκλειστική στέγαση των ασυνόδευτων διαχωρίζονται σε δομές βραχυπρόθεσμης (επείγουσας) φιλοξενίας, στις οποίες μεταφέρονται όσα παιδιά βρίσκονται σε καθεστώς αστεγίας ή σε άλλες επισφαλείς συνθήκες, και σε δομές μακροπρόθεσμης φιλοξενίας¹⁰¹.

Στο Κεφάλαιο αυτό επιχειρείται η καταγραφή των ευρημάτων που αφορούν στα ασυνόδευτα παιδιά¹⁰². Ως γενική παρατήρηση, στη συντριπτική πλειοψηφία των Ελεγχόμενων Δομών Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο, δεν εντοπίστηκαν ασυνόδευτα παιδιά, ενώ, όπου εντοπίστηκαν, ήταν στο πλαίσιο αυθόρμητων αφίξεων στις δομές αυτές. Σύμφωνα με την ενημέρωση της Διοίκησης, στις περιπτώσεις αυτές οι διαδικασίες είναι ταχείες και οι ασυνόδευτοι παραπέμπονται άμεσα στις κατάλληλες δομές φιλοξενίας¹⁰³. Χαρακτηριστικά, στη δομή των Σερρών αναφέρθηκε ότι η παραμονή τους, ως την μεταφορά αυτή, δεν ξεπερνά το ένα βράδυ. Ανάλογη ήταν και η κατάσταση στα Κ.Υ.Τ. της ενδοχώρας, όπου η παραπομπή τους και μεταφορά σε δομή φιλοξενίας ασυνόδευτων αναφέρθηκε ότι συχνά γινόταν αυθημερόν (Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας) ή δεν ξεπερνούσε τις δύο ημέρες (Κ.Υ.Τ. Διαβατών). Σημειώθηκε, ωστόσο, ότι στο Κ.Υ.Τ. Διαβατών λίγους μήνες πριν (10 – 11/2022) ο χρόνος παραμονής ήταν περί τον ένα μήνα ως την ολοκλήρωση της διαδικασίας μεταφοράς¹⁰⁴.

Η διαδικασία στα δύο Κ.Υ.Τ. της ενδοχώρας περιορίζεται στην ταυτοποίηση των ασυ-

101. Ο Συνήγορος πραγματοποίησε επισκέψεις αυτοψίας σε τρεις δομές, τη Δομή Επείγουσας Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων «Καμπάνη» στην Αττική, τον Δεκέμβριο του 2023 (δυναμικότητας 40 θέσεων – 25 διαμένοντες), και τις Δομές Μακροπρόθεσμης Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων της Οργάνωσης «ΑΡΣΙΣ», «Φρίξος» (21 διαμένοντες) και «Ελλη» (24 διαμένοντες), τον Οκτώβριο του 2022. Υπεύθυνη για την οργάνωση της παραπομπής και της διαμονής των ασυνόδευτων είναι η Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (και νυν Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας), σύμφωνα με τα άρθρα 39 – 43 Π.Δ. 106/2020, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Ειδικά, το άρθρ. 41 ορίζει ότι η Μονάδα Διαχείρισης Αιτημάτων Στέγασης και Μετεγκαταστάσεων είναι αρμόδια, μεταξύ άλλων, για «β. τον συντονισμό των ενεργειών παραπομπής, συνοδείας και ένταξης των ανηλίκων σε κατάλληλο πλαίσιο φιλοξενίας, όπως την παραπομπή ανηλίκων σε θέσεις προσωρινής φιλοξενίας, σε θέσεις μακροπρόθεσμης φιλοξενίας ή σε εποπτευόμενα διαμερίσματα υποστηριζόμενης διαβίωσης για ανηλίκους που έχουν συμπληρώσει το δέκατο έκτο (16ο) έτος της ηλικίας τους». Παράλληλα, η Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας, βάσει του άρθρου 66ΑΓ του ν. 4939/2022 (όπως προστέθηκε με το άρθρο 39 ν. 4960/2022) έχει την αρμοδιότητα του Εθνικού Μηχανισμού Επείγουσας Ανταπόκρισης.

102. Για την ειδική κατηγορία των χωρισμένων παιδιών, βλ. παρακάτω στην υποενότητα 6.

103. Στη δομή Λαγκαδικίων σημειώθηκε ότι οι ελάχιστοι ασυνόδευτοι που προσήλθαν το τελευταίο διάστημα πριν την αυτοψία μεταφέρθηκαν στο Κ.Υ.Τ. Διαβατών.

104. Η πληροφόρηση αυτή φαίνεται να υποστηρίζεται από την ενημέρωση της Αρχής κατά τη διάρκεια αυτοψίας σε δομή επείγουσας φιλοξενίας ασυνόδευτων, που διενεργήθηκε στο πλαίσιο της πράξης «Δράσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για την ενίσχυση της χρηστής διακυβέρνησης, της λογοδοσίας και καταπολέμησης της κακοδιοίκησης στον δημόσιο τομέα», συγχρηματοδοτούμενης στο πλαίσιο του Προγράμματος «Χρηστή Διακυβέρνηση, Θεσμοί, Διαφάνεια» των ΕΕΑ Grants (Χρηματοδοτικός Μηχανισμός Ε.Ο.Χ.), σύμφωνα με την οποία, εκείνη περίπου την περίοδο υπήρχε πληρότητα των δομών (μακροπρόθεσμης και επείγουσας φιλοξενίας ασυνόδευτων). Η βαθμιαία αυξανόμενη ανάγκη στέγασης ασυνόδευτων ανηλίκων επισημάνθηκε στην ετήσια έκθεση (2022) της Ειδικής Γραμματείας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (και νυν Γενικής Γραμματείας Ευάλωτων Πολιτών) και οδήγησε στην ίδρυση μιας ακόμη δομής επείγουσας φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων το Δεκέμβριο του 2022, Ministry of Migration and Asylum, Special Secretariat for the Protection of UAMs, Annual Report 2022, σελ. 27.

F. Unaccompanied children

The Ombudsman carried out on-site inspections in various types of accommodation facilities. Some accommodated all residents (Closed Controlled Facilities, border and mainland Reception and Identification Centres, and Controlled Facilities for Temporary Accommodation of Asylum Seekers), while others were for the exclusive accommodation of unaccompanied children. Accommodation facilities for the sole care of unaccompanied children are divided into short-term (emergency) accommodation facilities which serve to accommodate homeless children or children found living in precarious conditions, and long-term accommodation facilities¹⁰¹.

This Chapter aims to register the findings concerning unaccompanied children¹⁰². As a general observation, no unaccompanied children were found in the vast majority of inspected Controlled Facilities for Temporary Accommodation of Asylum Seekers. Where they were identified, it was in the context of “spontaneous arrivals” in these facilities. According to the information provided by the administration, in such cases the procedures are swift and the unaccompanied children are promptly referred to the appropriate accommodation facilities for unaccompanied minors¹⁰³. In particular, at the facility of Serres, it was reported that their stay did not exceed one night before their transfer. The situation was similar in the mainland RICs, where, according to the information provided, the referral and the transfer to an accommodation facility for unaccompanied minors often took place on the same day (Malakasa RIC) or did not exceed two days (Diavata RIC) at the time of the inspection. However, it was noted that at Diavata RIC some months ago (10 - 11/2022), the length of stay until completion of the transfer process was approximately one month¹⁰⁴.

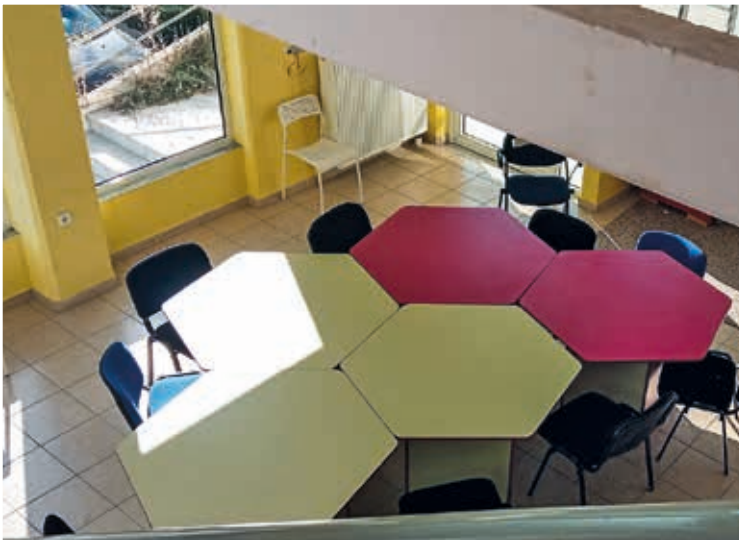
In the case of unaccompanied children, the procedure at the two RICs in the mainland is

101. The Ombudsman carried out on-site inspections to three accommodation facilities for unaccompanied minors, the “Kampani” Emergency Accommodation Facility for Unaccompanied Minors in Attica, in December 2023 (capacity of 40 places - 25 residents), and the Long-term Accommodation Facilities for Unaccompanied Minors of “ARSIS”, “Frixos” (21 residents) and “Elli” (24 residents), in October 2022. The Special Secretariat for the Protection of Unaccompanied Minors (now the General Secretariat for Vulnerable Citizens and Institutional Protection) is responsible for the organisation of the referral and accommodation of unaccompanied minors, in accordance with articles 39 - 43 of the Law No. 106/2020, as amended and in force. In particular, Art. 41 stipulates that the Housing and Relocation Request Management Unit is responsible, inter alia, for “b. the co-ordination of actions for the referral, accompaniment and integration of minors in an appropriate accommodation setting, such as the referral of minors to temporary accommodation places, long-term accommodation places or supervised supported living apartments for minors who have reached the age of sixteen (16) years of age”. At the same time, the General Secretariat for Vulnerable Citizens and Institutional Protection, on the basis of Article 66 of Law No. 4939/2022 (as added by Article 39 of Law No. 4960/2022) has the competence of the National Emergency Response Mechanism.

102. For the special category of separated children, see below in subsection 6.

103. At the Lagadikia facility it was noted that the few unaccompanied children who had arrived recently were transferred to the Diavata RIC.

104. This information seems to be supported by the information provided to the Greek Ombudsman during an on-site inspection of an emergency accommodation facility for unaccompanied minors, conducted in the framework of the action “Ombudsman’s actions for strengthening good governance, accountability and combating maladministration in the public sector”, co-funded under the “Good Governance, Accountable Institutions, Transparency” Programme of the EEA Grants, according to which, at about that time, the accommodation facilities for unaccompanied children were full (long-term and emergency accommodation). The gradually increasing need for accommodation of unaccompanied minors was highlighted in the Annual Report (2022) of the Special Secretariat for the Protection of Unaccompanied Minors (and now General Secretariat of Vulnerable Citizens) and led to the establishment of another emergency accommodation facility for unaccompanied minors in December 2022, Ministry of Migration and Asylum, Special Secretariat for the Protection of UAMs, Annual Report 2022, p. 27.

Δομή φιλοξενίας
ασυνόδευτων
ανηλίκων στην
Αλεξανδρούπολη
Οκτώβριος 2022

Accommodation facility
for Unaccompanied
Minors in
Alexandroupolis
October 2022

1

Δομή φιλοξενίας
ασυνόδευτων
ανηλίκων στην
Αλεξανδρούπολη
Οκτώβριος 2022

Accommodation facility
for Unaccompanied
Minors in
Alexandroupolis
October 2022

2

Δομή φιλοξενίας
ασυνόδευτων
ανηλίκων στην
Αλεξανδρούπολη
Οκτώβριος 2022

Accommodation facility
for Unaccompanied
Minors in
Alexandroupolis
October 2022

3

Χώρος μη τυπικής
εκπαίδευσης στη δομή
Δράμας
Νοέμβριος 2022

Non-formal education
space in the Drama
Facility
November 2022

4

νόδευτων από το Κλιμάκιο Ταυτοποίησης και Εξακρίβωσης Ιθαγένειας του Κ.Υ.Τ., τη χορήγηση αριθμού ΔΙ.Κ.Α.¹⁰⁵ και ακολουθεί η παραπομπή τους για μεταφορά σε κατάλληλη δομή. Διαφορετική είναι η αντιμετώπιση και ο χρόνος παραμονής των ασυνόδευτων στα Κ.Υ.Τ. και στις Κ.Ε.Δ. συνόρων που επισκέφθηκε η Αρχή, όπου, κατά τον χρόνο των αυτοψιών, ο μέσος χρόνος παραμονής ήταν ένας ή και δύο μήνες, καθώς υπάγονταν πλήρως σε διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης και στις διαδικασίες ασύλου.

Στις ενότητες που ακολουθούν αναπτύσσονται οι διαπιστώσεις για τις δομές όπου διαμένουν, κατά τα ανωτέρω, ασυνόδευτα παιδιά (Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. συνόρων, δομή επείγουσας φιλοξενίας, δομές μακροπρόθεσμης φιλοξενίας¹⁰⁶). Συγκεκριμένες αναφορές σε ζητήματα που εντοπίζονται στις λοιπές δομές (Κ.Υ.Τ. ενδοχώρας, Ε.Δ.Π.Φ.Α.Α.) και ενδέχεται να αφορούν ή να επηρεάζουν τα ασυνόδευτα παιδιά, έχουν περιληφθεί όπου κρίθηκε σκόπιμο.

1. Πληθυσμός – Χρόνος παραμονής – Στελέχωση

Πληθυσμός – Μέσος χρόνος παραμονής

Στις δομές Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. συνόρων (Σάμου, Χίου, Φυλακίου) ο χρόνος παραμονής των ασυνόδευτων ήταν κατά μέσο όρο ένας (Σάμος) ή δύο (Φυλάκιο) μήνες.

Στη δομή επείγουσας φιλοξενίας που επισκέφτηκε η Αρχή, οι ανήλικοι παρέμεναν κατά μέσο όρο τρεις εβδομάδες, ωστόσο υπήρχαν περιπτώσεις που η αναμονή για τη μεταφορά σε μακροπρόθεσμη δομή φιλοξενίας μπορούσε να φθάσει ή και να ξεπεράσει τους τρεις μήνες, όπως σε περιπτώσεις εκκρεμούς διαδικασίας προσδιορισμού ηλικίας ή ζητημάτων υγείας.

Στις δομές μακροπρόθεσμης φιλοξενίας της ΑΡΣΙΣ, σημειώθηκε ότι ο χρόνος παραμονής τους ήταν παρατεταμένος, σε μια περίπτωση, δε, έφθανε τα τέσσερα χρόνια.

Ως προς τον αριθμό και τη σύνθεση του πληθυσμού των διαμενόντων ανηλίκων, στα Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. των συνόρων, παρατηρήθηκε σημαντικός αριθμός παιδιών¹⁰⁷ (Σάμος 25, Χίος 36, Φυλάκιο 58), ηλικίας συνήθως 15 – 17 ετών, αλλά και κάποιων παιδιών μικρότερης ηλικίας, ενώ σε ορισμένες από τις ανωτέρω δομές φιλοξενούνταν ταυτόχρονα και κορίτσια. Στην δομή επείγουσας φιλοξενίας διέμεναν περί τα 25 ανήλικα αγόρια (μέγιστη χωρητικότητα δομής 40), ηλικίας 15 – 17 ετών, ωστόσο στο παρελθόν είχαν φιλοξηνηθεί ταυτόχρονα και κορίτσια, καθώς και παιδιά μικρότερης ηλικίας. Στη

105. Παρατηρείται σχετικά ότι, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. πρωτ. 504912/2022 από 31.08.2022 απόφαση του Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου, η καταγραφή της αίτησης διεθνούς προστασίας των ασυνόδευτων ανηλίκων παραμένει υπό την αποκλειστική ευθύνη και αρμοδιότητα των Περιφερειακών Γραφείων Ασύλου, και συνεπώς εξαιρούνται τα ασυνόδευτα παιδιά από την διαδικασία ενιαίας καταγραφής αρχικής αίτησης ασύλου στα Κ.Υ.Τ. της ενδοχώρας που πραγματοποιείται από την 01.09.2022.

106. Αναφορικά με τις δομές της Υ.Π.Υ.Τ., εφαρμογή έχουν και στο παρόν κεφάλαιο οι μέθοδοι και τα μέσα αυτοψίας που περιγράφονται αναλυτικά στην Εισαγωγή. Επιπλέον, για τις δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, οι διαπιστώσεις προέκυψαν βάσει των συναντήσεων και συζητήσεων με το προσωπικό των δομών αυτών, της περιήγησης στους χώρους και, βέβαια, βάσει των λοιπών περιγραφόμενων μεθόδων και μέσων στην Εισαγωγή (λήψη φωτογραφιών, ανιγράφων εγγράφων, κ.λπ.).

107. Σε αντίθεση με τα Κ.Υ.Τ. της ενδοχώρας, όπου, βάσει των στοιχείων που χορηγήθηκαν κατά την ημέρα της αυτοψίας, υπήρχαν μόλις τέσσερις καταγεγραμμένοι ασυνόδευτοι ανήλικοι στη Μαλακάσα και κανένας στο Κ.Υ.Τ. Διαβατών.

limited to their identification by the RIC's Identification and Citizenship Verification Unit, the allocation of a DIKA¹⁰⁵ number and then their referral for transfer to an appropriate facility. The treatment and length of stay of unaccompanied children at the border RICs and CCACs, visited by the Ombudsman's Office, was different with an average length of stay of one or even two months at the time of the inspections, as they are fully subject to reception and identification procedures and asylum procedures.

In the following sections, the Ombudsman's findings are presented for the facilities in which unaccompanied children are housed, as explained above (border RICs and CCACs, emergency accommodation facilities, and long-term accommodation facilities).¹⁰⁶ Specific references to issues identified in the other facilities (mainland RICs and Controlled Facilities for Temporary Accommodation of Asylum Seekers) that may concern or affect unaccompanied children have been included where appropriate.

1. Population, Length of Stay and Staffing Levels.

Population and Average Length of Stay

In the RIC and CCAC border facilities [Samos, Chios, Fylakio (Evros)], the average length of stay of unaccompanied children was one (Samos) or two (Fylakio) months.

In the emergency accommodation facility visited by the Ombudsman, children stayed for an average of three weeks, but there were cases where the waiting time for transfer to long-term accommodation could reach or exceed three months, e.g. in cases with pending age assessment procedures or in cases of health issues.

In the long-term accommodation facilities of ARSIS, the length of stay was found to be extensive, in one case reaching four years.

Regarding the number and population composition of minors residing in the RIC and CCAC border facilities, a significant number of minors¹⁰⁷ was noted (Samos-25, Chios-36, Fylakio-58), typically aged 15-17 years, but some of a younger age as well. In some of these facilities, girls were also accommodated at the same time. The emergency facility housed approximately 25 underage boys (maximum capacity of 40), aged 15-17 years, however, in the past, girls had also been accommodated along with boys, as well as younger children. The facility housed either newly arrived children¹⁰⁸ or children who had left on their own will from accommodation facilities for unaccompanied minors and were found once again in a state of homelessness or in other precarious conditions.

105. It is noted in this regard that, according to the protocol number 504912/2022 as of 31.08.2022 decision of the Governor of the Asylum Service, the registration of the application for international protection of unaccompanied minors remains under the exclusive responsibility and competence of the Regional Asylum Offices, and therefore unaccompanied minors are excluded from the procedure of uniform registration of the initial asylum application at the mainland Reception and Identification Centers (RICs) which is carried out from 01/09/2022.

106. With regard to the RIS facilities, the methods and the inspection tools described in detail in the Introduction are also applicable in this chapter. In addition, for the facilities for unaccompanied minors, the findings were obtained on the basis of meetings and discussions with the staff of these centres, the inspection of the premises and, of course, on the basis of the other methods and means described in the Introduction (taking photos, copies of documents, etc...).

107. In contrast to the mainland RICs, where, based on the data provided on the day of the inspection, there were only four registered unaccompanied minors in Malakasa and none in Diavata RIC.

108. Which, according to the experience of these facilities (emergency accommodation), usually entered either from the border in northern Greece or from islands, such as Rhodes.

δομή αυτή τοποθετούνταν είτε νεοεισερχόμενα στη χώρα παιδιά¹⁰⁸, ή παιδιά που είχαν διαφύγει από δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων παιδιών και τελούσαν εκ νέου σε καθεστώς αστεγίας ή επισφαλούς στέγασης. Οι δύο δομές μακροπρόθεσμης φιλοξενίας κάλυπταν τη στέγαση, αφενός κοριτσιών έως 18 ετών και αδελφών τους αγοριών έως 12 ετών (μία δομή), αφετέρου αγοριών έως 18 ετών (έτερη δομή). Οι εθνικότητες σε όλες τις ανωτέρω δομές ποίκιλλαν, ενώ στη δομή επείγουσας φιλοξενίας επισημάνθηκε ότι υπάρχει συχνή εναλλαγή πληθυσμιακών ομάδων.

Στελέχωση

Ως προς τη στελέχωση των δομών γενικού πληθυσμού αιτούντων άσυλο (Κ.Υ.Τ., Κ.Ε.Δ. και Ε.Δ.Π.Φ.Α.Α.), για την αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν τα ασυνόδευτα παιδιά, παρατηρήθηκε ότι, σε ορισμένες δομές υπήρχε ειδικό προσωπικό της Υ.Π.Υ.Τ. για τα ασυνόδευτα παιδιά, όπως στην περίπτωση της Κ.Ε.Δ. Σάμου, όπου λειτουργούσε γραφείο ασυνόδευτων ανηλίκων. Δεν διαπιστώθηκε ωστόσο ότι τούτο αποτελεί γενικευμένη πρακτική. Σημειώνεται, επίσης, η αποχώρηση του Δ.Ο.Μ. από τις δομές τον Μάρτιο του 2023, με επιπτώσεις στην παροχή υπηρεσιών παιδικής προστασίας, δεδομένης της δραστηριοποίησής του ως κύριου φορέα στον τομέα αυτό.

Αναφορικά με τη στελέχωση των δομών επείγουσας και μακροπρόθεσμης φιλοξενίας, διαπιστώθηκε ότι υπήρχε προσωπικό διαφορετικών επαγγελματικών κατηγοριών (φροντιστές, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, νομικοί, κ.λπ.), που απαιτείται για την κάλυψη των ποικίλων αναγκών των ασυνόδευτων παιδιών. Ωστόσο, στο πλαίσιο της αυτοψίας στις δομές μακροπρόθεσμης φιλοξενίας, εκτιμήθηκε ότι θα ήταν βοηθητική η ενίσχυση του προσωπικού, δεδομένων των πολυσχιδών απαιτήσεων που εμπεριέχει ούτως ή άλλως η φροντίδα ανηλίκων, ώστε, για παράδειγμα, να μη λειτουργούν βάρδιες με ένα μόνο πρόσωπο.

2. Χώρος στέγασης – Παροχές – Ασφάλεια και Φύλαξη

Κ.Υ.Τ. ενδοχώρας – Ελεγχόμενες Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο

Όπως προαναφέρθηκε, στις ελεγχόμενες δομές και στα Κ.Υ.Τ. της ενδοχώρας, κατά κανόνα δεν εντοπίστηκαν ασυνόδευτα παιδιά ή εντοπίστηκε μικρός αριθμός και, σύμφωνα με την ενημέρωση, παρατέμπονταν άμεσα σε δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων. Όπως αναδείχθηκε κατά την αυτοψία στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, στην περίπτωση που τυχόν οι ασυνόδευτοι δεν μεταφερθούν αυθημερόν και απαιτηθεί ολιγοήμερη παραμονή τους, χρησιμοποιούνται ειδικοί οικίσκοι στην είσοδο του Κ.Υ.Τ.

Παρατηρήθηκε ότι ορισμένες δομές διέθεταν ειδικούς χώρους στέγασης ασυνόδευτων ανηλίκων από την περίοδο που στεγάζονταν εκεί συστηματικά ασυνόδευτοι. Ενδεικτικά, η δομή Λαγκαδικίων διέθετε ασφαλή περιοχή («safe zone») για τη διαμονή ασυνόδευτων ανηλίκων, που είχε πάψει να λειτουργεί ως τέτοια από τον Σεπτέμβριο του 2021. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι, σε αρκετές από τις δομές, παρατηρήθηκε η έλλειψη διαχωρισμού στη στέγαση, με βάση την ευαλωτότητα, το φύλο και την οικογενειακή κατάσταση, όπως προαναφέρθηκε, με δυνητικές αρνητικές επιπτώσεις στην ασφάλεια των ασυνόδευτων ανηλίκων, σε περίπτωση που απαιτηθεί έστω ολιγοήμερη παραμονή, ιδίως όταν τούτο συνδυάζεται με ανεπαρκές προσωπικό φύλαξης, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της δομής Κορίνθου.

108. Τα οποία, σύμφωνα με την εμπειρία της δομής αυτής (επείγουσας φιλοξενίας), εισέρχονταν συνήθως είτε από τα σύνορα στη βόρεια Ελλάδα είτε από νησιά, όπως η Ρόδος.

The two long-term facilities provided accommodation for girls up to 18 years of age and their male siblings up to 12 years of age (one facility) and boys up to 18 years of age (the other facility). The nationalities in all the above facilities were diverse, while in the emergency accommodation facility it was noted that there was a frequent turnover of population groups.

Staffing

In terms of the staffing of the facilities for the general population of asylum seekers (RIC, CCAC and CAFTAAS) dealing with issues related to unaccompanied minors, it was observed that in some facilities there were specific RIS staff for unaccompanied children, such as the case of the CCAC of Samos, where there was an office for unaccompanied minors. However, this was not found to be a generalised practice. IOM's withdrawal from the facilities in March 2023 was also noted, with implications for the provision of child protection services, given IOM's role as the main actor in this field.

Regarding the staffing of the emergency and long-term accommodation facilities, it was noted that there are staff of different professional categories (caregivers, psychologists, social workers, legal professionals, etc.) necessary to meet the various needs of unaccompanied children. However, during the inspection of long-term accommodation facilities, it was considered that it would be beneficial to reinforce the staff, given the multiple demands inherent in the care of minors, so as to avoid, for example, one-person shifts.

2. Accommodation, Facilities, Safety and Security

Mainland RICs - Controlled Temporary Accommodation Facilities for Asylum Seekers

As mentioned above, in the controlled facilities and RICs in the mainland, unaccompanied children were usually not found or were found in small numbers and, according to the information provided, they were promptly referred to accommodation facilities for unaccompanied minors. As it transpires from the inspection at the Malakasa RIC, special containers at the entrance of the RIC are used for unaccompanied children in cases where they are not transferred on the same day and a short stay is necessary.

It was observed that some facilities have special accommodation space for unaccompanied minors, dated from the time when unaccompanied minors were systematically housed there. For instance, the Lagadikia facility had a "safe zone" for the accommodation of unaccompanied minors, which ceased to function as such in September 2021. However, a lack of division in accommodation on the basis of vulnerability, gender and family status was observed in several facilities, with potential negative impacts on the safety of unaccompanied minors when required to stay for even a few days, especially when combined with insufficient security staff, as in the case of the facility of Corinth.

Similarly, concerns were raised about the safety of unaccompanied children in relation to the inadequate guarding of the RIC of Diavata, where, in the event of their stay, children were housed in a row of containers opposite single-parent families (not in a safe area) and where there was a lack of staff, especially for their security and guarding during night-time. In the Ombudsman's view, these conditions do not provide the necessary safety and protection when unaccompanied minors are required to stay in the RIS facilities. This is particularly relevant in the light of the experience described above, where the length of stay of children had increased due to an increase in the

Αντίστοιχα, επισημαίνονται, αναφορικά και με τη διαπιστούμενη ανεπαρκή φύλαξη του Κ.Υ.Τ. Διαβατών, οι συνέπειες στην ασφάλεια των ασυνόδευτων παιδιών, που σε περίπτωση παραμονής τους διέμεναν σε μια σειρά οικίσκων απέναντι από τις μονογονεϊκές οικογένειες (όχι σε ασφαλή περιοχή), ενώ δεν υπήρχε προσωπικό, ειδικά για την επιτήρηση και φύλαξη τους τις νυχτερινές ώρες. Εκτιμάται από την Αρχή ότι οι συνθήκες αυτές δεν υπηρετούν την απαιτούμενη ασφάλεια και προστασία, στις περιπτώσεις που απαιτηθεί παραμονή των ασυνόδευτων παιδιών στις δομές της ΥΠ.Υ.Τ., ιδίως δεδομένης της εμπειρίας που περιγράφηκε ανωτέρω, βάσει της οποίας ο χρόνος παραμονής των παιδιών σε δεδομένη περίοδο ήταν αυξημένος, λόγω της αύξησης του αριθμού των νεοεισερχομένων παιδιών.

Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. συνόρων (Φυλάκιο, Χίος, Σάμος)

Στα Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. συνόρων που επισκέφθηκε η Αρχή, η υγειονομική каранτίνα που ελάμβανε χώρα κατά τον χρόνο των αυτοψιών, στο πλαίσιο μέτρων αντιμετώπισης του Covid – 19, πραγματοποιείτο για τα ασυνόδευτα σε διακριτή πτέρυγα από τους ενηλίκους (Κ.Υ.Τ. Φυλακίου) ή τουλάχιστον σε χωριστό οικίσκο (Κ.Ε.Δ. Σάμου). Μετά την ολοκλήρωση αυτής, σε όλες τις δομές τα ασυνόδευτα παιδιά διέμεναν εντός της δομής, σε διακριτή περιοχή με συρμάτινο φράκτη, ενώ παρατηρήθηκε και η πρακτική της διαθέσιμης εξωτερικής φρούρησης έξω από την περιοχή στέγασής τους.

Ενδεικτικά, εντός της Κ.Ε.Δ. Σάμου υπήρχε κλιμάκιο της ιδιωτικής εταιρίας της δομής έξω από την ασφαλή περιοχή, σε 24ωρη βάση. Ως προς τη διαμόρφωση των χώρων, η ασφαλής περιοχή διέθετε 23 οικίσκους με χωρητικότητα έως τέσσερις κλίνες, τουαλέτα και ντους, καθώς και κλιματισμό εντός του οικίσκου, ενώ τα κορίτσια στεγάζονταν σε χωριστό οικίσκο, κοντά στο χώρο του γραφείου της ασφαλούς περιοχής. Επίσης, ένας επιπλέον οικίσκος ήταν διαθέσιμος ως κοινόχρηστος χώρος. Παρά τη διαπιστωθείσα έμφαση στην ασφάλεια των ασυνόδευτων με βάση τα μέτρα αυτά, παρατηρήθηκε ότι δεν υφίσταται παρουσία προσωπικού του γραφείου ασυνόδευτων της δομής κατά τη νύχτα, για τυχόν ανάγκες των ανηλίκων. Η έλλειψη είναι αισθητή από τον Απρίλιο του 2022, μετά τη διακοπή του προγράμματος «Μέριμνα» του Δ.Ο.Μ., που παρείχε φροντιστές και κατά τη διάρκεια της νύχτας. Σε σχετική ερώτηση του κλιμακίου, αναφέρθηκε ωστόσο ότι περιστατικά βίας δεν έχουν παρατηρηθεί. Ανάλογη ήταν και η πληροφόρηση στο Κ.Υ.Τ. Φυλακίου, όπου σύμφωνα με την ενημέρωση, δεν έχουν παρατηρηθεί πρόσφατα σημαντικά περιστατικά βίας.

Ως προς τις παροχές, παρατηρήθηκε ότι στα ασυνόδευτα παιδιά παρέχονταν πλήρες πακέτο ρουχισμού, ακόμη και όταν δεν ήταν αυτή η εικόνα για τον λοιπό πληθυσμό (Κ.Υ.Τ. Φυλακίου) Αντίστοιχη ήταν η εικόνα στη Σάμο, με κάλυψη των ειδών ατομικής υγιεινής και ρουχισμού από το Υπουργείο ή από δωρεές με είδη από την αποθήκη της δομής.

Δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων (Επείγουσας και Μακροπρόθεσμης Φιλοξενίας)

Η δομή επείγουσας φιλοξενίας που πραγματοποιήθηκε αυτοψία, στεγάζεται σε κτίριο πολυκατοικίας σε κεντρική συνοικία της Αθήνας. Αποτελείται από μεγάλα δωμάτια (4 έως 6 κλινών), όπου διαμένουν παιδιά διαφόρων εθνικοτήτων, καθώς και από δύο κοινόχρηστα μπάνια. Διαπιστώθηκε ότι η δομή λαμβάνει διάφορα μέτρα για την προστασία της ασφάλειας των ασυνόδευτων που διαμένουν, όπως τη στέγαση κοριτσιών και μικρών παιδιών σε διακριτό όροφο ή κοντά στον χώρο του γραφείου ή και την άμεση παραπομπή για στέγαση σε δομές μακροπρόθεσμης φιλοξενίας, καθώς και τη διασφάλιση προσωπικού φροντιστών των παιδιών σε 24ωρη βάση.

number of new arrivals.

Border RICs and CCACs (Fylakio, Chios, Samos)

In the border RICs and CCACs visited by the Ombudsman, the health quarantine, which was in place at the time of the inspections as part of the measures to combat COVID-19, was carried out for unaccompanied minors in a separate wing from adults (Fylakio RIC) or at least in a separate container (Samos CCAC). Once this was completed, in all facilities, unaccompanied minors were accommodated within the facility, in a separate area with a wire fence, while the practice of having security guards outside their accommodation area was also observed.

Specifically, in the Samos CCAC, a private company security team operational in the facility was present outside their safe area on a 24-hour basis. In terms of the arrangement of the premises, the safe area had 23 containers with a capacity of up to four beds, a toilet and shower, and air conditioning within each container. Girls were housed in a separate container close to the office space of the safe area. In addition, an extra container was available as a common space. Despite the noted emphasis on the safety of unaccompanied children based on these measures, it was observed that there was no staff presence from the facility's office for unaccompanied minors at night, to accommodate children's potential needs. This shortcoming has been noted since April 2022, following the discontinuation of the IOM's "Care" ("Merimna") programme, which also provided caregivers during the night. However, in response to a question from the Ombudsman team, it was reported that no incidents of violence had been observed. Similar information was received from the Fylakio RIC, which reported that no significant incidents of violence had been observed recently.

In terms of services, it was noted that unaccompanied children were provided with a full set of clothing, even when this was not the case for the rest of the population (Fylakio RIC). The situation was similar in Samos, where personal hygiene products and clothing were provided by the Ministry or by donations from the facility's warehouse.

Accommodation Facilities for Unaccompanied Minors (Emergency and Long-term Accommodation)

The emergency accommodation facility that was inspected is located in an apartment block in a central district of Athens. It consists of large rooms (4 to 6 beds) housing children of different nationalities and two shared bathrooms. The facility was found to take various measures to protect the safety of the unaccompanied children staying there, such as housing girls and young children on a separate floor or near the office space, or immediate referral for housing in long-term facilities, as well as ensuring staff caring for the children on a 24-hour basis.

The two long-term accommodation facilities inspected are in a single apartment block (one floor per facility). One of them accommodates girls (and their underage male siblings, up to 12 years old) and the other one houses boys. The living conditions were considered very good. In particular, there was sufficient light and the bedrooms were equipped with bathrooms, while the distribution at the bedrooms was mainly based on age, accommodating three to four children each. No security issues with respect to unaccompanied children were raised during the inspection, however, it was suggested that more staff would be an advantage to ensure that shifts are not covered by a single person.

Οι δύο δομές μακροπρόθεσμης φιλοξενίας στις οποίες έγινε η αυτοψία, στεγάζονται σε κτίριο πολυκατοικίας (ένας όροφος ανά δομή). Η μία δομή στέγαζε τα κορίτσια (και τα ανήλικα αδέρφια τους έως 12 ετών) και η άλλη τα αγόρια. Διαπιστώθηκαν πολύ καλές συνθήκες διαβίωσης, όπως επαρκής φωτισμός και κατανομή στα υπνοδωμάτια, που διέθεταν μπάνιο και λουτρό, ανά τρία ή τέσσερα άτομα, κυρίως βάσει ηλικίας. Ζητήματα ασφάλειας των ασυνόδευτων παιδιών δεν προέκυψαν κατά την αυτοψία, ωστόσο εκτιμήθηκε ότι θα ήταν βοηθητική η ενίσχυση του προσωπικού, ώστε να μην λειτουργούν βάρδιες με ένα μόνο πρόσωπο.

Ικανοποιητική κάλυψη των αναγκών των παιδιών σε σίτιση παρατηρήθηκε τόσο στη δομή επείγουσας φιλοξενίας, όσο και στις δομές μακροπρόθεσμης φιλοξενίας. Βάσει της ενημέρωσης, σε όλες τις δομές παρέχονται πέντε γεύματα ημερησίως, τα οποία ανάλογα με τη δομή, είτε παρέχονται από εταιρεία τροφοδοσίας (catering) ή παρασκευάζονται εντός της δομής. Επίσης, θετικά αποτιμήθηκε ότι, σύμφωνα με κατάσταση που τέθηκε υπόψη του Συνηγόρου, το εβδομαδιαίο πρόγραμμα διατροφής είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες των παιδιών ανά ηλικιακή ομάδα, αλλά και στις διατροφικές συνήθειες, βάσει της εθνοτικής καταγωγής τους.

Αναφορικά με την ένδυση και λοιπές παροχές, όπως αναδείχθηκε κατά την αυτοψία στη δομή επείγουσας φιλοξενίας, μετά την καταγραφή των ειδών ρουχισμού που διαθέτει κάθε νεοεισερχόμενο παιδί, ό,τι ανάγκες προκύπτουν καλύπτονται, ενώ χορηγείται οικονομικό βοήθημα 30 ευρώ μηνιαίως, εφόσον έχουν συμπληρώσει ένα μήνα στη δομή.

Κοινό εύρημα τέλος, από τις αυτοψίες στις δομές επείγουσας και μακροπρόθεσμης φιλοξενίας, αποτελεί το κενό που υφίσταται από την έλλειψη δομών που να καλύπτουν τις ανάγκες στέγασης παιδιών που ενηλικιώνονται, δεδομένου ότι το ισχύον πρόγραμμα HELIOS καλύπτει μόνο τις ανάγκες στέγασης αναγνωρισμένων προσφύγων. Η μεταφορά από τη δομή φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων και διαμονή των ασυνόδευτων που ενηλικιώνονται σε ελεγχόμενες δομές προσωρινής φιλοξενίας αιτούντων διεθνή προστασία, μετά το κλείσιμο του προγράμματος ESTIA, φαίνεται να αποτελεί παλινδρόμηση στο αρχικό καθεστώς αβεβαιότητας κατά την είσοδό τους στη χώρα και δημιουργεί προσκόμματα στην εν γένει ομαλή κοινωνική ένταξη τους στην ελληνική κοινωνία.

3. Εκπαίδευση – Δραστηριότητες

α. Εκπαίδευση

Στις δομές Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. συνόρων όπου στεγάζονταν, κατά τα ανωτέρω, ασυνόδευτα παιδιά, διαπιστώθηκε ότι παρεχόταν κατά το χρόνο παραμονής τους μη τυπική εκπαίδευση εντός της δομής από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (όπως ΜΕΤΑδραση, ΑΡΣΙΣ). Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως στο Κ.Υ.Τ. Φυλακίου, διαπιστώθηκε ότι αυτή περιοριζόταν στη βασική εκπαίδευση, όπως στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Όπως σημειώθηκε κατά την αυτοψία στην Κ.Ε.Δ. Σάμου, τα ασυνόδευτα παιδιά περιοριζόταν σε μη τυπική εκπαίδευση, λόγω του περιορισμένου χρόνου παραμονής στη δομή, σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό.

Αντίστοιχα, στη δομή επείγουσας φιλοξενίας, λόγω της βραχύχρονης παραμονής των παιδιών στη δομή, λειτουργούσε πρόγραμμα μη τυπικής εκπαίδευσης, στελεχωμένο από δύο εκπαιδευτικούς, με αίθουσα διδασκαλίας εντός της δομής. Η αίθουσα διδασκαλίας είναι εξοπλισμένη με τρεις υπολογιστές και έναν προτζέκτορα και λαμβάνουν χώρα δραστηριότητες, εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές.

Both the emergency facility and long-term facilities were observed to provide satisfactory coverage of children's needs with respect to nutrition. According to the information provided, all facilities provide five meals per day, either supplied by a catering company or prepared in-house, depending on the facility. It was also noted positively that, according to a list brought to the attention of the Ombudsman, the weekly programme for the provision of meals is adapted to the needs of the children by age group as well as to their eating habits based on their ethnic origin.

With regard to clothing and other needs, it was stressed during the inspection in the emergency facility that when children enter the facility all clothing items available to them are checked and noted and any needs that arise are covered. In addition, a financial allowance of 30 euros per month is given to them after one month in the facility.

Finally, a common finding from the inspection of the emergency and long-term facilities is a gap that exists due to the absence of facilities to cover the housing needs of children reaching adulthood. The current HELIOS programme only covers the housing needs of persons with recognised international protection status. The transfer from the facility for unaccompanied minors and the placement of unaccompanied children who have reached adulthood in controlled temporary accommodation centres for applicants for international protection, following the closure of the ESTIA programme, appears to be a regression back to the initial status of uncertainty at the time they entered the country. This also creates obstacles to a smooth social integration into Greek society.

3. Education and Activities

a. Education

In the CCAC and RIC border facilities where unaccompanied children were housed, as mentioned above, it was found that non-formal education was provided by NGOs (such as METAdrasi, ARSIS) during their stay. In some cases, such as the RIC of Fylakio, this was limited to basic education, such as learning the Greek language. As noted in the inspection at the Samos CCAC, unaccompanied children received only non-formal education due to the limited time they spent in the facility, compared to the rest of the population.

Similarly, in the emergency accommodation facility, due to the short stay of the children in the centre, a non-formal education programme was operational. This programme was run by two teachers and there is a classroom within the facility. The classroom is equipped with three computers and a projector, while educational as well as recreational activities take place.

In the two long-term accommodation facilities, given the extended stay of the children, school-aged children attended schools in the local city and towns. In addition, the children were aided in their studies during the afternoon hours. It was noted that all the children in the girls' facility were attending school and similar efforts had been made by the staff of the other facility (housing the boys) to incorporate them into schools. However, a number of factors were highlighted by this staff, which made the children's integration into education difficult. For instance, it was reported that high schools in the surrounding area, with the exception of two schools, refused their attendance on the grounds of having no places for more children. In addition, they cited that a reception class had not begun to operate at the time of the inspection, which, in turn, created a negative impact on the children's ability to attend classes and their willingness to continue their education.

Στις δύο δομές μακροπρόθεσμης φιλοξενίας, δεδομένης της μακράς παραμονής των παιδιών, τα παιδιά σχολικής ηλικίας φοιτούσαν σε σχολεία της πόλης, ενώ κατά τις απογευματινές ώρες υπήρχε και υποστηρικτική πλαισίωση των παιδιών για τη μελέτη τους. Όπως προέκυψε, όλα τα παιδιά της δομής των κοριτσιών φοιτούσαν σε σχολεία και ανάλογες προσπάθειες ένταξης των αγοριών σε σχολεία είχαν γίνει από το προσωπικό της άλλης δομής, το οποίο, ωστόσο, ανέδειξε διάφορους παράγοντες που δυσχεραίνουν την ένταξή τους στην εκπαίδευση.

Ενδεικτικά, αναφέρθηκε άρνηση των υπευθύνων από Λύκεια της γύρω περιοχής, πλην δύο σχολείων, για την ένταξή τους, με την αιτιολογία της πληρότητας, καθώς και μη έναρξη της λειτουργίας τμήματος υποδοχής κατά τον χρόνο της αυτοψίας, με αρνητικές επιπτώσεις στη δυνατότητα παρακολούθησης των μαθημάτων και στην προθυμία των παιδιών να συνεχίσουν τη φοίτηση.

β. Δραστηριότητες

Ανάλογα με την κατηγορία δομής φιλοξενίας, διαπιστώθηκε από την Αρχή διαφορετικός βαθμός πρόσβασης των ασυνόδευτων παιδιών σε ψυχαγωγικές και αθλητικές δραστηριότητες.

Στις δομές Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. συνόρων διαπιστώθηκε ότι δεν υπήρχαν οργανωμένες ψυχαγωγικές και επιμορφωτικές δραστηριότητες για τα ασυνόδευτα παιδιά εντός της δομής. Ενδεικτικά, παρατηρήθηκε ότι οι όποιες δραστηριότητες περιορίζονταν σε άτυπη δημιουργική απασχόληση, π.χ. ζωγραφική ή χειροτεχνία (Φυλάκιο), ή σε επιτραπέζια παιχνίδια στο κοινόχρηστο οικίσκο της ασφαλούς περιοχής της δομής και δυνατότητα άθλησής τους στο γήπεδο της Κ.Ε.Δ., σε συγκεκριμένες ώρες καθημερινά (Σάμος).

Προβληματισμό προκάλεσε η πρακτική υποχρεωτικής παραμονής των ασυνόδευτων στην Κ.Ε.Δ. Σάμου στην ασφαλή περιοχή (safe zone) όλες τις υπόλοιπες ώρες, έναν χώρο ιδιαίτερα περιορισμένο σε εγκαταστάσεις και εξοπλισμό για δραστηριότητες, ενώ θετική εντύπωση προέκυψε από τη δυνατότητα να μεταβαίνουν δύο φορές την εβδομάδα στο Βαθύ για δραστηριότητες στο Κέντρο που διατηρούσε η οργάνωση, η οποία παρείχε μη τυπική εκπαίδευση. Διαπιστώθηκε, ωστόσο, μια γενικότερη δυσκολία μεταφοράς των παιδιών για ψυχαγωγικές δραστηριότητες εκτός της Κ.Ε.Δ., καθώς δεν διαθέτει λεωφορεία και οι όποιες σχετικές μεταφορές έχουν πραγματοποιηθεί με παροχή μεταφορικού μέσου από την Υ.Α. Ο.Η.Ε. ή με συνδρομή Μ.Κ.Ο. Με βάση τα ευρήματα αυτά, επισημάνθηκε από την Αρχή η σκοπιμότητα αύξησης των ωρών εξόδου από την ασφαλή περιοχή, αλλά και από την δομή, για συγκεκριμένες ψυχαγωγικές δραστηριότητες, η αύξηση των δυνατοτήτων για ψυχαγωγία εντός της ασφαλούς περιοχής και η αναδιαμόρφωση του χώρου, ώστε να είναι πιο φιλικός προς τα παιδιά.

Στη δομή επείγουσας φιλοξενίας διαπιστώθηκε ότι ο χώρος συνάθροισης ήταν περιορισμένος, ωστόσο υπήρχε οργάνωση για παροχή ορισμένων δραστηριοτήτων και παιχνιδιού (ποδοσφαιράκι, μικρή βιβλιοθήκη, προτζέκτορας για προβολή ταινιών, κ.λπ.). Τα παιδιά είχαν πολλές δυνατότητες για οργανωμένες αθλητικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες εκτός δομής, στο πλαίσιο συνεργασιών με φορείς και Μ.Κ.Ο. και συμμετοχής σε εκδηλώσεις, πέραν της δυνατότητας καθημερινών εξόδων – χωρίς συνοδό- εκτός δομής, σε συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο. Συνεπώς, κρίθηκε ικανοποιητική η κάλυψη των αναγκών των παιδιών αναφορικά με την ψυχαγωγία και συναφείς δραστηριότητες εντός και εκτός δομής εν συνόλω, δεδομένου μάλιστα του περιορισμένου χρόνου παραμονής σε αυτή. Ως καλή πρακτική, επίσης, σημειώθηκε και η χορήγηση βεβαίωσης με τα στοιχεία των παιδιών και τα στοιχεία επικοινωνίας της δομής, καθώς και της κεντρικής υπηρεσίας του Εθνικού Μηχανισμού Επείγουσας Ανταπόκρισης, κατά τον χρόνο ανεξάρτητων

b. Activities

Depending on the category of the accommodation facility, the Ombudsman found varying degrees of access for unaccompanied minors to recreational activities and sports.

It was noted that in the CCAC and RIC border facilities, there were no organised recreational and educational activities for unaccompanied minors within the facilities. Any activities were limited to informal creative activities such as painting or handicrafts (Fylakio) or board games in the communal container in the safe area of the facility and the possibility to play sports on the CCAC's pitch at specific times of the day (Samos).

The mandatory confinement of unaccompanied minors in the safe zone of the Samos CCAC, a place with limited facilities and activity equipment, has raised concerns. On the other hand, the opportunity to visit Vathi twice a week for activities in a Centre which was operated by the NGO that provided informal education, was positively received. A generalised difficulty was observed with regard to children's transportation to take part in recreational activities outside the CCAC as there are no buses available. Any case of transportation for such purpose had been provided by the UNHCR or with the involvement of NGOs. In light of these observations, the Greek Ombudsman flagged that it is appropriate to increase the time that children are allowed to be outside the safe area, as well as outside the facility, for specific recreational activities. Equally, the Greek Ombudsman suggested to enhance the opportunities for recreational activities within the safe area and redesign the space to be more child-friendly.

In the emergency accommodation facility, it was noted that there was limited common space for socialising, however, the facility provided some activities and games (table football, a small library, a projector for showing films, etc.). In addition, the children had many opportunities for sports and recreational activities outside the facility through co-operation with various actors and NGOs, and participation in events, as well as the possibility of being outside the facility on their own on a daily basis and within a certain time frame. Therefore, the coverage of the children's needs in terms of entertainment and related activities inside and outside the facility as a whole was considered satisfactory, particularly given the limited time of stay in the centre. The provision of documents with the children's details and the contact details of the facility and the National Emergency Response Mechanism Central Service every time they were on their own outside the facility was also noted as good practice¹⁰⁹.

In the two long-term accommodation facilities, a well-organised and diverse programme of activities was found, both inside and outside their premises. For example, in the girls' facility there was a weekly programme of activities such as arts and crafts, comics, jewellery making and dance lessons. In addition, they participated in activities outside the facility based on their interests, such as volleyball, football, ceramics, music, etc., for many of which free of charge participation had been secured. The boys' facility provided an equally wide range of activities both inside and outside the centre. In addition, older children in both facilities were allowed to go out on their own during the evening hours

109. It is noted that the Ombudsman had previously addressed, on the occasion of an inspection in another emergency accommodation facility, carried out in the framework of the action "Ombudsman's actions for strengthening good governance, accountability and combating maladministration in the public sector", co-funded under the "Good Governance, Accountable Institutions, Transparency Programme of the EEA Grants, a proposal for an attestation from the N.E.R.M. (General Secretariat for Vulnerable Citizens and Institutional Protection/Emergency Accommodation facility) to each unaccompanied minor benefiting from the services of the National Emergency Response Mechanism, which would provide the necessary information on the context of the child's residence.

Χώρος
δραστηριοτήτων στη
δομή Διαβατών
Μάρτιος 2023

1

Activity area in the
Diavata Facility
March 2023

Νηπιαγωγείο στη δομή
Διαβατών
Μάρτιος 2023

2

Kindergarten in
Diavata Facility
March 2023

3

Παιδική χαρά στη δομή
Λαγκαδικίων
Μάρτιος 2023

Playground in the
Lagadikia Facility
March 2023

4

Γήπεδο μπάσκετ στη
δομή Λαγκαδικίων
Μάρτιος 2023

Basketball court in the
Lagadikia Facility
March 2023

εξόδων τους από τη δομή¹⁰⁹.

Στις δύο δομές μακροπρόθεσμης φιλοξενίας, διαπιστώθηκε οργανωμένο και πλούσιο πρόγραμμα δραστηριοτήτων εντός και εκτός των χώρων τους. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι στη δομή φιλοξενίας κοριτσιών υλοποιούνταν εβδομαδιαίο πρόγραμμα δραστηριοτήτων (χειροτεχνία, κόμικς, κατασκευή κοσμημάτων, χορός, κ.λπ.) καθώς και συμμετοχή τους σε δραστηριότητες εκτός δομής, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους (βόλεϋ, ποδόσφαιρο, κεραμική, μουσική, κ.λπ.), σε πολλές από τις οποίες είχε εξασφαλιστεί η δωρεάν συμμετοχή. Αντίστοιχη ήταν η εικόνα και στη δομή φιλοξενίας των αγοριών, με μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων εντός και εκτός δομής. Επιπλέον, στα μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά, επιτρεπόταν και στις δύο δομές η αυτόνομη μετακίνηση εκτός δομής κατά τις απογευματινές ώρες, ενώ υπήρχαν και δέκα ποδήλατα προς χρήση από τα παιδιά. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι ο χώρος καθιστικού, μελέτης και ψυχαγωγίας των παιδιών και στις δύο δομές ήταν ευχάριστος, με πλήρη εξοπλισμό (καναπέδες, τραπέζια, εξοπλισμό προβολής ταινιών και παιχνίδια, κ.λπ.) και φιλικά διαμορφωμένος για τα παιδιά, καθώς και ότι υπάρχει χώρος άθλησης των παιδιών.

4. Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ψυχοκοινωνική υποστήριξη – Διαδικασίες προσδιορισμού ηλικίας

Στις δομές Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. συνόρων όπου διαμένουν ασυνόδευτα παιδιά, προβλέπεται η πρόσβασή τους σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ψυχοκοινωνική υποστήριξη που παρέχεται από το Κλιμάκιο Ιατρικού Ελέγχου και Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης (Ε.Ο.Δ.Υ.), όπως και στον λοιπό πληθυσμό, ωστόσο η κάλυψη των αναγκών τους αυτών διαφέρει ανά δομή, βάσει της εκάστοτε στελέχωσης του Κλιμακίου. Ειδικότερα, στο Φυλάκιο παρατηρήθηκε στελέχωση του Κλιμακίου, τόσο με ιατρικό όσο και ψυχοκοινωνικό προσωπικό, ωστόσο στις δομές Σάμου και Χίου διαπιστώθηκε έλλειψη ιατρού, ενώ στη δομή της Χίου παρατηρήθηκε, επιπλέον, και ελλιπής στελέχωση από ψυχοκοινωνικό προσωπικό (μη στελέχωση από κοινωνικό λειτουργό, έναν ψυχολόγο). Οι ανωτέρω ελλείψεις, αναπόφευκτα έχουν επίπτωση και στην ειδική μεταχείριση κατά την υποδοχή των ασυνόδευτων ανηλίκων που προβλέπεται στο νομοθετικό – κανονιστικό πλαίσιο¹¹⁰, όπως ενδεικτικά, η ιδιαίτερη ιατρική και ψυχοκοινωνική φροντίδα των ασυνόδευτων παιδιών κατά τη διάρκεια των διαδικασιών υποδοχής και ταυτοποίησης.

Οι δομές επείγουσας και μακροπρόθεσμης φιλοξενίας ήταν στελεχωμένες με ψυχοκοινωνικό προσωπικό (ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς) για την ψυχοκοινωνική υποστήριξη των παιδιών, ενώ η δομή επείγουσας φιλοξενίας, δεδομένων και των ειδικών συνθηκών υποδοχής των παιδιών στη δομή, διέθετε επίσης νοσηλεύτρια, καθώς και εξεταστήριο.

109. Σημειώνεται ότι ο Συνήγορος του Πολίτη είχε στο παρελθόν απευθύνει, επ' ευκαιρία αυτοψίας σε άλλη δομή επείγουσας φιλοξενίας, που διενεργήθηκε στο πλαίσιο της πράξης «Δράσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για την ενίσχυση της χρηστής διακυβέρνησης, της λογοδοσίας και καταπολέμησης της κακοδιοίκησης στον δημόσιο τομέα», συγχρηματοδοτούμενης στο πλαίσιο του Προγράμματος «Χρηστή Διακυβέρνηση, Θεσμοί, Διαφάνεια» των ΕΕΑ Grants (Χρηματοδοτικός Μηχανισμός ΕΟΧ)» σχετική πρόταση χορήγησης βεβαίωσης από τον Ε.Μ.Ε.Α. (Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας/δομή επείγουσας φιλοξενίας) σε κάθε ασυνόδευτο που ωφελείται υπηρεσιών του Εθνικού Μηχανισμού Επείγουσας Ανταπόκρισης, από την οποία να προκύπτουν αναγκαία στοιχεία ως προς το πλαίσιο της διαμονής του.

110. Ενδεικτικά άρθρο 62 παρ. 3 και 41 παρ. δ) και ε) του ν. 4939/2022, άρθρο 3 παρ. 3 β) της Κ.Υ.Α. 1/7433/01.06.2019 (Γενικός Κανονισμός Λειτουργίας Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης και Κινητών Μονάδων Υποδοχής και Ταυτοποίησης), όπου περιλαμβάνεται αναλυτική περιγραφή των αρμοδιοτήτων του Κλιμακίου αναφορικά με τα ασυνόδευτα ανήλικα.

and ten bicycles were available for the children to use. Finally, it was found that in both facilities, the minors' lounge- study- recreation area was comfortable, fully equipped with sofas, tables, film projection equipment, and games and was child-friendly. Further, a space for children to play sports was available.

4. Access to Healthcare and Psychosocial Support - Age Assessment Procedure

In the RIC and CCAC border facilities where unaccompanied minors reside, they have access to medical care and psychosocial support through the Medical Control and Psychosocial Support Unit (NPHO), just like the rest of the population. However, the coverage of their needs varies from one facility to another, depending on the staffing of the Unit. Specifically, in Fylakio, it was observed that the staffing of the Unit included both medical and psychosocial staff. However, in the Samos and Chios facilities there was no doctor in the Unit. In addition, in the Chios facility, the psychosocial staffing was insufficient (no social worker, one psychologist). These shortcomings inevitably have an impact on the specific treatment provided for unaccompanied minors in the legal and regulatory framework¹¹⁰, such as the special medical and psychosocial care of unaccompanied children during the reception and identification procedures.

The emergency and long-term accommodation facilities were staffed with psychologists and social workers for the psychosocial support of the children. The emergency accommodation facility, given the special conditions of the children's reception in the facility, also had a nurse and an examination room.

A key issue identified by the Ombudsman concerns the problems of access to health care for unaccompanied children in cases where PAAYPA¹¹¹ or AMKA is not available or active. Typically, according to the experience of the staff of the emergency accommodation facility, there are barriers to access to public primary health care facilities in these cases. A similar experience was reported by the staff of the long-term accommodation centres in relation to public primary- but also secondary- health care facilities, for the prescription of necessary vaccines and medicines, and for covering the costs of treatment and hospitalisation. Despite the explicit provision of Article 33 of Law No. 4368/2016, healthcare facilities¹¹² require from the accommodation facilities to cover the healthcare costs for these children. Another issue that was identified during the inspections at the emergency and long-term accommodation facilities for unaccompanied minors, is the difficulty that arises in the operation of their facilities when a child requires hospitalisation. In the absence of available staff for this purpose at the hospitals, the staff of these facilities are called upon to fill the gaps that arise¹¹³.

110. By way of example, Article 62 paragraph 3 and 41(d) and (e) of Law No. 4939/2022, art. 3 par. 3 b) of FEK 1/7433/01/06/2019 (General Regulation for the Operation of Reception and Identification Centres and Mobile Reception and Identification Units), which includes a detailed description of the responsibilities of the Unit with regard to unaccompanied minors.

111. On this issue the Greek Ombudsman has received several complaints, indicatively No. 336370.

112. "1. Uninsured and vulnerable social groups, as defined in par. 2 of this Article, have the right of free access to public health care facilities and are entitled to nursing and medical care[...] 2. The beneficiaries of the rights stipulated in paragraph 1 are : [...] c) persons belonging to the following categories, irrespective of their legal status and irrespective of whether or not they hold legal documents with regard to their stay in the country : i) minors up to 18 years old[...]."

113. It is noted that this problem, related to the status of unaccompanied minors, has already been recorded by the Ombudsman, following complaints and an exchange of correspondence has taken place.

Ένα κείμενο πρόβλημα που κατέγραψε ο Συνήγορος, αφορά στα ζητήματα που προκύπτουν ως προς την πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των ασυνόδευτων παιδιών, στις περιπτώσεις μη διαθέσιμου ή ενεργού Π.Α.Α.Υ.Π.Α.¹¹¹ ή Α.Μ.Κ.Α. Χαρακτηριστικά, βάσει της εμπειρίας του προσωπικού της δομής επείγουσας φιλοξενίας, στις περιπτώσεις αυτές υπάρχουν προσκόμματα στην πρόσβαση σε δημόσιες δομές πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Αντίστοιχη ήταν και η εμπειρία του προσωπικού δομής μακροπρόθεσμης φιλοξενίας σε δημόσιες δομές πρωτοβάθμιας, αλλά και δευτεροβάθμιας, φροντίδας υγείας, για τη συνταγογράφηση των αναγκαίων εμβολίων και φαρμάκων, αλλά και για την κάλυψη του κόστους θεραπειών και νοσηλείας. Παρά τη ρητή πρόβλεψη του άρ. 33 του Ν. 4368/2016¹¹², απαιτείται από τις δομές υγείας να καταβάλλει ο ξενώνας το κόστος της περίθαλψης των παιδιών αυτών. Ένα ειδικότερο ζήτημα που εντοπίστηκε στις αυτοψίες δομών επείγουσας και μακροπρόθεσμης φιλοξενίας, είναι οι δυσκολίες που προκύπτουν στη λειτουργία τους, εάν ένα παιδί χρειαστεί νοσηλεία σε νοσοκομείο. Ελλείψει διαθέσιμου προσωπικού στα νοσοκομεία, το προσωπικό των δομών αυτών καλείται να καλύψει τα κενά που παρουσιάζονται¹¹³.

Ως προς τη μεταχείριση παιδιών με ζητήματα ψυχικής υγείας, στις δομές μακροπρόθεσμης φιλοξενίας προέκυψε ότι υπήρχε καλή συνεργασία με το κέντρο ψυχικής υγείας. Ωστόσο, αναδείχθηκε επίσης ότι, στις περιπτώσεις παιδιών που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας, η τοποθέτησή τους σε δομή χωρίς εξειδίκευση, συνεπάγεται την αδυναμία ικανοποιητικής διαχείρισης αυτών των ζητημάτων προς το συμφέρον των παιδιών, όπως και την επιβάρυνση της λειτουργίας των δομών.

Διαδικασίες προσδιορισμού ηλικίας

Στο πλαίσιο των αυτοψιών, αναδείχθηκαν ποικίλα ζητήματα, προσκόμματα και δυσλειτουργίες, αναφορικά με τη διενέργεια της διαδικασίας προσδιορισμού ηλικίας. Ενδεικτικά, στην Κ.Ε.Δ. Σάμου διαπιστώθηκε η μη διενέργεια της ψυχοκοινωνικής αξιολόγησης (δεύτερο στάδιο της διαδικασίας προσδιορισμού ηλικίας), ελλείψει σχετικής εκπαίδευσης του ψυχοκοινωνικού κλιμακίου, με αποτέλεσμα την παράλειψη αυτού του σταδίου, σε αντίθεση με τα προβλεπόμενα στην οικεία Κ.Υ.Α.

Διαφορετική ήταν η εικόνα στο Κ.Υ.Τ. Διαβατών, όπου διενεργείται εξέταση πρώτου και δευτέρου σταδίου από το Κλιμάκιο του Ε.Ο.Δ.Υ., ωστόσο επισημάνθηκε από το προσωπικό ότι, σε περίπτωση που παραστεί ανάγκη διενέργειας εξέτασης τρίτου σταδίου στο νοσοκομείο, θα υπάρξει σοβαρή καθυστέρηση της διαδικασίας, συνεπεία των παρατηρούμενων καθυστερήσεων στα χορηγούμενα ραντεβού. Οι σοβαρές καθυστερήσεις στη διαδικασία προσδιορισμού καταγράφηκαν ως πρόβλημα και κατά την αυτοψία στη δομή επείγουσας φιλοξενίας, συνδεδεμένες, βάσει της ενημέρωσης, με την έλλειψη διερμηνείας στο νοσοκομείο, με συνέπεια την αδυναμία διενέργειας της ψυχοκοινωνικής αξιολόγησης από προσωπικό του νοσοκομείου.

Διαπιστώθηκε, ακόμη, κατά την αυτοψία ότι η έλλειψη ιατρού στη δομή της Σάμου

111. Για το θέμα αυτό η Αρχή έχει δεχθεί πλείονες αναφορές, ενδεικτικά Φ.Υ. 336370.

112. «1. Ανασφάλιστοι και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως προσδιορίζονται στην παρ. 2 του παρόντος, έχουν το δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης στις Δημόσιες Δομές Υγείας και δικαιούνται νοσηλευτικής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης [...] 2. Δικαιούχοι των δικαιωμάτων της παραγράφου 1 του παρόντος είναι οι εξής: [...] γ) τα πρόσωπα των παρακάτω κατηγοριών, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος στο οποίο βρίσκονται και της κατοχής νομιμοποιητικών εγγράφων παραμονής στη χώρα: i) ανήλικοι έως 18 ετών [...]».

113. Σημειώνεται ότι το πρόβλημα αυτό, που σχετίζεται με την ιδιότητα του ασυνόδευτου, έχει καταγραφεί ήδη από τον Συνήγορο του Πολίτη, σε συνέχεια αναφορών και έχει λάβει χώρα η ανταλλαγή σχετικής αλληλογραφίας.

With relation to the treatment of children with mental health issues, good collaboration was observed between the long-term accommodation facilities and the mental health centre. However, it was also highlighted that in the case of children with severe mental health problems, placement in a non-specialised facility means that these cases cannot be properly handled in line with the best interests of the children. This also puts a strain on the running of the facilities.

Age Assessment Procedures

The inspections revealed a number of problems, obstacles and malfunctions in the implementation of the age assessment process. For example, in the Samos CCAC it was found that the psychosocial assessment (the second stage of the age assessment procedure) was not carried out due to the lack of training of the psychosocial team of the Unit. As a result, this stage was being skipped, contrary to the provisions of the relevant Joint Ministerial Decision (JMD). The situation was different at the Diavata RIC, where the first and second stages are carried out by the staff of the NPHO Unit. However, the Unit staff pointed out that if a third stage examination had to be carried out at the hospital, there would be a significant delay in the process due to the observed delays in the scheduling of appointments. Serious delays in the age assessment process were also identified as a problem during the inspection at the emergency accommodation facility. According to the information received, this was related to the lack of interpretation in the hospital, which resulted in the inability of the hospital staff to carry out the psychosocial assessment.

It was also noted during the inspection conducted in Samos CCAC that the absence of a doctor in the facility of Samos had affected the age assessment¹¹⁴. As a result of this shortage, a doctor from the NPHO had to be sent from Leros to examine the pending cases at a time before the inspection. It should be noted, however, that there were no pending cases at the time of the inspection in the Samos CCAC (July 2022).

As regards the Diavata and Malakasa RICs, as noted above, unaccompanied children are referred directly and no reception and identification procedures are followed. However, an age determination procedure is carried out at the RICs. Specifically, as it was clarified in this regard in the Diavata RIC, if there is any doubt about the minor status of unaccompanied minors residing outside the facility, they are accompanied by an NGO to the RIC for age determination by the NPHO Unit. The age assessment procedure also applies, on the basis of the legal framework in force, in the event of doubt as to the possible underage status of a person initially registered as an adult and therefore, a person staying in these facilities. Finally, it should be noted that the lack of a paediatrician at the Malakasa RIC, as well as the more general lack of medical staff or NPHO Units in some facilities, as described in a previous chapter of this report, may affect or cause delays in the age assessment process.

5. Procedures - Representation and Legal Assistance

In the mainland RICs (Diavata and Malakasa), as already mentioned, the procedure is limited to the registration and identification of the minor's data by the competent Identifi-

114. The Greek Ombudsman received a significant number of complaints in 2021 concerning excessive delays in the age determination procedure in Samos, due to the suspension of the procedure. For example, No. 296494, 299347 and 298582.

επιηρεάζει και τη διενέργεια προσδιορισμού ηλικίας¹¹⁴. Συνεπεία της έλλειψης αυτής, σε, προγενέστερο της αυτοψίας, χρονικό διάστημα, χρειάστηκε να γίνει ειδική μετάβαση ιατρού του Ε.Ο.Δ.Υ. από τη Λέρο για την εξέταση των εκκρεμών περιπτώσεων. Σημειώθηκε, ωστόσο, ότι, κατά τον χρόνο της αυτοψίας στην Κ.Ε.Δ. Σάμου (Ιούλιος 2022), δεν υπήρχαν εκκρεμείς περιπτώσεις.

Ως προς τα Κ.Υ.Τ. Διαβατών και Μαλακάσας, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, τα ασυνόδευτα παιδιά παραπέμπονται άμεσα και δεν ακολουθούνται διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης. Ωστόσο, διενεργείται διαδικασία προσδιορισμού ηλικίας. Συγκεκριμένα, όπως διευκρινίστηκε σχετικά, στο Κ.Υ.Τ. Διαβατών, εφόσον προκύψει αμφιβολία για την ανηλικότητα ασυνόδευτων εκτός δομής, αυτά συνοδεύονται από Μ.Κ.Ο. στο Κ.Υ.Τ. για τη διενέργεια προσδιορισμού ηλικίας από το Κλιμάκιο του Ε.Ο.Δ.Υ. Η διαδικασία αυτή, άλλωστε, εφαρμόζεται, με βάση το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, και στην περίπτωση που προκύψει αμφιβολία για την ενδεχομένη ανηλικότητα προσώπου, αρχικά καταγεγραμμένου ως ενήλικου, και, επομένως, διαμένοντος στις δομές αυτές. Παρατηρείται τέλος, ότι διαπιστούμενη έλλειψη παιδιάρου στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας, αλλά και η ευρύτερη έλλειψη ιατρικού προσωπικού ή κλιμακίου του Ε.Ο.Δ.Υ. σε ορισμένες δομές, όπως αναπτύχθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας έκθεσης, ενδέχεται να έχει επιπτώσεις ή να επιφέρει καθυστερήσεις στη διαδικασία προσδιορισμού ηλικίας.

5. Διαδικασίες – Εκπροσώπηση και νομική υποστήριξη

Στα Κ.Υ.Τ. ενδοχώρας (Διαβατών και Μαλακάσας), όπως προαναφέρθηκε, η διαδικασία περιορίζεται στην καταγραφή και ταυτοποίηση των στοιχείων των ανηλίκων από το αρμόδιο κλιμάκιο ταυτοποίησης που στελεχώνεται από προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας, και λαμβάνουν Δι.Κ.Α. Εν συνεχεία, ακολουθεί άμεσα η παραπομπή στη Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών (και την Εισαγγελία Ανηλίκων) και δρομολογείται η άμεση μεταφορά τους σε κατάλληλη δομή φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων. Η δομή φιλοξενίας που αναλαμβάνει τη στέγαση του παιδιού στη συνέχεια, αναλαμβάνει και την υποβολή αιτήματος στην Υπηρεσία Ασύλου για τον προγραμματισμό ραντεβού για την καταγραφή του αιτήματος ασύλου¹¹⁵.

Στις δομές Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. συνόρων (π.χ. Φυλάκιο, Σάμο) η διαδικασία ήταν διαφορετική, καθώς τα ασυνόδευτα παιδιά υπάγονταν κανονικά στις διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης, όπως και στη διαδικασία ασύλου. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε πως η καταγραφή της αίτησης διεθνούς προστασίας των ασυνόδευτων λάμβανε χώρα κανονικά, με βάση τις οικείες διατάξεις.

Από τα στοιχεία που προέκυψαν από την αυτοψία στην Κ.Ε.Δ. Σάμου, όλα τα ασυνόδευτα παιδιά που διέμεναν στη δομή ήταν αιτούντες διεθνή προστασία. Θετική εντύπωση προκάλεσε το γεγονός ότι, στο πλαίσιο της ΥΠ.Υ.Τ., λειτουργούσε γραφείο ασυνόδευτων ανηλίκων, στελεχωμένο μάλιστα από ικανό αριθμό υπαλλήλων, το οποίο αναλάμβανε και την ενημέρωσή τους σχετικά με τα δικαιώματά τους. Ομοίως, θετικά αποτιμάται ότι στο

114. Η Αρχή έλαβε σημαντικό αριθμό αναφορών κατά το 2021 σχετικά με υπέρμετρες καθυστερήσεις στη διαδικασία προσδιορισμού ηλικίας στη Σάμο, λόγω αναστολής της διαδικασίας. Οράτε ενδεικτικά Φ.Υ. 296494, 299347 και 298582.

115. Αναδείχθηκε, ωστόσο, κατά την αυτοψία στο Κ.Υ.Τ. Διαβατών, ότι, σε περίπτωση προσέλευσης ασυνόδευτων παιδιών που διαμένουν εκτός της δομής, με συνοδεία Μ.Κ.Ο. για τη διενέργεια της διαδικασίας προσδιορισμού ηλικίας, θα ακολουθηθούν, κατ' εξαίρεση, οι γενικές διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης, δεδομένης της ανάγκης ενεργοποίησης του Κλιμακίου του Ε.Ο.Δ.Υ. για τη διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας.

cation Unit staffed by personnel of the Hellenic Police, and children receive a DIKA. They are then promptly referred to the General Secretariat for Vulnerable Citizens (and the Prosecutor's Office for Minors) and their transfer to an appropriate accommodation facility for unaccompanied minors is initiated. The accommodation facility where the child is placed subsequently, also undertakes the submission of a request to the Asylum Service for scheduling an appointment for the registration of the asylum application¹¹⁵.

The procedure in the RIC and CCAC border facilities (e.g., Fylakio, Samos) is different, as unaccompanied minors were fully subject to the reception and identification procedures, as well as the asylum procedure. Specifically, it was found that the registration of the unaccompanied children's application for international protection took place, based on the relevant provisions.

According to the data obtained from the inspection at the Samos CCAC, all the unaccompanied children residing in the facility were applicants for international protection. It was positively noted that within the RIS, there was an office for unaccompanied minors, staffed by a sufficient number of employees, which was also responsible for informing them about their rights. Similarly, it was equally positively assessed that there was an administrative officer at the RAO, who was in charge of unaccompanied children's cases only, who is notified whenever there is a case of an unaccompanied child identified during the registration procedure and takes care of any relevant issues (for example, with regard to family reunification cases).

Regarding the examination of applications for international protection of unaccompanied children, as observed during the inspection in this facility, applications are generally examined on admissibility and on the merits of each case. The best interest of the child is assessed during the examination of the application, based on the information obtained from the registration and interview, without, however, following a specific protocol (e.g., questions based on a specific form of the service on best interest assessment).

As for representation and legal support procedures during asylum procedures, it was found that there were staff of NGOs (ARSIS/METAdrasi/PRAKSIS) at the RIC and CCAC border facilities to cover these needs. However, it transpired that there was no capacity to cover all cases.

Specifically, in the Samos CCAC, a lawyer of METAdrasi and two part-time lawyers of PRAKSIS were active, however at the time of the inspection the post of METAdrasi was not filled. The registration procedure of unaccompanied children by the RIS was carried out by a representative only for unaccompanied children under 15 years old, without the presence of a representative in other cases. It was noted that it was not feasible, based on the staff available, to meet the needs of legal representation in all unaccompanied cases. Similarly, the termination of IOM's "Care" ("Merimna") programme had an impact on the handling of the cases of unaccompanied children, as it was staffed by psychologists and social workers who contributed to the support of their legal cases.

Precisely because of the limited possibilities of representation, two employees of the Unaccompanied Children's Office of the RIS were authorised by the Prosecutor's Office for Minors to carry out various actions of representation. These actions include receiving

115. However, it was noted, during the inspection at the RIC Diavata, that in case of unaccompanied children, living outside the facility, accompanied by an NGO for the age determination procedure, the general reception and identification procedures will be followed, exceptionally, given the need to activate the NPHO Unit for the age determination procedure.

Π.Γ.Α. υπήρχε ένας διοικητικός υπάλληλος, επιφορτισμένος αμιγώς με περιπτώσεις ασυνόδευτων παιδιών, ο οποίος ενημερώνεται όταν προκύπτει στην καταγραφή περίπτωση ασυνόδευτου και μεριμνά σχετικά (π.χ. για τις περιπτώσεις οικογενειακής επανένωσης).

Αναφορικά με την εξέταση αιτήσεων διεθνούς προστασίας των ασυνόδευτων παιδιών, όπως προέκυψε κατά την αυτοψία στη δομή αυτή, οι αιτήσεις εξετάζονται κατά κανόνα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας και αξιολογείται το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού κατά την εξέταση της αίτησης, βάσει των στοιχείων που θα προκύψουν από την καταγραφή και τη συνέντευξη, χωρίς, ωστόσο, να ακολουθείται συγκεκριμένο πρωτόκολλο (π.χ. ερωτήσεις βάσει συγκεκριμένης φόρμας της υπηρεσίας περί αξιολόγησης βέλτιστου συμφέροντος).

Ως προς τις διαδικασίες εκπροσώπησης και νομικής υποστήριξης κατά τις διαδικασίες ασύλου, προέκυψε ότι στα Κ.Υ.Τ. και Κ.Ε.Δ. συνόρων υπήρχε προσωπικό Μ.Κ.Ο. (ΑΡΣΙΣ/ΜΕΤΑδραση/PRAKSIS) για την κάλυψη αυτών των αναγκών. Αναφορικά με την επάρκεια της κάλυψης της νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης των ασυνόδευτων παιδιών, διαφάνηκε μάλλον αδυναμία κάλυψης του συνόλου των υποθέσεων.

Ειδικότερα, όπως διαπιστώθηκε, στην Κ.Ε.Δ. Σάμου δραστηριοποιούνταν μια δικηγόρος της ΜΕΤΑδρασης (θέση που, ωστόσο, ήταν κενή κατά το χρόνο της αυτοψίας) και δύο δικηγόροι μερικής απασχόλησης της PRAKSIS. Η διαδικασία καταγραφής των ασυνόδευτων παιδιών από την Υ.Π.Υ.Τ. γινόταν δι' εκπροσώπου, μόνο για τους ασυνόδευτους κάτω των 15 ετών, χωρίς παρουσία εκπροσώπου στις λοιπές περιπτώσεις. Παρατηρήθηκε ότι δεν ήταν εφικτό, βάσει του διαθέσιμου προσωπικού, να καλυφθούν οι ανάγκες νομικής εκπροσώπησης όλων ανεξαιρέτως των περιπτώσεων ασυνόδευτων. Ομοίως, η λήξη του προγράμματος «Μέριμνα» του Δ.Ο.Μ. είχε επίπτωση και στον χειρισμό των υποθέσεων των ασυνόδευτων παιδιών, καθώς σε αυτό δραστηριοποιούνταν ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί που συνεισέφεραν στην υποστήριξη των νομικών υποθέσεών τους. Λόγω ακριβώς των περιορισμένων δυνατοτήτων εκπροσώπησης, δύο υπάλληλοι του γραφείου ασυνόδευτων της Υ.Π.Υ.Τ. είχαν λάβει εξουσιοδότηση από την Εισαγγελία Ανηλίκων για διάφορες ενέργειες εκπροσώπησης (όπως την παραλαβή ιατρικών αποτελεσμάτων από το νοσοκομείο, τη συνοδεία εκτός δομής για εκπαιδευτικούς λόγους, κ.λπ.) με ρητή, και εύλογη, εξαίρεση οποιασδήποτε ενέργειας αφορούσε στη διαδικασία προσδιορισμού ηλικίας ή στη διαδικασία ασύλου, περιλαμβανομένης της οικογενειακής επανένωσης.

Αναφορικά με τις διαδικασίες που ακολουθούνται κατά την εισαγωγή και υποδοχή των παιδιών που τοποθετούνται στη δομή επείγουσας φιλοξενίας¹¹⁶, οι ασυνόδευτοι, κατά κανόνα, μετά την ολοκλήρωση της ταυτοποίησής τους (εφόσον δεν έχουν ταυτοποιηθεί προηγουμένως από τις Ελληνικές Αρχές), την ενημέρωση της Εισαγγελίας και την παραπομπή από τον Μηχανισμό, συνοδεύονται στη δομή επείγουσας φιλοξενίας από στελέχη της Κινητής Μονάδας που λειτουργεί στο πλαίσιο του Εθνικού Μηχανισμού Επείγουσας Ανταπόκρισης, ή από την Αστυνομία. Προέκυψε, επίσης, ότι υπάρχει προσωπικό φροντιστών καθ' όλο το 24ωρο στη δομή, ενώ υπάρχουν καθυστερήσεις στις διαδικασίες ταυτοποίησης από την αστυνομία στα Α.Τ., που ενδέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι πολύωρες.

Αναδείχθηκε ως βέλτιστη πρακτική η άμεση εισαγωγή στις δομές επείγουσας φιλοξε-

116. Βάσει του άρθρου 66Γ ν. 4939/2022 «Σκοπός του Ε.Μ.Ε.Α. είναι ο εντοπισμός και η άμεση παραπομπή και τοποθέτηση σε δομές επείγουσας φιλοξενίας αστέγου ασυνόδευτου ανηλίκου ή ανηλίκου που διαβίει σε επισφαλείς συνθήκες [...]». Καταγράφηκε, επίσης, ότι, σε περίπτωση ασυνόδευτων παιδιών που προσέρχονται σε Κ.Υ.Τ. της ενδοχώρας (π.χ. Μαλακάσα) ή σε άλλες δομές της Υ.Π.Υ.Τ. της ενδοχώρας, αυτά παραπέμπονται για άμεση στέγαση στις δομές επείγουσας φιλοξενίας.

medical results from the hospital and accompanying them outside the facility for educational reasons, etc. However, any action related to the age determination procedure or to the asylum procedure, including family reunification, was explicitly -and reasonably- excluded.

Regarding the procedures followed during the admission and reception of children placed in the emergency accommodation facility¹¹⁶, unaccompanied children, are accompanied to the emergency accommodation facility by members of the Mobile Unit operating within the National Emergency Response Mechanism, or by the Police. This occurs, as a rule, after the completion of their identification (if they have not been previously identified by the Greek authorities) and also after the notification of the Public Prosecutor's Office and the referral by the NERM. It also emerged that there are care-taking staff around the clock at the facility, and that there are delays in the identification procedures conducted at the police stations from police staff, which may in some cases take several hours.

A best practice identified was the immediate admission to the emergency accommodation facilities and the provision of separate rooms in these facilities along with conducting the medical examinations necessary to take place for the placement of minors in a long-term accommodation facility. This is considered to significantly contribute to the protection of children, as it does not prolong their exposure to unsafe conditions, as was the case before the operation of the emergency accommodation facilities.

Upon their reception in the emergency accommodation facilities, basic information is completed by the relevant staff in the admission form. Later on, a comprehensive Best Interest Assessment (BIA) is carried out, during which issues of a psychosocial nature are investigated. Medical or legal needs or any traumatic experiences of the children are traced and, finally, if relatives exist, contact is attempted with them. In the experience of staff, the above procedures have identified cases of children who have suffered forms of abuse or exploitation. Relevant information on the issues of additional vulnerability faced by children is then provided to the long-term accommodation facility, where they are subsequently placed.

The emergency facility also undertakes relevant actions with regard to the legal status of the children. In particular, contact is made with the competent Regional Asylum Office for the registration of the asylum request, which is usually completed within a month. It was noted that, as a rule, there are no longer delays in scheduling the registration or the interview. However, it was reported that, for some nationalities, there is still a delay in scheduling the interview (approximately one year after registration). Regarding the legal support provided during the asylum procedure, it was found that it consists of the preparation of unaccompanied minors by the legal advisor for the registration of the claim or the interview (in cases where the scheduling of the interview arises during the time of stay in the facility) and of accompanying them for the aforementioned procedures.

Finally, it was found that the long-term facilities had coverage for the legal handling of the cases of unaccompanied children staying there. One facility was staffed with a lawyer, and the other maintained an external partnership with a lawyer.

116. Based on article 66C of L. 4939/2022 "The purpose of the NERM is the identification and immediate referral and placement in emergency accommodation facilities of homeless unaccompanied minors or minors living in precarious conditions [...] ". It was also recorded that, in the case of unaccompanied children reaching mainland RICs (e.g. Malakasa) or other mainland RIS facilities, they are referred for immediate placement in emergency accommodation facilities.

νίας και η πρόβλεψη διακριτών χώρων σε αυτές, καθώς και η διενέργεια των ιατρικών εξετάσεων που είναι αναγκαίες για την τοποθέτηση των ανηλίκων σε δομή μακροπρόθεσμης φιλοξενίας. Εκτιμάται ότι τούτο συντείνει σημαντικά στην προστασία των παιδιών, καθώς δεν παρατείνεται η έκθεσή τους σε επισφαλείς συνθήκες, όπως συνέβαινε πριν τη λειτουργία των δομών επείγουσας φιλοξενίας.

Κατά τον χρόνο υποδοχής τους στις δομές επείγουσας φιλοξενίας, καταγράφονται βασικές πληροφορίες από το αρμόδιο προσωπικό στο έγγραφο ένταξης. Στη συνέχεια, διενεργείται εκτενής αξιολόγηση βέλτιστου συμφέροντος (Best Interest Assessment «B.I.A.»), κατά την οποία διερευνώνται ζητήματα ψυχοκοινωνικής φύσεως και ιχνηλατούνται οι ανάγκες ιατρικής ή νομικής φύσης ή τυχόν τραυματικές εμπειρίες των παιδιών και, τέλος, σε περίπτωση που προκύψει η ύπαρξη συγγενών, επιχειρείται επικοινωνία με αυτούς. Σύμφωνα με την εμπειρία του προσωπικού, κατά τις ως άνω διαδικασίες έχουν εντοπιστεί περιπτώσεις παιδιών που έχουν υποστεί μορφές κακοποίησης ή εκμετάλλευσης. Σχετική ενημέρωση για τα ζητήματα πρόσθετης ευαλωτότητας που αντιμετωπίζουν τα παιδιά, παρέχεται προς τη δομή μακροπρόθεσμης φιλοξενίας όπου τοποθετούνται.

Επίσης, η δομή επείγουσας φιλοξενίας αναλαμβάνει να προβεί σε ενέργειες για το νομικό καθεστώς των παιδιών. Ειδικότερα, γίνεται επικοινωνία με το αρμόδιο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου για την καταγραφή του αιτήματος ασύλου, που συνήθως ολοκληρώνεται εντός μηνός. Σημειώθηκε, δε, ότι δεν παρατηρούνται πλέον, κατά κανόνα, καθυστερήσεις στον προγραμματισμό της καταγραφής ή της συνέντευξης, ωστόσο αναφέρθηκε ότι, σε κάποιες εθνικότητες, παρατηρείται ακόμη καθυστέρηση στον προγραμματισμό της συνέντευξης (περίπου ένα έτος μετά την καταγραφή). Ως προς την παρεχόμενη νομική υποστήριξη στη διαδικασία ασύλου, προέκυψε ότι αυτή συνίσταται σε προετοιμασία των ασυνόδευτων παιδιών από τον νομικό σύμβουλο για την καταγραφή του αιτήματος ή τη συνέντευξη (όταν ανακύπτει προγραμματισμός της κατά το χρόνο διαμονής στη δομή) και συνοδεία τους για τις παραπάνω διαδικασίες.

Διαπιστώθηκε, τέλος, ότι στις δομές μακροπρόθεσμης φιλοξενίας υπήρχε κάλυψη για τον νομικό χειρισμό των υποθέσεων των ασυνόδευτων παιδιών που διέμεναν εκεί (η μία δομή ήταν στελεχωμένη με δικηγόρο, και η άλλη διατηρούσε εξωτερική συνεργασία με νομικό).

6. Χωρισμένα παιδιά

Από τις αυτοψίες διαπιστώθηκε ότι οι διαδικασίες που ακολουθούνται στην περίπτωση των χωρισμένων παιδιών στο στάδιο της υποδοχής τους διαφέρουν σημαντικά, σε σχέση με τις ακολουθούμενες διαδικασίες στην περίπτωση των ασυνόδευτων¹¹⁷.

117. Σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 1 περ. ιδ) ν. 4939/2022, «χωρισμένος ανήλικος» είναι ο ανήλικος, ο οποίος φθάνει στην Ελλάδα χωρίς να συνοδεύεται από πρόσωπο που ασκεί τη γονική του μέριμνα, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία ή από άλλο πρόσωπο, στο οποίο αυτή έχει ανατεθεί σύμφωνα με τον νόμο, αλλά συνοδεύεται από ενήλικο συγγενή που ασκεί στην πράξη τη φροντίδα του. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει στο παρελθόν επισημάνει ότι τα χωρισμένα παιδιά αποτελούν μια υποομάδα των ασυνόδευτων που χρήζει ιδιαίτερης προστασίας και η μεταχείριση των παιδιών και στις δύο κατηγορίες (χωρισμένα – ασυνόδευτα) πρέπει να είναι παρόμοια (Έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη, Τα δικαιώματα των παιδιών που μετακινούνται στην Ελλάδα, 2018, <https://old.synigoros.gr/?i=childrens-rights.el.εραπατρισμος.577323>, σελ. 122). Αντίστοιχα, η Διεθνής Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, στο Γενικό Σχόλιο Νο6 (2005), υπογραμμίζει ότι, εάν δεν ορίζεται διαφορετικά, οι οδηγίες που παρατίθενται στη συνέχεια εφαρμόζονται τόσο στα ασυνόδευτα, όσο και στα χωρισμένα (από την οικογένειά τους) παιδιά. Σημειώνεται σχετικά ότι, στο άρθρο 66Α παρ. 2 ν. 4939/2022 (Εθνικό Σύστημα Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων – Πεδίο Εφαρμογής) επισημαίνεται ότι, για τις ανάγκες του παρόντος, στον ορισμό του ασυνόδευτου ανήλικου της περ. ιγ) του άρθρου 1 εμπίπτει και ο χωρισμένος ανήλικος της περ. ιδ).

6. Separated Children

According to the inspections, it was identified that the procedures followed for separated children at the reception stage differed significantly from those followed for unaccompanied children¹¹⁷.

In particular, the accommodation of unaccompanied children in facilities for asylum seekers for the general population was usually limited to the RIC and CCAC border facilities. However, separated children were found in all types of accommodation for the general population (mainland RICs, CCAC border facilities and controlled temporary accommodation for asylum seekers), as well as in the emergency accommodation facility, for the period necessary to establish family ties¹¹⁸.

At the time of the inspections, indicatively, separated children were found in the CCAC of Samos, the RIC of Diavata and the Controlled Temporary Accommodation facility of Lagadikia. The number of separated children identified was relatively small, but it was noted that this number could vary from time to time. For example, during the inspection of the Serres facility, it was noted that 450 separated minors had arrived as “spontaneous arrivals” in the summer of 2023¹¹⁹. According to the practice recorded during the inspection in this facility, in case of arrival of separated minors without identification, the administration, in collaboration with the relevant police authorities, ensures the registration of the data and the issuance of a service note.

An essential prerequisite for the registration procedure of the application for international protection in the case of separated children is the prior establishment of the family relationship, the preparation of a social report and its submission to the Public Prosecutor’s Office, followed by the completion of the legal procedure to assign the actual care of the minor to the relative, based on a decision by the public prosecutor. The psychosocial staff of the NPHO unit are responsible for the procedure of establishing the family relationship, the assessment and the drafting of the report to be sent to the Public Prosecutor’s Office, sometimes assisted by staff from other agents (e.g. a social worker from the European Asylum Agency at the Malakasa RIC).

It also appears that in the past, the staff of the IOM played an important role in this

117. According to the definition of Article 1 of L. 4939/2022, a “separated minor” is a minor who arrives in Greece unaccompanied by a person exercising parental care according to Greek legislation or by another person to whom parental care has been entrusted according to law, but accompanied by an adult relative who exercises in practice the child’s care. The Ombudsman has previously pointed out that separated children are a subgroup of unaccompanied children who need special protection and the treatment of children in both categories (separated - unaccompanied) should be similar (Report of the Ombudsman, The rights of children moving in Greece, 2018, <https://old.ombudsman.gr/?i=childrens-rights.el.epanapatrismos.577323>, p. 122). Similarly, the United Nations International Committee on the Rights of the Child, in its General Comment No. 6 (2005), emphasizes that, unless otherwise specified, the guidelines set out below apply to both unaccompanied and separated (from their family) children. It is noted in this regard that, in Article 66A paragraph 2 No. 4939/2022 (National Guardianship System for Unaccompanied Minors - Scope of Application) it is noted that, for the purposes of the present, the definition of unaccompanied minor in article 1 also includes separated minors.

118. With regard to long-term facilities, it was noted that children of refugee families, who had been removed from their parents, following a prosecutor’s order, were also residing there.

119. It is noted that, during an inspection by the Greek Ombudsman in an emergency accommodation facility in northern Greece in June 2023, in the framework of the action “Ombudsman’s actions to strengthen good governance, accountability and combating maladministration in the public sector” co-funded under the EEA Grants Programme “Good Governance, Institutions, Transparency”, there was information about the accommodation of separated children during the time of establishing family ties, with relatives in the Serres facility.

Συγκεκριμένα, η διαμονή των ασυνόδευτων σε δομές φιλοξενίας αιτούντων άσυλο γενικού πληθυσμού, περιοριζόταν, κατά κανόνα, στα Κ.Υ.Τ. και στις Κ.Ε.Δ. συνόρων. Ωστόσο, παραμονή χωρισμένων παιδιών διαπιστώθηκε σε κάθε μορφή δομής φιλοξενίας γενικού πληθυσμού (Κ.Υ.Τ. ενδοχώρας, Κ.Ε.Δ. συνόρων και ελεγχόμενες δομές προσωρινής φιλοξενίας αιτούντων άσυλο), αλλά επίσης και στη δομή επείγουσας φιλοξενίας, για το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τη διαπίστωση των συγγενικών δεσμών¹¹⁸.

Κατά τον χρόνο των αυτοψιών, ενδεικτικά, βρέθηκαν να διαβιούν χωρισμένα ανήλικα στην Κ.Ε.Δ. Σάμου, στο Κ.Υ.Τ. Διαβατών και στην ελεγχόμενη δομή προσωρινής φιλοξενίας Λαγκαδικίων. Ο αριθμός των χωρισμένων παιδιών που εντοπίστηκαν ήταν μάλλον μικρός, ωστόσο, προέκυψε ότι τούτο ενδέχεται να διαφοροποιείται κατά καιρούς. Χαρακτηριστικά, κατά την αυτοψία στη δομή Σερρών, προέκυψε ότι, το καλοκαίρι του 2023, είχαν έρθει ως «αυθόρμητες αφίξεις» 450 χωρισμένοι ανήλικοι¹¹⁹. Σύμφωνα με την πρακτική που αναδείχθηκε κατά την αυτοψία στη δομή αυτή, σε περίπτωση προσέλευσης χωρισμένων ανηλίκων χωρίς ταυτοποίηση, η Διοίκηση μεριμνά καταρχάς, σε συνεργασία με τις αρμόδιες αστυνομικές αρχές, για την καταγραφή των στοιχείων τους και τη χορήγηση υπηρεσιακού σημειώματος.

Βασική προϋπόθεση για την εκκίνηση της διαδικασίας καταγραφής της αίτησης διεθνούς προστασίας στις περιπτώσεις χωρισμένων παιδιών, αποτελεί η προγενέστερη διαπίστωση του συγγενικού δεσμού, η σύνταξη κοινωνικής έκθεσης και αποστολή της στην Εισαγγελία και η ολοκλήρωση της νομικής διαδικασίας για την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας τους στο συγγενικό πρόσωπο, βάσει εισαγγελικής διάταξης. Όπως διαπιστώθηκε, υπεύθυνο για τη διαδικασία διαπίστωσης συγγενικού δεσμού, την αξιολόγηση και σύνταξη έκθεσης που αποστέλλεται στην Εισαγγελία, είναι το ψυχοκοινωνικό προσωπικό του κλιμακίου του Ε.Ο.Δ.Υ., επικουρούμενο, ορισμένες φορές, από προσωπικό άλλων φορέων (π.χ. από Κοινωνική Λειτουργό του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για το Άσυλο στο Κ.Υ.Τ. Μαλακάσας).

Επίσης, φαίνεται ότι στο παρελθόν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αυτή είχε το προσωπικό του Δ.Ο.Μ. κατά την παρουσία του στις δομές φιλοξενίας γενικού πληθυσμού. Όπως προέκυψε, στο Κ.Υ.Τ. Διαβατών ήταν συχνό το φαινόμενο να προσέρχονται τα παιδιά και να έχει ήδη ανατεθεί με εισαγγελική διάταξη η φροντίδα τους στον συγγενή τους, μετά από διαπίστωση και έκθεση του Δ.Ο.Μ. Υπήρξαν, ωστόσο, περιπτώσεις που η Υπηρεσία Υποδοχής ζητούσε τη διαπίστωση κατά την παραμονή, οπότε αναλάμβανε το Κλιμάκιο του Ε.Ο.Δ.Υ. τη διεκπεραίωση της διαδικασίας.

Στη δομή επείγουσας φιλοξενίας, πέραν της ψυχοκοινωνικής αξιολόγησης που αναλάμβανε το προσωπικό της δομής (Δ.Ο.Μ.), σημειώθηκε ότι η Εισαγγελία Ανηλίκων ενεργοποιούσε τη διαδικασία κοινωνικής έρευνας, μέσω της κοινωνικής υπηρεσίας των εκάστοτε αρμοδίων Δήμων.

Κοινή διαπίστωση σε όλες τις αυτοψίες, ήταν το γεγονός ότι η διαδικασία διαπίστωσης

118. Στις δομές μακροπρόθεσμης φιλοξενίας, σημειώθηκε ότι διαμένουν και παιδιά οικογενειών προσφύγων, τα οποία είχαν απομακρυνθεί από τους γονείς τους, σε συνέχεια εισαγγελικής διάταξης.

119. Σημειώνεται ότι, σε αυτοψία της Αρχής σε δομή επείγουσας φιλοξενίας στη βόρεια Ελλάδα τον Ιούνιο του 2023, στο πλαίσιο της πράξης «Δράσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για την ενίσχυση της χρηστής διακυβέρνησης, της λογοδοσίας και καταπολέμησης της κακοδιοίκησης στον δημόσιο τομέα» συγχρηματοδοτούμενης στο πλαίσιο του Προγράμματος «Χρηστή Διακυβέρνηση, Θεσμοί, Διαφάνεια» των EEA Grants (Χρηματοδοτικός Μηχανισμός EOX), υπήρξε ενημέρωση σχετικά με τη φιλοξενία χωρισμένων παιδιών κατά τον χρόνο διαπίστωσης συγγενικών δεσμών με συγγενείς στη δομή Σερρών.

1

Δομή Φιλοξενίας
Ασυνόδευτων
Ανηλίκων στην Αττική
Δεκέμβριος 2023
Accommodation facility
for Unaccompanied
Minors in Attica
December 2023

2

Δομή Φιλοξενίας
Ασυνόδευτων
Ανηλίκων στην Αττική
Δεκέμβριος 2023
Accommodation facility
for Unaccompanied
Minors in Attica
December 2023

συγγενικών δεσμών και ανάθεσης της πραγματικής φροντίδας είναι χρονοβόρα. Σημειώθηκε, μάλιστα, βάσει της αυτοψίας στη δομή επείγουσας φιλοξενίας (και της ως άνω περιγραφόμενης διαδικασίας εμπλοκής τη κοινωνικής υπηρεσίας των Δήμων) ότι κατά κανόνα συνεχίζεται και μετά την τοποθέτηση των παιδιών σε δομή μακροπρόθεσμης φιλοξενίας. Μία βασική επίπτωση των καθυστερήσεων που καταγράφηκε, είναι οι επακόλουθες καθυστερήσεις στη διαδικασία καταγραφής της αίτησης διεθνούς προστασίας. Τούτο, όπως αναδείχθηκε κατά την αυτοψία στη δομή Σχιστού, συνεπάγεται την περιορισμένη πρόσβαση των ανηλίκων σε νοσοκομεία λόγω έλλειψης Π.Α.Α.Υ.Π.Α., δεδομένου ότι ο Π.Α.Α.Υ.Π.Α. χορηγείται κατά τον χρόνο καταγραφής της αίτησης διεθνούς προστασίας.

Επιπλέον ζητήματα που αναδείχθηκαν κατά την αυτοψία στην Κ.Ε.Δ. Σάμου, αφορούσαν κυρίως στις κατηγορίες συγγενών και τους ανασταλτικούς παράγοντες για την ανάθεση πραγματικής φροντίδας. Σημειώθηκε, ειδικότερα, ότι η συχνότερη περίπτωση χωρισμένων παιδιών με συγγενή, είναι η περίπτωση παιδιών με ενήλικα αδέρφια, καθώς και ότι, το ιδιαίτερα νεαρό της ηλικίας ενήλικων αδελφών, αποτελεί μάλλον αποτρεπτικό παράγοντα για την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας, όπως και ότι η παρατηρούμενη απόρριψη αιτημάτων οικογενειακής επανένωσης μέσω του Κανονισμού Δουβλίνο III, σε περιπτώσεις ανάθεσης της πραγματικής φροντίδας, αποθαρρύνει συχνά τους εμπλεκόμενους, με αποτέλεσμα τη μη εκκίνηση της διαδικασίας ανάθεσης πραγματικής φροντίδας. Επίσης, στις περιπτώσεις αυτές, τα παιδιά διέμεναν εντός της ασφαλούς περιοχής και τα ενήλικα αδέρφια τους στην ευρύτερη περιοχή της δομής, με δυνατότητα συνάντησης κατά τις ώρες εξόδου των παιδιών από την ασφαλή περιοχή.

Εκτιμάται από την Αρχή ότι, δεδομένης της πρόβλεψης για την από κοινού συμβίωση των αδελφών και της μέριμνας για στέγαση των ανηλίκων μαζί με τους ενήλικους συγγενείς τους, μετά την ανάθεση της φροντίδας τους, σύμφωνα με τη νομοθεσία¹²⁰, και, στον βαθμό που δεν τίθεται ζήτημα αμφισβήτησης του συγγενικού δεσμού, είναι σκόπιμο να αποφεύγεται κατά το δυνατόν ο αποχωρισμός των παιδιών από τα αδέρφια ή άλλα συγγενικά τους πρόσωπα, ή να περιορίζεται στο απολύτως αναγκαίο διάστημα για την τυχόν ολοκλήρωση της διαπίστωσης συγγενικών δεσμών, διασφαλίζοντας την κατάλληλη και ασφαλή από κοινού στέγασή τους.

Συστάσεις

1. Σε ορισμένες περιπτώσεις, παρατηρήθηκε ότι υπήρχε ειδικό προσωπικό στις δομές της ΥΠ.Υ.Τ., αρμόδιο για τις ανάγκες των ασυνόδευτων παιδιών. Αυτό, όμως, δεν καταγράφηκε ως γενικευμένη πρακτική, ενώ ο Δ.Ο.Μ., ως κύριος φορέας παιδικής προστασίας στις δομές, δεν δραστηριοποιείται πλέον σε αυτές. Δεδομένης της κρίσιμότητας της κατάλληλης και έγκαιρης αντιμετώπισης των θεμάτων των παιδιών που εισέρχονται σε δομές της ΥΠ.Υ.Τ., κρίνεται σκόπιμη η ενίσχυση του προσωπικού της σε θέματα παιδικής προστασίας και χειρισμού υποθέσεων ασυνόδευτων/χωρισμένων παιδιών, προκειμένου να διατίθεται σε όλες τις δομές εκπαιδευμένο και ειδικό προσωπικό για τις ανάγκες των παιδιών αυτών.

120. Σύμφωνα με το άρθρο 65 παρ. 1 ν. 4939/2022: γ) Μεριμνά για τη στέγαση ανηλίκων μαζί με τους ενήλικους συγγενείς τους ή σε οικογένεια που θα έχει την επιμέλεια του ανηλίκου ή με άλλα ενήλικα πρόσωπα κατάλληλα για να αναλάβουν τη φροντίδα τους, εφόσον αυτό εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον των ανηλίκων και έχουν λάβει χώρα διαδικασίες ανάθεσης της φροντίδας στα πρόσωπα αυτά, σύμφωνα με τον νόμο. Η γνώμη του ανηλίκου λαμβάνεται υπόψη, ανάλογα με την ηλικία του και τον βαθμό της ωριμότητάς του. δ) Διασφαλίζει την από κοινού στέγαση και συμβίωση των αδελφών, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία, το φύλο, την ωριμότητα και γενικά το συμφέρον κάθε ανηλίκου.

process during their presence in the accommodation facilities for the general population. In the Diavata RIC, it was common for children to arrive with an order from the public prosecutor to be placed in the care of a relative, following an assessment and report by the IOM. However, there were cases where the Reception Service (RIS) requested the assessment during the stay at the facility, in which case the NPHO unit undertook the processing of the case.

In the emergency facility, in addition to the psychosocial assessment carried out by the staff of the facility (IOM), it was noted that the Prosecutor for Minors' Office activated the social investigation procedure through the social service of the competent Municipality.

A general observation from all the inspections was that the process of establishing family links and assigning actual care is time-consuming. Based on the inspection in the emergency facility (and the process of involving the municipal social services described above), it was found that this process usually continues even after the children have been placed in a long-term facility. A significant impact of the delays recorded is the subsequent delay in the process of registering the application for international protection. This, as highlighted during the inspection at the Schisto facility, results in limited access of minors to hospitals due to the lack of a PAAYPA number, as the PAAYPA is granted at the time of registration of the application for international protection.

Other issues that were identified during the inspection at the Samos CCAC were mainly related to the categories of relatives and the obstacles to the allocation of effective care. In particular, it was noted that the most common case of separated children with a relative is the case of children with adult siblings. The very young age of adult siblings seems to be a significant inhibiting factor for the assignment of actual care. In addition, the observed rejection of family reunification applications under the Dublin III Regulation in cases of actual care legally assigned often discourages the parties involved and results in the actual care procedure not being initiated. In these cases, the children resided in the safe area and their adult siblings resided in the wider area of the facility, with the possibility of meeting at times when the children left the safe area.

The Greek Ombudsman is of the view that, given the provision for siblings to live together and for minors to be placed with their adult relatives after the assignment of their care in accordance with the legislation¹²⁰, and to the extent that there is no question of doubt of family ties involved, the separation of children from their siblings or other relatives should be avoided as far as possible-or should be limited to the time strictly necessary to complete the establishment of family ties- and, finally, their appropriate and safe placement together should be ensured.

Recommendations

1. In some cases it was observed that there were specific staff within the RIS facilities responsible for the needs of unaccompanied children. However, this was not recorded as a general practice and the IOM, as the main child protection actor

120. In accordance with Article 65 paragraph 1 L. 4939/2022 c): Provides for the accommodation of minors together with their adult relatives or in a family that will have custody of the minor or with other adult persons suitable to take care of them, if this serves the best interests of the minors and as long as procedures have taken place to assign care to these persons, in accordance with the law. The minor's opinion shall be taken into account, depending on their age and degree of maturity. d)Ensures the common placement and cohabitation of siblings, taking into account the age, sex, degree of maturity and in general the interest of each minor.

2. Κατά τις αυτοψίες στις δομές της ΥΠ.Υ.Τ. της ενδοχώρας, διαπιστώθηκε σημαντική προσπάθεια άμεσης παραπομπής σε δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων. Ωστόσο, σε περιπτώσεις που ήταν αναγκαία η παραμονή σε ορισμένες δομές της ΥΠ.Υ.Τ., εκτιμήθηκε ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την ασφαλή στέγασή τους, όπως αναλυτικά περιγράφεται στις διαπιστώσεις. Επισημαίνεται η ανάγκη ενίσχυσης των προσπαθειών της ΥΠ.Υ.Τ. για ταχείες διαδικασίες παραπομπής των ασυνόδευτων παιδιών σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας τους, ώστε να αποφεύγεται η παραμονή τους σε Κ.Υ.Τ. ή σε άλλες δομές της ΥΠ.Υ.Τ., με την ταυτόχρονη μέριμνα για συνθήκες διαβίωσης που να επιτρέπουν την ασφαλή παραμονή τους στις δομές αυτές, εφόσον τούτη απαιτηθεί.
3. Η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, κατά τη διάρκεια της εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας του, είναι κρίσιμης σημασίας για τη διασφάλιση των συμφερόντων του και για την κατάλληλη κρίση της αίτησης, επομένως είναι σκόπιμο να υπάρχει ένα κατευθυντήριο πλαίσιο και να μην εναπόκειται αποκλειστικά στις εκάστοτε ερωτήσεις των χειριστών. Για τον λόγο αυτό, φαίνεται κατάλληλη η ανάπτυξη και εφαρμογή ενιαίου πρωτοκόλλου¹²¹ περί αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού από την Υπηρεσία Ασύλου, κατά την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας.
4. Ιδιαίτερα σημαντική, για την προστασία του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και στο πλαίσιο των διαδικαστικών εγγυήσεων, κρίνεται η πλήρης εφαρμογή του θεσμού της επιτροπείας¹²² και η διασφάλιση άμεσης, μετά τον εντοπισμό, εκπροσώπησης σε όλες τις διοικητικές διαδικασίες. Επίσης, στο πλαίσιο αυτό, εκτιμάται ότι είναι σημαντικό να υπάρξει μέριμνα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για την εξασφάλιση δωρεάν νομικής εκπροσώπησης και υποστήριξης των υποθέσεων των ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών, καθ' όλη τη διαδικασία.
5. Δεδομένης της αυξημένης ευαλωτότητας των χωρισμένων παιδιών και της ανάγκης διασφάλισης της προστασίας τους και των οικογενειακών τους δεσμών, θα ήταν σκόπιμη η ενιαία μεταχείριση των χωρισμένων παιδιών κατά τις διαδικασίες υποδοχής, με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον τους και τη διαφύλαξη της οικογενειακής ενότητας. Ομοίως, ιδιαίτερα σημαντική είναι η ενίσχυση της συνεργασίας των εμπλεκόμενων φορέων και υπηρεσιών, προς τον σκοπό της επίστευσης των διαδικασιών διαπίστωσης συγγενικού δεσμού και νομικής ανάθεσης της πραγματικής φροντίδας των παιδιών, με ταυτόχρονη διασφάλιση της τήρησης αξιόπιστων διαδικασιών διαπίστωσης συγγενικού δεσμού.
6. Αναδεικνύεται ως αναγκαία η μέριμνα των Υπουργείων Υγείας και Μετανάστευσης και Ασύλου για την κάλυψη των κενών που παρατηρούνται στα νοσοκομεία, αλλά και στις δομές της ΥΠ.Υ.Τ., όπως στη διερμηνεία και την έλλειψη επαρκούς ιατρικού και ψυχοκοινωνικού προσωπικού. Βάσει των ευρημάτων από τις αυτοψίες, οι ελλείψεις αυτές επηρεάζουν την πρόσβαση των παιδιών σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, αλλά και τις διαδικασίες προσδιορισμού της ηλικίας τους.
7. Η ενίσχυση της συνεργασίας των ανωτέρω Υπουργείων κρίνεται αναγκαία, προκειμένου να επιτευχθεί η ακώλυτη πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ασυνόδευτων ή χωρισμένων παιδιών χωρίς διαθέσιμο ή ενεργό Π.Α.Α.Υ.Π.Α./Α.Μ.Κ.Α. Ειδικότερα, αναγκαία φαίνεται η επανεξέταση του συστήματος χορήγη-

121. Όπως η δημιουργία εντύπου της υπηρεσίας που να περιλαμβάνει ενδεικτικές ερωτήσεις.

122. Όπως επισημαίνεται και στην υπ' αριθμ. 1/12.01.2024 εγκύκλιο του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, το Εθνικό Σύστημα Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων εκκινεί τον Ιανουάριο 2024.

in these facilities, is no longer active in them. Given the critical importance of addressing the issues of minors entering the RIS facilities in an appropriate and timely manner, it is considered appropriate to reinforce the RIS staff working on child protection and handling of cases of unaccompanied or separated children, in order to have trained and specialised staff available in all facilities to address the needs of these children.

2. During the inspections conducted in the RIS facilities in the mainland, it was noted that considerable efforts were made to refer unaccompanied children promptly to accommodation facilities for unaccompanied minors. However, in cases where it was necessary for them to stay in certain RIS facilities, it was found that the conditions for their safe accommodation were not met, as described in detail in the findings. The Ombudsman points out the need to strengthen the efforts of the RIS for rapid procedures for referring unaccompanied children to suitable accommodation facilities, in order to avoid their stay in a RIC or other RIS facilities, while at the same time ensuring living conditions that allow for their safe stay in these facilities, if required.
3. The assessment of a child's best interests during the examination of their application for international protection is crucial to safeguarding these interests and ensuring the application is appropriately assessed. Therefore, it seems appropriate to develop and implement a uniform protocol¹²¹ for the assessment of a child's best interests by the Asylum Service applicable when examining an application for international protection, rather than assessing it solely on the basis of potential questions posed by the employees responsible for conducting the asylum interview.
4. For the protection of a child's best interests and in the context of procedural safeguards, it is particularly important to fully implement the institution of guardianship¹²² and guarantee immediate representation in all administrative procedures once the child is identified. Furthermore, in this context, it is considered important that the Ministry of Migration and Asylum ensures free legal representation and support for the cases of unaccompanied and separated minors throughout the procedure.
5. Given the increased vulnerability of separated children and the need to ensure their protection and family ties, it would be appropriate to treat separated children uniformly during reception procedures, with a view to preserving family unity and in their best interests. It is also particularly important to strengthen co-operation between the actors and services involved, in order to expedite the procedures for establishing the family ties and legally conferring the actual care of children, while ensuring that reliable procedures for establishing the family ties are followed.
6. The Ombudsman points out that it is necessary for the Ministries of Health and Immigration and Asylum to address the gaps observed in hospitals, but also in the RIS facilities, such as in interpretation and the lack of sufficient medical and psycho-social staff. These gaps, based on the findings of the inspections, affect children's access to healthcare, as well as the procedures for determining their age.

121. Such as creating a service form that includes indicative questions.

122. As noted in the circular of the Ministry of Migration and Asylum, No. 1/12/01/2024, the National Guardianship System for Unaccompanied Minors starts in January 2024.

σης Α.Μ.Κ.Α., Π.Α.Α.Υ.Π.Α. ή άλλου αντίστοιχου αριθμού, ώστε να καλύπτονται χωρίς πρόβλημα όλα τα ανήλικα που διαβιούν στη χώρα, σύμφωνα και με τη ρητή νομοθετική πρόβλεψη (ν. 4368/2016), ή, εναλλακτικά, η αποσαφήνιση εκ μέρους του Υπουργείου Υγείας με σχετική εγκύκλιο προς όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες και δομές του εθνικού συστήματος υγείας, του τρόπου μέσω του οποίου διασφαλίζεται η ακώλυτη δωρεάν πρόσβαση, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε προϋπόθεση.

8. Σκόπιμη φαίνεται, επίσης, βάσει των ευρημάτων, η διασφάλιση, μέσω του εθνικού συστήματος υγείας, της αναγκαίας υποστήριξης για τα ασυνόδευτα παιδιά που χρειάζεται να νοσηλευτούν σε δημόσια νοσοκομεία, σύμφωνα με προηγούμενη πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη προς τα ανωτέρω συναρμόδια Υπουργεία. Ειδικότερα, η Αρχή έχει προτείνει την πρόβλεψη στα νοσοκομεία (ιδίως τα νοσοκομεία παιδιών) θέσεων βοηθητικού προσωπικού ή εξωτερικού βοηθητικού προσωπικού (με δυνατότητα αξιοποίησης κατά περίπτωση), στις αρμοδιότητες του οποίου να περιλαμβάνεται η φροντίδα ασυνόδευτων παιδιών, κατά το αναγκαίο διάστημα νοσηλείας τους. Η πρόβλεψη αυτή θα μπορούσε να λειτουργήσει κατ' αναλογία του θεσμού του/της «αποκλειστικού/ής νοσοκόμου», αλλά με αυξημένες προϋποθέσεις και εγγυήσεις και με κάλυψη δαπάνης από την πολιτεία, ανεξάρτητα από το καθεστώς ασφάλισης ή και διαμονής του ανηλίκου.
9. Εκτιμάται, επίσης, ότι είναι σκόπιμη η εξέταση της ανάγκης και η ενίσχυση, όπου απαιτείται, της στελέχωσης του προσωπικού των δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, δεδομένων των πολυσχιδών απαιτήσεων, που εμπεριέχει, ούτως ή άλλως, η φροντίδα παιδιών.
10. Επιπλέον, δεδομένου ότι παρατηρήθηκε παρατεταμένη παραμονή των παιδιών στις μακροπρόθεσμες δομές φιλοξενίας, και αναδείχθηκαν οι δυσκολίες που προκύπτουν σε περίπτωση τοποθέτησης παιδιών με σοβαρά ζητήματα ψυχικής υγείας σε δομές χωρίς σχετική εξειδίκευση, εκτιμάται ότι η ενίσχυση του θεσμού της αναδοχής, θα συμβάλει στο να αποτρέπονται οι καθυστερήσεις και να καλύπτονται αποτελεσματικά οι ανάγκες τοποθέτησης των παιδιών με την ελάχιστη δυνατή καθυστέρηση. Με την ενίσχυση του θεσμού, θα καταστεί δυνατό να εξασφαλίζεται η κατάλληλη εξειδικευμένη φροντίδα (ιδίως μέσω της επαγγελματικής αναδοχής) για ανηλίκους με εξειδικευμένες ανάγκες (λ.χ. παιδιά με προβλήματα ακοής και ομιλίας, με ψυχιατρικής ή ψυχολογικής φύσης προβλήματα).
11. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επανειλημμένα αναδείξει την ανάγκη κάλυψης των κενών στην προστασία των ασυνόδευτων παιδιών που ενηλικιώνονται. Κρίνεται, επομένως, αναγκαία η δημιουργία ειδικού πλαισίου στέγασης για αυτά. Σημειώνεται ότι, βάσει των ανωτέρω ευρημάτων, είναι κρίσιμης σημασίας να περιλαμβάνονται στο πλαίσιο αιτούντες διεθνούς προστασίας της ανωτέρω κατηγορίας.

7. Strengthening the co-operation of the aforementioned Ministries is deemed necessary to guarantee unimpeded access to healthcare for unaccompanied or separated minors who do not have PAAYPA or AMKA. available or active. Specifically, it seems necessary to review the system of granting AMKA, PAAYPA. or other corresponding numbers, to cover all minors living in the country without any problem, in accordance with the explicit legislative provision (Law No. 4368/2016). Alternatively, the Ministry of Health should clarify through a relevant circular to all competent services and structures of the national health system how unhindered free access is ensured, regardless of any condition.
8. Based on the findings, it also seems appropriate to ensure, through the national health system, the necessary support for unaccompanied minors who need to be hospitalised in public hospitals, in accordance with a previous proposal of the Ombudsman to the aforementioned Ministries. Specifically, the Ombudsman has proposed that hospitals, especially children's hospitals, should provide positions for auxiliary staff or external auxiliary staff (with the possibility of utilisation on a case-by-case basis), whose responsibilities include the care of unaccompanied children during the necessary period of their hospitalisation. This provision could operate similarly to the institution of the "dedicated nurse", but with increased conditions and guarantees and with the state covering the costs, regardless of the insurance status or residence status of the minor.
9. Further, it appears appropriate to assess and, where necessary, enhance the staffing of accommodation facilities for unaccompanied minors, given the multi-faceted demands that childcare inherently involves.
10. Given the prolonged stay of children in long-term accommodation facilities, and the challenges that arise when placing children with serious mental health issues in facilities without relevant expertise, the Ombudsman believes that strengthening the institution of foster care will help prevent delays and effectively meet the needs of children's placement with the least possible delay. Moreover, by bolstering this institution, it will be possible to ensure appropriate specialised care (particularly through professional foster care) for minors with specialised needs (for example, children with hearing and speech impairments, and children with psychiatric or psychological problems).
11. The Ombudsman has repeatedly emphasised the need to address the gaps in the protection of unaccompanied children reaching adulthood. It is therefore necessary to create a special accommodation framework for them. In the light of the above findings, it is essential that applicants for international protection belonging to this category are included in this framework.

Z. Εξελίξεις στο ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις συνθήκες υποδοχής

Στην ανακοίνωση για το Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο του 2020¹²³ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει ότι υποστηρίζει την πολιτική συμφωνία που επετεύχθη το 2016 για την πρόταση αναδιτύπωσης της Οδηγίας, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία¹²⁴.

Ειδικότερα, στο Σύμφωνο αναφέρεται ότι: «Η Επιτροπή υποστηρίζει τις προσωρινές πολιτικές συμφωνίες που έχουν ήδη επιτευχθεί σχετικά με τον κανονισμό για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου και την οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής. Θα πρέπει να επιτευχθεί συμφωνία επί των προτάσεων αυτών το συντομότερο δυνατό [...] Η αναδιτύπωση της οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής θα επιφέρει πιο εναρμονισμένους κανόνες και βελτιωμένες συνθήκες υποδοχής για τους αιτούντες άσυλο, καθώς και ταχύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας και καλύτερη πρόσβαση των παιδιών μεταναστών στην εκπαίδευση. Θα καθιστά, επίσης, σαφές ότι η εξασφάλιση των συνθηκών υποδοχής αφορά μόνο το κράτος μέλος που έχει την ευθύνη, με αποτέλεσμα να αποθαρρύνονται οι μη επιτρεπόμενες μετακινήσεις και να αποσαφηνίζονται οι κανόνες κράτησης¹²⁵». Η Επιτροπή καλούσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο «να διασφαλίσουν την ταχεία έκδοση της αναθεωρημένης οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής».

Εντωμεταξύ, τον Δεκέμβριο του 2023, επετεύχθη πολιτική συμφωνία σε επίπεδο Ε.Ε. για τις πέντε βασικές προτάσεις του Συμφώνου: Κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής (screening), Κανονισμός Eurodac, Κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου, Κανονισμός για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, και Κανονισμός για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας. Στόχος των νέων Κανονισμών είναι η εναρμόνιση των ανομοιογενών διαδικαστικών ρυθμίσεων στα κράτη – μέλη.

Παράλληλα, καθώς οι συνθήκες υποδοχής εξακολουθούν να διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών, στις 08 Φεβρουαρίου 2024, οι Μόνιμοι αντιπρόσωποι των κρατών μελών της Ε.Ε. (E.M.A.), αφού ενέκριναν την προσωρινή συμφωνία επί των πέντε βασικών Κανονισμών, προχώρησαν και στην έγκριση της αναθεώρησης της Οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής, με σκοπό την εναρμόνιση των οικείων διαδικασιών στα κράτη μέλη¹²⁶. Αυτό που είναι κρίσιμο να διευκρινιστεί περαιτέρω είναι εάν οι συνθήκες υποδοχής θα τυγχάνουν εφαρμογής και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών ελέγχου διαλογής ή μετά από αυτές, καθώς στην πρόταση για την αναθεώρηση της Οδηγίας διευκρινίζεται «ότι οι υλικές συνθήκες υποδοχής θα πρέπει να είναι διαθέσιμες στους αιτούντες από τη στιγμή

123. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με ένα νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο [COM(2020) 609 final της 23ης Σεπτεμβρίου 2020]: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0609>.

124. Πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιτύπωση) [COM(2016) 465 final της 13ης Ιουλίου 2016]: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0465>.

125. Ο.π. Εισαγωγή.

126. Το σχέδιο - κείμενο της πρότασης όπως και τα λοιπά κείμενα είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο, κατόπιν δελτίου τύπου από το Συμβούλιο της Ε.Ε, την 8η Φεβρουαρίου 2024. <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2024/02/08/asylum-and-migration-reform-eu-member-states-representatives-green-light-deal-with-european-parliament/>.

G. Developments in the European Framework for Reception Conditions

In the Communication on the New Pact on Immigration and Asylum 2020¹²³, the European Commission states that it supports the political agreement reached in 2016 on the proposal to recast the Directive on reception conditions for applicants for international protection¹²⁴.

Specifically, the Pact states: “The Commission supports the provisional political agreements already reached on the Regulation on minimum standards on asylum and the Reception Conditions Directive. Agreement on these proposals should be reached as soon as possible [...] The recast of the Reception Conditions Directive will bring more harmonised rules and improved reception conditions for asylum seekers, as well as faster access to the labour market and better access to education for migrant children. It will also make clear that it is the sole responsibility of the Member State to ensure reception conditions, thus discouraging unauthorised movements and clarifying the rules on detention¹²⁵”. The Commission has called on the European Parliament and the Council to “ensure the swift adoption of the revised Reception Conditions Directive”.

Meanwhile, in December 2023, a political agreement was reached at the EU level on the five key proposals of the Pact: the Regulation on Screening, the Eurodac Regulation, the Regulation on Asylum Procedures, the Regulation on Asylum and Migration Management, and the Regulation on dealing with situations of Crisis and Force Majeure. The aim of these new regulations is to harmonise the different procedural rules in the Member States.

At the same time, as reception conditions continue to vary between Member States, the Permanent Representatives of the EU Member States (Coreper), having approved the provisional agreement on the five fundamental Regulations, proceeded on 8th February with the adoption of the revision of the Reception Conditions Directive. This was done with a view to harmonising the relevant procedures in all Member States¹²⁶. A key issue that needs further clarification is whether reception conditions apply during or after screening procedures. The proposed revision of the Directive states that “material reception conditions should be available to applicants from the moment they express their

123. Communication from the European Commission on a New Pact on Immigration and Asylum [COM(2020) 609 final of 23rd September 2020]: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0609>.

124. Proposal of the European Commission for a Directive of the European Parliament and of the Council on standards for the reception of applicants for international protection (recast) [COM(2016) 465 final of 13th July 2016]: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0465>.

125. *ibid.* Introduction.

126. The draft text of the proposal as well as the other texts are available online, following a press release from the Council of the EU on 8th February 2024. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/02/08/asylum-and-migration-reform-eu-member-states-representatives-green-light-deal-with-european-parliament/>.

που θα εκφράσουν την επιθυμία τους να υποβάλουν αίτηση για διεθνή προστασία ενώπιον των αρμόδιων αρχών¹²⁷».

Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως αναφέρεται και στο Σύμφωνο, στόχο του νέου πλαισίου δεν συνιστά μόνο η ασφάλεια για τους πολίτες της Ε.Ε., αλλά «να μπορεί να προσφέρει σαφήνεια και αξιοπρεπείς συνθήκες για τους άνδρες, τις γυναίκες και τα παιδιά που φθάνουν στην Ε.Ε., και που μπορεί επίσης να εμπνεύσει στους Ευρωπαίους εμπιστοσύνη ότι η διαχείριση της μετανάστευσης γίνεται με αποτελεσματικό και ανθρωπιστικό τρόπο, και συνάδει πλήρως με τις ευρωπαϊκές αξίες¹²⁸». Η ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη διαχείριση της μετανάστευσης φαίνεται, επομένως, να περιλαμβάνει και μια εσωτερική διάσταση, αυτή της υποδοχής με αξιοπρεπείς συνθήκες, αλλά και της διασφάλισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Για τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων προβλέπεται και ανεξάρτητος μηχανισμός παρακολούθησης. Στον Κανονισμό για τον έλεγχο διαλογής προτείνεται ότι κάθε κράτος – μέλος θεσπίζει έναν ανεξάρτητο μηχανισμό παρακολούθησης, ώστε να διασφαλίζονται, αφενός ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά τις διαδικασίες αφετέρου η δέουσα διερεύνηση τυχόν ισχυρισμών περί παραβίασής τους, σε συνεργασία με τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) και παράλληλα με τους παρατηρητές θεμελιωδών δικαιωμάτων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (FRONTEX).

Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι, στο νέο Σύμφωνο – και στους Κανονισμούς που απορρέουν από αυτό – προοιωνίζεται μια εννοποιημένη διαδικασία ασύλου και επιστροφών, καθιστώντας έτι περαιτέρω αναγκαίο τον ανεξάρτητο έλεγχο για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε όλες τις διαδικασίες, αλλά και για τη διαφάνεια της δράσης των αρμόδιων κρατικών οργάνων.

Η μορφή που ο μηχανισμός ελέγχου θα πρέπει να λάβει, καθώς και το εύρος της αρμοδιότητάς του, αποτυπώνονται σε σειρά κατευθυντήριων οδηγιών και συστάσεων διεθνών οργανισμών¹²⁹, αλλά και οργάνων της ίδιας της Ε.Ε.

Αναλυτικά, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CPT), προβαίνει σε ουσιαστικές συστάσεις ως προς τη μεθοδολογία έρευνας του ανεξάρτητου μηχανισμού συνόρων (μεταξύ άλλων, απροειδοποίητες επισκέψεις και πρόσβαση σε κάθε φάκελο, καταγραφή, βιντεοληπτικό υλικό και σύστημα ανίχνευσης κίνησης για κάθε κατηγορία μεταναστών που αποτρέπονται ή εντοπίζονται ηλεκτρονικά από σώματα ασφαλείας και παρουσία παρατηρητών του μηχανισμού στις σχετικές επιχειρήσεις). Επίσης, το Γραφείο του Υπατου Αρμοστή του Ο.Η.Ε. για τα Ανθρώπινα

127. Αιτιολογική σκέψη 7 σε "Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast)" του Συμβουλίου [6381/24 της 9ης Φεβρουαρίου 2024] <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6381-2024-INIT/en/pdf>

128. Εισαγωγή στο Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, *ibid*.

129. OHCHR and UNHCR, Joint Consultation on Independent National Monitoring Mechanisms proposed in the EU Pact on Migration and Asylum, Φεβρουάριος 2021: Joint Consultation. Συστάσεις προς την Προεδρία της Ε.Ε., UNHCR, Δεκέμβριος 2020: <https://europe.ohchr.org/Documents/Publications/Final%20Note%20of%20the%20Joint%20OHCHR%20and%20UNHCR%20Consultation.pdf>. CPT 30ή Γενική Έκθεση, Μάιος 2021, σελ. 15 – 16: <https://rm.coe.int/1680a25e6b>. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI), Γνώμη, 10.03.2021: <http://ennhri.org/our-work/topics/asylum-and-migration/opinion-on-independent-human-rights-monitoring-mechanisms-at-borders-under-the-eu-pact-on-migration-and-asylum/>. Επίσης, κείμενο 10 σημείων προς την Ελληνική Κυβέρνηση της 14.09.2021 της Υπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, μαζί με τον OHCHR και το ENNHRI: https://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2021/09/10-points_GR.pdf.

wish to apply for international protection before the competent authorities¹²⁷".

It should also be noted that, as stated in the Pact, the objective of the new framework is not only to ensure the security of EU citizens, but also to provide "certainty, clarity and dignified conditions for men, women and children arriving in the EU". This should give Europeans confidence that migration will be managed in an effective and humanitarian way, fully in line with European values¹²⁸. The integrated approach to migration management seems to include an internal dimension, that of reception in dignified conditions, and also that of ensuring fundamental rights.

An independent monitoring mechanism is also foreseen to guarantee fundamental rights. The Regulation on Screening proposes that each Member State should establish an independent monitoring mechanism. This is to ensure that fundamental rights are respected during the procedures and that any allegations of violations are duly investigated, in co-operation with the Fundamental Rights Agency (FRA) and in parallel with the fundamental rights monitors of the European Border and Coast Guard Agency (Frontex).

The Ombudsman considers that the new Pact, and the regulations deriving from it, herald a unified asylum and return procedure. This makes it all the more necessary to provide for independent monitoring of the protection of fundamental rights in all procedures and of the transparency of the actions of the competent state institutions.

The form that the monitoring mechanism should take, as well as the scope of its competence, is reflected in a number of guidelines and recommendations of international organisations¹²⁹, as well as of the EU institutions themselves.

In particular, the Council of Europe's Committee for the Prevention of Torture (CPT) makes substantial recommendations on the methodology of the independent border mechanism's investigations. These include unannounced visits and access to all files, recordings, video footage and a movement detection system for each category of migrants deterred or electronically detected by the security forces, as well as the presence of observers from the mechanism at the relevant operations. In addition, the Office of the UN High Commissioner for Human Rights (OHCHR) and the Office of the UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), in a joint consultation on the new Pact¹³⁰, explicitly refer to the need to broaden the scope of the mechanism to include forced removals, search and rescue operations and mass expulsions that may occur outside or near borders, before the screening of new arrivals, often with the use of force, by state or non-state actors.

127. Recital 7 in "Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast)" of the Council [6381/24 of 9th February 2024] <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6381-2024-INIT/en/pdf>.

128. Introduction to the New Pact on Immigration and Asylum, *ibid*.

129. OHCHR and UNHCR, Joint Consultation on Independent National Monitoring Mechanisms proposed in the EU Pact on Migration and Asylum, February 2021: Joint Consultation. Recommendations to the EU Presidency, UNHCR, December 2020: <https://europe.ohchr.org/Documents/Publications/Final%20Note%20of%20the%20Joint%20OHCHR%20and%20UNHCR%20Consultation.pdf>. CPT 30th General Report, May 2021, p. 15 - 16: <https://rm.coe.int/1680a25e6b>. European Network of National Human Rights Institutions (ENNHRI), Opinion, 10th March 2021: <http://ennhri.org/our-work/topics/asylum-and-migration/opinion-on-independent-human-rights-monitoring-mechanisms-at-borders-under-the-eu-pact-on-migration-and-asylum/>. Also, 10-point text to the Greek Government of 14/09/2021 by the UNHCR, together with OHCHR and ENNHRI: https://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2021/09/10-points_GR.pdf.

130. OHCHR and UNHCR, *ibid*.

Δικαιώματα (OHCHR) και η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες (UNHCR), σε από κοινού διαβούλευση για το Νέο Σύμφωνο¹³⁰, αναφέρονται ρητά στην ανάγκη διεύρυνσης του αντικειμένου του μηχανισμού, προκειμένου να συμπεριλάβουν πρακτικές επαναπροώθησης, εντοπισμού και διάσωσης, μαζικές απελάσεις, που συχνά συμβαίνουν εκτός ή πλησίον των συνόρων και πάντως προ του ελέγχου διαλογής των νεοεισερχομένων, συχνά με άσκηση βίας, από κρατικούς ή μη παράγοντες.

Σε κοινή δήλωση¹³¹ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προσφύγων και Εκτοπισμένων (ECRE) με άλλες Μ.Κ.Ο., προτείνονται, επίσης, πολιτικές, αλλά και οικονομικές, κυρώσεις για τα κράτη –μέλη που δεν συνεργάζονται με τον μηχανισμό, αγνοούν τα πορίσματά του ή δεν προχωρούν στη σύστασή του.

Στο επίπεδο της Ε.Ε., σύμφωνα με την πρόταση της ίδιας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹³², τα κράτη – μέλη της Ε.Ε. θα πρέπει να δημιουργήσουν κατάλληλους μηχανισμούς για τον έλεγχο συμμόρφωσης με τα θεμελιώδη δικαιώματα όλων των διαδικασιών στα σύνορα της Ε.Ε. Για τον αποτελεσματικό αυτό έλεγχο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. (FRA) να εκδώσει κατευθυντήριες οδηγίες προς τα κράτη –μέλη. Ο Οργανισμός εξέδωσε σχετικό Οδηγό¹³³ το 2022, σύμφωνα με τον οποίο οι εθνικοί μηχανισμοί ελέγχου των συνόρων, θα πρέπει, πληρώνοντας οκτώ (8) βασικούς δείκτες, να διαθέτουν:¹³⁴

- Πλήρη ανεξαρτησία και αυτονομία για την εκτέλεση του έργου τους.
- Ευρεία εντολή παρακολούθησης όλων των πτυχών των συνοριακών επιχειρήσεων ανά πάσα στιγμή.
- Επαρκείς εξουσίες, ώστε να διαθέτουν απρόσκοπτη πρόσβαση στην παρακολούθηση των επιχειρήσεων και στα αρχεία, όπως και όταν παραστεί ανάγκη.
- Σχετικές διεπιστημονικές νομικές γνώσεις και εμπειρογνωμοσύνη για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τη μετανάστευση για τη διαχείριση ενός ευρέως φάσματος καταστάσεων, όπως η διαχείριση παιδιών ή ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες.
- Επαρκείς πόρους και χρηματοδότηση για να εργάζονται αποτελεσματικά.
- Λειτουργία με διαφάνεια και δημοσίευση εκθέσεων για το έργο τους, συμπεριλαμβάνοντας τη διατύπωση συστάσεων.
- Συνεργασία με υφιστάμενους ελεγκτικούς μηχανισμούς.
- Αντίστοιχο καθήκον των αρμόδιων υπηρεσιών για τα εθνικά σύνορα και τη μετανάστευση να διαβουλεύονται και να ενημερώνουν τους εθνικούς μηχανισμούς ελέγχου των συνόρων.

Με τις κατευθυντήριες αυτές αρχές προς τα κράτη – μέλη, ο Οργανισμός συνιστά η αρμοδιότητα αυτή να είναι πλήρης σε έκταση και αποτελεσματική σε ανθρώπινους και οικονο-

130. OHCHR and UNHCR, *ibid*.

131. ECRE κ.ά. ΜΚΟ, Joint Statement: Turning rhetoric into reality: New monitoring mechanism at European borders should ensure fundamental rights and accountability, 10.11.2020 <https://ecre.org/turning-rhetoric-into-reality-new-monitoring-mechanism-at-european-borders-should-ensure-fundamental-rights-and-accountability/>.

132. Ανακοίνωση της Επιτροπής (COM/2020/609 final), 23.09.2020, https://ec.europa.eu/home-affairs/news20200923/new-pact-migration-asylum-setting-out-fairer-more-european-approach_en.

133. European Union Agency for Fundamental Rights, Establishing national independent mechanisms to monitor fundamental rights compliance at EU external borders: practical guidance, Publications Office of the European Union, 2022: <https://data.europa.eu/doi/10.2811/03425>.

134. <https://fra.europa.eu/en/news/2022/8-key-requirements-monitoring-fundamental-rights-eu-external-borders>.

In a joint statement¹³¹ from the European Council on Refugees and Exiles (ECRE) and other NGOs, it is also proposed that political and financial sanctions be imposed on member states that do not cooperate with the mechanism, ignore its findings, or do not proceed with its establishment.

At EU level, the European Commission's own proposal¹³² suggests that EU Member States should put in place appropriate mechanisms to ensure that fundamental rights are respected in all procedures at EU borders. To ensure effective monitoring, the Commission has asked the EU Agency for Fundamental Rights (FRA) to provide guidance to Member States. In 2022, the FRA issued a Guideline¹³³ which states that national border control mechanisms should meet eight key indicators, having:¹³⁴

- Full independence and autonomy in their work.
- A broad mandate to oversee all aspects of border operations at all times.
- Adequate powers to ensure unimpeded access to monitor operations and records as needed.
- Relevant interdisciplinary legal knowledge and expertise on fundamental rights and migration to deal with a variety of situations, such as dealing with children or vulnerable groups.
- Sufficient resources and funding for effective operation.
- Transparency in operations and publication of reports on their work, including recommendations.
- Co-operation with existing control mechanisms.
- A corresponding obligation for services responsible for national borders and immigration to consult and inform national border control mechanisms.

With these guiding principles for Member States, the Agency recommends that this competence should be comprehensive in scope and effective in terms of human and financial resources. It should build on the existing competence and expertise of national mechanisms, such as the Ombudsman, with the highest guarantees of independence¹³⁵.

These FRA guidelines for national border control mechanisms reinforce the remarks of international organisations (UN, Council of Europe) from the EU's perspective on the need for independence, transparency, broad competence, qualified staff, and adequate resources of the national mechanisms that will undertake the role of independent border control. It is clear that any internal bodies of the Administration, individual bodies or administrative committees do not meet the basic requirement of external control with substantial guarantees of independence from Governments, as the Ombudsman had the

131. ECRE and NGO, Joint Statement: Turning rhetoric into reality: New monitoring mechanism at European borders should ensure fundamental rights and accountability, 10.11.2020 <https://ecre.org/turning-rhetoric-into-reality-new-monitoring-mechanism-at-european-borders-shouldensure-fundamental-rights-and-accountability/>

132. Communication from the Commission (COM/2020/609 final), 23/09/2020, https://ec.europa.eu/home-affairs/news20200923/new-pact-migration-asylum-setting-out-fairer-more-european-approach_en.

133. European Union Agency for Fundamental Rights, Establishing national independent mechanisms to monitor fundamental rights compliance at EU external borders: practical guidance, Publications Office of the European Union, 2022: <https://data.europa.eu/doi/10.2811/03425>.

134. <https://fra.europa.eu/en/news/2022/8-key-requirements-monitoring-fundamental-rights-eu-external-borders>.

135. <https://fra.europa.eu/en/news/2022/establishing-independent-and-effective-national-border-monitoring-mechanisms-expert>.

μικούς πόρους, και να αξιοποιεί την υφιστάμενη αρμοδιότητα και τεχνογνωσία εθνικών μηχανισμών, όπως ο Συνήγορος του Πολίτη, με τα μέγιστα εχέγγυα ανεξαρτησίας¹³⁵.

Οι κατευθυντήριες αυτές οδηγίες για τους εθνικούς μηχανισμούς ελέγχου των συνόρων ενισχύουν πλέον, και από πλευράς Ε.Ε. τις προαναφερθείσες επισημάνσεις των διεθνών οργανισμών (Ο.Η.Ε., Συμβούλιο της Ευρώπης) για την ανάγκη ανεξαρτησίας, διαφάνειας, ευρείας αρμοδιότητας, εξειδικευμένου προσωπικού και επάρκειας πόρων των εθνικών μηχανισμών που θα κληθούν να επιτελέσουν τον ρόλο του ανεξάρτητου ελέγχου των συνόρων. Καθίσταται, έτσι, σαφές ότι, τυχόν εσωτερικά όργανα της Διοίκησης, μεμονωμένα όργανα ή διοικητικές επιτροπές, δεν πληρούν το βασικό προαπαιτούμενο του εξωτερικού χαρακτήρα του ελέγχου με ουσιαστικές εγγυήσεις ανεξαρτησίας από τις Κυβερνήσεις, όπως είχε την ευκαιρία να επισημάνει ο Συνήγορος του Πολίτη με επιστολή του προς τον Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου¹³⁶.

Σημειώνεται, επίσης, ότι η Επιτροπή Ατομικών Ελευθεριών (LIBE) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, επιφέροντας τον Μάρτιο 2023 τροποποιήσεις στην πρόταση Κανονισμού διαλογής στα σύνορα (screening), εξήρε την ανάγκη δημιουργίας ανεξάρτητων μηχανισμών ελέγχου των εθνικών συνόρων, με ειδική μνεία των εθνικών Συνηγώρων (Ombudspersons), σε κάθε στάδιο, και πέραν της διαδικασίας διαλογής, συμπεριλαμβανομένης της επιτήρησης των συνόρων, της κράτησης κ.ά, με ευρείες, μάλιστα, αρμοδιότητες πρόσβασης σε κάθε χώρο, πρόσωπο και αρχείο¹³⁷.

Οι ευρωπαϊκές αυτές εξελίξεις σηματοδοτούν νέες προκλήσεις, τόσο για τις διαδικασίες στα σύνορα, όσο και για εκείνες του ασύλου, καθώς και των επιστροφών. Οι εθνικοί μηχανισμοί προστασίας θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως ο Συνήγορος του Πολίτη, καλούνται να είναι σε εγρήγορση και να συνεχίσουν να επιτελούν τις αρμοδιότητές τους σε όλο και περισσότερα πεδία.

Η διαμόρφωση αποτελεσματικών μηχανισμών αιρεσιμότητας (conditionality), η εξάρτηση, δηλαδή, της χρηματοδοτικής έγκρισης και ροής ενωσιακών πόρων προς τα κράτη – μέλη από τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των αρχών του κράτους δικαίου, αξιοποιώντας κατάλληλα την τεχνογνωσία και την ανεξαρτησία Συνηγώρων του Πολίτη που δρουν σε εθνικό επίπεδο στα κράτη – μέλη, αναμένεται να συμβάλει αποφασιστικά, προς την κατεύθυνση τόσο της ενίσχυσης των εθνικών αυτών θεσμών, όσο και της πλήρους εναρμόνισης των κρατών – μελών προς το ενωσιακό κεκτημένο και τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.

Ο Συνήγορος του Πολίτη θα επιμείνει, εντός του νέου πλαισίου που διαμορφώνεται, να υπηρετεί το συνταγματικό του καθήκον για τη διασφάλιση στην πράξη του σεβασμού του διεθνούς, ενωσιακού και εθνικού πλαισίου προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

135. <https://fra.europa.eu/en/news/2022/establishing-independent-and-effective-national-border-monitoring-mechanisms-expert>.

136. Ο Συνήγορος, με επιστολή του την 29.07.2022, κάλεσε την πολιτική ηγεσία να επανεξετάσει τη συμμετοχή του σε δύο επιτροπές του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, για την επιλογή υπευθύνου θεμελιωδών δικαιωμάτων του Υπουργείου αυτού και για την παρακολούθηση των διαδικασιών και της εφαρμογής της νομοθεσίας στα σύνορα, προκειμένου να διασφαλίσει τον ανεξάρτητο συνταγματικό ρόλο και την φυσιογνωμία της Ανεξάρτητης Αρχής, αλλά και των προαναφερόμενων διοικητικών επιτροπών: <https://www.synigoros.gr/el/category/deltia-tyroy/post/epifyla3eis-toy-synhgoroy-toy-polith-gia-th-symmetoxh-toy-se-epitropes-toy-yroyrgeioy-metanasteyshe-kai-asyloy>.

137. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230327IPR78519/new-rules-on-screening-of-irregular-migrants-and-faster-asylum-procedures>.

opportunity to point out in a letter to the Minister of Immigration and Asylum¹³⁶.

It should also be noted that the LIBE EU Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs, when proposing amendments to the proposal for a Regulation on border control in March 2023, stressed the need to establish independent mechanisms for the control of national borders. They made specific reference to national Ombudspersons at every stage and beyond the screening process, including border surveillance, detention, etc., with broad powers of access to any place, person and file¹³⁷.

These European developments pose new challenges for both border procedures and asylum and return procedures. National mechanisms for the protection of fundamental rights, such as the Ombudsman, are called upon to remain vigilant and continue to fulfil their responsibilities in an increasing number of areas.

The development of effective conditionality mechanisms, i.e. making the approval and flow of EU funds to Member States conditional on respect for fundamental rights and the rule of law, is expected to make a decisive contribution. This will be achieved by making appropriate use of the expertise and independence of national Ombudsmen in the Member States. It is expected to make a significant contribution both to the strengthening of these national institutions and to the full harmonisation of Member States with the EU acquis and the EU Charter of Fundamental Rights.

The Ombudsman will steadfastly uphold his constitutional responsibility to lead the practical enforcement of the international, EU and national framework for the protection of fundamental rights.

136. The Ombudsman, in a letter dated 29/07/2022, called on the political leadership to reconsider its participation in two committees of the Ministry of Migration and Asylum, for the selection of a fundamental rights officer of this Ministry and for the monitoring of procedures and the implementation of legislation at the borders, in order to ensure the independent constitutional role and the character of the Independent Authority, as well as the aforementioned administrative committees: <https://www.synigoros.gr/en/category/deltia-typoy/post/epifyla3eis-toy-synhgoroy-toy-poliith-gia-th-symmetoxh-toy-se-epitropes-toy-ypoyrgeioy-metanasteyshts-kai-asyloy>

137. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230327IPR78519/new-rules-on-screening-of-irregular-migrants-and-faster-asylum-procedures>.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Α.Δ.Ε.Τ.** Άδεια Διαμονής Ενιαίου Τύπου
- Α.Ε.Α.** Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας
- Α.Κ.Α.** Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου
- ΆμεΑ** Άτομα με αναπηρία
- Α.Μ.Κ.Α.** Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης
- Άρ.** Άρθρο
- Αριθμ.** Αριθμός
- Α.Τ.** Αστυνομικό Τμήμα
- Δ.Α.Δ.Π.** Δελτίο Αιτούντος Διεθνούς προστασίας
- Δ.Ε.Ε.** Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ΔΙ.Κ.Α.** Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας
- Δ.Ο.Μ.** Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης
- Δ.Υ.Ε.Π.** Δομές Υποδοχής Εκπαίδευσης Προσφύγων
- Δ.ΥΠ.Α.** Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης
- Ε.Δ.Π.Φ.Α.Α.** Ελεγχόμενες Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο
- Ε.Ε.** Ευρωπαϊκή Ένωση
- Ε.Κ.Α.Β.** Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας
- ΕΛ.ΑΣ.** Ελληνική Αστυνομία
- Ε.Μ.Ε.Α.** Εθνικός Μηχανισμός Επείγουσας Ανταπόκρισης
- Ε.Ο.Δ.Υ.** Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας
- Επ.** Επόμενα
- Κ.ά.** και άλλα
- Κ.Ε.Δ.** Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές
- ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.** Κέντρα Διάγνωσης Αξιολόγησης Συμβουλευτικής και Υποστήριξης ατόμων με ειδικές ανάγκες
- ΚΕ.Θ.Ε.Α.** Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων
- ΚΟ.Χ.** κοινωφελούς χαρακτήρα
- Κ.Υ.Α.** Κοινή Υπουργική Απόφαση
- Κ.Υ.Τ.** Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης
- Λ.χ.** λόγου χάρη
- Μ.Κ.Ο.** Μη Κυβερνητική Οργάνωση
- Μ.μ.** μετά μεσημβρία
- Ν.** νόμος
- Ο.Η.Ε.** Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
- Ό.π.** όπου παραπάνω
- Π.Α.Α.Υ.Π.Α.** Προσωρινός Αριθμός Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού
- Παρ.** παράγραφος
- Π.Γ.Α.** Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου
- Π.Δ.** Προεδρικό Διάταγμα
- Περ.** περίπτωση

ACRONYMS

AEA	Greek Police Headquarters
AMIF	Asylum, Migration and Integration Fund
AMKA	Social Security Registration Number
CCAC	Closed Controlled Access Centres
CDAC	Centres for Diagnostic Assessment of People with Disabilities
CJEU	EU Court of Justice
CAFTAAS	Controlled Access Facilities for the Temporary Accommodation of Asylum Seekers
DIKA	Number of national security
DGHome	EC Directorate General for Migration and Home Affairs
EKAB	State Ambulance Service
EUAA	European Agency for Asylum
FEK	Government Gazette
IOM	International Organisation for Migration
IPAC	International Protection Applicants Card
JMD	Joint Ministerial Decision
KTEL	Inter-Regional Bus Service
MMA	Ministry of Migration and Asylum
MoH	Ministry of Health
NERM	National Emergency Response Mechanism
NGO	Non Governmental Organisation
NPHO	National Public Health Organisation
OFTR	Open Facility of Temporary Reception
PAAYPA	Provisional Foreigner's Insurance and Health Care Number
PBP	Public Benefit Programme
PROKEKA	Pre-Departure Detention Centre
PES	Public Employment Service
RAO	Regional Asylum Office
RAU	Regional Asylum Unit
RIC	Reception and Identification Centre
RIS	Reception and Identification Service
SIS	Schengen Information System
SSHS	General Secretariat for Vulnerable Citizens and Institutional Protection/Emergency Accommodation facility
STRP	Single Type Residency Permit
TDV	Travel Documents

- Π.μ.** προ μεσημβρίας
- ΠοινΧρ** Ποινικά Χρονικά (νομικό περιοδικό)
- ΠΡΟ.ΚΕ.Κ.Α.** Προαναχωρησιακό Κέντρο Κράτησης Αλλοδαπών
- Π.χ.** παραδείγματος χάριν
- σελ.** σελίδα
- Στ.** σίχος
- ΣτΠ** Συνήγορος του Πολίτη
- Σχετ.** σχετικά
- Τ.μ.** τετραγωνικό μέτρο
- ΤΑ.Μ.Ε.Υ.** Ταμείο Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων
- Τ.Υ.** τάξεις υποδοχής
- Υ.Α.** Ύπατη Αρμοστεία
- Υπ'** υπό
- ΥΠ.Υ.Τ.** Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης
- Φ.Ε.Κ.** Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
- Φ.Υ.** Φάκελος Υπηρεσίας
- Χ.Μ. – Ε.Ο.Χ.** Χρηματοδοτικός Μηχανισμός Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου
- ΕΥΑΑ** European Agency for the Asylum
- p.** page

**Συνεργαζόμαστε για μια Ευρώπη
χωρίς αποκλεισμούς.**

**Working together
for an **inclusive** Europe.**

Η παρούσα έκδοση αποτελεί μία από τις ενέργειες του έργου με τίτλο «Παροχή εμπειρογνομοσύνης για τα θεμελιώδη δικαιώματα σε φορείς που δραστηριοποιούνται στους τομείς του Ασύλου και της Μετανάστευσης». Το έργο επωφελείται με συγχρηματοδότηση από τα EEA Grants (Χρηματοδοτικός Μηχανισμός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου 2014-2021), που αντιπροσωπεύουν τη συμβολή της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν και της Νορβηγίας για μια πράσινη, ανταγωνιστική Ευρώπη χωρίς αποκλεισμούς, και από εθνικούς πόρους.

This publication is one of the actions under the project "Providing fundamental rights expertise to stakeholders operating in Greek migration and asylum system. The project benefits from a co-funding from the EEA Grants (funding period 2014-2021), which represent the contribution of Iceland, Liechtenstein and Norway towards a green, competitive and inclusive Europe, and national funding.

